

Tijdschrift@ipr.be

Tijdschrift voor
Internationaal Privaatrecht

Revue de Droit International Privé

Revue@dipr.be

6de jaargang – nr. 2 – september 2007

6ième année – n° 2 – septembre 2007

Redactie – Rédaction:

Frans Bouckaert (emerit. KU Leuven), Johan Erauw (U Gent), Marc Fallon (UC Louvain la Neuve), Erna Guldix (VU Brussel), Johan Meeusen (U Antwerpen), Marta Pertegás Sender (U Antwerpen), Paul Torremans (U Nottingham en U Gent), Hans van Houtte (KU Leuven), Herman Verbist (U Gent), Nadine Watté (UL Bruxelles), Patrick Wautelet (U Liège)

Samenstelling van dit nr. – Composition de ce n°:

Lotte Vanfraechem (UGent)
Henri Storme (FWO – UGent)

Uw bijdragen

Bijdragen om in het tijdschrift op te nemen zijn welkom, en kunnen via e-mail worden toegezonden op het adres: tijdschrift@ipr.be. Het tijdschrift werkt met "peer-review". Publicatie gebeurt alleen na controle door de redactieraad. Een weigering moet niet worden gemotiveerd.

Citeerwijze

Tijdschrift@ipr.be 2007, nr. 2, p. ...

Vos contributions

Nous sommes heureux de recevoir vos contributions. Celles-ci peuvent être envoyées par courrier électronique à l'adresse suivante: Revue@dipr.be
La revue fonctionne selon le système de "peer review". La publication est soumise à l'accord du comité de rédaction. Un éventuel refus ne doit pas être motivé.

Mode de citation

Revue@dipr.be 2007, n° 2, p. ...

Inhoud/Contenu

RECHTSPRAAK/JURISPRUDENCE

Hof van Justitie, zaak C-283/05, arrest van 14 december 2006

Advies 1/03 van het Hof van Justitie van 7 februari 2006

Avis 1/03 de la Cour du 7 février 2006

Hof van Justitie, zaak C-3/05, arrest van 16 februari 2006

Hof van Justitie, zaak C-294/02, arrest van 17 maart 2005

Cour de cassation, arrêt du 18 juin 2007

Hof van Cassatie, arrest van 5 juni 2007

Cour de cassation, arrêt du 9 mai 2007

Hof van Cassatie, arrest van 10 november 2006

Hof van Cassatie, arrest van 28 april 2006

Hof van Cassatie, arrest van 10 november 2005

Hof van Beroep te Gent, twee arresten van 5 februari 2007

Hof van Beroep te Gent, arrest van 2 oktober 2006

Hof van Beroep te Gent, arrest van 1 februari 2006

Hof van Beroep te Gent, arrest van 23 november 2005

Hof van Beroep te Gent, arrest van 22 september 2004

Cour d'Appel de Bruxelles, arrêt du 25 mai 2004

Hof van Beroep te Gent, arrest van 26 november 2003

Rechtbank van eerste aanleg te Hasselt, vonnis van 31 oktober 2006

Rechtbank van eerste aanleg te Hasselt, vonnis van 17 oktober 2006

RECHTSLEER/DOCTRINE

Karen Vandekerckhove - Droit européen de la procédure : de la suppression de l'*exequatur* vers la procédure harmonisée – l'injonction de payer européenne

C L I P European Max-Planck Group
for Conflict of Laws in Intellectual
Property – Comments on the European
Commission’s Proposal for a Regulation
on the Law Applicable to Contractual
Obligations („Rome I“) of December
15, 2005 and the European Parliament
Committee on Legal Affairs’ Draft
Report on the Proposal of August 22,
2006 (4 January 2007)

C L I P European Max-Planck Group
for Conflict of Laws in Intellectual
Property – Exclusive jurisdiction and
cross border IP (patent) infringement
suggestions for amendment of the
Brussels I Regulation (20 December
2007)

ACTUALITEIT/ACTUALITÉ

Aankondigingen

Regelgeving

www.ipr.be

www.dipr.be

INHOUDSOPGAVE/TABLE DES MATIÈRES

RECHTSPRAAK/JURISPRUDENCE..... 11

Hof van Justitie, zaak C-283/05, arrest van 14 december 2006..... 11

Erkenning en tenuitvoerlegging – Beslissing bij verstek – Brussel I Verordening – Artikel 34.2 – Weigering wegens schending van de rechten van verdediging bij laattijdige betekening of mededeling van het gedinginleidend stuk – Uitzondering op de weigering indien de verweerder geen rechtsmiddel heeft aangewend tegen de beslissing terwijl hij daartoe in staat was – Begrip ‘in staat zijn’ – Geen formeel regelmatige betekening of mededeling van de beslissing nodig – Daadwerkelijke kennis vereist van de inhoud van de beslissing door zo tijdige betekening of mededeling dat de verweerder zich heeft kunnen verdedigen bij het gerecht van de staat van herkomst..... 11

Reconnaissance et exécution — Décision rendue par défaut – Règlement Bruxelles I – Article 34.2 — Refus pour violation des droits de la défense si l’acte introductif d’instance n’a pas été signifié ou notifié au défendeur défaillant en temps utile — Exception au refus quand le défendeur défaillant n’a pas exercé de recours à l’encontre de la décision alors qu’il était en mesure de le faire— Notion 'en mesure' — Pas d’exigence d’une signification ou une notification régulière à tous égards – Exigence de connaissance effective du contenu de la décision, par voie de signification ou de notification effectuée en temps utile pour lui permettre de se défendre devant le juge de l’État d’origine. 11

Advies 1/03 van het Hof van Justitie van 7 februari 2006..... 18

Bevoegdheid van Gemeenschap tot sluiting van nieuw verdrag van Lugano betreffende rechterlijke bevoegdheid, erkenning en tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken, Jurisprudentie 2006 bladzijde I-01145..... 18

Avis 1/03 de la Cour du 7 février 2006..... 18

Compétence de la Communauté pour conclure la nouvelle convention de Lugano concernant la compétence judiciaire, la reconnaissance et l’exécution des décisions en matière civile et commerciale, Recueil de jurisprudence 2006 page I-01145. 18

Hof van Justitie, zaak C-3/05, arrest van 16 februari 2006..... 19

Beslissing houdende verlof tot tenuitvoerlegging – EEX-verdrag – Artikel 36 – Aanvang verzetstermijn – Eenvoudige kennisneming van die beslissing volstaat niet om verzetstermijn te doen aanvangen – Vereiste van regelmatige betekening conform de lex fori..... 19

Décision qui autorise l’exécution d’une autre décision – Convention de Bruxelles – Article 36 – Entrée en vigueur du délai de recours – La simple prise de connaissance de cette décision ne suffit pas pour faire courir le délai – Exigence de signification régulière conformément à la lex fori 19

Hof van Justitie, zaak C-294/02, arrest van 17 maart 2005 25

Overeenkomst tussen de Europese Gemeenschap en privaatrechtelijke vennootschappen – Arbitragebeding – Aanwijzing van het Europese Gerecht van eerste aanleg – Uitlegging en toepasbaarheid arbitragebeding – Geen specifieke formulering vereist – Bedoeling partijen om geschil aan beoordeling

communautaire rechterlijke instanties te onderwerpen – Bevoegdheid ten aanzien van partij tegen wie een insolventieprocedure is geopend – Beoordelen volgens het voor het Hof van Justitie toepasselijke procesrecht – Onbevoegdheid van het Hof – Procesbekwaamheid vennootschappen – Toepasselijk recht – Lex societatis, zijnde het recht waaronder de vennootschap is opgericht.....	25
Contrat entre la Communauté européenne et des sociétés de droit privé – Clause compromissoire – Désignation du Tribunal de première instance – Interprétation et applicabilité de la clause compromissoire – Aucune formule particulière prescrit – L’intention clairement exprimée des parties de soumettre leurs éventuels différends aux juridictions communautaires – Compétence à l’égard des défenderesses en liquidation ou ayant fait l’objet d’une liquidation – Apprécier selon le droit procédural applicable devant la Cour – Incompétence de la Cour – Capacité des sociétés d’ester en justice – Loi applicable – Lex societatis, la loi régissant la constitution de la société	25
Cour de cassation, arrêt du 18 juin 2007.....	33
Répudiation en droit marocain – Droit applicable aux effets du divorce et pension alimentaire après divorce – Article 3, alinéa 3 C.c. (ancien) – Lex patriae communis – Le fait que le droit applicable ignore le droit de l’époux innocent à des aliments ne justifie pas une dérogation à la règle de conflit de lois – Article 301 C.c. n’est pas une disposition d’ordre public international.....	33
Verstoting naar Marokkaans recht – Toepasselijk recht op gevolgen echtscheiding en onderhoudsgeld na echtscheiding – Artikel 3, derde lid B.W. (oud) – Lex patriae communis – Geen afwijking van normaal toepasselijk recht omwille van het feit dat geen recht op onderhoudsgeld voor de onschuldige echtgenoot is voorzien – Artikel 301 B.W. is niet van internationale openbare orde	33
Hof van Cassatie, arrest van 5 juni 2007.....	36
Onderhoudsgeld – Misdrijf van familieverlating – Plaats van het misdrijf bepaalt de territoriaal bevoegde strafrechter – Artikel 31 EEX-verdrag – Misdrijf kan worden geacht te zijn gepleegd op de verblijfplaats van de onderhoudsplichtige indien de onderhoudsgerechtigde in België een uitvoerbaarverklaring verkreeg van het vreemde veroordelende vonnis – Gedwongen tenuitvoerlegging van het vonnis mogelijk op de verblijfplaats van de onderhoudsplichtige.....	36
Pension alimentaire – Délit d’abandon de famille – La compétence territoriale du juge pénal déterminée par le lieu du délit– Article 31 Convention de Bruxelles – Le délit peut être estimé avoir été commis au domicile du débiteur d’aliments si le créancier d’aliments a obtenu en Belgique force exécutoire de la décision condamnante étrangère – Exécution forcée de la décision à la domicile du créancier d’aliments	36
Cour de cassation, arrêt du 9 mai 2007	39
Mesures en matière protectionnelle à l’égard des mineurs – Compétence internationale et territoriale du tribunal de la jeunesse – Fondement juridique imprécis, probablement Règlement Bruxelles II bis	39
Beschermingsmaatregelen ten aanzien van minderjarigen – Internationaal en territoriaal bevoegde jeugdrechter – Onduidelijke rechtsgrond, waarschijnlijk Brussel II bis-Verordening	39
Hof van Cassatie, arrest van 10 november 2006.....	42

Betekening – Haagse betekenisverdragen – Belgisch-Duitse Overeenkomst van 25 april 1959 – Ogenblik betekening en stuiting verjaring – Ontvangst van het stuk door de voorzitter van het Landgericht of Amtsgericht in het rechtsgebied waarvan de geadresseerde zich bevindt – Non bis in idem – Cassatieberoep onontvankelijk	42
Notification – Conventions de La Haye relatives à la signification et la notification – Convention allemande-belge du 25 avril 1959 – Moment de la notification et de l’interruption de la prescription – Réception de la pièce par le président du Landgericht ou Amtsgericht de la juridiction dans laquelle le destinataire se situe – Non bis in idem – Pourvoi en cassation irrecevable	42
Hof van Cassatie, arrest van 28 april 2006	48
Internationale bevoegdheid – EEX-verdrag – Artikel 18 – Forum van acceptatie – Exceptie van onbevoegdheid wegens bestaan bevoegdheidsbeding – In limine litis opwerpen, vóór elk verweer ten gronde – Begrip ‘verweer ten gronde’ beoordelen volgens lex fori – Artikel 854 Ger. W. – Akkoord met aanstelling gerechtsdeskundige bij wijze van voorafgaande maatregel vormt een verweer ten gronde waarmee impliciet maar zeker bevoegdheid is erkend	48
Compétence internationale – Convention de Bruxelles – Article 18 – For prorogé – Exception d’incompétence en présence d’une clause attributive de juridiction – Soulever in limine litis, avant la première défense – Notion de ‘première défense au fond’ définir au regard du lex fori – Article 854 du Code judiciaire – Accord avec une mesure d’instruction est une défense au fond avec laquelle on admet implicitement mais certainement la compétence du juge	48
Hof van Cassatie, arrest van 10 november 2005	52
Arbitrage – Nietigheidsgrond arbitrale sententie – Artikel 1704 Ger. W. – Miskenning van de bewijskracht levert geen schending van de motiveringsplicht in de zin van artikel 1704, 2, i op – Verkeerde uitlegging akte impliceert niet dat arbitrale sententie werd gesteund op een feit waaromtrent partijen geen verweer hebben kunnen voeren	52
Arbitrage – Raison d’annulation d’une sentence arbitrale – Article 1704 du Code judiciaire – Méconnaissance de la force probante ne présente pas une violation du devoir de motivation au sens de l’article 1704, 2, i – Interprétation mauvaise de l’acte n’implique pas une violation des droits de la défense	52
Hof van Beroep te Gent, twee arresten van 5 februari 2007	61
Opeenvolgende koopovereenkomsten – Internationale bevoegdheid – Brussel I Verordening – Artikel 28.3 – Samenhang – Begrip – Vrijwaring rechten van verdediging en vermijden mogelijk onverenigbare beslissingen – Doelmatigheid is geen criterium – Artikel 5.1 – Forum executionis – Plaats van levering – Artikel 31b CISG – Plaats van het ter beschikking stellen van de goederen	61
Contrats de vente successifs – Compétence internationale – Règlement Bruxelles I – Article 28.3 – Connexité – Notion – Garantir les droits de la défense et éviter des solutions qui pourraient être inconciliables – Efficacité pas un critère – Article 5.1 – Forum executionis – Lieu de livraison – Article 31b Convention de Vienne – Lieu où on doit mettre les marchandises à la disposition de l’acheteur	61
Hof van Beroep te Gent, arrest van 2 oktober 2006	68
Handelsagentuur – Toepasselijkheid arbitragebeding – Stilzwijgend verlengde overeenkomst die uitdrukkelijk niet voor stilzwijgende verlenging vatbaar was –	

Overeenkomst tot arbitrage kan bij partijen bindende stukken, waarin zij blijkt hebben gegeven van hun wil om het geschil aan arbitrage te onderwerpen	68
Agence commerciale – Applicabilité d’une clause d’arbitrage – Prorogation par tacite reconduction d’un contrat expressément pas susceptible de reconduction tacite – Convention d’arbitrage par documents qui engagent les parties et manifestent leur volonté de recourir à l’arbitrage.....	68
Hof van Beroep te Gent, arrest van 1 februari 2006	74
Overeenkomst van reisorganisatie – Vordering tot schadevergoeding wegens annulering – Toepasselijkheid arbitragebeding – Overeenkomst tot arbitrage kan bij partijen bindende stukken, waarin zij blijkt hebben gegeven van hun wil om het geschil aan arbitrage te onderwerpen	74
Contrat d’organisation de voyages – Action en dommages-intérêts pour annulation – Applicabilité d’une clause d’arbitrage – Convention d’arbitrage par documents qui engagent les parties et manifestent leur volonté de recourir à l’arbitrage	74
Hof van Beroep te Gent, arrest van 23 november 2005.....	79
Koopovereenkomst – Internationale bevoegdheid – Brussel I Verordening – Artikel 23 – Interpretatie bevoegdheidsbeding	79
Contrat de vente – Compétence internationale – Règlement Bruxelles I – Article 23 – Interprétation d’une clause attributive de juridiction	79
Hof van Beroep te Gent, arrest van 22 september 2004	88
Internationale bevoegdheid – EEX-verdrag – Artikel 18 – Forum van acceptatie – Exceptie van onbevoegdheid opwerpen in limine litis, vóór elk verweer ten gronde – Niet voor het eerst in hoger beroep, na verzet.....	88
Compétence internationale – Convention de Bruxelles – Article 18 – For prorogé – Exception d’incompétence soulever in limine litis – Pas soulever pour la première fois en degré d’appel, après opposition	88
Cour d’Appel de Bruxelles, arrêt du 25 mai 2004	90
Déclaration de la force exécutoire d’une décision judiciaire étrangère de divorce – Article 570, deuxième alinéa Code judiciaire (ancien)	90
Uitvoerbaarverklaring vreemd echtscheidingsvonnis – Artikel 570, tweede lid Ger. W. (oud)	90
Hof van Beroep te Gent, arrest van 26 november 2003.....	93
Internationale bevoegdheid – EEX-verdrag – Artikel 17 –Bevoegdheidsbeding ...	93
Compétence internationale – Convention de Bruxelles – Article 17 – Clause attributive de juridiction	93
Rechtbank van eerste aanleg te Hasselt, vonnis van 31 oktober 2006.....	96
Erkenning vreemd echtscheidingsvonnis – Artikel 25, § 1, 7° WbIPR – Weigering op grond van beweerdelijke exclusieve bevoegdheid van de Belgische rechters onterecht	96
Reconnaissance d’une décision judiciaire étrangère de divorce – Article 25, § 1, 7° Code DIP – Refus de la reconnaissance pour compétence exclusive alléguée des juridictions belges injuste.....	96
Rechtbank van eerste aanleg te Hasselt, vonnis van 17 oktober 2006.....	99

Erkenning vreemd echtscheidingsvonnis – Artikel 25, § 1, 7° WbIPR – Weigering op grond van beweerdelijke exclusieve bevoegdheid van de Belgische rechters onterecht	99
Reconnaissance d’une décision judiciaire étrangère de divorce – Article 25, § 1, 7° Code DIP – Refus de la reconnaissance pour compétence exclusive alléguée des juridictions belges injuste	99

RECHTSLEER/DOCTRINE 102

Karen Vandekerckhove - Droit européen de la procédure : de la suppression de l’ <i>exéquatur</i> vers la procédure harmonisée – l’injonction de payer européenne	102
--	-----

I. INTRODUCTION	102
II. LA PROCEDURE EUROPEENNE D’INJONCTION DE PAYER	104
A. Champ d’application	104
B. Mécanisme.....	105
1. La procédure.....	105
2. Formulaires types	106
3. Quelques autres caractéristiques de la procédure européenne	106
4. La suppression d’ <i>exéquatur</i>	107
5. L’exécution.....	107

C L I P European Max-Planck Group for Conflict of Laws in Intellectual Property – Comments on the European Commission’s Proposal for a Regulation on the Law Applicable to Contractual Obligations („Rome I“) of December 15, 2005 and the European Parliament Committee on Legal Affairs’ Draft Report on the Proposal of August 22, 2006 (4 January 2007)	108
---	-----

I. Introduction.....	108
II. Comments on the Commission’s Rome I-Proposal.....	108
1. Exclusion of Issues Concerning the Intellectual Property Right.....	108
2. Applicable Law in the Absence of Choice.....	109
a) Inconsistencies in Franchise and Distribution Agreements	110
b) Significant Obligation of the License	110
c) Two Alternative Proposals.....	110
III. Comments on the European Parliament Committee on Legal Affairs’ Draft Report	111
SUMMARY	113

C L I P European Max-Planck Group for Conflict of Laws in Intellectual Property – Exclusive jurisdiction and cross border IP (patent) infringement suggestions for amendment of the Brussels I Regulation (20 December 2007)	114
--	-----

I. Introduction.....	114
II. Background.....	114
1. Adjudication of foreign IP rights	114
2. The ECJ judgments of 13 July 2006	116
III. Evaluation of the Situation and Proposals for Amendment of the Brussels Regulation	116
1. Consequences of the ECJ’s judgments.....	116
2. Objectives to be achieved.....	118

3. Adjudication of foreign patents or other registered IP rights involving validity as an incidental matter (the GAT v. LuK problem)	118
a) The basic rule: choice between several fora at the plaintiff's option.....	118
b) Exception: exclusive jurisdiction under Art. 22	119
c) Different language versions of Art. 22.4.....	119
d) Underlying principles of concurrent and exclusive jurisdiction	120
e) Inter partes or erga omnes effect of infringement judgments	121
4. Claims against multiple defendants.....	122
a) The risk of irreconcilable judgments concerning formally separate national rights	122
b) Measures safeguarding the interests of defendants.....	123
IV. Summary	124

ACTUALITEIT/ACTUALITÉ..... 127

Aankondigingen 127

Nieuwe publicatie: Dr. Karen Vandekerckhove, <i>Piercing The Corporate Veil: A Transnational Approach</i> , in <i>European Company Law Series</i> , Alphen aan den Rijn, Kluwer Law International, 2007, 765 p.	127
Nieuwe publicatie: Georges Affaki (ed.), <i>Failite internationale et conflit de juridictions</i> , Brussel, Bruylant, 2007, met bijdragen van: Burton Lifland, Patrick Wautelet, Reinhard Dammann, Stephen J. Taylor, Jean-Luc Vallens, Stefania Bariatti, Alexis Mourre en Christophe Seraglini	127

Regelgeving..... 128

Verordening Rome II	128
Verordening geringe vorderingen	128
Inwerkingtreding van twee overeenkomsten met Denemarken	128
Verordening betalingsbevelprocedure.....	129
Circulaire van 29 mei 2007 tot wijziging van de circulaire van 23 september 2004 betreffende de aspecten van de wet van 16 juli 2004 houdende het Wetboek van internationaal privaatrecht die betrekking hebben op het personeelstatuut, <i>B.S.</i> 31 mei 2007.....	130
Circulaire du 29 mai 2007 modifiant la circulaire du 23 septembre 2004 relative aux aspects de la loi du 16 juillet 2004 portant le Code de droit international privé concernant le statut personnel, <i>M.B.</i> 31 mai 2007.....	133
Wet van 10 mei 2007 tot tenuitvoerlegging van Verordening (EG) nr. 2201/2003 van de Raad van 27 november 2003 betreffende de bevoegdheid en de erkenning en tenuitvoerlegging van beslissingen in huwelijkszaken en inzake de ouderlijke verantwoordelijkheid, en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 1347/2000, van het Europees Verdrag van Luxemburg van 20 mei 1980 betreffende de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen inzake het gezag over kinderen en betreffende het herstel van het gezag over kinderen, en van het Verdrag van 's-Gravenhage van 25 oktober 1980 betreffende de burgerrechtelijke aspecten van internationale ontvoering van kinderen (1), <i>B.S.</i> 21 juni 2007.....	136
Loi du 10 mai 2007 visant la mise en oeuvre du Règlement (CE) n° 2201/2003 du Conseil du 27 novembre 2003 relatif à la compétence, la reconnaissance et l'exécution des décisions en matière matrimoniale et en matière de responsabilité parentale abrogeant le Règlement (CE) n° 1347/2000, de la Convention européenne de	

Luxembourg du 20 mai 1980 sur la reconnaissance et l'exécution des décisions en matière de garde des enfants et le rétablissement de la garde des enfants ainsi que de la Convention de La Haye du 25 octobre 1980 sur les aspects civils de l'enlèvement international d'enfants, <i>M.B.</i> 21 juin 2007.	140
Wet van 10 mei 2007 betreffende de transseksualiteit, <i>B.S.</i> 11 juli 2007.....	144
Loi du 10 mai 2007 relative à la transsexualité, <i>M.B.</i> 11 juillet 2007.....	144
Wet van 10 mei 2007 tot tenuitvoerlegging van Verordening (EG) nr. 2201/2003 van de Raad van 27 november 2003 betreffende de bevoegdheid en de erkenning en tenuitvoerlegging van beslissingen in huwelijkszaken en inzake de ouderlijke verantwoordelijkheid, en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 1347/2000, van het Europees Verdrag van Luxemburg van 20 mei 1980 betreffende de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen inzake het gezag over kinderen en betreffende het herstel van het gezag over kinderen, en van het Verdrag van 's-Gravenhage van 25 oktober 1980 betreffende de burgerrechtelijke aspecten van internationale ontvoering van kinderen, <i>B.S.</i> 21 juni 2007.	145
Loi du 10 mai 2007 visant la mise en oeuvre du Règlement (CE) n° 2201/2003 du Conseil du 27 novembre 2003 relatif à la compétence, la reconnaissance et l'exécution des décisions en matière matrimoniale et en matière de responsabilité parentale abrogeant le Règlement (CE) n° 1347/2000, de la Convention européenne de Luxembourg du 20 mai 1980 sur la reconnaissance et l'exécution des décisions en matière de garde des enfants et le rétablissement de la garde des enfants ainsi que de la Convention de La Haye du 25 octobre 1980 sur les aspects civils de l'enlèvement international d'enfants, <i>M.B.</i> 21 juin 2007.	149
Wet van 9 mei 2007 tot wijziging van diverse bepalingen betreffende de afwezigheid en de gerechtelijke verklaring van overlijden (1), <i>B.S.</i> 21 juni 2007.....	153
Loi du 9 mai 2007 modifiant diverses dispositions relatives à l'absence et à la déclaration judiciaire de décès (1), <i>M.B.</i> 21 juin 2007.	153
Koninklijk besluit van 25 april 2007 tot vaststelling van de datum van inwerkingtreding van artikel 386, 1° en 2°, van de wet van 27 december 2006 houdende diverse bepalingen (I), <i>B.S.</i> 10 mei 2007.....	154
Arrêté royal du 25 avril 2007 fixant la date d'entrée en vigueur de l'article 386, 1° et 2°, de la loi du 27 décembre 2006 portant des dispositions diverses (I), <i>M.B.</i> 10 mai 2007.	154
Wet van 21 april 2007 houdende diverse bepalingen betreffende de procedure inzake indiening van Europese octrooiaanvragen en de gevolgen van deze aanvragen en van de Europese octrooien in België (1), <i>B.S.</i> 4 september 2007.....	155
Loi du 21 avril 2007 portant diverses dispositions relatives à la procédure de dépôt des demandes de brevet européen et aux effets de ces demandes et des brevets européens en Belgique (1), <i>M.B.</i> 4 septembre 2007.....	158

Hof van Justitie, zaak C-283/05, arrest van 14 december 2006

Erkenning en tenuitvoerlegging – Beslissing bij verstek – Brussel I Verordening – Artikel 34.2 – Weigering wegens schending van de rechten van verdediging bij laattijdige betekening of mededeling van het gedinginleidend stuk – Uitzondering op de weigering indien de verweerder geen rechtsmiddel heeft aangewend tegen de beslissing terwijl hij daartoe in staat was – Begrip ‘in staat zijn’ – Geen formeel regelmatige betekening of mededeling van de beslissing nodig – Daadwerkelijke kennis vereist van de inhoud van de beslissing door zo tijdige betekening of mededeling dat de verweerder zich heeft kunnen verdedigen bij het gerecht van de staat van herkomst

Reconnaissance et exécution – Décision rendue par défaut – Règlement Bruxelles I – Article 34.2 – Refus pour violation des droits de la défense si l’acte introductif d’instance n’a pas été signifié ou notifié au défendeur défaillant en temps utile – Exception au refus quand le défendeur défaillant n’a pas exercé de recours à l’encontre de la décision alors qu’il était en mesure de le faire – Notion ‘en mesure’ – Pas d’exigence d’une signification ou une notification régulière à tous égards – Exigence de connaissance effective du contenu de la décision, par voie de signification ou de notification effectuée en temps utile pour lui permettre de se défendre devant le juge de l’État d’origine.

ARREST VAN HET HOF (Eerste kamer)

14 december 2006 (Procestaal Duits)

In zaak C-283/05,

betreffende een verzoek om een prejudiciële beslissing krachtens de artikelen 68 EG en 234 EG, ingediend door het Oberste Gerichtshof (Oostenrijk) bij beslissing van 30 juni 2005, ingekomen bij het Hof op 14 juli 2005, in de procedure

eiser

tegen

verweerder,

wijst

HET HOF VAN JUSTITIE (Eerste kamer),

samengesteld als volgt: [...]

het navolgende

Arrest

- 1 Het verzoek om een prejudiciële beslissing betreft de uitlegging van artikel 34, sub 2, van verordening (EG) nr. 44/2001 van de Raad van 22 december 2000 betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken (PB 2001, L 12, blz. 1).
- 2 Dit verzoek is ingediend in het kader van een geding tussen de eiser), en de verweerder, over de tenuitvoerlegging in Oostenrijk van een verstekvonnis van de Rechtbank 's-Hertogenbosch (Nederland) waarbij verweerder is veroordeeld tot betaling aan eiser van 219 918,60 EUR alsmede rente en kosten.

Toepasselijke bepalingen

Verordening nr. 44/2001

- 3 Artikel 26, leden 1 en 2, van verordening nr. 44/2001 bepaalt:
 - “1. Wanneer de verweerder met woonplaats op het grondgebied van een lidstaat voor een gerecht van een andere lidstaat wordt opgeroepen en niet verschijnt, verklaart het gerecht zich ambtshalve onbevoegd indien zijn bevoegdheid niet berust op deze verordening.
 2. Het gerecht is verplicht zijn uitspraak aan te houden zolang niet vaststaat dat de verweerder in de gelegenheid is gesteld het stuk dat het geding inleidt of een gelijkwaardig stuk, zo tijdig als met het oog op zijn verdediging nodig was, te ontvangen, of dat daartoe al het nodige is gedaan.”.
- 4 Krachtens artikel 26, lid 3, van deze verordening is artikel 19 van verordening (EG) nr. 1348/2000 van de Raad van 29 mei 2000 inzake de betekening en de kennisgeving in de lidstaten van gerechtelijke en buitengerechtelijke stukken in burgerlijke of in handelszaken (PB L 160, blz. 37) van toepassing, in plaats van artikel 26, lid 2, indien de toezending van het stuk dat het geding inleidt of een gelijkwaardig stuk, overeenkomstig deze verordening moest plaatsvinden.
- 5 Volgens artikel 33, lid 1, van verordening nr. 44/2001 worden de “in een lidstaat gegeven beslissingen [...] in de overige lidstaten erkend zonder vorm van proces”.
- 6 Artikel 34, sub 2, van deze verordening bepaalt evenwel dat een beslissing niet wordt erkend indien “het stuk dat het geding inleidt of een gelijkwaardig stuk, niet zo tijdig en op zodanige wijze als met het oog op zijn verdediging nodig was, aan de verweerder tegen wie verstek werd verleend, betekend of meegedeeld is, tenzij de verweerder tegen de beslissing geen rechtsmiddel heeft aangewend terwijl hij daartoe in staat was”.

Verordening nr. 1348/2000

- 7 Artikel 19, lid 1, van verordening nr. 1348/2000 luidt als volgt:

“Wanneer een stuk dat het geding inleidt of een daarmee gelijk te stellen stuk overeenkomstig de bepalingen van deze verordening ter betekening of kennisgeving naar een andere lidstaat moest worden gezonden en de verweerder niet is verschenen, houdt de rechter de beslissing aan totdat is gebleken dat:

 - a) hetzij van het stuk betekening of kennisgeving is gedaan met inachtneming van de in de wetgeving van de aangezochte lidstaat voorgeschreven vormen voor de betekening of kennisgeving van stukken die in dat land zijn opgemaakt en voor zich op het grondgebied van dat land bevindende personen bestemd zijn;
 - b) hetzij het stuk aan de verweerder in persoon of aan zijn woonplaats is afgegeven op een andere in deze verordening geregelde wijze,

en dat de betekening of kennisgeving, respectievelijk de afgifte, zo tijdig is geschied dat de verweerder gelegenheid heeft gehad verweer te voeren.”

Hoofdgeding en prejudiciële vragen

- 8 Bij vonnis van 16 juni 2004 heeft de Rechtbank 's-Hertogenbosch VERWEERDER bij verstek veroordeeld tot betaling aan EISER van 219 918,60 EUR met rente en kosten (hierna: “verstekvonnis”).
- 9 Blijkens de verwijzingsbeslissing is de oproep om te verschijnen ter terechtzitting van de Rechtbank 's-Hertogenbosch, door deze rechtbank bepaald op 19 mei 2004, pas aan VERWEERDER betekend op 25 mei 2004 en is het verstekvonnis niet aan SEMIS betekend of meegedeeld.
- 10 Op verzoek van EISER is de uitvoerbaarheid van het verstekvonnis erkend bij beschikking van 20 december 2004 van het Bezirksgericht Villach (Oostenrijk), de in eerste aanleg aangezochte rechtbank, op basis van een certificaat van de Rechtbank 's-Hertogenbosch van 6 juli 2004 waarin dit vonnis “uitvoerbaar bij voorraad” werd verklaard. Het Bezirksgericht heeft tevens beschikt tot tenuitvoerlegging van dit vonnis.
- 11 Een afschrift van deze beschikking is aan VERWEERDER ter kennis gebracht. Het verstekvonnis was niet bij deze kennisgeving gevoegd.
- 12 In het door VERWEERDER tegen de beschikking ingestelde beroep heeft het Landesgericht Klagenfurt (Oostenrijk) het verzoek tot tenuitvoerlegging van het verstekvonnis afgewezen omdat „in staat [zijn] een rechtsmiddel aan te wenden” tegen een bij verstek gegeven beslissing in de zin van artikel 34, sub 2, van verordening nr. 44/2001, betekening of mededeling van deze beslissing aan de niet-verschienen verweerder veronderstelt. Het Landesgericht verwierp het betoog van EISER dat de in artikel 34, sub 2, neergelegde uitzondering op de niet-erkenningsgrond toepassing moest vinden, omdat VERWEERDER zowel kennis had gekregen van de in Nederland tegen haar ingeleide procedure, door de betekening dan wel kennisgeving van de dagvaarding op 25 mei 2004, als van het bestaan van genoemd verstekvonnis, na de kennisgeving van de beschikking van het Bezirksgericht Villach van 20 december 2004 waarbij dit vonnis uitvoerbaar werd verklaard.
- 13 In de door EISER ingestelde Revision merkt het Oberste Gerichtshof op dat VERWEERDER in casu geen betekening of kennisgeving van het stuk dat het geding inleidt of een gelijkwaardig stuk heeft ontvangen binnen een termijn die haar in staat stelde zich te verdedigen, daar zij van de oproep om ter terechtzitting van de Rechtbank 's-Hertogenbosch te verschijnen pas na de datum van die zitting in kennis is gesteld. Volgens de verwijzende rechter is derhalve in casu de grond voor weigering van erkenning en tenuitvoerlegging, genoemd in artikel 34, sub 2, van verordening nr. 44/2001 toepasselijk, tenzij de voorwaarden voor de uitzondering op deze grond zijn vervuld, dat wil zeggen indien wordt vastgesteld, in de woorden van artikel 34, sub 2, in fine, dat VERWEERDER „tegen de beslissing geen rechtsmiddel heeft aangewend terwijl [z]ij daartoe in staat was”.
- 14 Daar het Oberste Gerichtshof voor de beslechting van het bij hem aanhangige geding uitlegging van artikel 34, sub 2, van verordening nr. 44/2001 noodzakelijk achtte, heeft het de behandeling van de zaak geschorst en het Hof de volgende prejudiciële vragen gesteld:

“1) Moeten de woorden ‘[...] tenzij de verweerder tegen de beslissing geen rechtsmiddel heeft aangewend *terwijl hij daartoe in staat was*’ in artikel 34, sub 2, van verordening [...] nr. 44/2001 [...], aldus worden uitgelegd dat dit ‘in staat zijn’ in ieder geval vereist dat aan de verweerder overeenkomstig het toepasselijke recht een afschrift is betekend of meegedeeld van een in een lidstaat gewezen verstekvonnis waarbij de vordering is toegewezen?

2) In geval van een ontkennend antwoord op de eerste vraag:

Had reeds de betekening of mededeling van een afschrift van de beslissing op het verzoek, het verstekvonnis van de Rechtbank 's-Hertogenbosch van 16 juni 2004 voor Oostenrijk uitvoerbaar te verklaren en toestemming te geven voor tenuitvoerlegging krachtens de uitvoerbaar verklaarde buitenlandse executoriale titel, voor verweerder en schuldenares [...] aanleiding moeten zijn om een onderzoek in te stellen, ten eerste naar het bestaan van dit vonnis, en ten tweede naar het bestaan van een krachtens de rechtsorde van de staat van herkomst van dit vonnis (eventueel) hiertegen inzetbaar rechtsmiddel, teneinde vast te stellen of zij in staat was een rechtsmiddel aan te wenden, als eerste

voorwaarde voor toepasselijkheid van de uitzondering op de in artikel 34, sub 2, van verordening nr. 44/2001 neergelegde weigeringsgrond voor erkenning?"

Beantwoording van de prejudiciële vragen

- 15 Met zijn twee vragen, die tezamen moeten worden onderzocht, wenst de verwijzende rechter in wezen te vernemen of artikel 34, sub 2, van verordening nr. 44/2001 aldus moet worden uitgelegd dat de voorwaarde dat de verweerder in de zin van deze bepaling „in staat” is geweest om een rechtsmiddel aan te wenden tegen de bij verstek gewezen beslissing waarvan tenuitvoerlegging wordt verzocht, vereist dat deze beslissing regelmatig aan de niet-verschenen verweerder is betekend of meegedeeld, dan wel voldoende is dat de verweerder van het bestaan ervan kennis heeft gekregen in het stadium van de tenuitvoerleggingsprocedure in de aangezochte staat.
- 16 Allereerst moet worden vastgesteld dat de gestelde vragen niet kunnen worden beantwoord op basis van de formulering van artikel 34, sub 2, van verordening nr. 44/2001 alleen. (eigen onderstreping)
- 17 Deze bepaling stelt immers slechts de uitdrukkelijke voorwaarde van betekening of mededeling aan de niet-verschenen verweerder met betrekking tot het stuk dat het geding inleidt of een gelijkwaardig stuk, en niet met betrekking tot het verstekvonnis.
- 18 Voorts verschilt de formulering van artikel 34, sub 2, van verordening nr. 44/2001 aanmerkelijk van de vergelijkbare bepalingen van het Verdrag van 27 september 1968 betreffende de rechterlijke bevoegdheid en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken (PB 1972, L 299, blz. 32), zoals gewijzigd bij het Verdrag van 9 oktober 1978 inzake de toetreding van het Koninkrijk Denemarken, Ierland en het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland (PB L 304, blz. 1, en – gewijzigde tekst – blz. 77), het Verdrag van 25 oktober 1982 inzake de toetreding van de Helleense Republiek (PB L 388, blz. 1), het Verdrag van 26 mei 1989 inzake de toetreding van het Koninkrijk Spanje en de Portugese Republiek (PB L 285, blz. 1), en het Verdrag van 29 november 1996 inzake de toetreding van de Republiek Oostenrijk, de Republiek Finland en het Koninkrijk Zweden (PB 1997, C 15, blz. 1; hierna: “Executieverdrag”).
- 19 Artikel 27, sub 2, van het Executieverdrag bepaalt namelijk dat beslissingen niet worden erkend „indien het stuk dat het geding inleidt of een gelijkwaardig stuk, niet regelmatig en zo tijdig als met het oog op zijn verdediging nodig was aan de verweerder, tegen wie verstek werd verleend, is betekend of is medegedeeld”.
- 20 Artikel 34, sub 2, van verordening nr. 44/2001 daarentegen eist niet dat de betekening of mededeling per se regelmatig is geweest, maar dat de rechten van de verdediging daadwerkelijk zijn geëerbiedigd.
- 21 Ten slotte voorziet artikel 34, sub 2, in een uitzondering op de weigering van erkenning en tenuitvoerlegging van de beslissing, namelijk het geval dat de niet-verschenen verweerder daartegen geen rechtsmiddel heeft aangewend, terwijl hij daartoe wel in staat was.
- 22 Bijgevolg dient artikel 34, sub 2, van verordening nr. 44/2001 te worden uitgelegd in het licht van de doelstellingen en het systeem van die verordening. (eigen onderstreping)
- 23 Wat in de eerste plaats de doelstellingen van de verordening betreft, blijkt uit de tweede, de zesde, de zestiende en de zeventiende overweging van de considerans dat de verordening tot doel heeft, het vrije verkeer van beslissingen uitgaande van de lidstaten in burgerlijke en handelszaken te verzekeren door de formaliteiten voor een snelle en eenvoudige erkenning en tenuitvoerlegging daarvan te vereenvoudigen.
- 24 Dit doel mag echter niet worden bereikt door op welke wijze dan ook afbreuk te doen aan de rechten van de verdediging, zoals het Hof ten aanzien van artikel 27, sub 2, van het Executieverdrag heeft verklaard (zie met name arresten van 11 juni 1985, Debaccker en Plouvier, 49/84, Jurispr. blz. 1779, punt 10; 13 oktober 2005, Scania Finance France, C-522/03, Jurispr. blz. I-8639, punt 15, en 16 februari 2006, Eiser, C-3/05, Jurispr. blz. I-1579, punt 26).
- 25 Hetzelfde vereiste volgt uit de achttiende overweging van de considerans van verordening nr. 44/2001, volgens welke de eerbiediging van de rechten van de verdediging inhoudt dat de verweerder de mogelijkheid moet hebben in een procedure op tegenspraak een rechtsmiddel in te stellen tegen de

verklaring van uitvoerbaarheid van een beslissing, wanneer hij van mening is dat een van de gronden voor niet-uitvoering van toepassing is.

- 26 Volgens vaste rechtspraak maken de grondrechten immers integrerend deel uit van de algemene rechtsbeginselen waarvan het Hof de eerbiediging verzekert (zie met name advies 2/94 van 28 maart 1996, Jurispr. blz. I-1759, punt 33). Het Hof laat zich daarbij leiden door de gemeenschappelijke constitutionele tradities van de lidstaten alsmede door de aanwijzingen die te vinden zijn in de internationale rechtsinstrumenten inzake de bescherming van de rechten van de mens waaraan de lidstaten hebben meegewerkt of waarbij zij zich hebben aangesloten. Aan het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden (hierna: "EVRM") komt in dit verband bijzondere betekenis toe (zie met name arresten van 15 mei 1986, Johnston, 222/84, Jurispr. blz. 1651, punt 18, en 28 maart 2000, Krombach, C-7/98, Jurispr. blz. I-1935, punt 25).
- 27 Uit het EVRM, zoals uitgelegd door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, volgt dat de rechten van de verdediging, die zijn afgeleid van het in artikel 6 van dit verdrag neergelegde recht op een eerlijk proces, een concrete en effectieve bescherming eisen waardoor de doeltreffende uitoefening van de rechten van de verweerder wordt gegarandeerd (zie EHRM, arresten Artico tegen Italië van 13 mei 1980, serie A nr. 37, § 33, en T. tegen Italië van 12 oktober 1992, serie A nr. 245 C, § 28).
- 28 Zoals de advocaat-generaal in punt 105 van zijn conclusie heeft opgemerkt, heeft het Europees Hof voor de Rechten van de Mens tevens geoordeeld, zij het in een strafzaak, dat indien de verdachte niet op de hoogte is van de gronden van het arrest van een hogerberoepsinstantie binnen de termijn voor het instellen van cassatie tegen dat arrest, dit een schending is van artikel 6, lid 1 juncto lid 3, EVRM, omdat de belanghebbende dan niet in staat is geweest zijn rechtsmiddel zinvol en effectief aan te wenden (zie EHRM, arrest Hadjianastassiou tegen Griekenland van 16 december 1992, serie A nr. 252, §§ 29-37).
- 29 Wat in de tweede plaats het systeem van verordening nr. 44/2001 inzake erkenning en tenuitvoerlegging betreft, moet met de advocaat-generaal in punt 112 van zijn conclusie worden opgemerkt dat de eerbiediging van de rechten van de niet-verschenen verweerder wordt verzekerd door een dubbele toetsing.
- 30 Tijdens de oorspronkelijke procedure in de lidstaat van herkomst volgt namelijk uit de gecombineerde toepassing van artikel 26, lid 2, van verordening nr. 44/2001 en artikel 19, lid 1, van verordening nr. 1348/2000 dat het aangezochte gerecht verplicht is, zijn uitspraak aan te houden zolang niet vaststaat dat hetzij de niet-verschenen verweerder in de gelegenheid is gesteld het stuk dat het geding inleidt of een gelijkwaardig stuk zo tijdig te ontvangen als met het oog op zijn verdediging nodig was, hetzij daartoe al het nodige is gedaan.
- 31 Tijdens de procedure van erkenning en tenuitvoerlegging in de aangezochte lidstaat kan, ingeval de verweerder tegen de uitvoerbaarverklaring van de in de lidstaat van herkomst gegeven beslissing een rechtsmiddel aanwendt, het gerecht dat over dit rechtsmiddel uitspraak heeft te doen aanleiding zien om te onderzoeken of er gronden zijn voor weigering van erkenning of tenuitvoerlegging, zoals die welke is bedoeld in artikel 34, sub 2, van verordening nr. 44/2001.
- 32 Tegen de achtergrond van deze overwegingen moet worden uitgemaakt of, ingeval het bij verstek gewezen vonnis niet is betekend of meegedeeld, het feit dat degene tegen wie de tenuitvoerlegging wordt gevraagd wel op de hoogte was van het bestaan van deze beslissing volstaat om te concluderen dat hij in de zin van artikel 34, sub 2, van verordening nr. 44/2001 in staat was om tegen die beslissing een rechtsmiddel aan te wenden.
- 33 In de onderhavige zaak staat vast dat het verstekvonnis niet aan de niet-verschenen verweerder is betekend of meegedeeld, zodat zij geen kennis heeft gehad van de inhoud van dit vonnis.
- 34 Zoals terecht is opgemerkt door de Oostenrijkse, de Duitse, de Nederlandse en de Poolse regering, alsook de Commissie van de Europese Gemeenschappen in hun opmerkingen voor het Hof, is het instellen van beroep tegen een beslissing alleen mogelijk indien degene die het beroep instelt, in staat is gesteld kennis te nemen van de inhoud van de beslissing, en is het niet voldoende dat hij weet dat de beslissing bestaat.

- 35 Wil de verweerder immers een steekhoudend beroep kunnen instellen dat hem in staat stelt zijn rechten te doen gelden in de zin van de in de punten 27 en 28 van dit arrest aangehaalde rechtspraak, dan moet hij kennis kunnen nemen van de gronden van de bij verstek gegeven beslissing, om deze op zinvolle wijze te kunnen aanvechten.
- 36 Hieruit volgt dat alleen wanneer de niet-verschenen verweerder kennis draagt van de inhoud van de bij verstek gegeven beslissing, overeenkomstig de eisen van eerbiediging van de rechten van de verdediging en een effectieve uitoefening daarvan gegarandeerd is dat die verweerder in de zin van artikel 34, sub 2, van verordening nr. 44/2001 in staat is geweest tegen die beslissing een rechtsmiddel aan te wenden bij het gerecht van de staat van herkomst. (eigen onderstreping)
- 37 Deze conclusie doet niet af aan de effectiviteit van de wijzigingen die bij artikel 34, sub 2, van verordening nr. 44/2001 zijn aangebracht in de vergelijkbare bepalingen van artikel 27, sub 2, van het Executieverdrag.
- 38 Zoals de advocaat-generaal in de punten 58 en 60 van zijn conclusie heeft opgemerkt, is het doel van artikel 34, sub 2, van verordening nr. 44/2001 met name, de niet-verschenen verweerder te beletten de erkennings- en tenuitvoerleggingsprocedure in de aangezochte staat af te wachten om zich te beroepen op schending van de rechten van de verdediging, wanneer die verweerder de mogelijkheid heeft gehad om zijn rechten geldend te maken door beroep in te stellen tegen de beslissing in de staat van herkomst.
- 39 Artikel 34, sub 2, van verordening nr. 44/2001 houdt evenwel niet in dat de verweerder verplicht is, nieuwe stappen te ondernemen, die verder gaan dan de normale voortvarendheid bij de verdediging van zijn rechten vereist, zoals zich op de hoogte te stellen van de inhoud van een beslissing die in een andere lidstaat is gegeven.
- 40 Om te concluderen dat de niet-verschenen verweerder in de zin van artikel 34, sub 2, van verordening nr. 44/2001 in staat is geweest een rechtsmiddel aan te wenden tegen een bij verstek tegen hem gegeven beslissing, moet hij derhalve kennis hebben gehad van de inhoud van die beslissing, hetgeen veronderstelt dat die hem is betekend of meegedeeld.
- 41 Wel moet daarbij worden opgemerkt, zoals de Oostenrijkse en de Duitse regering en de regering van het Verenigd Koninkrijk in hun opmerkingen bij het Hof naar voren hebben gebracht, dat de regelmatige betekening of mededeling van de bij verstek gegeven beslissing, dat wil zeggen de inachtneming van alle toepasselijke regels voor deze formaliteiten, geen noodzakelijke voorwaarde is voor de conclusie dat de verweerder in staat is geweest om een rechtsmiddel aan te wenden. (eigen onderstreping)
- 42 Zoals de advocaat-generaal in punt 65 van zijn conclusie heeft opgemerkt, geeft artikel 34, sub 2, van verordening nr. 44/2001 aanleiding, in dit verband een parallel te trekken tussen het stuk dat het geding inleidt en de bij verstek gegeven beslissing.
- 43 De betekening of mededeling van het stuk dat het geding inleidt, en de betekening of mededeling van het verstekvonnis, zo tijdig en op zodanige wijze als met het oog op verweerders verdediging nodig was, geven hem immers in gelijke mate de mogelijkheid, toe te zien op de eerbiediging van zijn rechten bij het gerecht van de staat van herkomst.
- 44 De systematiek van verordening nr. 44/2001 vereist dus niet dat aan de betekening of mededeling van een verstekvonnis strengere voorwaarden worden gesteld dan die welke zijn neergelegd in artikel 34, sub 2, van die verordening met betrekking tot de betekening of mededeling van een stuk dat het geding inleidt.
- 45 Wat het stuk dat het geding inleidt of een vergelijkbaar stuk betreft, zoals reeds gezegd in punt 20 van dit arrest, is bij artikel 34, sub 2, van verordening nr. 44/2001 de in artikel 27, sub 2, van het Executieverdrag gestelde voorwaarde van formele regelmatigheid van dit stuk geschrapt.
- 46 De in die bepaling neergelegde voorwaarde voor uitsluiting van niet-erkenning en -tenuitvoerlegging, dient dus niet te zijn dat een in alle opzichten regelmatige betekening of mededeling heeft plaatsgevonden, maar dat de verweerder ten minste zo tijdig kennis heeft genomen van de inhoud van de beslissing dat hij zich heeft kunnen verdedigen.

- 47 Zoals de advocaat-generaal in punt 69 van zijn conclusie heeft opgemerkt, moeten de formele eisen waaraan die betekening of mededeling moet voldoen dus vergelijkbaar zijn met die welke door de communautaire wetgever in artikel 34, sub 2, van verordening nr. 44/2001 zijn gesteld met betrekking tot de stukken die het geding inleiden, zodat een zuiver formele onregelmatigheid, die de rechten van de verdediging niet aantast, niet voldoende is om de toepassing van de uitzondering op erkenning en tenuitvoerlegging uit te sluiten.
- 48 Voor de conclusie dat de verweerder in de zin van artikel 34, sub 2, van verordening nr. 44/2001 “in staat” is geweest om een rechtsmiddel aan te wenden tegen een bij verstek tegen hem gegeven beslissing, moet hij derhalve kennis hebben gehad van de inhoud van die beslissing en wel zo dat hij tijdig en effectief zijn rechten geldend heeft kunnen maken bij het gerecht van de staat van herkomst.
- 49 Gelet op een en ander moet op de gestelde vragen worden geantwoord dat artikel 34, sub 2, van verordening nr. 44/2001 aldus moet worden uitgelegd dat een verweerder alleen “in staat” is om een rechtsmiddel aan te wenden tegen een bij verstek tegen hem gegeven beslissing, indien hij daadwerkelijk kennis heeft gehad van de inhoud van die beslissing, door zo tijdige betekening of mededeling dat hij zich heeft kunnen verdedigen bij het gerecht van de staat van herkomst.

Kosten

50 [...]

Het Hof van Justitie (Eerste kamer) verklaart voor recht:

Artikel 34, sub 2, van verordening (EG) nr. 44/2001 van de Raad van 22 december 2000 betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken, moet aldus worden uitgelegd dat een verweerder alleen „in staat” is om een rechtsmiddel aan te wenden tegen een bij verstek tegen hem gegeven beslissing, indien hij daadwerkelijk kennis heeft gehad van de inhoud van die beslissing, door zo tijdige betekening of mededeling dat hij zich heeft kunnen verdedigen bij het gerecht van de staat van herkomst.

Advies 1/03 van het Hof van Justitie van 7 februari 2006

Bevoegdheid van Gemeenschap tot sluiting van nieuw verdrag van Lugano betreffende rechterlijke bevoegdheid, erkenning en tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken, Jurisprudentie 2006 bladzijde I-01145.

Avis 1/03 de la Cour du 7 février 2006

Compétence de la Communauté pour conclure la nouvelle convention de Lugano concernant la compétence judiciaire, la reconnaissance et l'exécution des décisions en matière civile et commerciale, Recueil de jurisprudence 2006 page I-01145.

Hof van Justitie, zaak C-3/05, arrest van 16 februari 2006

Beslissing houdende verlot tot tenuitvoerlegging – EEX-verdrag – Artikel 36 – Aanvang verzetstermijn – Eenvoudige kennisneming van die beslissing volstaat niet om verzetstermijn te doen aanvangen – Vereiste van regelmatige betekening conform de lex fori

Décision qui autorise l'exécution d'une autre décision – Convention de Bruxelles – Article 36 – Entrée en vigueur du délai de recours – La simple prise de connaissance de cette décision ne suffit pas pour faire courir le délai – Exigence de signification régulière conformément à la lex fori

ARREST VAN HET HOF (Tweede kamer)

16 februari 2006 (Procestaal Italiaans)

In zaak C-3/05,

betreffende een verzoek om een prejudiciële beslissing krachtens het Protocol van 3 juni 1971 betreffende de uitlegging door het Hof van Justitie van het Verdrag van 27 september 1968 betreffende de rechterlijke bevoegdheid en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken, ingediend door de Corte d'appello di Cagliari (Italië) bij beslissing van 12 november 2004, ingekomen bij het Hof op 6 januari 2005, in de procedure

eiser

Tegen

verweerder

in tegenwoordigheid van:
Pubblico Ministero,

Wijst

HET HOF VAN JUSTITIE (Tweede kamer),

samengesteld als volgt: [...]

[...]

het navolgende

Arrest

- 1 Het verzoek om een prejudiciële beslissing betreft de uitlegging van artikel 36 van het Verdrag van 27 september 1968 betreffende de rechterlijke bevoegdheid en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken (PB 1972, L 299, blz. 32), zoals gewijzigd bij het Verdrag van 9 oktober 1978 inzake de toetreding van het Koninkrijk Denemarken, Ierland en het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland (PB L 304, blz. 1, en – gewijzigde tekst – blz. 77), het Verdrag van 25 oktober 1982 inzake de toetreding van de Helleense Republiek (PB L 388, blz. 1) en het Verdrag van

26 mei 1989 inzake de toetreding van het Koninkrijk Spanje en de Portugese Republiek (PB L 285, blz. 1; hierna: „Executieverdrag”).

- 2 Dit verzoek is ingediend in het kader van een geding tussen eiser en verweerder, met betrekking tot de tenuitvoerlegging in Italië van een vonnis van de Arrondissementsrechtsbank 's Gravenhage (Nederland) waarbij Eiser is veroordeeld tot betaling van 365 000 NLG aan Verweerder.

Het rechtskader

Het Executieverdrag

- 3 Artikel 26, eerste alinea, van het Executieverdrag bepaalt dat de in een verdragsluitende staat gegeven beslissingen in de overige verdragsluitende staten worden erkend zonder vorm van proces.
- 4 Artikel 27, sub 2, van dit verdrag preciseert dat deze beslissingen niet worden erkend indien het stuk dat het geding inleidt of een gelijkwaardig stuk, niet regelmatig en zo tijdig als met het oog op zijn verdediging nodig was aan de verweerder, tegen wie verstek werd verleend, is betekend of is medegedeeld.
- 5 Artikel 31, eerste alinea, van ditzelfde verdrag bepaalt dat de beslissingen die in een verdragsluitende staat gegeven zijn en daar uitvoerbaar zijn, in een andere verdragsluitende staat ten uitvoer kunnen worden gelegd, nadat zij aldaar, ten verzoeken van iedere belanghebbende partij, uitvoerbaar zijn verklaard.
- 6 Artikel 34 van het Executieverdrag bepaalt:
“Het gerecht, tot hetwelk het verzoek is gericht, doet onverwijld uitspraak; de partij tegen wie de tenuitvoerlegging wordt gevraagd, wordt in deze stand van de procedure niet gehoord.
Het verzoek kan slechts om een van de in de artikelen 27 en 28 genoemde redenen worden afgewezen.
[...]”.
- 7 Artikel 35 van dit verdrag bepaalt dat de op het verzoek gegeven beslissing door bemiddeling van de griffier onverwijld ter kennis van de verzoeker wordt gebracht op de wijze als is bepaald in de wetgeving van de aangezochte staat.
- 8 Artikel 36 van ditzelfde verdrag luidt als volgt:
“Indien de tenuitvoerlegging wordt toegestaan kan de partij tegen wie de tenuitvoerlegging wordt gevraagd binnen één maand na de betekening van de beslissing daartegen verzet doen.
Indien deze partij woonplaats heeft in een andere verdragsluitende staat dan die waar de beslissing houdende verlot tot tenuitvoerlegging is gegeven, belooft de termijn twee maanden en vangt aan op de dag dat de beslissing aan de partij in persoon of aan haar woonplaats is betekend. Deze termijn mag niet op grond van de afstand worden verlengd.”.
- 9 Artikel 40, lid 1, van het Executieverdrag bepaalt dat indien geen verlot tot tenuitvoerlegging wordt verleend, de verzoeker daartegen beroep kan instellen.

Het Italiaanse procesrecht

- 10 Krachtens artikel 143 van de Codice di procedura civile (Italiaans wetboek van burgerlijke rechtsvordering; hierna: “CPC”), geschiedt de betekening aan personen zonder bekende woon- of verblijfplaats door neerlegging door een gerechtsdeurwaarder van een afschrift van de akte op het gemeentehuis van de laatste verblijfplaats en aanplakking van een ander afschrift van de akte op het officiële tableau van het gerecht waarbij die deurwaarder zijn ambt uitoefent.
- 11 Artikel 650 CPC bepaalt dat degene tot wie een betalingsbevel is gericht, zelfs na ommekomst van de in het betalingsbevel gestelde termijn, kan opkomen tegen de tenuitvoerlegging hiervan, indien hij bewijst dat hij niet tijdig kennis heeft kunnen nemen van dat bevel, met name wegens de onregelmatige betekening ervan. Dit rechtsmiddel is evenwel niet meer ontvankelijk indien vanaf de eerste handeling van tenuitvoerlegging een termijn van tien dagen is verlopen.

Het hoofdgeding en de prejudiciële vragen

- 12 Bij vonnis van 14 september 1993 heeft de Arrondissementsrechtbank 's Gravenhage Eiser veroordeeld tot betaling van 365 000 NLG, vermeerderd met renten en bijkomende kosten, aan Verweerder.
- 13 Op 24 mei 1994 verleende de Corte d'appello di Cagliari verlov tot tenuitvoerlegging van bovengenoemd vonnis op het Italiaanse grondgebied en tot het leggen van conservatoir beslag jegens Eiser tot een bedrag van 220 000 000 ITL.
- 14 Een eerste poging om de beschikking houdende verlov tot tenuitvoerlegging aan het woonadres van Eiser te Capoterra (Italië) te betekenen, mislukte. Volgens het op 14 juli 1994 opgemaakte proces-verbaal van betekening was Eiser namelijk meer dan een jaar eerder verhuisd, hoewel hij niet uit het bevolkingsregister van die plaats was uitgeschreven.
- 15 Derhalve is een tweede keer betekend, overeenkomstig artikel 143 CPC. Volgens het proces-verbaal van betekening van 27 juli 1994 heeft de gerechtsdeurwaarder een afschrift van de akte op het gemeentehuis van Capoterra neergelegd en een tweede afschrift aangeplakt op het officiële tableau van het gerecht waarbij hij zijn ambt uitoefent.
- 16 Daar Eiser binnen de termijn van 30 dagen na betekening geen verzet had gedaan, ging Verweerder over tot tenuitvoerlegging jegens Eiser, door zich te voegen in de reeds door Banco di Sardegna en San Paolo IMI SpA tegen Eiser aanhangig gemaakte executieprocedure.
- 17 Eiser kwam op 4 december 1996 bij het Tribunale civile di Cagliari (Italië) op tegen de tenuitvoerlegging, op grond dat enerzijds de beslissing houdende verlov tot tenuitvoerlegging niet aan hem was betekend en anderzijds deze niet op het gemeentehuis van Capoterra was neergelegd, en dat bijgevolg het proces-verbaal van betekening van 27 juli 1994 valselijk was opgemaakt.
- 18 Dit beroep is door het Tribunale civile di Cagliari bij vonnis van 7 juni 2002 afgewezen, met name op grond dat het rechtsmiddel was verjaard. Volgens deze rechterlijke instantie zou met overeenkomstige toepassing van artikel 650 CPC kunnen worden toegestaan dat alsnog verzet wordt gedaan ingeval de betrokkene door een niet regelmatige betekening niet tijdig kennis heeft kunnen nemen van de beslissing houdende verlov tot tenuitvoerlegging. De termijn voor het doen van dergelijk verzet zou echter in elk geval niet langer kunnen zijn dan 30 dagen te rekenen vanaf de eerste handeling van tenuitvoerlegging op grond waarvan Eiser kennis had kunnen nemen van deze beslissing.
- 19 Tegen deze uitspraak heeft Eiser hoger beroep ingesteld bij de Corte d'appello di Cagliari, waar hij naast de reeds in eerste aanleg aangevoerde middelen heeft aangevoerd dat de nietigheid van de betekening tevens voortvloeide uit een schending van artikel 143 CPC, zoals uitgelegd door de Corte suprema di cassazione. Volgens hem heeft de deurwaarder namelijk noch het noodzakelijke onderzoek verricht om na te gaan of de geadresseerde inderdaad onvindbaar was, noch verslag gedaan van dit onderzoek in het proces-verbaal van betekening van 27 juli 1994.
- 20 Van oordeel dat de oplossing van het bij haar aanhangige geding afhangt van de uitlegging van artikel 36 van het Executieverdrag, heeft de Corte d'appello di Cagliari de behandeling van de zaak geschorst en het Hof de volgende prejudiciële vragen voorgelegd:
 - “1) Hanteert het Executieverdrag een autonoom begrip van ‚kennisneming van processtukken’ of laat het de invulling van dit begrip over aan de afzonderlijke nationale regelingen?
 - 2) Valt uit het Executieverdrag, en in het bijzonder uit artikel 36 ervan, af te leiden dat er een vorm van betekening bestaat die gelijkwaardig is aan de betekening van de beslissing houdende verlov tot tenuitvoerlegging als bedoeld in dit artikel?
 - 3) Doet in het bijzonder het feit dat kennis is genomen van die beslissing, in het geval dat betekening niet of met vormfouten heeft plaatsgevonden, toch de termijn van genoemd artikel ingaan, of moet uit het Executieverdrag veeleer een beperking

worden afgeleid met betrekking tot de vormen waarin kennisneming van die beslissing kan plaatsvinden?"

De prejudiciële vragen

- 21 Met zijn vragen, die gezamenlijk dienen te worden behandeld, wenst de verwijzende rechter in wezen te vernemen of, ingeval betekening van de beslissing houdende verlot tot tenuitvoerlegging niet of niet regelmatig heeft plaatsgevonden, de eenvoudige kennisneming van deze beslissing door de partij tegen wie de tenuitvoerlegging wordt gevraagd, volstaat om de termijn van artikel 36 van het Executieverdrag te doen aanvangen.
- 22 Dienaangaande zij om te beginnen vastgesteld dat de gestelde vragen niet uitsluitend aan de hand van de bewoordingen van artikel 36 van het Executieverdrag kunnen worden beantwoord.
- 23 Hoewel de termijn voor verzet tegen de beslissing houdende verlot tot tenuitvoerlegging volgens dit artikel op de dag van de betekening van deze beslissing aanvangt, geeft dit namelijk geen definitie van het begrip betekening en preciseert het evenmin in welke vorm deze moet geschieden om de beoogde gevolgen te sorteren, behalve voor het geval dat de partij tegen wie de tenuitvoerlegging wordt gevraagd, woonplaats heeft in een andere verdragsluitende staat dan die waar de beslissing houdende verlot tot tenuitvoerlegging is gegeven. In dat geval moet de betekening aan de partij in persoon of aan haar woonplaats zijn geschied om de termijn te doen aanvangen.
- 24 Bovendien bevat artikel 36 van het Executieverdrag geen uitdrukkelijke voorwaarde dat de betekening regelmatig moet zijn, anders dan artikel 27, sub 2, van dit verdrag.
- 25 Derhalve moet artikel 36 van het Executieverdrag worden uitgelegd tegen de achtergrond van de opzet en de doelstellingen van dit verdrag.
- 26 Uit de preambule van het Executieverdrag blijkt dat dit tot doel heeft, de vereenvoudiging van de formaliteiten voor de wederzijdse erkenning en tenuitvoerlegging van rechterlijke beslissingen. Volgens vaste rechtspraak mag dit doel echter niet worden bereikt door op welke wijze dan ook afbreuk te doen aan de rechten van de verdediging (zie met name arresten van 11 juni 1985, Debaecker en Plouvier, 49/84, Jurispr. blz. 1779, punt 10, en 13 oktober 2005, Scania Finance France, C-522/03, nog niet gepubliceerd in de Jurisprudentie, punt 15).
- 27 Meer in het bijzonder met betrekking tot tenuitvoerlegging is het voornaamste doel van het Executieverdrag, het vrije verkeer van rechterlijke beslissingen zoveel als mogelijk te vergemakkelijken door de invoering van een eenvoudige en snelle exequaturprocedure, met dien verstande dat de partij tegen wie de tenuitvoerlegging wordt gevraagd, de mogelijkheid moet hebben verzet te doen (zie met name arresten van 2 juli 1985, Deutsche Genossenschaftsbank, 148/84, Jurispr. blz. I-1981, punt 16, en 28 maart 2000, Krombach, C-7/98, Jurispr. blz. I-1935, punt 19).
- 28 Over het stelsel van het Executieverdrag met betrekking tot erkenning en tenuitvoerlegging zij opgemerkt dat naast artikel 36 andere bepalingen van dit verdrag voorzien in de betekening of mededeling van akten en beslissingen aan de verwerende partij.
- 29 Aldus worden ingevolge de artikelen 27, sub 2, en 34, tweede alinea, van dit verdrag beslissingen in een andere verdragsluitende staat erkend noch ten uitvoer gelegd, indien het stuk dat het geding inleidt, of een gelijkwaardig stuk niet regelmatig en zo tijdig als met het oog op zijn verdediging nodig was, aan de verweerder tegen wie verstek werd verleend, is betekend of medegedeeld. In deze context heeft het Hof geoordeeld dat een in een verdragsluitende staat bij verstek gegeven beslissing in een andere verdragsluitende staat niet mag worden erkend wanneer het stuk dat het geding inleidt, niet regelmatig aan de verweerder tegen wie verstek werd verleend, is betekend of medegedeeld, zelfs wanneer deze later van de gegeven beslissing kennis heeft gekregen, maar daartegen geen geboden rechtsmiddel heeft aangewend (arresten van 3 juli 1990, Lancray, C-305/88, Jurispr. blz. I-2725, punt 23, en 12 november 1992, Minalmet, C-123/91, Jurispr. blz. I-5661, punt 21).

- 30 Voorts moet worden vastgesteld dat in het stelsel van het Executieverdrag met betrekking tot tenuitvoerlegging de belangen van de verzoeker en van de persoon tegen wie de tenuitvoerlegging wordt gevraagd, op verschillende wijze worden beschermd.
- 31 Artikel 36 van het verdrag voorziet namelijk met betrekking tot de partij tegen wie de tenuitvoerlegging wordt gevraagd, in een formeel mechanisme van “betekening” van de beslissing houdende verlov tot tenuitvoerlegging. Daarentegen wordt in artikel 35 van ditzelfde verdrag alleen geëist dat de op het verzoek gegeven beslissing “ter kennis van de verzoeker [wordt] gebracht”.
- 32 Ingevolge artikel 36 van het Executieverdrag beschikt de partij tegen wie de tenuitvoerlegging wordt gevraagd, naargelang zij al dan niet woonplaats heeft in de verdragsluitende staat waarin de beslissing houdende verlov tot tenuitvoerlegging is gegeven, over een termijn van hetzij één hetzij twee maanden na de betekening van deze beslissing, om hiertegen verzet te doen. Dit is een strenge termijn met een dwingend karakter (arrest van 4 februari 1988, Hoffmann, 145/86, Jurispr. blz. 645, punten 30 en 31). Daarentegen volgt zowel uit de bewoordingen van artikel 40, lid 1, van het verdrag als uit het rapport-Jenard bij dit verdrag (PB 1979, C 59, blz. 1, 53), dat geen termijnen gelden voor het beroep dat de verzoeker kan instellen tegen de beslissing waarbij verlov tot tenuitvoerlegging is geweigerd.
- 33 Tegen de achtergrond van deze overwegingen moet worden uitgemaakt of, ingeval betekening van de beslissing houdende verlov tot tenuitvoerlegging niet of niet regelmatig heeft plaatsgevonden, de eenvoudige kennisneming van deze beslissing door de persoon tegen wie de tenuitvoerlegging wordt gevraagd, volstaat om de termijn van artikel 36 van het Executieverdrag te doen aanvangen.
- 34 Dienaangaande staat in de eerste plaats vast, zoals de advocaat-generaal in punt 56 van haar conclusie heeft opgemerkt, dat de eis van betekening van de beslissing houdende verlov tot tenuitvoerlegging enerzijds dient ter bescherming van de rechten van de partij tegen wie de tenuitvoerlegging wordt gevraagd, en anderzijds om, op het vlak van de bewijsvoering, een exacte berekening van de strenge en dwingende verzettermijn van artikel 36 van het Executieverdrag te kunnen maken.
- 35 Deze dubbele functie, samen met het doel van vereenvoudiging van de formaliteiten voor de tenuitvoerlegging van in andere verdragsluitende staten gegeven rechterlijke beslissingen, verklaart waarom het Executieverdrag, zoals uit punt 32 van dit arrest blijkt, voor de overlegging van de beslissing houdende verlov tot tenuitvoerlegging aan de partij tegen wie de tenuitvoerlegging wordt gevraagd, strengere vormvereisten stelt dan voor de overlegging van diezelfde beslissing aan de verzoeker.
- 36 In de tweede plaats zij eraan herinnerd dat, indien het alleen zou aankomen op de kennisneming van de beslissing houdende verlov tot tenuitvoerlegging door de partij tegen wie de tenuitvoerlegging wordt gevraagd, het betekeningvereiste zinledig zou zijn. De verzoekende partijen zouden hierdoor namelijk in de verleiding komen, de voor een regelmatige betekening voorgeschreven wegen te verlaten (zie in die zin, in de context van artikel 27, sub 2, van het Executieverdrag, arrest Lancray, reeds aangehaald, punt 20).
- 37 Bovendien zou dat de precieze berekening van de termijn van artikel 36 van het Executieverdrag bemoeilijken en de eenvormige toepassing van dit verdrag onmogelijk maken (zie in die zin arrest Lancray, reeds aangehaald, punt 20).
- 38 Op de gestelde vragen moet derhalve worden geantwoord dat artikel 36 van het Executieverdrag aldus moet worden uitgelegd dat het vereist dat de beslissing houdende verlov tot tenuitvoerlegging regelmatig wordt betekend volgens de procesregels van de verdragsluitende staat waarin om de tenuitvoerlegging wordt verzocht, en dat derhalve, ingeval betekening van de beslissing houdende verlov tot tenuitvoerlegging niet of niet regelmatig heeft plaatsgevonden, de eenvoudige kennisneming van deze beslissing door de partij tegen wie de tenuitvoerlegging wordt gevraagd, niet volstaat om de termijn van artikel 36 van het Executieverdrag te doen aanvangen.

Kosten

- 39 [...]

Het Hof van Justitie (Tweede kamer) verklaart voor recht:

Artikel 36 van het Verdrag van 27 september 1968 betreffende de rechterlijke bevoegdheid en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken, zoals gewijzigd bij het Verdrag van 9 oktober 1978 inzake de toetreding van het Koninkrijk Denemarken, Ierland en het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland, het Verdrag van 25 oktober 1982 inzake de toetreding van de Helleense Republiek en het Verdrag van 26 mei 1989 inzake de toetreding van het Koninkrijk Spanje en de Portugese Republiek, moet aldus worden uitgelegd dat het vereist dat de beslissing houdende verlot tot tenuitvoerlegging regelmatig wordt betekend volgens de procesregels van de verdragssluitende staat waarin om de tenuitvoerlegging wordt verzocht, en dat derhalve, ingeval de betekening van de beslissing houdende verlot tot tenuitvoerlegging niet of niet regelmatig heeft plaatsgevonden, de eenvoudige kennisneming van deze beslissing door de partij tegen wie de tenuitvoerlegging wordt gevraagd, niet volstaat om de termijn van artikel 36 van het Executieverdrag te doen aanvangen.

[..]

Hof van Justitie, zaak C-294/02, arrest van 17 maart 2005

Overeenkomst tussen de Europese Gemeenschap en privaatrechtelijke vennootschappen – Arbitragebeding – Aanwijzing van het Europese Gerecht van eerste aanleg – Uitlegging en toepasbaarheid arbitragebeding – Geen specifieke formulering vereist – Bedoeling partijen om geschil aan beoordeling communautaire rechterlijke instanties te onderwerpen – Bevoegdheid ten aanzien van partij tegen wie een insolventieprocedure is geopend – Beoordelen volgens het voor het Hof van Justitie toepasselijke procesrecht – Onbevoegdheid van het Hof – Procesbekwaamheid vennootschappen – Toepasselijk recht – Lex societatis, zijnde het recht waaronder de vennootschap is opgericht

Contrat entre la Communauté européenne et des sociétés de droit privé – Clause compromissoire – Désignation du Tribunal de première instance – Interprétation et applicabilité de la clause compromissoire – Aucune formule particulière prescrit – L'intention clairement exprimée des parties de soumettre leurs éventuels différends aux juridictions communautaires – Compétence à l'égard des défenderesses en liquidation ou ayant fait l'objet d'une liquidation – Apprécier selon le droit procédural applicable devant la Cour – Incompétence de la Cour – Capacité des sociétés d'ester en justice – Loi applicable – Lex societatis, la loi régissant la constitution de la société

ARREST VAN HET HOF (Eerste kamer)

17 maart 2005 (Procestaal Duits)

In zaak C-294/02,

betreffende een beroep krachtens artikel 238 EG, ingesteld op 12 augustus 2002,

Commissie van de Europese Gemeenschappen, vertegenwoordigd door [...],
verzoekster,

tegen

AMI Semiconductor Belgium BVBA, [...]
A-Consult EDV-Beratungsgesellschaft mbH (in liquidatie), [...]
Intracom SA Hellenic Telecommunications & Electronic Industry, [...]
ISION Sales + Services GmbH & Co. KG (in liquidatie), [...]
Euram-Kamino GmbH, [...]
HSH Nordbank AG, [...]
InterTeam GmbH (in liquidatie), [...]
verweersters,

wijst

HET HOF VAN JUSTITIE (Eerste kamer),

samengesteld als volgt: [...]
het navolgende

Arrest

- 1 Met haar beroep verzoekt de Commissie van de Europese Gemeenschappen het Hof om veroordeling als hoofdelijke debiteurs van AMI Semiconductor Belgium BVBA, voorheen Alcatel Microelectronics NV (hierna: “AMI Semiconductor”), vennootschap naar Belgisch recht, A-Consult EDV-Beratungsgesellschaft mbH (hierna: “A-Consult”), vennootschap naar Oostenrijks recht, Intracom SA Hellenic Telecommunications & Electronic Industry (hierna: “Intracom”), vennootschap naar Grieks recht, en de vier vennootschappen naar Duits recht ISION Sales + Services GmbH & Co. KG, voorheen AllCon Gesellschaft für Kommunikationstechnologie mbH (hierna: “Ison”), Euram-Kamino GmbH (hierna: “Euram”), HSH Nordbank AG, voorheen Landesbank Kiel Girozentrale (hierna: “Nordbank”), en InterTeam GmbH (hierna: “InterTeam”) (hierna samen: “verweersters”), tot betaling aan haar van 317 214 EUR, vermeerderd met rente, bij wege van terugbetaling van door haar betaalde voorschotten ter uitvoering van een met die vennootschappen gesloten overeenkomst (hierna: “overeenkomst”) in het kader van het Esprit-project nr. 26927 “Electronic Commerce Fulfilment Service for the Electronics Industry (ECFS/E)” (Elektronisch handelsplatform voor de elektronica-industrie) (hierna: “project”).

I – De feiten

A – De overeenkomst

[...]

6. Arbitragebeding

- 22 Artikel 7 van bijlage II bij de overeenkomst bevat het volgende arbitragebeding:
“Het Gerecht van eerste aanleg van de Europese Gemeenschappen, en, in geval van hogere voorziening, het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen zijn bij uitsluiting bevoegd uitspraak te doen in alle tussen de Commissie en de medecontractanten gerezen geschillen over de geldigheid, de toepassing en de uitlegging van deze overeenkomst.”

[...]

D – Liquidatie van drie verweersters

1. InterTeam

- 36 Op 22 december 1999 besloot de algemene vergadering van InterTeam over te gaan tot liquidatie van de vennootschap. Op 17 juli 2001 heeft zij haar op 31 december 1999 afgesloten balans neergelegd, die naar eigen zeggen identiek was aan de liquidatiebalans. Uit deze balans bleek een verlies van 695 605,33 DEM (355 657,35 EUR) dat niet door het eigen vermogen van die vennootschap was gedekt. Op 8 november 2001 is InterTeam in het handelsregister doorgehaald.

2. A-Consult

- 37 Op 10 juli 2002 is een surseanceprocedure geopend wat A-Consult betreft, waarbij de huidige faillissementscurator, Roehlich, werd aangesteld als gerechtelijk bewindvoerder over deze vennootschap.

- 38 A-Consult trok vervolgens het verzoek tot opening van de surseanceprocedure in, zodat conform het Oostenrijkse faillissementsrecht deze procedure is beëindigd en op 25 juli 2002 de “op de surseanceprocedure volgende faillissementsprocedure” (“Anschlußkonkursverfahren”) is ingeleid.

3. Ison

- 39 Op 19 juli 2002 is een insolventieprocedure over het vermogen van Ison geopend, en is Fialski als gerechtelijk bewindvoerder van deze vennootschap aangesteld.

II – Bevoegdheid van het Hof

A – Toepasselijke bepalingen

- 40 Artikel 238 EG bepaalt:
“Het Hof van Justitie is bevoegd, uitspraak te doen krachtens een arbitragebeding vervat in een door of namens de Gemeenschap gesloten publiekrechtelijke of privaatrechtelijke overeenkomst.”.
- 41 Artikel 225, lid 1, EG, in de versie van het Verdrag van Nice, luidt als volgt:
“Het Gerecht van eerste aanleg is bevoegd in eerste aanleg kennis te nemen van de in de artikelen 230, 232, 235, 236 en 238 bedoelde beroepen, met uitzondering van die waarvoor een rechterlijke kamer bevoegd is en die welke overeenkomstig het Statuut aan het Hof van Justitie zijn voorbehouden. Het Statuut kan bepalen dat het Gerecht van eerste aanleg bevoegd is voor andere categorieën van beroepen. Tegen de beslissingen die het Gerecht van eerste aanleg op grond van dit lid geeft, kan een tot rechtsvragen beperkte hogere voorziening worden ingesteld bij het Hof van Justitie, op de wijze en binnen de grenzen die in het Statuut worden bepaald.”
- 42 In artikel 51 van het Statuut van het Hof van Justitie, in de versie die gold tot en met 31 mei 2004, vóór de inwerkingtreding van besluit 2004/407/EG, Euratom van de Raad van 26 april 2004 tot wijziging van de artikelen 51 en 54 van het Statuut van het Hof van Justitie (PB L 132, blz. 5), heette het:
“In afwijking van het bepaalde in artikel 225, lid 1, van het EG-Verdrag [...] is het Hof bevoegd kennis te nemen van door de lidstaten, de instellingen van de Gemeenschappen en de Europese Centrale Bank ingestelde beroepen.”.

B – Toepasselijkheid van het arbitragebeding

- 43 Volgens het arbitragebeding in artikel 7 van bijlage II bij de overeenkomst, dat in punt 22 van het onderhavige arrest is weergegeven, is in eerste aanleg het Gerecht bij uitsluiting bevoegd voor alle geschillen die in verband met de overeenkomst zouden kunnen ontstaan.
- 44 Vaststaat evenwel dat het bij het Verdrag en het daaraan gehechte Statuut van het Hof van Justitie vastgestelde stelsel van bevoegdheidsverdeling tussen het Gerecht en het Hof, op de datum van de indiening van het verzoekschrift niet in de mogelijkheid voor het Gerecht voorzag om kennis te nemen van de beroepen die, zoals in casu, door een gemeenschapsinstelling waren ingesteld.
- 45 Daarom is het verzoekschrift, dat eerst ter griffie van het Gerecht was neergelegd overeenkomstig artikel 54 van het Statuut van het Hof van Justitie, doorgezonden naar de griffie van het Hof.
- 46 Hoewel de partijen de bevoegdheid van het Hof niet betwisten, dient het Hof, zoals de advocaat-generaal in punt 53 van haar conclusie terecht heeft opgemerkt, ambtshalve de toepasselijkheid van het arbitragebeding te onderzoeken.
- 47 Aldus rijst de vraag of, wanneer in een arbitragebeding het Gerecht als bevoegde rechter wordt aangewezen, het Hof bevoegdheid kan ontleen aan artikel 238 EG, waarin specifiek aan het “Hof van Justitie” bevoegdheden worden toegekend.
- 48 Deze vraag moet bevestigend worden beantwoord, om de volgende redenen.
- 49 Zoals de advocaat-generaal in punt 59 van haar conclusie heeft opgemerkt, blijkt uit het gebruik in het Verdrag van de woorden “Hof van Justitie”, dat die benaming niet naar een bepaalde communautaire rechterlijke instantie verwijst, maar naar de gemeenschapsinstelling die het Hof en het Gerecht omvat. Bijgevolg moet de verwijzing in artikel 238 EG naar het “Hof van Justitie” worden opgevat als een verwijzing naar die instelling, en het is die instelling die in een overeenkomst moet worden aangewezen opdat bevoegdheid zou kunnen worden toegekend aan de ene of de andere communautaire rechterlijke instantie.
- 50 Het Verdrag schrijft niet het gebruik van een specifieke formule voor het arbitragebeding voor (eigen onderstreping). In die omstandigheden moet elke clausule waaruit blijkt dat de partijen de bedoeling hebben hun eventuele geschillen aan de nationale rechter te onttrekken om ze aan de communautaire

rechterlijke instanties voor te leggen, worden geacht te volstaan om op grond van artikel 238 EG tot de bevoegdheid van bedoelde instanties te leiden.

- 51 Met de aanwijzing van het Gerecht is duidelijk aan dit criterium voldaan, zonder dat het betrokken beding in het licht van het op de overeenkomst toepasselijke recht behoeft te worden uitgelegd.
- 52 Dat de partijen ten onrechte hebben willen vaststellen welke rechterlijke instantie binnen de instelling „Hof van Justitie” zich over hun geschillen moest uitspreken, en dat het arbitragebeding aldus gedeeltelijk geen uitwerking heeft, neemt niet weg dat de partijen duidelijk te kennen hebben gegeven hun eventuele geschillen aan de nationale rechter te willen onttrekken om ze aan de communautaire rechterlijke instanties voor te leggen.
- 53 Het Hof is dus bevoegd om uitspraak te doen over het beroep van de Commissie en over de vordering in reconventie van Intracom.

III – Ontvankelijkheid van het beroep voorzover het is gericht tegen drie verweersters in of na liquidatie

- 54 Drie verweersters, te weten InterTeam, A-Consult en Ision, betwisten de ontvankelijkheid van het beroep voorzover dit op hen betrekking heeft, voornamelijk op grond dat zij zich ten tijde van de instelling van het beroep in diverse fasen van de insolventieprocedure bevonden.

A – Toepasselijke bepalingen

1. Bepalingen van gemeenschapsrecht

- 55 In de considerans van de op grond van de artikelen 61, sub c, EG en 67, lid 1, EG vastgestelde verordening (EG) nr. 1346/2000 van de Raad van 29 mei 2000 betreffende insolventieprocedures (PB L 160, blz. 1), heet het meer in het bijzonder:
- “(2) Voor de goede werking van de interne markt zijn efficiënte en doeltreffende grensoverschrijdende insolventieprocedures nodig. Ter verwezenlijking van dat doel dient deze verordening te worden vastgesteld. Dit doel valt onder de samenwerking in burgerlijke zaken in de zin van artikel 65 van het Verdrag.
 - (3) De activiteiten van ondernemingen hebben meer en meer grensoverschrijdende gevolgen en vallen daardoor in toenemende mate onder de regels van het gemeenschapsrecht. Ook de insolventie van ondernemingen heeft gevolgen voor de goede werking van de interne markt en vergt derhalve een handeling van de Gemeenschap die dwingt tot coördinatie van de maatregelen die ten aanzien van het vermogen van een insolvente schuldenaar worden getroffen.
 - (4) De goede werking van de interne markt moet verhinderen dat er prikkels voor partijen bestaan om ter verbetering van hun rechtspositie geschillen of goederen van de ene lidstaat naar de andere over te brengen (*‘forum shopping’*).
- [...]
- (8) Met het oog op een meer efficiënte en doeltreffende afwikkeling van insolventieprocedures met grensoverschrijdende gevolgen is het noodzakelijk en aangewezen dat de bepalingen inzake rechterlijke bevoegdheid, erkenning en toepasselijk recht vervat worden in een instrument van het gemeenschapsrecht dat verbindend is in al haar onderdelen en rechtstreeks toepasselijk is in elke lidstaat.”

- 56 In vorengenoemde verordening is het volgende vastgesteld:

“Artikel 3

Internationale bevoegdheid

1. De rechters van de lidstaat waar het centrum van de voornaamste belangen van de schuldenaar gelegen is, zijn bevoegd de insolventieprocedure te openen. Bij vennootschappen en rechtspersonen wordt, zolang het tegendeel niet is bewezen, het centrum van de voornaamste belangen vermoed de plaats van de statutaire zetel te zijn.
2. Wanneer het centrum van de voornaamste belangen van de schuldenaar op het grondgebied van een lidstaat gelegen is, zijn de rechters van een andere lidstaat slechts

tot opening van een insolventieprocedure ten aanzien van deze schuldenaar bevoegd indien hij op het grondgebied van laatstgenoemde lidstaat een vestiging bezit. De gevolgen van deze procedure gelden alleen ten aanzien van de goederen van de schuldenaar die zich op het grondgebied van die lidstaat bevinden.

[...]

Artikel 4

Toepasselijk recht

1. Tenzij deze verordening iets anders bepaalt, worden de insolventieprocedure en de gevolgen daarvan beheerst door het recht van de lidstaat op het grondgebied waarvan de insolventieprocedure wordt geopend, hierna te noemen 'lidstaat waar de procedure wordt geopend'.
2. Het recht van de lidstaat waar de procedure wordt geopend, bepaalt onder welke voorwaarden deze procedure wordt geopend, verloopt en wordt beëindigd. Het bepaalt met name:
[...]
 - f) de gevolgen van de insolventieprocedure voor individuele vervolgingen met uitzondering van lopende rechtsvorderingen;

[...]

Artikel 16

Beginsel [van de erkenning van de insolventieprocedure]

1. Elke beslissing tot opening van een insolventieprocedure, genomen door een krachtens artikel 3 bevoegde rechter van een lidstaat, wordt erkend in alle andere lidstaten zodra de beslissing rechtsgevolgen heeft in de lidstaat waar de procedure is geopend.
Deze regel geldt ook wanneer de schuldenaar op grond van zijn hoedanigheid in de andere lidstaten niet aan een insolventieprocedure onderworpen kan worden.
2. De erkenning van een procedure als bedoeld in artikel 3, lid 1, belet niet dat door een rechter van een andere lidstaat een procedure als bedoeld in artikel 3, lid 2, wordt geopend. [...]

Artikel 17

Gevolgen van de erkenning

1. De opening van een procedure als bedoeld in artikel 3, lid 1, heeft, zonder enkele verdere formaliteit, in de andere lidstaten de gevolgen die daaraan worden verbonden bij het recht van de lidstaat waar de procedure is geopend, tenzij deze verordening anders bepaalt, en zolang in die andere lidstaten geen procedure als bedoeld in artikel 3, lid 2, is geopend.
2. De gevolgen van een procedure als bedoeld in artikel 3, lid 2, kunnen niet in de andere lidstaten worden betwist. Beperkingen van de rechten van de schuldeisers, in het bijzonder een uitstel van de betalingen of een uit die procedure voortvloeiende schuldkwijtschelding, kunnen met betrekking tot zich op het grondgebied van een andere lidstaat bevindende goederen alleen worden tegengeworpen aan schuldeisers die hun instemming hebben betuigd.

[...]

Artikel 40

Verplichte kennisgeving aan de schuldeisers

1. Zodra in een lidstaat een insolventieprocedure wordt geopend, stelt de in deze lidstaat bevoegde rechter of de door die rechter aangewezen curator de bekende schuldeisers die hun gewone verblijfplaats, woonplaats of zetel in een andere lidstaat hebben, daarvan onverwijld in kennis.
2. Deze kennisgeving, die geschiedt door individuele toezending van een bericht, betreft met name de in acht te nemen termijnen, de sancties ten aanzien van die termijnen, het orgaan of de instantie waarbij de vorderingen moeten worden ingediend en de andere voorgeschreven maatregelen. Het bericht vermeldt ook of schuldeisers met een bevoorrechte vordering of een zakelijk zekerheidsrecht hun vorderingen moeten indienen.”

2. Bepalingen van nationaal recht

- 57 Naar Duits recht heeft de opening van een insolventieprocedure tegen een vennootschap de volgende gevolgen:
- Volgens § 80 van de Insolvenzordnung (Duitse insolventiewet) van 5 oktober 1994 (BGBl. 1994 I, blz. 2866), in de op het geding toepasselijke versie (hierna: “InsO”), heeft de bewindvoerder het beheer over het vermogen van de vennootschap, met inbegrip van procesbevoegdheid, zodat een tegen de vennootschap gericht verzoekschrift aan de bewindvoerder en niet aan de vennootschap dient te worden betekend.
 - Volgens § 87 InsO, kunnen de schuldeisers hun vorderingen tegen de vennootschap slechts geldend maken overeenkomstig de bepalingen inzake de insolventieprocedure. Dientengevolge komen de bepalingen van de §§ 174 en volgende InsO in de plaats van de gewone beroepsmogelijkheden van het burgerlijk procesrecht, en zijn rechtstreekse vorderingen tegen de vennootschap of de bewindvoerder niet-ontvankelijk.
- 58 Naar Oostenrijks recht mag ingevolge § 6, lid 1, van de Konkursordnung (Oostenrijkse faillissementswet, RGBL. nr. 337/1914, in de op het geding toepasselijke versie; hierna: “KO”) na de opening van een insolventieprocedure geen enkel geding worden ingesteld of voortgezet dat ertoe strekt rechten te doen gelden op goederen uit de boedel van een failliete vennootschap.

B – Ontvankelijkheid van het beroep voorzover het tegen InterTeam is gericht

- 59 Volgens AMI Semiconductor, Euram en InterTeam is het beroep niet-ontvankelijk voorzover het tegen InterTeam is gericht, aangezien deze vennootschap op 8 november 2001, dus 9 maanden vóór de indiening van het verzoekschrift van de Commissie, in het handelsregister was doorgedaald, zodat zij op dat ogenblik geen rechtsbevoegdheid meer had.
- 60 Zoals de advocaat-generaal in punt 67 van haar conclusie heeft opgemerkt, is een beroep tegen een vennootschap niet-ontvankelijk indien die vennootschap bij de indiening van dat beroep geen rechts- noch procesbevoegdheid bezat. In dat verband is het recht van toepassing waaronder de betrokken vennootschap is opgericht, in casu het Duitse recht (zie arresten van 27 september 1988, *Daily Mail and General Trust*, 81/87, Jurispr. blz. 5483, punt 19, en 5 november 2002, *Überseering*, C-208/00, Jurispr. blz. I-9919, punt 81).
- 61 Naar Duits recht verliest een vennootschap met beperkte aansprakelijkheid (“GmbH”), zoals InterTeam, haar procesbevoegdheid wanneer zij is ontbonden, wat de vaststelling inhoudt dat zij geen vermogen meer heeft, waarna zij in het handelsregister is doorgedaald. Aldus volgt uit de doorhaling een vermoeden dat er geen vermogen meer is.
- 62 Dat het in beginsel mogelijk is om dit vermoeden te weerleggen, waardoor de doorgehaalde vennootschap haar procesbevoegdheid terugkrijgt, neemt niet weg dat, anders dan de Commissie stelt, de loutere bewering dat een doorgehaalde vennootschap nog activa bezit, daarvoor niet volstaat. De Commissie had feitelijke elementen moeten aanvoeren tot staving van haar bewering, bijvoorbeeld door de volgens haar nog bestaande activa op te sommen, en daarbij ten minste bij benadering te preciseren welke de waarde en de rechtsgrondslag ervan is, en eventueel wie de betrokken schuldenaar is.
- 63 Bij ontbreken van deze informatie, moet het beroep niet-ontvankelijk worden verklaard voorzover het tegen InterTeam is gericht.

C – Ontvankelijkheid van het beroep voorzover het tegen A-Consult en Ision is gericht

- 64 Bij de indiening van het verzoekschrift liepen tegen deze twee vennootschappen insolventieprocedures op grond van de toepasselijke nationale wettelijke regelingen.
- 65 Vaststaat dat overeenkomstig de relevante bepalingen van nationaal recht, namelijk § 6 KO wat A-Consult betreft en § 87 InsO wat Ision betreft, een beroep zoals dat van de Commissie in die

omstandigheden niet-ontvankelijk zou zijn verklaard indien het voor de nationale rechterlijke instanties tegen die vennootschappen was ingesteld.

- 66 Op basis van artikel 238 EG, in samenhang met het arbitragebeding, is het Hof in beginsel bevoegd om de geschillen tussen partijen te beslechten.
- 67 Niettemin rijst de vraag hoe die bevoegdheid moet worden uitgeoefend ten aanzien van een partij tegen wie een insolventieprocedure loopt. Deze vraag moet in het licht van het voor het Hof toepasselijke procesrecht worden beantwoord.
- 68 Nu noch het Statuut van het Hof van Justitie noch zijn Reglement voor de procesvoering specifieke bepalingen bevatten inzake de behandeling van beroepen tegen partijen tegen wie een insolventieprocedure loopt, moeten de toepasselijke regels worden afgeleid uit de procesrechtelijke beginselen welke de lidstaten op dit gebied gemeen hebben.
- 69 Nu blijkt in dat verband, dat in het procesrecht van de meeste lidstaten een schuldeiser op straffe van niet-ontvankelijkheid van zijn beroep geen afzonderlijke vordering kan instellen tegen een persoon tegen wie een insolventieprocedure loopt, maar de desbetreffende procedure in acht dient te nemen. Die staten zijn overigens verplicht de in een andere staat lopende procedures onderling te erkennen. Dit blijkt uit verordening nr. 1346/2000, in artikel 4, lid 2, sub f, waarvan is vastgesteld dat de gevolgen van de insolventieprocedure voor individuele vervolgingen worden geregeld door het recht van de lidstaat waar de procedure is geopend, in casu het Oostenrijkse en het Duitse recht. Bovendien wordt krachtens de artikelen 16 en 17 van die verordening de opening van een insolventieprocedure in een lidstaat in alle andere lidstaten erkend, en heeft zij er de gevolgen die het recht van de staat van opening daaraan verbindt.
- 70 Zoals de advocaat-generaal in de punten 84 en 85 van haar conclusie opmerkte, heeft verordening nr. 1346/2000 blijkens de tweede, de derde, de vierde en de achtste overweging van de considerans ervan, tot doel zeker te stellen dat insolventieprocedures binnen de Europese Unie efficiënt en goed gecoördineerd verlopen, zodat de beschikbare activa evenredig tussen alle schuldeisers worden verdeeld. De gemeenschapsinstellingen zouden een ongerechtvaardigd voordeel genieten ten opzichte van de andere schuldeisers indien zij hun schuldvorderingen geldend konden maken in het kader van procedures voor de gemeenschapsrechter, terwijl zulks voor de nationale rechterlijke instanties onmogelijk is.
- 71 Bovendien beroept de Commissie zich ten onrechte op artikel 40 van verordening nr. 1346/2000, waar zij haar verzet tegen de toepassing van de verordening op het onderhavige geval baseert op het feit dat twee en een halve maand zijn verstreken tussen de opening van de insolventieprocedure op 10 juli 2002, en de kennisgeving ervan, op 23 september 2002. Ten eerste heeft de opening van de insolventieprocedure ingevolge artikel 17, lid 1, van de verordening in de andere lidstaten gevolgen zonder dat ingevolge artikel 40 van de verordening enige verdere formaliteit is vereist. Ten tweede, zelfs indien de kennisgeving aan de Commissie als te laat kan worden beschouwd, verbindt verordening nr. 1346/2000 daaraan geen enkel gevolg ter zake van de erkenning van de procedure in andere lidstaten, behoudens een eventueel recht op vergoeding van alle door de te late kennisgeving veroorzaakte schade.
- 72 Gelet op een en ander, moet het beroep van de Commissie, zoals het in het verzoekschrift is geformuleerd, niet-ontvankelijk worden verklaard voorzover het tegen A-Consult en Ison is gericht.

D – Aanvullende conclusies van de Commissie

- 73 Ter terechtzitting heeft de Commissie subsidiair aanvullende conclusies ingediend, ertoe strekkende dat haar beroep, voorzover het tegen A¹ Consult en Ison is gericht, zou worden beschouwd als een beroep tot vaststelling van de gegrondheid van haar schuldvorderingen, om deze te doen gelden in het kader van de nationale insolventieprocedures.
- 74 Deze aanvullende conclusies zijn kennelijk niet-ontvankelijk.

- 75 In de eerste plaats zijn zij in strijd met het bepaalde in artikel 38 van het Reglement voor de procesvoering. Volgens deze bepaling zijn de partijen verplicht het voorwerp van het geschil in het inleidend verzoekschrift te omschrijven. Hoewel artikel 42 van het Reglement voor de procesvoering onder bepaalde voorwaarden de mogelijkheid openlaat om nieuwe middelen voor te dragen, kan een partij het voorwerp zelf van een geschil in de loop van het geding niet wijzigen (zie arresten van 25 september 1979, Commissie/Frankrijk, 232/78, Jurispr. blz. 2729, punt 3, en 18 oktober 1979, GEMA/Commissie, 125/78, Jurispr. blz. 3173, punt 26). Nieuwe conclusies kunnen niet voor het eerst ter terechtzitting worden ingediend, daar de verwerende partijen anders niet de mogelijkheid zouden hebben om een antwoord voor te bereiden, waardoor de rechten van de verdediging zouden worden geschonden.
- 76 In de tweede plaats gaan deze conclusies verder dan de bevoegdheden die aan het Hof zijn toegekend op grond van het toepasselijke arbitragebeding, nu deze bevoegdheden daarin zijn beperkt tot de „tussen de Commissie en de medecontractanten gerezen geschillen”, terwijl een beroep strekkende tot het doen van vaststellingen met de bedoeling deze in een insolventieprocedure te gebruiken, ook andere partijen raakt, namelijk de andere schuldeisers van de failliete onderneming. In dat verband kan worden benadrukt dat de Commissie geen enkele procedure heeft ingesteld om bedoelde partijen in het onderhavige geding te betrekken.
- 77 Ten slotte gelden de overwegingen in de punten 68 tot en met 70 van het onderhavige arrest ook voor de aanvullende conclusies van de Commissie, en daarom moeten zij niet-ontvankelijk worden verklaard.
- 78 Mitsdien moeten ook de aanvullende conclusies van de Commissie niet¹ ontvankelijk worden verklaard.

IV – Gegrondheid van het beroep voorzover het tegen AMI Semiconductor, Intracom, Euram en Nordbank is gericht

[...]

Kosten

[...]

Het Hof van Justitie (Eerste kamer) verklaart:

- 1) **Het beroep wordt verworpen.**
- 2) **De vordering in reconventie van Intracom SA Hellenic Telecommunications & Electronic Industry wordt afgewezen.**
- 3) **De Commissie van de Europese Gemeenschappen wordt verwezen in de kosten. ondertekeningen**

[...]

Cour de cassation, arrêt du 18 juin 2007

Répudiation en droit marocain – Droit applicable aux effets du divorce et pension alimentaire après divorce – Article 3, alinéa 3 C.c. (ancien) – Lex patriae communis – Le fait que le droit applicable ignore le droit de l'époux innocent à des aliments ne justifie pas une dérogation à la règle de conflit de lois – Article 301 C.c. n'est pas une disposition d'ordre public international

Verstoting naar Marokkaans recht – Toepasselijk recht op gevolgen echtscheiding en onderhoudsgeld na echtscheiding – Artikel 3, derde lid B.W. (oud) – Lex patriae communis – Geen afwijking van normaal toepasselijk recht omwille van het feit dat geen recht op onderhoudsgeld voor de onschuldige echtgenoot is voorzien – Artikel 301 B.W. is niet van internationale openbare orde

N° C.04.0430.F

B. A.,
demandeur en cassation,
représenté par Maître [...],

contre

B. F.,
défenderesse en cassation.

La procédure devant la Cour

Le pourvoi en cassation est dirigé contre le jugement rendu le 11 juin 2003 par le tribunal de première instance de Charleroi, statuant en degré d'appel.

Par ordonnance du 29 mars 2007, le premier président a renvoyé la cause devant la troisième chambre.

Le président de section Christian Storck a fait rapport.

L'avocat général Thierry Werquin a conclu.

Les moyens de cassation

Le demandeur présente deux moyens dont le premier est libellé dans les termes suivants :

Dispositions légales violées

- articles 3, alinéa 3, 6, 301 et 306 du Code civil ;
- article 52bis du Code du statut personnel marocain, inséré dans ce code par la loi du 10 septembre 1993.

Décisions et motifs critiqués

Le jugement attaqué confirme le jugement entrepris en tant qu'il avait reçu la demande et condamné le demandeur au paiement d'une pension alimentaire après divorce à la défenderesse, pour tous ses motifs réputés ici intégralement reproduits et en particulier aux motifs :

« qu'il est exact que la loi applicable aux effets du divorce est celle du statut personnel des ex-conjoints ;

que cependant, il n'est pas contesté que le droit marocain ignore la pension alimentaire après divorce ; qu'il doit, quant à ce, être déclaré contraire à l'ordre public international belge car heurtant un principe fondamental du droit belge, à savoir le droit de l'époux innocent à des aliments lui permettant de continuer à vivre dans des conditions équivalentes à celles de la vie commune, et contraignant dès lors dans la plupart des cas les ex-épouses à vivre dans des situations d'abandon matériel (...) ;

qu'il serait particulièrement choquant d'admettre qu'après 32 ans de mariage, (le demandeur) puisse de par sa seule initiative abandonner son épouse et la laisser sans aucune ressource ;

que le rattachement de la situation des parties à l'ordre juridique du for est d'autant plus fondé que les parties y ont vécu ensemble pendant 9 ans, que leurs enfants communs y vivent encore, que (le demandeur) y a fait toute sa carrière professionnelle, travaillant dans la sidérurgie, et qu'il a d'ailleurs acquis la nationalité belge ;

que c'est à bon droit que le premier juge en a déduit que (la défenderesse) pouvait se prévaloir des articles 301 et 306 du Code civil pour demander une pension alimentaire après divorce, décrétant ainsi applicable la loi belge ».

Griefs

Le jugement attaqué décide, sans être critiqué de ce chef, que la demande de pension alimentaire de la défenderesse devait être jugée en application de la loi marocaine, celle-ci régissant le statut personnel des parties et ignorant la pension alimentaire après divorce.

Il décide toutefois que, dans cette mesure, le droit marocain doit être déclaré contraire à l'ordre public international belge et écarté au profit des articles 301 et 306 du Code civil belge.

La notion d'ordre public international belge, au sens de l'article 6 du Code civil, en vertu de laquelle la loi étrangère normalement applicable peut être évincée, est plus étroite que la notion d'ordre public en droit interne. Ne peuvent ainsi appartenir à l'ordre public international belge que les lois qui sont d'ordre public interne.

L'attribution d'aliments à l'ex-conjoint après le divorce, telle qu'elle est prévue par les articles 301 et 306 du Code civil, ne relève pas de l'ordre public interne et ne peut a fortiori appartenir à l'ordre public international belge. En décidant le contraire, le jugement attaqué viole les articles 6, 301 et 306 du Code civil.

Le jugement attaqué ne pouvait dès lors, sans violer la règle de conflit de lois portée par l'article 3, alinéa 3, du Code civil, selon laquelle la demande de pension alimentaire après divorce relève de la loi régissant le statut personnel des ex-conjoints, c'est-à-dire la loi de leur nationalité commune, écarter la loi marocaine, désignée par cette règle, et lui substituer la loi du for.

En vertu de l'article 52bis du Code du statut personnel marocain, l'époux répudiant est obligé de remettre un don de consolation à l'épouse répudiée s'il a pris l'initiative de la répudiation lui-même; cette indemnisation est en accord avec les moyens de l'homme et avec la situation de la femme. Lorsque le juge constate que le mari a effectué la répudiation sans motifs acceptables, il est obligé pour l'évaluation de l'indemnisation d'examiner le préjudice que l'épouse a éventuellement subi.

Il était établi que ce don de consolation avait bien été versé par le demandeur à la défenderesse, de sorte que celle-ci était remplie des droits que lui octroie le droit marocain. Le jugement attaqué ne pouvait, partant, condamner le demandeur au paiement d'une pension alimentaire sans violer toutes les dispositions visées au moyen.

La décision de la Cour

Sur le premier moyen :

Il ressort des constatations du jugement attaqué que les parties, d'origine marocaine, se sont mariées au Maroc, qu'elles ont vécu ensemble en Belgique durant neuf ans, que la défenderesse a été répudiée au Maroc par acte du 23 août 2000 et que la reconnaissance de cette répudiation n'est pas contestée.

Le jugement attaqué déclare applicable aux effets du divorce la loi du statut personnel des parties, soit en l'espèce la loi marocaine qui ignore la pension après divorce.

Une loi n'est d'ordre public international que si, par les dispositions de cette loi, le législateur a entendu consacrer un principe qu'il considère comme essentiel à l'ordre moral, politique ou économique établi en Belgique et qui, pour ce motif, doit nécessairement exclure l'application en Belgique de toute règle contraire ou différente d'un droit étranger, même lorsque celle-ci est applicable suivant les règles ordinaires des conflits de lois.

L'article 301 du Code civil, en vertu duquel l'époux qui a obtenu le divorce peut réclamer à charge de l'autre époux une pension pouvant lui permettre d'assurer son existence dans des conditions équivalentes à celles dont il bénéficiait durant la vie commune, n'est pas une disposition d'ordre public international.

Le jugement attaqué, qui refuse d'avoir égard au droit marocain, déclaré applicable en l'espèce, au motif qu'ignorant la pension alimentaire après divorce, il doit « être déclaré contraire à l'ordre public international belge car heurtant un principe fondamental du droit belge », viole les dispositions du Code civil visées au moyen.

Dans cette mesure, le moyen est fondé.

Par ces motifs,

La Cour

Casse le jugement attaqué ;

[...]

Hof van Cassatie, arrest van 5 juni 2007

Onderhoudsgeld – Misdrijf van familieoverlating – Plaats van het misdrijf bepaalt de territoriaal bevoegde strafrechter – Artikel 31 EEX-verdrag – Misdrijf kan worden geacht te zijn gepleegd op de verblijfplaats van de onderhoudsplichtige indien de onderhoudsgerechtigde in België een uitvoerbaarverklaring verkreeg van het vreemde veroordelende vonnis – Gedwongen tenuitvoerlegging van het vonnis mogelijk op de verblijfplaats van de onderhoudsplichtige

Pension alimentaire – Délit d'abandon de famille – La compétence territoriale du juge pénal déterminée par le lieu du délit– Article 31 Convention de Bruxelles – Le délit peut être estimé avoir été commis au domicile du débiteur d'aliments si le créancier d'aliments a obtenu en Belgique force exécutoire de la décision condamnante étrangère – Exécution forcée de la décision à la domicile du créancier d'aliments

Nr. P.07.0462.N

A. W. M. V. D. A.,
verdachte,
eiser,
met als raadsman mr. [...],

tegen

J. D.,
burgerlijke partij,
verweerster.

I. RECHTSPLEGING VOOR HET HOF

Het cassatieberoep is gericht tegen het arrest van het Hof van Beroep te Antwerpen, kamer van inbeschuldigingstellig, van 8 maart 2007.
[...]

II. BESLISSING VAN HET HOF

Beoordeling

Voorafgaande rechtspleging

Uit de stukken waarop het Hof vermag acht te slaan, blijkt dat:

- de eiser bij arrest van het Gerechtshof te 's Hertogenbosch (Nederland) van 12 juli 2000 is veroordeeld tot betaling aan de verweerster van een maandelijks onderhoudsuitkering van 3.176,46 euro.
- het vermelde arrest ten verzoeken van de verweerster, met toepassing van de artikelen 31 en volgende van het Verdrag van Brussel van 27 september 1968, bij vonnis van de Rechtbank van Eerste Aanleg te Hasselt van 11 juni 2001, in België uitvoerbaar is verklaard.
- de verweerster zich bij de onderzoeksrechter te Hasselt burgerlijke partij heeft gesteld tegen de eiser wegens feiten omschreven als verlating van familie zoals bedoeld in artikel 391bis Strafwetboek, gepleegd te Hamont-Achel.
- het onderzoeksgerecht de eiser op grond van die telastlegging naar de Correctionele Rechtbank te Hasselt verwijst.

Eerste middel

1. Het middel voert aan dat het in artikel 391bis Strafwetboek bedoelde misdrijf verlating van familie, wordt gepleegd op de plaats waar, bij uitvoering van de onderhoudsbijdrage, de betaling dient te geschieden.

Daaruit leidt de eiser af dat, vermits hij veroordeeld is tot het betalen van een onderhoudsuitkering ingevolge een Nederlandse rechterlijke beslissing die uitvoerbaar is op het adres van de verweerster in Nederland, in België lastens hem geen wettige strafvervolgning wegens verlating van familie mogelijk is, ongeacht de uitvoerbaarverklaring in België van die in Nederland gegeven beslissing.

2. Artikel 3 Strafwetboek bepaalt dat het misdrijf, op het grondgebied van het Rijk door Belgen of door vreemdelingen gepleegd, wordt gestraft overeenkomstig de bepalingen van de Belgische wetten.

Krachtens artikel 23 Wetboek van Strafvordering zijn, territoriaal gezien, bevoegd de rechtbanken van de plaats waar:

- het misdrijf wordt gepleegd;
- de beklaagde zijn verblijfplaats heeft;
- de verdachte werd gevonden.

Het misdrijf verlating van familie wordt gepleegd op de plaats waar de onderhoudsplichtige meer dan twee maanden vrijwillig in gebreke blijft de uitkering tot onderhoud waartoe hij verplicht is, uit te voeren.

3. Artikel 31, eerste lid, van het Verdrag van 27 september 1968 tussen de Staten-Leden van de Europese Economische Gemeenschap betreffende de rechterlijke bevoegdheid en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken, van het protocol en van de gemeenschappelijke verklaring ondertekend te Brussel, goedgekeurd bij wet van 13 januari 1971 zegt: „de beslissingen die in een Verdragsluitende Staat gegeven zijn en daar uitvoerbaar zijn, kunnen in een andere verdragsluitende Staat ten uitvoer worden gelegd, nadat zij aldaar, ten verzoeken van iedere belanghebbende partij, uitvoerbaar zijn verklaard;”.

Hieruit volgt dat de veroordeling tot betaling van een onderhoudsbijdrage ingevolge een Nederlandse rechterlijke beslissing, na uitvoerbaarverklaring in België met toepassing van het vermelde Verdrag, ten uitvoer kan worden gelegd door de uitkeringsgerechtigde partij die daarom verzoekt, te dezen in de verblijfplaats in België van de onderhoudsplichtige.

In geval van schuldige niet-uitvoering is dit derhalve de plaats waar het misdrijf wordt gepleegd.

Het middel faalt naar recht.

Tweede middel

4. Het middel dat geheel uitgaat van de gegrondheid van het in het eerste middel vergeefs door de eiser aangevoerde grief, is niet ontvankelijk.

Ambtshalve onderzoek van de beslissing op de strafvordering

5. De substantiële of op straffe van nietigheid voorgeschreven rechtsvormen zijn in acht genomen en de beslissing is overeenkomstig de wet geweest.

Dictum

Het Hof,

Verwerpt het cassatieberoep.

[...]

Cour de cassation, arrêt du 9 mai 2007

Mesures en matière protectionnelle à l'égard des mineurs – Compétence internationale et territoriale du tribunal de la jeunesse – Fondement juridique imprécis, probablement Règlement Bruxelles II bis

Beschermingsmaatregelen ten aanzien van minderjarigen – Internationaal en territoriaal bevoegde jeugdrechter – Onduidelijke rechtsgrond, waarschijnlijk Brussel II bis-Verordening

N° P.07.0457.F

V. M., mère du mineur d'âge R.M.,
demanderesse en cassation,
ayant pour conseil Maître [...],

contre

M. Y., père du mineur d'âge R. M.,
défendeur en cassation.

LA PROCEDURE DEVANT LA COUR

Le pourvoi est dirigé contre l'arrêt rendu le 5 mars 2007 sous le numéro 159 par la cour d'appel de Mons, chambre de la jeunesse.
[...]

LA DECISION DE LA COUR

Sur le premier moyen :

La demanderesse reproche à l'arrêt de violer l'article 149 de la Constitution.

En tant qu'il soutient que les juges d'appel n'ont pas répondu à certaines questions de droit qu'il n'identifie pas, le moyen est irrecevable à défaut de précision.

Dans la mesure où il invoque le caractère inadéquat de la motivation alors que la disposition constitutionnelle précitée ne prescrit qu'une obligation de forme, étrangère à la valeur des motifs, le moyen manque en droit.

Par les considérations qu'il énonce aux pages 4 et 5, l'arrêt répond aux conclusions de la demanderesse contestant la compétence du tribunal de la jeunesse de Tournai et soutenant que cette juridiction aurait dû renvoyer d'office la cause aux tribunaux espagnols en application du Règlement (CE) n° 2201/2003

du Conseil relatif à la compétence, la reconnaissance et l'exécution des décisions en matière matrimoniale et en matière de responsabilité parentale, dit « Bruxelles II bis ».

Il n'était pas tenu de répondre en outre aux conclusions de la demanderesse relatives à la « Convention de La Haye de 1980 » dès lors qu'elle avait précisé que cette convention « n'[était] pas applicable au cas d'espèce ».

A cet égard, le moyen ne peut être accueilli.

Sur le deuxième moyen :

Le moyen reproche à l'arrêt d'énoncer que la compétence du premier juge n'a pas été soulevée devant lui alors que ce moyen peut être soulevé pour la première fois devant l'instance d'appel.

Mais les juges d'appel, après avoir relevé que cette compétence n'avait pas été contestée devant le tribunal de la jeunesse, ont examiné, pour l'écarter, cette contestation.

Le moyen manque en fait.

Sur le troisième moyen :

Le moyen reproche à l'arrêt de justifier la compétence du juge belge par référence aux articles 18 et 31 du décret du 4 mars 1991 relatif à l'Aide à la jeunesse, alors qu'il aurait dû appliquer une disposition internationale pour fonder cette compétence.

A défaut de précision, le moyen est irrecevable.

Sur les quatrième et cinquième moyens réunis :

La demanderesse fait grief à l'arrêt de violer les articles 44 de la loi du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse et 18, 31 et 32 du décret du 4 mars 1991 relatif à l'Aide à la jeunesse en décidant que le tribunal de la jeunesse de Tournai était territorialement compétent pour connaître de la cause alors que le mineur R.M. était domicilié et résidait en Espagne.

En tant qu'il est pris de la violation des articles 18 et 31 du décret précité, sans indiquer en quoi l'arrêt viole ces dispositions, le cinquième moyen est irrecevable à défaut de précision.

L'article 44 de la loi du 8 avril 1965 dispose que la compétence territoriale du tribunal de la jeunesse est déterminée par la résidence des parents, tuteurs ou personnes qui ont la garde du mineur. Le législateur a ainsi voulu rendre compétent le juge le plus proche du mineur.

Cette disposition n'a pas pour objet de déterminer la compétence territoriale du juge belge à l'égard d'une situation affectée d'un élément d'extranéité.

Dans la mesure où il invoque une disposition étrangère au grief invoqué, le quatrième moyen est irrecevable.

Le 13 juillet 2006, la demanderesse, détenue à la prison de Mons, a été citée par le ministère public, sur la base de l'article 38 du décret du 4 mars 1991 précité, à comparaître devant le tribunal de la jeunesse de Tournai en vue d'entendre statuer sur des mesures à prendre en matière protectionnelle à l'égard de l'enfant R.M..

Il ressort de l'arrêt attaqué que :

- en vertu de l'arrêt de la cour d'appel de Bruxelles du 24 juin 2003, la demanderesse est titulaire du droit d'hébergement principal de l'enfant précité et le défendeur dispose du droit d'hébergement accessoire de celui-ci ;
- la demanderesse a soustrait l'enfant à l'exécution de l'hébergement accessoire contre la volonté du défendeur et a vécu dans la clandestinité jusqu'à son arrestation ;
- en raison de sa détention, la demanderesse n'est plus en mesure d'assumer l'hébergement principal du mineur.

En considérant que le domicile du défendeur, situé dans l'arrondissement judiciaire de Tournai, constituait, au jour de la saisine du tribunal de la jeunesse, la seule résidence familiale susceptible de justifier la compétence d'une juridiction belge statuant en matière protectionnelle, les juges d'appel ont décidé, sans violer l'article 44 de la loi du 8 avril 1965, que le tribunal de la jeunesse de Tournai était compétent.

Dans cette mesure, les moyens ne peuvent être accueillis.

Sur les sixième et septième moyens réunis :

La demanderesse reproche à l'arrêt de violer les articles 11 du Règlement dit « Bruxelles II bis » et 12 de la Convention internationale relative aux droits de l'enfant en justifiant le rapatriement de l'enfant R. M..

L'arrêt constate que le premier juge a statué en dehors de sa saisine en ce qui concerne le rapatriement ordonné et dit l'appel de la demanderesse sans objet à cet égard, le retour du mineur ayant été ordonné et mis en œuvre, depuis lors, par les autorités espagnoles.

Il s'ensuit que, dénués d'intérêt, les moyens sont irrecevables.

Sur le huitième moyen :

La demanderesse reproche aux juges d'appel d'avoir violé la séparation des pouvoirs en amalgamant les autorités judiciaires et administratives espagnoles qui ont renvoyé l'enfant R. M. en Belgique.

Pour le motif énoncé en réponse aux sixième et septième moyens, le moyen est irrecevable.
Le contrôle d'office

Les formalités substantielles ou prescrites à peine de nullité ont été observées et la décision est conforme à la loi.

PAR CES MOTIFS,

LA COUR

Rejette le pourvoi ;
[...]

Hof van Cassatie, arrest van 10 november 2006

Betekening – Haagse betekeningsverdragen – Belgisch-Duitse Overeenkomst van 25 april 1959 – Ogenblik betekening en stuiting verjaring – Ontoangst van het stuk door de voorzitter van het Landgericht of Amtsgericht in het rechtsgebied waarvan de geadresseerde zich bevindt – Non bis in idem – Cassatieberoep onontvankelijk

Notification – Conventions de La Haye relatives à la signification et la notification – Convention allemande-belge du 25 avril 1959 – Moment de la notification et de l'interruption de la prescription – Réception de la pièce par le président du Landgericht ou Amtsgericht de la juridiction dans laquelle le destinataire se situe – Non bis in idem – Pourvoi en cassation irrecevable

Nr. C.05.0481.N

[...]
eiseres,
vertegenwoordigd door [...]

tegen

[...]
verweerster,
vertegenwoordigd door [...]

I. RECHTSPLEGING VOOR HET HOF

Het cassatieberoep is gericht tegen een arrest, op 1 juni 2005 gewezen door het Hof van Beroep te Brussel, op verwerping gewezen ingevolge het arrest van het Hof van 2 mei 2002.

[...]

II. CASSATIEMIDDEL

De eiseres voert in haar verzoekschrift een middel aan.

Geschonden wettelijke bepalingen

- de artikelen 10 en 11 van de Grondwet;
- de artikelen 2242, 2244 en 2247 van het Burgerlijk Wetboek;
- de artikelen 12, tweede lid, 32, 40, 700, 716 en 717 van het Gerechtelijk Wetboek, voor zoveel als nodig;
- de artikelen 1, 2 en 3 van de Overeenkomst van 25 april 1959 ondertekend te Brussel, tussen de Belgische Regering en de Regering van de Bondsrepubliek Duitsland tot het vergemakkelijken van de rechtsbetrekkingen bij de toepassing van het op 1 maart 1954 te 's

Gravenhage gesloten bij wet van 28 maart 1958 goedgekeurde Verdrag betreffende de burgerlijke rechtsvordering, welke wet tevens de voorafgaande parlementaire goedkeuring inhoudt van de vermelde Overeenkomst van 25 april 1959, en waarvan de artikelen 1 tot 7 vervangen werden door het Verdrag van 15 november 1965 houdende de betekening en kennisgeving in het buitenland van gerechtelijke en buitengerechtelijke stukken in burgerlijke zaken en handelszaken, gesloten te 's Gravenhage, goedgekeurd bij wet van 24 januari 1970;

- de artikelen 2, 3, 4, 5 en 24 van het Verdrag van 15 november 1965 houdende de betekening en kennisgeving in het buitenland van gerechtelijke en buitengerechtelijke stukken in burgerlijke zaken en handelszaken, gesloten te 's Gravenhage, goedgekeurd bij wet van 24 januari 1970;
- de artikelen 46, 91, in het bijzonder A., §3.2° en 6°, en 266, in het bijzonder het derde lid, van Boek II van het Wetboek van Koophandel (de Zeewet) zoals vervangen door de wet van 21 augustus 1879, de wet van 28 november 1928 en gewijzigd door de wet van 11 april 1989.

Aangevochten beslissingen

Na een uiteenzetting van de procedurevoorgaanden, beslissen de appelrechters dat:

"1.2. De betwisting tussen partijen spitst zich toe op de vraag of de betekening op 25 oktober 1991 van de dagvaarding aan de procureur des Konings burgerlijke stuiting vormt in de zin van artikel 2244 B. W.

Artikel 2244 B. W. bepaalt: 'Een dagvaarding voor het gerecht, een bevel tot betaling of een beslag betekend aan hem die men wil beletten de verjaring te krijgen, vormen burgerlijke stuiting'.

Onder dagvaarding voor het gerecht moet worden verstaan een akte van rechtsingang die de zaak aanhangig maakt voor het gerecht.

Wanneer de rechtsingang bij dagvaarding geschiedt, wordt de zaak overeenkomstig de artikelen 12, tweede lid, 700, 716 en 717 Ger. W. bij de rechter aanhangig gemaakt door de betekening van de dagvaarding aan de geadresseerde (art. 33 Ger. W), voor zover de zaak op de algemene rol is ingeschreven voor de zitting die in de dagvaarding is aangegeven.

De stuiting door verjaring vindt slechts plaats op het ogenblik van de betekening van de dagvaarding.

De betekening bestemd voor personen die in Duitsland verblijven wordt overeenkomstig artikel 1, eerste lid, 1°, van de Belgisch-Duitse Overeenkomst van 25 april 1959 tot het vergemakkelijken van de rechtsbetrekkingen bij toepassing van het op 1 maart 1954 te 's Gravenhage gesloten verdrag, door de procureurs-generaal of door de procureurs des Konings rechtstreeks gezonden aan de voorzitter van het Landgericht of Amtsgericht in het rechtsgebied waarvan degene, voor wie het stuk bestemd is, zich bevindt.

De betekening, wanneer ze, zoals *in casu*, dient te geschieden volgens de wijze die wordt voorgeschreven door de Belgisch-Duitse Overeenkomst van 25 april 1959, vindt pas plaats op het ogenblik dat de voorzitter van het Landgericht of het Amtsgericht in het rechtsgebied waar degene voor wie het stuk bestemd is zich bevindt, het aan de geadresseerde te overhandigen stuk ontvangt (eigen onderstreping).

In casu werd de dagvaarding in kwestie slechts op 5 november 1991 door de procureur des Konings te Brugge overgemaakt aan de Voorzitter van het Amtsgericht te Hamburg en deze bevestigde bij verklaring d.d. 22 november 1991 dat aan de aanvraag tot betekening werd voldaan op 21 november 1991, waaruit volgt dat de datum van ontvangst van de stukken door de Voorzitter van het Amtsgericht zich situeert tussen 5 en 21 november 1991, dit is in elk geval na het verstrijken van de éénjarige verjaringstermijn, wat als dusdanig niet wordt betwist (eigen onderstreping).

Immers de verjaringstermijn bedoeld in de artikelen 91.A., 3.6° en 266, derde lid, van de Zeewet verstrijkt na verloop van één jaar te rekenen vanaf de datum dat de goederen geleverd zijn of behoorden geleverd te worden (eigen onderstreping).

In casu werden de goederen geacht geleverd te zijn op het ogenblik van het lossen van de goederen te Zeebrugge, zijnde de eindbestemming van de vervoerovereenkomst, te weten op 26 oktober 1990.

Derhalve is vereist dat de dagvaarding waarbij de rechtsvordering wordt ingesteld betekend wordt ten laatste op 26 oktober 1991, zijnde de dag waarop de eenjarige verjaringstermijn verstrijkt.

Op het ogenblik van de betekening van de dagvaarding in de zin van artikel 1, lid 1, van de Belgisch-Duitse Overeenkomst, dat gesitueerd dient te worden tussen 5 en 21 november 1991, was de verjaring derhalve reeds bereikt.

Het feit dat de datum van aflevering van de dagvaarding aan de Voorzitter van het Amtsgericht te Hamburg niet vaststaat doet *in casu* geen afbreuk aan het feit dat de vordering van appellante onherroepelijk verjaard is, nu zowel het overmaken van de dagvaarding door de procureur des Konings te Brugge aan de voorzitter van het Amtsgericht (5 november 1991) als de aflevering van de dagvaarding aan de geadresseerde (21 november 1991) en derhalve ook het in ontvangst nemen van dit stuk door de voorzitter van het Amtsgericht (volgens advocaat R. Wegner zou dit gebeurd zijn op 12 november 1991 zie schrijven van 10 november 1991), zich situeren meer dan één jaar na 26 oktober 1990.

1.3. Tevergeefs beroept (de eiseres) zich op een aantal juridisch-technische argumenten om aan te tonen dat de 'dagvaarding' in de zin van artikel 2244 B.W., indien deze in Duitsland gebeurt, niet gelijk te stellen is met 'betekening' in de procesrechtelijke betekenis van het woord en dat artikel 2244 B. W. niet verhindert dat het stuitende effect van de dagvaarding gesitueerd wordt op een ogenblik vóór de dagvaarding geheel is volbracht in de procesrechtelijke zin van het woord, op voorwaarde dat vaststaat dat de dagvaarding betekend is en dus geldig is (eigen onderstreping). De zinsnede "betekend aan hem die men wil beletten ..." zou in dit geval enkel de vereiste bepalen en niet tot strekking hebben het tijdstip van de stuitende werking vast te leggen. Volgens (eiseres) volstaat de uiting van de wil tot stuiting om de stuiting tot stand te brengen en staat de wil tot stuiting vast op het ogenblik dat het dagvaardingsexploot door de gerechtsdeurwaarder aan de procureur des Konings te Brugge werd overhandigd voor overmaking aan de bevoegde voorzitter van het Landgericht of Amtsgericht.

Volgens (de eiseres) ligt het niet voor de hand dat men, om de gevolgen te beoordelen van een dagvaarding in hoofde van diegene die de dagvaarding verzendt, zich plaatst op het standpunt van diegene die de dagvaarding ontvangt. Zij stelt een ander tijdstip van betekening voor in verband met de verscheidene rechtsgevolgen die de betekening veroorzaakt. Indien de rechtsgevolgen belangrijk zijn voor de verzoeker, zou de betekening reeds verricht zijn zodra de eerste formele stap in de dagvaardingsprocedure gezet is, te weten *in casu* de betekening van de dagvaarding aan de procureur des Konings te Brugge. Indien daarentegen de belangen van de gedaagde op het spel staan, zou de betekening pas geschieden bij de effectieve overhandiging van het exploot aan gedaagde.

(De eiseres) wijst erop dat het onderscheid dat wordt gemaakt tussen de datum van dagvaarding gehanteerd om de gevolgen te beoordelen in hoofde van de eiser en deze gehanteerd om de rechtsgevolgen in hoofde van de ontvanger te beoordelen terug te vinden is zowel in internationale verdragen als in de nationale wetgeving (eigen onderstreping). Zij verwijst uitdrukkelijk naar de Verordening EG nr. 1348/2000 van de Raad van 29 mei 2000 inzake betekening en kennisgeving in de lidstaten van gerechtelijke en buitengerechtelijke stukken in burgerlijke en handelszaken en naar het interne Duitse recht, dat ook dit onderscheid maakt.

Dit verdedigde onderscheid kan echter niet worden aangehouden nu het de rechtszekerheid geenszins ten goede komt en bovendien praktisch niet haalbaar is. Er bestaan immers geen procedures waar nu eens enkel de belangen van de gedaagde op het spel staan en een andere keer de belangen van de verzoeker. Verder kampt dit voorstel trouwens met het probleem dat de betekening rechtsgevolgen kan sorteren vóór de geadresseerde de dagvaarding ontvangen heeft (zie ook Cass., 9 december 1996, met noot van Sofie Geeroms, *R. W.* 1996-1997, p. 1297-1298).

1.4. Al even tevergeefs stelt (de eiseres) dat het probleem van het ogenblik waarop de stuiting van de verjaring wordt bepaald, een louter nationaal probleem van burgerlijk recht is en dat de internationale multi- en bilaterale verdragen terzake dit niet regelen en ook niet hebben kunnen of willen regelen en dat de oplossing die erin bestaat het stuitend effect pas te laten ingaan op het moment dat de dagvaarding wordt ontvangen door de Voorzitter van het Amtsgericht onbillijk is en praktische nadelen heeft, inzonderheid dat degene die dagvaardt alle controle verliest over het precieze tijdstip van dagvaarding.

Dit argument is niet relevant in het kader van het bepalen van het tijdstip waarop de dagvaarding een burgerlijke stuiting vormt. Bovendien voorkomt de betekenisprocedure van de Belgisch-Duitse Overeenkomst, doordat deze het tijdstip van de betekening situeert op het ogenblik waarop de Voorzitter van het Amtsgericht het stuk ontvangt, dat degene die dagvaardt alle controle verliest over het precieze tijdstip van de dagvaarding.

Er zijn dan ook geen redenen voor handen om aan te nemen dat de betekening van de dagvaarding aan de Procureur des Konings burgerlijke stuiting vormt in de zin van artikel 2244 B.W.

1.5. De eerste rechter heeft de vordering van (de eiseres) dan ook terecht verjaard verklaard".

Grieven

Luidens artikel 2244 van het Burgerlijk Wetboek vormen een dagvaarding voor het gerecht, een bevel tot betaling, of een beslag, betekend aan hem die men wil beletten de verjaring te krijgen, burgerlijke stuiting.

Het begrip "dagvaarding" in artikel 2244 van het Burgerlijk Wetboek verwijst in civielrechtelijke zin naar iedere vordering in rechte die ertoe strekt het bedreigde recht rechtens te doen erkennen en gaat aldus uit van de uiting door de schuldeiser van de wil zijn recht te doen erkennen in rechte.

Artikel 2244 van het Burgerlijk Wetboek vereist dat de "dagvaarding" geldig is doch bepaalt niet dat, wanneer de te dagvaarden debiteur zich in het buitenland bevindt en de betekening de mededeling inhoudt van de dagvaarding tussen de Belgische en buitenlandse gerechtelijke overheden, de stuitende werking die uitgaat van een geldige dagvaarding, slechts zou ingaan op het ogenblik waarop de betekening van de dagvaarding in procesrechtelijke zin volledig is voltooid.

Artikel 2244 van het Burgerlijk Wetboek noch enige andere bepaling verhinderen dat in hoofde van de schuldeiser aan een vordering en in het bijzonder een dagvaarding, stuitende werking toekomt zonder dat de debiteur reeds op de hoogte werd gebracht van de vordering, voor zover ten minste vaststaat dat de bij de wet bepaalde vormen werden in acht genomen voor het instellen van de betrokken vordering.

De stuitende werking uitgaande van de dagvaarding in de zin van artikel 2244 van het Burgerlijk Wetboek vindt plaats op het ogenblik waarop de eisende partij de handelingen stelt die van haar rechtens vereist worden om de vordering bij dagvaarding in te stellen en waarop deze partij aldus op onherroepelijke wijze de wil manifesteert zijn rechten te doen erkennen in rechte.

Wanneer, zoals te dezen, met toepassing van artikel 1, eerste lid, 1°, van de in het middel vermelde Belgisch-Duitse Overeenkomst van 25 april 1959, de gerechtsdeurwaarder van de eisende partij de dagvaarding betekent aan de procureur-generaal of de procureur des Konings, die deze vervolgens rechtstreeks zendt aan de voorzitter van het Duitse Landgericht of Amtsgericht van het rechtsgebied waarvan degene, voor wie het stuk bestemd is zich bevindt, dient het ogenblik waarop de dagvaarding stuitende werking heeft bepaald te worden op het tijdstip waarop de gerechtsdeurwaarder de dagvaarding betekent aan de procureur-generaal of de procureur des Konings; op dat moment stelt de eiser immers de enige van hem verwachte handeling om de vordering in te stellen en manifesteert hij op onherroepelijke wijze de wil om zijn rechten te doen erkennen in rechte; in de daaropvolgende mededeling der stukken tussen gerechtelijke overheden bepaald in de vermelde Overeenkomst van 25 april 1959 speelt de eiser geen enkele rol; in hoofde van de eisende partij wordt de dagvaarding aldus uitgebracht op het ogenblik dat zij de dagvaarding overmaakt aan de procureur-generaal of procureur des Konings.

Deze uitlegging van artikel 2244 van het Burgerlijk Wetboek is daarenboven de enige uitlegging volgens dewelke deze wettelijke bepaling het grondwettelijk beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie eerbiedigt.

Door te beslissen dat de stuiting door verjaring slechts plaatsvindt op het ogenblik van de betekening van de dagvaarding, met name, volgens de wijze die wordt voorgeschreven door de Belgisch-Duitse Overeenkomst van 25 april 1959, op het ogenblik dat de voorzitter van het Landgericht of het Amtsgericht in het rechtsgebied waar degene voor wie het stuk bestemd is zich bevindt, het aan de geadresseerde te overhandigen stuk ontvangt en door te beslissen dat er dan ook geen redenen voor handen zijn om aan te nemen dat de betekening van de dagvaarding aan de procureur des Konings burgerlijke stuiting vormt in de zin van artikel 2244 B.W., hebben de

appelrechters derhalve hun beslissing niet naar recht verantwoord (schending van alle in het middel aangehaalde bepalingen, behalve de artikelen 10 en 11 van de Grondwet).

In ondergeschikte orde, voor het geval het Hof de stelling in rechte van eiseres betreffende de uitlegging van artikel 2244 van het Burgerlijk Wetboek niet zou aanvaarden, voert de eiseres aan dat in de door appèlrechters aangenomen interpretatie artikel 2244 B.W. de beginselen van gelijkheid en niet-discriminatie neergelegd in de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, schendt. Daaruit volgt dat het bestreden arrest, door artikel 2244 van het Gerechtelijk Wetboek in deze uitlegging toe te passen, de artikelen 10 en 11 van de Grondwet schendt.

De eiseres verzoekt diensvolgens uw hof de hierna vermelde prejudiciële vraag te stellen aan het Arbitragehof met toepassing van artikel 26 van de Bijzondere Wet van 16 januari 1988 op het Arbitragehof.

Deze prejudiciële vraag strekt ertoe door het Arbitragehof te laten beslissen of artikel 2244 zelf van het Burgerlijk Wetboek, de artikelen 10 en 11 van de Grondwet schendt, om de redenen hierna aangehaald in de prejudiciële vraag. Daarenboven wordt de vraag gesteld of artikel 2244 van het Burgerlijk Wetboek de artikelen 10 en 11 van de Grondwet schendt, dit keer in onderling verband met de Wet van 28 maart 1958 tot goedkeuring van het op 1 maart 1954 te 's Gravenhage gesloten Verdrag betreffende de burgerlijke rechtsvordering, wet die daarenboven de in artikel 1 van dit Verdrag voorziene overeenkomsten anticipatief goedkeurt, en hen verbindende kracht verleent, in de mate dus dat deze wet de Belgisch-Duitse Overeenkomst van 25 april 1959 verbindende kracht verleent en aldus verbindende kracht geeft aan een internationale bepaling die een discriminatie instelt tussen schuldeisers die beroep moeten doen op gerechtelijke overheden van het land van de schuldenaar om een verjaringstermijn te stuiten, en schuldeisers die beroep kunnen doen op de betekening per post of rechtstreekse betekening in het land van de schuldenaar.

Deze prejudiciële vraag luidt als volgt:

"Schendt artikel 2244 van het Burgerlijk Wetboek, alleen of ten minste in onderling verband beschouwd met de wet van 28 maart 1958 tot goedkeuring van het op 1 maart 1954 te 's Gravenhage gesloten Verdrag betreffende de burgerlijke rechtsvordering, die daarenboven de in artikel 1 van dit Verdrag voorziene overeenkomsten anticipatief goedkeurt en hen verbindende kracht verleent, in de mate dat deze wet aldus aan de bepaling van de Belgisch-Duitse Overeenkomst van 25 april 1959 verbindende kracht verleent, de artikelen 10 en 11 van de Grondwet,

indien artikel 2244 van het Burgerlijk Wetboek zo wordt uitgelegd dat, wanneer een dagvaarding van een buitenlandse verweerder de betekening aan de gerechtelijke overheden en daaropvolgende mededeling van de dagvaarding via deze overheden inhoudt, de stuitende werking van dergelijke dagvaarding geen aanvang neemt op het ogenblik van betekening van de dagvaarding aan de Belgische gerechtelijke overheid door de schuldeiser die daarmee de wilsuiting bevestigt om het door verjaring bedreigde recht te doen erkennen, doch slechts op een later ogenblik in de procedure van betekening, zoals het ogenblik waarop de buitenlandse gerechtelijke overheid de dagvaarding in ontvangst neemt, doordat aldus, in het bijzonder ten tijde van de litigieuze dagvaarding betekend door de eiseres:

1) de schuldeiser die voor de betekening in het buitenland een beroep dient te doen op gerechtelijke overheden, geen enkele controle heeft over de uiteindelijke datum van betekening, het risico loopt dat de stuitende werking niet valt binnen de verjaringstermijn en om dit risico te beperken verplicht is de betekeningprocedure dermate vroeg aan te vangen door betekening aan de Belgische gerechtelijke overheid dat de wettelijke verjaringstermijn aanzienlijk wordt ingekort, terwijl de schuldeisers die beroep kunnen doen op betekening per post of rechtstreekse betekening in het land van de verweerder, wel het tijdstip van stuiting beheersen en zij niet verplicht zijn de procedure van betekening dermate vroeg aan te vatten dat hen een aanzienlijk deel van de verjaringstermijn wordt ontnomen,

2) aan de uiting van de wil van de schuldeiser om het door verjaring bedreigde recht te stuiten die erin bestaat de dagvaarding te betekenen aan de gerechtelijke overheden voor mededeling aan de debiteur, geen stuitende werking wordt verleend terwijl aan dezelfde wilsuiting van de schuldeiser die erin bestaat de dagvaarding af te geven ter post of rechtstreeks te betekenen aan de debiteur, wel stuitende werking wordt verleend?".

III. BESLISSING VAN HET HOF

Beoordeling

1. De verweerster voerde in het eerste middel van haar cassatieberoep tegen het tussen partijen gewezen arrest van 24 juni 1999 door het Hof van Beroep te Gent aan dat het arrest met name artikel 1 van de Belgisch-Duitse Overeenkomst van 25 april 1959 tot het vergemakkelijken van de rechtsbetrekkingen bij de toepassing van het op 1 maart 1954 te 's Gravenhage gesloten Verdrag betreffende de burgerlijke rechtsvordering en artikel 2244 van het Burgerlijk Wetboek heeft geschonden, door te oordelen dat de verjaring overeenkomstig vermeld artikel 2244 gestuit werd op het ogenblik van de betekening aan de procureur des Konings met het verzoek de stukken over te maken aan de bevoegde Duitse autoriteit en niet op het ogenblik dat de voorzitter van het Landgericht of Amtsgericht deze stukken ontvangt.

2. Het Hof beslist in het arrest van 2 mei 2002 dat de betekening, wanneer ze dient te geschieden volgens de wijze die wordt voorgeschreven door de Belgisch-Duitse Overeenkomst van 25 april 1959, pas gebeurt op het ogenblik dat de voorzitter van het Landgericht of Amtsgericht in het rechtsgebied waarvan degene, voor wie het stuk is bestemd, zich bevindt, het aan de geadresseerde te overhandigen stuk ontvangt (eigen onderstreping). Het toen vernietigde arrest had beslist dat de verjaring overeenkomstig artikel 2244 van het Burgerlijk Wetboek werd gestuit op het ogenblik van de betekening van de dagvaarding aan de procureur des Konings.

3. De in het middel aangevochten beslissing van het arrest van 1 juni 2005, dat op verwijzing is gewezen door het Hof van Beroep te Brussel, stemt overeen met 's Hof's arrest van 2 mei 2002.

4. Tegen die beslissing is, ingevolge artikel 1119, tweede lid, van het Gerechtelijk Wetboek, geen cassatieberoep toegelaten.

5. Het middel is derhalve niet ontvankelijk, nu het neerkomt op een herhaling van de stelling die zowel door 's Hof's arrest als door de beslissing van de verwijzingsrechter verworpen is.

6. De eiseres verzoekt het Hof aan het Arbitragehof een prejudiciële vraag te stellen " zo het Hof zou besluiten de betrokken bepalingen zo uit te leggen dat de stuiting van de verjaring slechts zou plaatsvinden op het ogenblik dat de buitenlandse gerechtelijke overheid de dagvaarding ontvangt ".

7. Het Hof komt echter aan een uitlegging van de betrokken bepalingen niet toe zodat er geen aanleiding is om een prejudiciële vraag te stellen aan het Arbitragehof.

Dictum

Het Hof,
Verwerpt het cassatieberoep.
[...]

Hof van Cassatie, arrest van 28 april 2006

Internationale bevoegdheid – EEX-verdrag – Artikel 18 – Forum van acceptatie – Exceptie van onbevoegdheid wegens bestaan bevoegdheidsbeding – In limine litis opwerpen, vóór elk verweer ten gronde – Begrip ‘verweer ten gronde’ beoordelen volgens lex fori – Artikel 854 Ger. W. – Akkoord met aanstelling gerechtsdeskundige bij wijze van voorafgaande maatregel vormt een verweer ten gronde waarmee impliciet maar zeker bevoegdheid is erkend

Compétence internationale – Convention de Bruxelles – Article 18 – For prorogé – Exception d’incompétence en présence d’une clause attributive de juridiction – Soulever in limine litis, avant la première défense – Notion de ‘première défense au fond’ définir au regard du lex fori – Article 854 du Code judiciaire – Accord avec une mesure d’instruction est une défense au fond avec laquelle on admet implicitement mais certainement la compétence du juge

Nr. C.05.0460.F

[...]. vennootschap naar Nederlands Recht,
Mr. [...],

Tegen

[...], naamloze vennootschap,
Mr. [...],

I. RECHTSPLEGING VOOR HET HOF

Het cassatieberoep is gericht tegen de arresten, die op 12 mei 2003 en 2 mei 2005 zijn gewezen door het Hof van Beroep te Bergen.

Bij arrest van 24 maart 2006 heeft het Hof de heropening van het debat bevolen en het onderzoek van de zaak is op de terechtzitting van die dag ab initio hervat.

[...]

II. CASSATIEMIDDELEN

Eiseres voert een middel aan.

Geschonden wettelijke bepalingen

- Artikel 18 van het Verdrag betreffende de rechterlijke bevoegdheid en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken, ondertekend te Brussel op 27 september 1968 en goedgekeurd bij de wet van 13 januari 1971 en bij de wet van 31 juli 1986 ;

- De artikelen 19 en 854 van het Gerechtelijk Wetboek.

Aangevochten beslissingen

Het hof van beroep beslist dat de Belgische rechtbanken bevoegd zijn om van het geschil kennis te nemen op de volgende gronden :

"1. De betwisting van de internationaal rechtelijke bevoegdheid

(Eiseres) voert aan dat zij in limine litis, wat (verweerster) betwist omdat volgens haar de exceptie laattijdig is, een op de artikelen 5 en 17 van het Verdrag van Brussel van 27 september 1968 gegronde exceptie heeft opgeworpen volgens welke de Belgische rechtbanken internationaalrechtelijk onbevoegd zijn om van het geschil kennis te nemen, omdat de voorwaarden 'Metaal-Unie' die van toepassing zijn, de Nederlandse rechtbanken bevoegd maken en bepalen dat het Nederlandse recht van toepassing is, en dat derhalve de eerste rechters zich onbevoegd hadden moeten verklaren ;

Het Verdrag van Brussel voorziet in een algemene principiële bevoegdheid van de rechtscolleges van de Staat waarin verweerder zijn woonplaats heeft (artikel 2), in bijzondere bevoegdheden (artikelen 5 en 6), in bijzondere bevoegdheden in verzekeringszaken en inzake door de consumenten gesloten overeenkomsten (artikelen 7 tot 15) en in exclusieve bevoegdheden die verbonden zijn met het voorwerp van het geschil (artikel 16) ;

Het breidt tevens de bevoegde rechtbanken van de verdragsluitende Staten uit, en doet dit

- ofwel op grond van een krachtens artikel 17 gedane keuze van de rechter die, binnen bepaalde perken, die te dezen geen invloed hebben, tot gevolg heeft dat zowel de bevoegdheid, zoals ze is bepaald volgens het in artikel 2 vastgelegde algemeen beginsel als de bijzondere bevoegdheden worden uitgesloten,

- ofwel met toepassing van artikel 18, volgens hetwelk, wanneer verweerder voor een rechter verschijnt, laatstgenoemde in de regel bevoegd is en er op die regel slechts twee uitzonderingen bestaan, namelijk ingeval de verschijning tot doel heeft de bevoegdheid te betwisten of ingeval er voor de betrokken aangelegenheid een rechtscollege bestaat dat bij uitsluiting bevoegd is krachtens artikel 16, dat in casu niet van toepassing is ;

De stilzwijgende uitbreiding van de bevoegdheid door verschijning heeft voorrang op de aanwijzing krachtens artikel 17 en geldt zelfs als er een bevoegdheidsbeding is ;

Verweerder kan ten ondergeschikte titel ten gronde verweer voeren op hetzelfde ogenblik als hij de exceptie van onbevoegdheid opwerpt, op voorwaarde dat het bevoegdheidsgeschil, dat bij de aanvang van het proces moet worden opgeworpen, 'niet plaatsvindt na het tijdstip van de stellingname die naar nationaal procesrecht als het eerste voor de aangezochte rechter voorgedragen verweer is te beschouwen' (H.v.J., zaak 150/80, 24 juni 1981, E. S., Verzameling, 1981, blz. 1686; zaak 48/84, 7 maart 1985, S./S. E., Verzameling, 1985, blz. 794) ;

Het begrip 'eerste verweer ten gronde' dient derhalve in casu te worden omschreven in het licht van de procesregels van de aangezochte rechter, te dezen het Gerechtelijk Wetboek ;

(Eiseres) was voor de eerste rechter vertegenwoordigd op de terechtzitting waarop de zaak werd ingeleid en zij heeft, bij monde van haar raadsman, zonder de bevoegdheid van de rechtbank vooraf te betwisten, mondeling geconcludeerd om zich principieel akkoord te verklaren met een deskundigenonderzoek ;

Zij heeft aanvaard dat het gerechtelijk debat werd aangevat voor de eerste rechters en dat het deskundigenonderzoek een afdoend bewijsmiddel was. Aldus heeft zij haar wil te kennen gegeven om het geschil te doen beslechten door de Rechtbank van Koophandel te Bergen ;

Door aan de eerste rechters te vragen een onderzoeksmaatregel te bevelen, die geen verband hield met de bevoegdheidskwestie, maar daarentegen ertoe strekte hen in staat te stellen achteraf uitspraak te doen over de grond van het geschil, is zij immers het debat ten gronde aangegaan en heeft zij aldus impliciet doch onmiskenbaar hen bevoegd geacht om ervan kennis te nemen ;

Het feit dat eiseres haar instemming heeft betuigd met een deskundigenonderzoek dat trouwens is uitgevoerd en waaraan zij heeft meegewerkt, impliceerde 'la volonté certaine (de la demanderesse) de poser d'abord le problème sur un autre plan que celui de la compétence' (H. B. en M. F., Chronique de jurisprudence, Droit judiciaire international, J.T., 1992, p. 78), zodat de uitbreiding van bevoegdheid, bedoeld in artikel 18, wel degelijk van toepassing was ;

Ten overvloede hebben de eerste rechters die hun bevoegdheid vooraf dienden na te gaan, door de hun door de partijen gevraagde onderzoeksmaatregel te bevelen, zelfs 'onder voorbehoud van en onverkort alle rechten van de partijen', zich impliciet bevoegd geacht om kennis te nemen van het hun voorgelegde geschil ;

Aldus hebben zij ten onrechte geoordeeld achteraf uitspraak te kunnen doen over de exceptie van onbevoegdheid van (eiseres) en te kunnen zeggen dat zij in limine litis was opgeworpen, ofschoon zij volgens de bewoordingen van een vonnis waarvan het hof (van beroep) geen kennis had genomen, hun rechtsmacht op dat punt hadden uitgeput ;

Het incidenteel hoger beroep is derhalve gegrond".

Grieven

Eerste onderdeel

Artikel 18 van het Verdrag van 27 september 1968 betreffende de rechterlijke bevoegdheid en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken bepaalt dat, buiten de gevallen waarin zijn bevoegdheid voortvloeit uit andere bepalingen van dit Verdrag, de rechter van een verdragsluitende Staat, voor

wie de verweerder verschijnt, bevoegd is. Die regel is niet van toepassing indien de verschijning tot doel heeft de bevoegdheid te betwisten.

De betwisting van de bevoegdheid heeft het door artikel 18 daaraan verbonden gevolg enkel indien de eisende partij en de aangezochte rechter reeds bij het eerste verweer kunnen begrijpen dat de verweerder beoogt de bevoegdheid van de rechter te betwisten.

De betwisting van de bevoegdheid, zo zij al niet voorafgaat aan elk verweer ten gronde, kan derhalve in geen geval nog plaatsvinden na het tijdstip van de stellingname die naar het nationaal procesrecht van de verdragsluitende Staat van de aangezochte rechter is te beschouwen als het eerste voor de aangezochte rechter voorgedragen verweer.

Artikel 854 van het Gerechtelijk Wetboek bepaalt dat de onbevoegdheid van de rechter voor wie de zaak aanhangig is voor alle exceptie of verweer moet worden voorgedragen behalve wanneer zij van openbare orde is.

Volgens artikel 19 van het Gerechtelijk Wetboek is het vonnis een eindvonnis in zoverre daarmee de rechtsmacht van de rechter over een geschilpunt uitgeput is, behoudens de rechtsmiddelen bij de wet bepaald. De rechter kan, alvorens recht te doen, een voorafgaande maatregel bevelen om de vordering te onderzoeken of de toestand van de partijen voorlopig te regelen.

Geen eindbeslissing in de zin van artikel 19 van het Gerechtelijk Wetboek is de beslissing waarbij een tussenkomst waarvan de ontvankelijkheid niet werd betwist, ontvankelijk verklaard wordt, en waarbij de rechter, alvorens over de zaak zelf uitspraak te doen, een onderzoeksmaatregel beveelt. Evenmin een eindbeslissing is die waarbij de rechter bevoegd verklaard wordt om van de zaak kennis te nemen, indien de bevoegdheid niet is betwist, en waarbij, voor elke uitspraak over de zaak zelf, een onderzoeksmaatregel wordt bevolen.

Het feit alleen dat een partij akkoord gaat met een deskundigenonderzoek is bijgevolg geen verweer ten gronde of een exceptie in de zin van de artikelen 19 en 854 van het Gerechtelijk Wetboek en 18 van het Verdrag van 27 september 1968 betreffende de rechterlijke bevoegdheid en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken.

Wanneer een partij voor de rechter haar instemming heeft betuigd met een deskundigenonderzoek, kan zij derhalve achteraf de bevoegdheid van de rechter betwisten, mits dat gebeurt voor alle exceptie of verweer.

Daaruit volgt dat het hof van beroep, daar het beslist dat eiseres, door aan de eerste rechters te vragen een onderzoeksmaatregel te bevelen die geen verband hield met de bevoegdheidskwestie, maar daarentegen ertoe strekte hen in staat te stellen achteraf uitspraak te doen over de grond van het geschil zelf, het debat ten gronde is aangegaan, en hen aldus impliciet doch onmiskenbaar bevoegd geacht heeft om ervan kennis te nemen, de artikelen 18 van het Verdrag van 27 september 1968 betreffende de rechterlijke bevoegdheid en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken, alsook de artikelen 19 en 854 van het Gerechtelijk Wetboek schendt.

Tweede onderdeel

Artikel 854 van het Gerechtelijk Wetboek bepaalt dat de onbevoegdheid van de rechter voor wie de zaak aanhangig is, moet worden voorgedragen voor alle exceptie of verweer behalve wanneer zij van openbare orde is.

Volgens artikel 19 van het Gerechtelijk Wetboek is het vonnis een eindvonnis in zoverre daarmee de rechtsmacht van de rechter over een geschilpunt uitgeput is, behoudens de rechtsmiddelen bij de wet bepaald.

Alvorens recht te doen, kan de rechter een voorafgaande maatregel bevelen om de vordering te onderzoeken of de toestand van de partijen voorlopig te regelen.

Geen eindbeslissing in de zin van artikel 19 van het Gerechtelijk Wetboek is de beslissing waarbij een tussenkomst, waarvan de ontvankelijkheid niet werd betwist, ontvankelijk verklaard wordt en waarbij de rechter, alvorens over de zaak zelf uitspraak te doen, een onderzoeksmaatregel beveelt. Evenmin een eindbeslissing is die waarbij de rechter bevoegd verklaard wordt om kennis te nemen van de zaak, indien de bevoegdheid niet is betwist, en waarbij, voor elke uitspraak over de zaak zelf, een onderzoeksmaatregel wordt bevolen.

Derhalve kan de rechter uitspraak doen over zijn bevoegdheid na een deskundigenonderzoek te hebben bevolen, indien zijn bevoegdheid niet was betwist vooraleer hij het deskundigenonderzoek beval.

Daar het hof van beroep beslist dat de eerste rechter, door de onderzoeksmaatregel te bevelen, zonder dat zijn bevoegdheid tevoren was betwist, zijn rechtsmacht over de bevoegdheidskwestie had uitgeput, schendt het de artikelen 19 en 854 van het Gerechtelijk Wetboek.

III. BESLISSING VAN HET HOF

Eerste onderdeel :

Artikel 19 van het Gerechtelijk Wetboek waarvan de schending wordt aangevoerd, houdt geen verband met de door het middel aangevoerde grief.

Krachtens artikel 18 van het op 27 september 1968 tussen de Lid-Staten van de Europese Economische Gemeenschap te Brussel ondertekende Verdrag betreffende de rechterlijke bevoegdheid en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken waarvan het hof van beroep toepassing maakt, is de rechter van een verdragsluitende Staat voor wie verweerder verschijnt bevoegd, maar die regel is niet van toepassing indien de verschijning tot doel heeft de bevoegdheid te betwisten of, wat hier niet het geval is, indien er een andere rechter is die bij uitsluiting bevoegd is krachtens artikel 16.

Het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen heeft in de zaak nr. 150/80, E. S. GmbH t. P. J. in een arrest van 24 juni 1981 waarin het uitspraak deed over een prejudiciële vraag, vermeld dat "uit de doelstelling van artikel 18 volgt dat de betwisting van de bevoegdheid, zo zij al niet voorafgaat aan elk verweer ten gronde, in geen geval nog plaats kan vinden na het tijdstip van de stellingname die naar nationaal procesrecht als het eerste voor de aangezochte rechter voorgedragen verweer is te beschouwen".

Krachtens artikel 854 van het Gerechtelijk Wetboek moet de onbevoegdheid van de rechter voor wie de zaak aanhangig is, in de regel, voor alle exceptie of verweer worden voorgedragen.

Na te hebben vastgesteld dat eiseres "voor de eerste rechters was vertegenwoordigd op de terechtzitting waarop de zaak werd ingeleid en dat zij, bij monde van haar raadsman, zonder de bevoegdheid van de rechtbank vooraf te betwisten, mondeling geconcludeerd heeft om haar principieel akkoord te betuigen met een deskundigenonderzoek", beslist het bestreden arrest van 12 mei 2003 dat :

1. eiseres "heeft erkend dat het gerechtelijk debat werd gevoerd voor de eerste rechters en dat het deskundigenonderzoek een afdoend bewijsmiddel was, en dat zij aldus haar wil te kennen heeft gegeven om het geschil te doen beslechten door de Rechtbank van Koophandel te Bergen" ;

2. "eiseres, door aan de eerste rechters te vragen een onderzoeksmaatregel te bevelen, die geen verband hield met de bevoegdheidskwestie, maar daarentegen ertoe strekte hen in staat te stellen achteraf uitspraak te doen over het geschil zelf, het debat ten gronde is aangegaan" ;

3. "het feit dat eiseres haar instemming heeft betuigd met een deskundigenonderzoek dat trouwens is uitgevoerd en waaraan zij heeft meegewerkt 'de ondubbelzinnige wil van (eiseres) inhield om het probleem eerst vanuit een andere invalshoek te benaderen dan vanuit dat van de bevoegdheid".

Door op die gronden te beslissen dat eiseres het debat ten gronde is aangegaan, verantwoordt het arrest naar recht de beslissing om de aanwijzing van bevoegdheid toe te passen, bedoeld in artikel 18 van het Verdrag van Brussel.

Het onderdeel kan niet worden aangenomen.

Tweede onderdeel :

Daar het onderdeel gericht is tegen een overtollige reden van het bestreden arrest van 12 mei 2003, heeft het geen belang en is het derhalve niet ontvankelijk.

Dictum

Het Hof,

Verwerpt het cassatieberoep ;

[...]

Hof van Cassatie, arrest van 10 november 2005

Arbitrage – Nietigheidsgrond arbitrale sententie – Artikel 1704 Ger. W. – Miskenning van de bewijskracht levert geen schending van de motiveringsplicht in de zin van artikel 1704, 2, i op – Verkeerde uitlegging akte impliceert niet dat arbitrale sententie werd gesteund op een feit waaromtrent partijen geen verweer hebben kunnen voeren

Arbitrage – Raison d’annulation d’une sentence arbitrale – Article 1704 du Code judiciaire – Méconnaissance de la force probante ne présente pas une violation du devoir de motivation au sens de l’article 1704, 2, i – Interprétation mauvaise de l’acte n’implique pas une violation des droits de la défense

Nr. C.04.0452.N

[...], vennootschap met beperkte aansprakelijkheid naar Italiaans recht, [...],
eiseres,

vertegenwoordigd door Mr. [...],

tegen

[...], naamloze vennootschap, [...],
verweerster,

vertegenwoordigd door Mr. [...].

I. Bestreden beslissing

Het cassatieberoep is gericht tegen een arrest, op 24 mei 2004 gewezen door het Hof van Beroep te Antwerpen.

II. Rechtspleging voor het Hof

[...]

III. Middel

Eiseres voert in haar verzoekschrift een middel aan.

Geschonden wettelijke bepalingen

- 9472; artikel 6, eerste lid, van het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, gesloten te Rome op 4 november 1950 en goedgekeurd bij wet van 17 mei 1955 ;
- 9472; artikel 149 van de Grondwet ;
- 9472; de artikelen 1319, 1320 en 1322, eerste lid, van het Burgerlijk Wetboek ;

- 9472; artikel 1704, 1° en 2°, g en i, van het Gerechtelijk Wetboek, gewijzigd bij de wet van 19 mei 1998 ;
- 9472; het algemeen rechtsbeginsel van de eerbied voor het recht van verdediging.

Aangevochten beslissingen

Het bestreden arrest vernietigt de tussen partijen op 24 juni 1998 gewezen arbitrale uitspraak en het verwijst de zaak naar een door partijen conform artikel 9 van hun overeenkomst van 15 december 1995 anders samengesteld scheidsrechterlijk college, op de volgende gronden : "De kern van de betwisting van partijen ligt in het verschil van berekening van de vrachtprijs. Zij zijn het er over eens dat de goederen bij de lading vocht bevatten dat tijdens het transport afnam door het wegsijpelen van het water, zodat het gewicht van dezelfde goederen bij vertrek in Shinkolobwe en bij aankomst in Dar-Es-Salaam merkbaar verminderd was. De vrachtprijs is in artikel 3.1 van het contract van partijen van 15 december 1995 forfaitair bedongen op 117,25 US dollar per meterton van de goederen. Volgens eiseres werd het gewicht bij de lading bedoeld.

Volgens verweerster moet het gewicht bij aankomst in aanmerking worden genomen. Het scheidsgerecht oordeelde daarover (het hof van beroep geeft hier en verder in onderhavig arrest de vertaling van de arbitrale sententie in het Nederlands weer. Dezelfde vertaling wordt zowel door verweerster als door eiseres voorgebracht.

De getrouwheid van deze vertaling met de oorspronkelijk in het Frans uitgesproken sententie wordt door partijen niet betwist.) : 'Aangezien bijgevolg blijkt uit hetgeen voorafgaat dat met de facturatie op basis van de geladen hoeveelheden bepaald in het contract, de aard van de goederen, de verpakking ervan, de vervoersomstandigheden in Afrika (diverse verladingen, behandelingen, enz. (...)) de partijen niet de bedoeling gehad kunnen hebben dat de vervoerder enkel zou betaald worden op basis van het gewicht geconstateerd bij aankomst terwijl de goederen in big bags verpakt waren die reeds bij vertrek elk afzonderlijk gewogen en genummerd werden (...)', (arbitrale uitspraak van 24 juni 1998, p. 13, eerste en tweede al.). Verweerster voert aan dat de scheidsrechters hun beoordeling hebben laten steunen op een misvormde, verkeerde lezing van het hen voorgelegde contract van partijen. Aldus zouden de scheidsrechters buiten de feiten getreden zijn die hen door partijen werden voorgelegd, zouden zij de bewijskracht van de onderhandse akte van 15 december 1995 hebben geschonden en zou de daardoor aangetaste redengeving moeten worden gelijk gesteld met de afwezigheid van motivering. Verweerster laat bovendien gelden dat zij de kans niet gekregen heeft haar recht van verdediging uit te oefenen ten aanzien van de lezing van het contract in kwestie, zoals die door de scheidsrechter is aangenomen, vermits die bepaalde lezing nooit voorwerp van het debat tussen partijen is geweest. Verweerster vordert de vernietiging van de scheidsrechtelijke uitspraak in kwestie op grond van artikel 149 van de Grondwet en artikel 1704, 2°, g en i, van het Gerechtelijk Wetboek. De betwiste lezing van het contract van partijen van 15 december 1995 betreft artikel 3.1, eerste lid van de overeenkomst, dat door de scheidsrechters in hun uitspraak is geciteerd doch op niet volstrekt getrouwe wijze. Artikel 3.1, eerste lid van het contract luidt (in dezelfde vertaling als voormeld - onderstreping door het hof van beroep) : 'De overeengekomen forfaitaire prijs voor dit transport bedraagt 117,25 US dollar per meterton van goederen die in Shinkolobwe 'Free on Truck' geladen is ('chargée') en in de haven van Dar-Es-Salaam 'Free on Truck' of 'Free on Waggon' aangekomen is ('arrivée') (...)' De lezing, die de scheidsrechters daaraan gegeven hebben, luidt als volgt : 'De overeengekomen forfaitaire prijs voor dit transport bedraagt 117,25 US dollar per meterton goederen die in Shinkolobwe 'Free on Truck' geladen zijn ('chargées') en die in de haven van Dar-Es-Salaam 'Free on Truck' of 'Free on Waggon' aangekomen zijn ('arrivées'). Terwijl het zinsdeel : '... die in Shinkolobwe 'Free on Truck' geladen is en in de haven van Dar-Es-Salaam 'Free on Truck' of 'Free on Waggon' aangekomen is' blijktens de tekst van het contract van partijen bijvoeglijk is aan 'meterton' ; wordt deze door de lezing van de scheidsrechters bijvoeglijk gemaakt aan 'goederen'. De scheidsrechters hebben op die wijze de tekst van de onderhandse akte van 15 december 1995 verkeerd weergegeven. Aldus werd de bewijskracht geschonden van deze akte die zij iets anders hebben laten zeggen dan deze in werkelijkheid zegt. Daardoor hebben zij andere feiten dan deze die door partijen werden voorgedragen ten grondslag van hun beslissing gelegd. Zij hebben hun oordeel laten rusten o.m. op deze onjuiste lezing. Het hof van beroep vermag niet te oordelen of de uitlegging die verweerster geeft aan artikel 3.1 van de overeenkomst van 15 december 1995 al dan niet bestaanbaar is met wat partijen werkelijk

overeenkwamen. In dezelfde mate vermag het hof (van beroep) evenmin te oordelen of de scheidsrechters tot hetzelfde besluiten zouden gekomen zijn indien zij de juiste lezing van het contract ten grondslag van hun beslissing zouden hebben gelegd. Het hof van beroep kan wel constateren dat een andere uitlegging dan deze die de scheidsrechters aan het contract van partijen hebben gegeven, in de zin van de interpretatie van verweerster, niet uitgesloten is. Indien immers wordt aangenomen dat de eenheidsprijs moet betaald worden per 'ton' dat is geladen en dat ook is aangekomen, dan is het niet uit te sluiten dat het gewicht bij aankomst een doorslaggevend element is van de prijsberekening. Indien daarentegen de eenheidsprijs moet betaald worden per ton van de goederen die geladen zijn in zoverre deze goederen zijn aangekomen, zoals de scheidsrechters aanvaard hebben, dan lijkt eerder het gewicht van de goederen bij vertrek cruciaal in het debat. De eerste rechter heeft weliswaar terecht voorgehouden dat de loutere omstandigheid dat de arbiters een andere uitlegging van het contract van partijen hebben aangenomen dan deze van verweerster, geen vernietigingsgrond oplevert. Deze redengeving van het beroepen vonnis heeft echter het middel van verweerster niet ontmoet in zoverre deze aanvoerde dat de verkeerde lezing van het contract van partijen een schending van de bewijskracht van de onderhandse akte van 15 december 1995 inhield, waardoor de motivering van de arbitrale sententie een gebrek vertoont dat moet gelijkgesteld worden met het ontbreken van motivering (artikel 1704, 1°, i, van het Gerechtelijk Wetboek). Daarenboven hebben de scheidsrechters door te handelen als voormeld een tekst van de overeenkomst aangenomen die door partijen niet was voorgedragen, die zij niet kenden noch konden kennen en waartegen zij dan ook geen verweer hebben kunnen laten gelden. Verweerster voert terecht de schending van haar recht van verdediging in (artikel 1704, 1°, i, van het Gerechtelijk Wetboek). De eis tot vernietiging van de scheidsrechtelijke uitspraak in kwestie komt gegrond voor".

Grieven

1. Eerste onderdeel

Een arbitrale uitspraak kan krachtens artikel 1704, 1°, van het Gerechtelijk Wetboek slechts worden bestreden voor de rechtbank van eerste aanleg door een vordering tot vernietiging in te stellen en zij kan slechts worden vernietigd in de in dit artikel genoemde gevallen.

Een arbitrale uitspraak kan krachtens artikel 1704, 2°, i, van het Gerechtelijk Wetboek worden vernietigd indien de uitspraak niet met redenen is omkleed.

De verplichting om de arbitrale uitspraak met redenen te omkleden is een vormvereiste die geen verband houdt met de inhoud van de motivering.

De appèlrechters oordeelden dat het artikel 3.1, eerste lid, van de overeenkomst tussen partijen van 15 december 1995 door de scheidsrechters in hun uitspraak geciteerd werd doch op niet volstrekt getrouwe wijze en dat aldus de bewijskracht geschonden werd van de onderhandse akte van 15 december 1995.

De appèlrechters beslisten ten onrechte dat de motivering van de arbitrale uitspraak een gebrek vertoont ingevolge de schending van de bewijskracht van de onderhandse akte van 15 december 1995 en dat dit moet gelijkgesteld worden met het ontbreken van motivering (bestreden arrest, randnr. 4.1.4, laatste lid).

Een schending van de bewijskracht van een onderhandse akte door een arbitrale uitspraak kan immers niet gelijkgesteld worden met het ontbreken van een motivering van die arbitrale uitspraak vermits de verplichting om de arbitrale uitspraak met redenen te omkleden als vormvereiste geen verband houdt met de inhoud van de motivering (schending van de artikelen 1704, 1° en 2°, i, van het Gerechtelijk Wetboek en 149 van de Grondwet).

2. Tweede onderdeel

De bewijskracht van een akte wordt niet miskend door de rechter die van de akte een uitlegging geeft die met de bewoordingen ervan, zoals die in de akte zelf vermeld zijn, niet onverenigbaar is, ook al werden die bewoordingen niet op een volstrekt letterlijke wijze geciteerd in de uitspraak.

Het artikel 3.1, eerste lid, van de overeenkomst tussen partijen van 15 december 1995 luidt letterlijk :

"De overeengekomen forfaitaire prijs voor dit transport bedraagt 117,25 US dollar per meterton van goederen die in Shinkolobwe 'Free on Truck' geladen is en in de haven van Dar-Es-Salaam 'Free on

Truck' of 'Free on Waggon' aangekomen is (dit is de vertaling van dit artikel zoals weergegeven in het bestreden arrest onder randnummer 4.1.3, eerste lid, en zoals weergegeven in stuk 1, gevoegd bij deze voorziening, welke vertaling zowel door eiseres als door verweerster werd voorgebracht (door eiseres als stuk 4 vermeld in de inventaris van haar appèlconclusie) en waarvan de getrouwheid met de oorspronkelijke Franse tekst door de partijen niet betwist werd, zoals vastgesteld door de appèlrechters onder randnummers 4.1.1 en 4.1.3 van het bestreden arrest)".

Dit artikel werd als volgt geciteerd in de arbitrale uitspraak van 24 juni 1998 :

"De overeengekomen forfaitaire prijs voor dit transport bedraagt 117,25 US dollar per meterton goederen die in Shinkolobwe 'Free on Truck' geladen zijn en die in de haven van Dar-Es-Salaam 'Free on Truck' of 'Free on Waggon' aangekomen zijn". (dit is de vertaling van het arbitrale citaat zoals weergegeven in het bestreden arrest onder randnummer 4.1.3, tweede lid en zoals weergegeven op p. 7 van de arbitrale beslissing als stuk 2, gevoegd bij deze voorziening, welke vertaling zowel door eiseres als verweerster voor de appèlrechters werd voorgebracht (door eiseres als stuk 2 vermeld in de inventaris van haar appèlconclusie) en waarvan de getrouwheid met de oorspronkelijke Franse tekst door de partijen niet betwist werd, zoals vastgesteld door de appèlrechters onder randnummers. 4.1.1 en 4.1.3).

De appèlrechters beslisten dat de scheidsrechters de tekst van de onderhandse akte van 15 december 1995 op niet volstrekt getrouwe wijze geciteerd hebben. Op die gronden konden de appèlrechters echter niet wettelijk beslissen dat de bewijskracht van de onderhandse akte van 15 december 1995 geschonden werd door de scheidsrechters vermits het aldus door de scheidsrechters geciteerde artikel als volgt door hen geïnterpreteerd werd in de arbitrale uitspraak van 24 juni 1998 :

"Aangezien bijgevolg blijkt uit hetgeen voorafgaat dat met de facturatie op basis van de geladen hoeveelheden bepaald in het contract, de aard van de goederen, de verpakking ervan, de vervoersomstandigheden in Afrika (diverse verladingen, behandelingen enz. ...), de partijen niet de bedoeling gehad kunnen hebben dat de vervoerder enkel zou betaald worden op basis van het gewicht geconstateerd bij aankomst terwijl de goederen in big bags verpakt waren die reeds bij vertrek elk afzonderlijk gewogen en genummerd werden". (dit is de vertaling van het arbitrale citaat zoals weergegeven in het bestreden arrest onder randnummer 4.1.1 en zoals weergegeven op p. 13, eerste lid, van de arbitrale beslissing, als stuk 2 gevoegd bij deze voorziening, welke vertaling zowel door eiseres als verweerster voor de appèlrechters werd voorgebracht (door eiseres als stuk 2 vermeld in de inventaris van haar appèlconclusie) en waarvan de getrouwheid met de oorspronkelijke Franse tekst door de partijen niet betwist werd, zoals vastgesteld door de appèlrechters onder randnr.

4.1.1).

De scheidsrechters hebben door die interpretatie een uitlegging gegeven aan artikel 3.1, eerste lid, van de overeenkomst van partijen van 15 december 1995 die met de bewoordingen ervan, zoals die in deze akte zelf vermeld zijn, niet onverenigbaar is zodat zij de bewijskracht van die akte niet miskend hebben, ook al werden de bewoordingen van artikel 3.1, eerste lid, niet volstrekt letterlijk geciteerd in de arbitrale uitspraak (schending van de artikelen 1319, 1320 en 1322, eerste lid, van het Burgerlijk Wetboek).

3. Derde onderdeel

De appèlrechters stellen vast dat de betwiste lezing van het contract van partijen van 15 december 1995 betrekking heeft op artikel 3.1, eerste lid, van het contract dat luidt als volgt :

"De overeengekomen forfaitaire prijs voor dit transport bedraagt 117,25 US dollar per meterton van goederen die in Shinkolobwe 'Free on Truck' geladen is en in de haven van Dar-Es-Salaam 'Free on Truck' of 'Free on Waggon' aangekomen is".

De appèlrechters stellen vast dat de scheidsrechters daaraan de volgende lezing gaven :

"De overeengekomen forfaitaire prijs voor dit transport bedraagt 117,25 US dollar per meterton goederen die in Shinkolobwe 'Free on Truck' geladen zijn en die in de haven Dar-Es-Salaam 'Free on Truck' of 'Free on Waggon' aangekomen zijn (bestreden arrest randnummer 4.1.3)".

De appèlrechters oordeelden dat de scheidsrechters op die wijze de tekst van de onderhandse akte van 15 december 1995 verkeerd hebben weergegeven.

De appèlrechters beslisten ten onrechte dat de scheidsrechters door aldus te handelen een tekst van de overeenkomst hebben aangenomen die door partijen niet was voorgedragen, die zij niet kenden,

waartegen zij dan ook geen verweer hebben kunnen voeren en waardoor het recht van verdediging van verweerster werd geschonden.

De beide partijen hebben immers voor de scheidsrechters tegenspraak kunnen voeren over het artikel 3.1, eerste lid, van hun overeenkomst van 15 december 1995 zoals dit artikel weergegeven werd in deze overeenkomst.

Daarover bestond geen betwisting. Het louter feit dat de scheidsrechters dit artikel verkeerd citeerden, is hoogstens een materiële vergissing en geen schending van het recht van verdediging van verweerster vermits de scheidsrechters aldus geen andere feiten of geen andere middelen ten grondslag van hun beslissing hebben gelegd dan deze waarover verweerster de gelegenheid had zich te verdedigen (schending van artikel 6, eerste lid, EVRM en van het algemeen rechtsbeginsel van de eerbied voor het recht van verdediging).

De appèlrechters konden de eis tot vernietiging van de arbitrale uitspraak op die gronden niet wettelijk gegrond verklaren (schending van artikel 1704, 1° en 2°, g, van het Gerechtelijk Wetboek).

4. Vierde onderdeel

De appèlrechters stellen vast dat de betwiste lezing van het contract van partijen van 15 december 1995 betrekking heeft op artikel 3.1, eerste lid, van het contract dat luidt als volgt :

"De overeengekomen forfaitaire prijs voor dit transport bedraagt 117,25 US dollar per meterton van goederen die in Shinkolobwe 'Free on Truck' geladen is en in de haven van Dar-Es-Salaam 'Free on Truck' of 'Free on Waggon' aangekomen is".

De appèlrechters stellen vast dat de scheidsrechters daaraan de volgende lezing gaven :

"De overeengekomen forfaitaire prijs voor dit transport bedraagt 117,25 US dollar per meterton goederen die in Shinkolobwe 'Free on Truck' geladen zijn en die in de haven Dar-Es-Salaam 'Free on Truck' of 'Free on Waggon' aangekomen zijn (bestreden arrest randnummer 4.1.3)".

De appèlrechters beslisten ten onrechte dat de scheidsrechters door aldus te handelen een tekst van de overeenkomst hebben aangenomen die door partijen niet was voorgedragen, die zij niet kenden noch konden kennen, waartegen zij geen verweer hebben kunnen laten gelden en waardoor het recht van verdediging van verweerster werd geschonden.

De scheidsrechters hebben hun beslissing immers niet laten steunen op een letterlijke interpretatie van het aldus in de arbitrale uitspraak geciteerde artikel 3.1, eerste lid, van de overeenkomst.

De scheidsrechters hebben hun beslissing integendeel laten steunen op de volgende overwegingen (zie de arbitrale uitspraak van 24 juni 1998 gevoegd als stuk 2 bij deze voorziening, meer bepaald de pagina's 7 t.e.m. 23) : "dat artikel 3.1 dus enkel de bepaling van een eenheidsprijs per ton inhoudt en de bestanddelen ervan (artikel 3.2) opsomt ; dat het de forfaitaire aard (artikel 3.3) ervan onderstreept en preciseert dat het gaat om een 'Free on Truck' of 'on Waggon' prijs zowel bij vertrek als bij aankomst ; dat opgemerkt dient te worden dat de 'activiteiten' waarvoor krachtens de clausules 2.1.2 en 3.2 van het contract A.I.S.

moet instaan, noch de weging noch de verificatie van het gewicht bij aankomst omvatten, hetgeen overeenstemt met de voorwaarden 'Free on Truck' of 'Waggon' (de vervoerder is trouwens nooit, behoudens ongebruikelijke andersluidende overeenkomst, gehouden tot het controleren van het gewicht bij aankomst). dat artikel 4 onder de titel 'betalings- en garantievoorzwaarden' specifiek betrekking heeft op de facturatie en bepaalt in alinea 1 ervan : 'Polytra zal de betalingen aan A.I.S. uitvoeren à rato van 100% van de overeengekomen pro rata totaalprijs van het naar Dar-Es-Salaam vervoerde gewicht, zoals vermeld in de vrachtbrieven, 60 dagen einde laaddatum in Shinkolobwe, voor zover dat ondertussen de goederen aangekomen zijn in Dar-Es-Salaam' ; dat bovendien artikel 4.2 preciseert : 'Polytra zal aan A.I.S. een document bezorgen waarin gesteld wordt dat de transportfacturen overeenkomstig deze overeenkomst betaald zullen worden door Polytra' en 'Polytra zal een kopij bezorgen van de instructies vanwege Polytra aan haar bank om aan A.I.S. de aan haar verschuldigde bedragen binnen de overeengekomen termijnen over te schrijven. Dit document zal afgeleverd worden binnen de 10 werkdagen na ontvangst van de desbetreffende factuur van A.I.S.' ; dat de tekst van artikel 4 duidelijk is en niet vatbaar is voor interpretatie : - zoals uitdrukkelijk overeengekomen moeten de gewichten geladen in Shinkolobwe enkel dienen als basis voor de facturatie, zoals deze vermeld staan in de vervoersdocumenten ; - Polytra verbindt zich ertoe op deze basis te betalen en geeft binnen de tien dagen na ontvangst van de facturen opdracht aan haar bank,

met een schriftelijke bevestiging aan A.I.S., om de aldus gefactureerde bedragen 60 dagen einde maand te betalen ; dat de termijn van 60 dagen einde maand laaddatum in Shinkolobwe zo aan Polytra toelaat om na te gaan of de 'goederen' in Dar-Es-Salaam aangekomen zijn binnen de overeengekomen termijnen ; dat de clause hier de aankomst van

het voertuig (vrachtwagen of wagon) in Dar-Es-Salaam beoogt en niet kan verwijzen naar een gewicht vastgesteld bij aankomst (de big bags werden overigens niet door Polytra gewogen op de bestemming) ; dat indien de facturatie enkel moest geschieden op basis van een gewicht vastgesteld bij aankomst van de voertuigen in Dar-Es-Salaam, de clause van het contract niet zou nagelaten hebben dit te bepalen zonder te verwijzen naar het gewicht geladen in Shinkolobwe, aangezien dit in dat geval geen enkel belang zou hebben ; maar men constateert dat artikel 4 daarentegen bepaalt dat de facturatie zal gebeuren op basis van het gewicht geladen in Shinkolobwe met als enige reactie : de goederen moeten effectief in Dar-Es-Salaam aankomen ('voor zover dat ondertussen de goederen aangekomen zijn in Dar-Es-Salaam') ; dat geenszins voorzien is in clause 4 dat de facturatie op basis van het gewicht bij vertrek slechts een voorlopig karakter zou hebben en onderworpen zou zijn aan een aanpassing of correctie, achteraf, op basis van een gewicht dat bij aankomst vastgesteld zou worden.

Dat dit artikel helemaal niet spreekt over de opmaak van voorlopige facturen bij vertrek die dan bij aankomst zouden moeten vervangen worden door de definitieve facturen ; dat er slechts sprake is van één enkele facturatie die meteen al definitief is, waarbij de betaling door de bank enkel door Polytra geblokkeerd kan worden in geval van niet aankomst op bestemming in Dar-Es-Salaam en waarbij de termijn van 60 dagen haar moet toelaten om een eventuele niet aankomst na te gaan ; dat clause 4 overigens enkel gewag maakt van het 'gewicht' vermeld in de vrachtbrieven en niet van een vergelijkend gewicht vast te stellen bij aankomst ; dat ze, wat Dar-Es-Salaam betreft, verwijzen naar een meer algemene en globale, niet kwantitatief uitgedrukte, notie, namelijk die van de fysieke aankomst van de 'goederen' ; dat A.I.S. op 2 december 1996 aan Polytra schrijft zonder dat deze bewering tegengesproken wordt in de verdere briefwisseling :

'U bent er zich zeker van bewust dat artikel 3.1 van onze overeenkomst zegt dat de prijs overeengekomen voor het transport verwijst naar iedere meterton product geladen FOB in Shinkolobwe. Dat werd beslist tijdens de preliminaire bespreken tijdens de vergadering op het bedrijfsterrein van G.F.I. toen we het probleem van het natuurlijk afval onder het transport aanhaalden en u het aanvankelijke gewicht zoals door G.F.I. verschaft, aanvaardde' ; dat het overigens om zeer bijzondere goederen ging, een soort van ertsen zoals men kan afleiden uit de foto's in het dossier van Polytra, die een hoog vochtigheidspercentage bevatten ; dat de beschrijving van de goederen in het contract van 15 december 1995 een hoog vochtigheidspercentage bevatten ; dat de beschrijving van de goederen in het contract van 15 december 1995 een hoog vochtigheidsgehalte doen uitschijnen (verhouding van de droge ton tot de natte ton), vooral dan voor wat de kobalhydroxiden betreft ; dat men in de als dusdanig niet betwiste minuten van de bijeenkomst gehouden in Milaan op 10 februari 1997 (zie het begeleidend schrijven van 12 februari 1997 van A.I.S. : 'We vertrouwen erop dat u alles in orde zal vinden' (bijvoegsel 5.25 van het Polytra-dossier) kan lezen : 'de heer H. van G.F.I.

kwam later op de vergadering aan en verklaarde dat hoewel je bij de hydroxiden tot 60% watergehalte kan hebben, het bij de sulfiden slechts 15% kan zijn ; daarom kon naar zijn mening dit manco enkel te wijten zijn aan diefstal of een slechte weging in Shinkolobwe. Terwijl het verlies bij de hydroxiden aanvaardbaar was en goed binnen de limieten, was dat bij de sulfiden in werkelijkheid veel hoger en onaanvaardbaar.

De kosten voor de sulfidengehalten liggen vier keer hoger dan voor de hydroxiden. De heer H. zei dat de weging in Shinkolobwe enkel een referentiegewicht was en geen accurate weging" : Daaruit blijkt dus dat de hydroxiden tot 60% water konden bevatten ; dat men in het verslag dat op 28 mei 1996, in tempore non suspecto, door de Dienst van de Exploitatie-inspectie van Sizarail aan haar Algemene Directie werd gericht, een zeer uitvoerige, gedetailleerde en nauwkeurige beschrijving aantreft van de laad-, weegen verpakkingssomstandigheden van de goederen enz. ; dat hier verwezen dient te worden naar rubriek II, B, 'Vochtigheid van de producten bij het laden'.

1. Hydroxide

Sinds het einde van het regenseizoen is het volume van de zakken toegenomen, waardoor het noodzakelijk was de zakken op de tweede laag in HH SAR, en zelfs ZR, te stuwen.

2. Sulfide

Ondanks het einde van het regenseizoen, is het binnenkort al meer dan één maand dat de vloeistof zich accumuleert onderaan de reservoirs, bepaalde zakken blijven heel wat vloeistof bevatten, waardoor men weet dat er tijdens het transport enorme problemen zullen ontstaan (het scheuren van zakken). Rekening houdend met het lange traject per spoor, dreigt er een belangrijke tonnage te ontbreken op de bestemming tengevolge van de verdamping in de natte zakken (cfr nog eens de tabellen in bijlage). 'Dat Sizarail ook kritiek heeft op de verpakking van de vervoerde producten : "ondanks de uitleg van de belader BLI, is de verpakking in gebruik op het terrein onvoldoende voor de natte producten, die zwaarder zijn voor eenzelfde volume, enz. (...)' ; dat in een verslag als antwoord hierop van 18 juni 1996 NBLA (New Baron & Levêque International) die voor rekening van G.F.I. (of Gecamines?) is overgegaan tot het laden van de voertuigen op het terrein van Gécamines in Shinkolobwe, zich erop toelegt om de manier van wegen te adjusteren met behulp van een weeghaak, de verpakking van de zakken, enz (...), zonder evenwel de beweringen van Sizarail te betwisten over de aanwezigheid van vrij water in de zakken. Dat uit dit alles blijkt dat de weging bij vertrek, de nummering van de zakken, enz. uitgevoerd werden door de belader en bovendien onder toezicht van de ambtenaren van de 'OZAC', 'OFIDA' ; dat bovendien, van bij het begin van de controverse ontstaan tussen partijen, A.I.S. op 18 juli 1996 aan Polytra schreef : 'Terwijl de heer M. aan het spreken was met Kingslan Scott, toen de eerste zending geladen werd, heeft zelfs de heer M. zelf gesuggereerd om met de operatie te stoppen teneinde het product te laten drogen in Lubumbashi alvorens het in zakken te stoppen en dit omwille van de zeer hoge waterniveaus', dat het feit, aangehaald door Polytra, volgens hetwelk het verlies aan vloeistof niet aanzienlijk zou zijn geweest omdat het vochtigheidspercentage van de sulfiden zo ongeveer gelijk zou zijn geweest bij vertrek en bij aankomst, niet relevant is ; het gaat immers niet alleen om de intrinsieke vochtigheid van de goederen maar ook om het vrije water dat uit de zakken lekte (zie het rapport hierboven). Aangezien bijgevolg blijkt uit hetgeen voorafgaat dat met de facturatie op basis van de geladen hoeveelheden bepaald in het contract, de aard van de goederen, de verpakking ervan, de vervoersomstandigheden in Afrika (diverse verladings, behandelingen, enz. (...), de partijen niet de bedoeling gehad kunnen hebben dat de vervoerder enkel zou betaald worden op basis van het gewicht geconstateerd bij aankomst terwijl de goederen in big bags verpakt waren die reeds bij vertrek elk afzonderlijk gewogen en genummerd werden. Aangezien ten overvloede vastgesteld dient te worden dat geen enkele vordering ingesteld is uit hoofde van verlies of van averij aan de goederen en dat de, bewezen of vermoede, aansprakelijkheid van de vervoerder dus niet onderzocht of in vraag wordt gesteld; dat de wijze van factureren bepaald in het contract en gedurende verschillende maanden toegepast, pas kritiek heeft gewekt na vertrek van het tweede schip. Aangezien daarenboven opgemerkt dient te worden dat in de veronderstelling dat de vrachtprijs enkel zou verschuldigd zijn geweest op de hoeveelheid aangekomen in Dar-es-Salaam, het in dat geval de taak van Polytra was die ter plaatse vertegenwoordigd was door Freight Meridian Company Ltd., om bij aankomst van elke zending over te gaan tot een tegensprekelijke weging van de balen, hetgeen blijkbaar

r niet het geval is geweest, terwijl, rekening houdende met de aard van de goederen en de bijzonderheden eigen aan dit type transport, in Afrika doorheen Zaïre, Zambia en Tanzania, manco's absoluut te voorzien waren en dat Polytra zich redelijkerwijs eraan kon verwachten om bijlange niet op de kilo na de hoeveelheid, vermeld in de vrachtbrief, te ontvangen ; dat de hierboven gegeven interpretatie van de bepaling van artikel 3 van het contract aldus bevestigd wordt door de uitvoering die de partijen eraan verleend hebben en met name door de houding van Polytra zelf ; dat het pas op 18 juni 1996 was dat deze eenzijdig overgang tot controles op een zeer klein aantal zakken ; dat zij op 29 juli 1996 aan A.I.S. de klachten van G.F.I.

meldde vergezeld van een eenzijdige en fragmentarische documentatie met betrekking tot de op de bestemming aangekomen hoeveelheden, zonder dat er ook geen erg duidelijk onderscheid gemaakt werd tussen de hydroxiden en sulfiden. Dat Polytra er klaarblijkelijk voor gekozen heeft om de in Dar-Es-Salaam aangekomen hoeveelheden enkel te berekenen op basis van draft surveys van de schepen, bij gebrek aan een weging van de zakken bij aankomst van de zendingen in Dar-Es-Salaam per trein of wagon. Dat deze houding te verklaren is uit het feit dat G.F.I., haar opdrachtgever, zich enkel interesseerde voor het gewicht op het schip zoals vastgesteld bij draft survey (zie hierna). Aangezien eveneens opgemerkt dient te worden dat G.F.I. zich geconfronteerd zag met een weinig comfortabele

situatie; dat uit de fax van G.F.I. aan Polytra van 10 december 1996 (stuk 90 van het A.I.S.-dossier) blijkt dat G.F.I. enkel betaald heeft en enkel betaalt 'op basis van de 8/L gewichten vastgesteld door een draft survey en niet op basis van de gewichten afkomstig uit Shinkolobwe en niet bevestigd door de draft survey' ; dat dus het gedeelte van het transport over de weg en het gedeelte ervan over zee aan verschillende criteria onderworpen zijn ; enerzijds het gewicht bij vertrek uit Shinkolobwe voor het transport over de weg, anderzijds dat op het schip (daarenboven vastgesteld door draft survey ; dat men moeilijk kan eisen dat deze gewichten overeenstemmen ; aangezien bovendien de totale hoeveelheid ladingen bepaald door draft surveys - de basis van de berekening van G.F.I./Polytra - tegelijkertijd de hydroxiden en sulfiden omvat ; welnu, men weet dat de hydroxiden een hoog vochtigheidspercentage bevatten hetgeen, rekening houdende met de verdamping en het vrije water in de zakken, de berekeningen gaat vervalsen. B. De briefwisseling tussen partijen : Aangezien deze briefwisseling niet toelaat om af te wijken van de hierboven gegeven interpretatie van de clausules 3.1 en 4 van het contract van 15 december 1995 ; dat deze briefwisseling als volgt geanalyseerd kan worden : (...) Aangezien de briefwisseling dus niet toelaat om af te wijken van de tekst van de clausules 3 en 4 van het contract van 15 december 1995 ; dat uit het dossier ook blijkt dat de voertuigen, treinen en vrachtwagens, allemaal aangekomen zijn op de bestemming en dat er geen manco's zijn geweest in het aantal balen en dat er zelfs, hetgeen te verklaren zou zijn uit de aard van de goederen, het watergehalte, enz., er maar een bepaald aantal balen gescheurd was die gedeeltelijke manco's vertoonden ; In dit opzicht dient eraan herinnerd te worden dat noch Polytra noch haar vertegenwoordigers ter plaatse overgegaan zijn tot enige controle van het individuele gewicht van de balen bij aankomst van de voertuigen in Dar-Es-Salaam en dat er geen enkel protest werd geformuleerd uit hoofde van verliezen of beschadigingen. (zie het bij deze voorziening gevoegd stuk 2, p. 7 t.e.m.

23)".

De appèlrechters beslisten dan ook ten onrechte dat het recht van verdediging van verweerster geschonden werd doordat het artikel 3.1, eerste lid, van de overeenkomst van 15 december 1995 op niet volstrekt getrouwe wijze in de arbitrale uitspraak geciteerd werd, nu de scheidsrechters hun beslissing niet gesteund hebben op dit citaat maar op artikel 4 van de overeenkomst van 15 december 1995 en de wijze van facturatie ;

op grond van het feit dat het om zeer bijzondere goederen ging met een hoog vochtigheidspercentage, op grond van de wijze van verpakking van de goederen en de vervoersomstandigheden in Afrika, op grond van de uitvoering die de partijen zelf aan de overeenkomst hebben verleend en op grond van de briefwisseling tussen partijen (schending van artikel 6, eerste lid, EVRM en van het algemeen rechtsbeginsel van de eerbied voor het recht van verdediging). De appèlrechters konden de eis tot vernietiging van de arbitrale uitspraak op die gronden niet wettelijk gegrond verklaren (schending van artikel 1704, 1° en 2°, g, van het Gerechtelijk Wetboek).

IV. Beslissing van het Hof

Eerste onderdeel

Overwegende dat, luidens artikel 1704, 2, i), van het Gerechtelijk Wetboek, een arbitrale uitspraak kan worden vernietigd, indien de uitspraak niet met redenen is omkleed ;

Overwegende dat de miskennis van de bewijskracht van een door de partijen voorgedragen akte, geen inbreuk oplevert van de in artikel 1704, 2, i), van het Gerechtelijk Wetboek bedoelde motiveringsplicht ;

Overwegende dat de appèlrechters oordelen dat de verkeerde lezing van het contract een schending van de bewijskracht van de onderhandse akte van 15 december 1995 inhoudt en zij hieruit afleiden dat hierdoor "de motivering van de arbitrale sententie een gebrek vertoont dat moet gelijk gesteld worden met het ontbreken van motivering" ;

Dat zij door aldus te oordelen artikel 1704, 2, i), van het Gerechtelijk Wetboek schenden ;

Dat het onderdeel gegrond is ;

Derde onderdeel

Overwegende dat, luidens artikel 1704, 2, g), van het Gerechtelijk Wetboek, een arbitrale uitspraak onder meer kan worden vernietigd, indien aan de partijen niet de gelegenheid is gegeven om voor hun rechten op te komen en hun middelen voor te dragen ;

Dat uit de omstandigheid dat de scheidsrechters de tekst van de hen overgelegde akte van 15 december verkeerd zouden hebben geciteerd en daardoor een andere uitlegging aan die akte zouden hebben gegeven dan de partijen voor hen hebben voorgehouden, de appèlrechters niet naar recht hebben kunnen afleiden dat de scheidsrechters hun beslissing hebben laten steunen op een feit dat de partijen niet kenden of konden kennen en waaromtrent zij zich niet hebben kunnen verdedigen ;

Dat door aldus te oordelen zij artikel 1704, 2, g), van het Gerechtelijk Wetboek schenden ;

Dat het onderdeel gegrond is ;

Overige grieven

Overwegende dat de overige grieven niet tot ruimere cassatie kunnen leiden ;

OM DIE REDENEN,

HET HOF,

Vernietigt het bestreden arrest behalve in zoverre dit het hoger beroep ontvankelijk verklaart ;

[...]

Hof van Beroep te Gent, twee arresten van 5 februari 2007

Opeenvolgende koopovereenkomsten – Internationale bevoegdheid – Brussel I Verordening – Artikel 28.3 – Samenhang – Begrip – Vrijwaring rechten van verdediging en vermijden mogelijk onverenigbare beslissingen – Doelmatigheid is geen criterium – Artikel 5.1 – Forum executionis – Plaats van levering – Artikel 31b CISG – Plaats van het ter beschikking stellen van de goederen

Contrats de vente successifs – Compétence internationale – Règlement Bruxelles I – Article 28.3 – Connexité – Notion – Garantir les droits de la défense et éviter des solutions qui pourraient être inconciliables – Efficacité pas un critère – Article 5.1 – Forum executionis – Lieu de livraison – Article 31b Convention de Vienne – Lieu où on doit mettre les marchandises à la disposition de l'acheteur

7bis Kamer

2006/AR/2879

in de zaak van:

appellante,

hebbende als raadsman mr. [...]

tegen:

geïntimeerde,
niet verschijnend noch vertegenwoordigd

velt het Hof het volgend arrest:

[...]

Het hoger beroep met verzoekschrift neergelegd op 20 november 2006 tegen het vonnis d.d. 5 oktober 2006 gewezen door de rechtbank van koophandel te Kortrijk, eerste kamer, bij verstek van de geïntimeerde, is tijdig en regelmatig naar de vorm.

De wettelijke dagvaardingstermijn is in acht genomen en het door de geïntimeerde op 30 november 2006 getekende ontvangstbewijs (rode ontvangstkaart van de Post) ligt voor.

Er is dan ook geen aanleiding om de uitspraak aan te houden onder toepassing van art. 26.2 van de EEX Verordening nr. 44/2001.

Het hoger beroep is ontvankelijk

I.

A. Met **dagvaarding** d.d. 27 juni 2006 vordert de appellante, de veroordeling van de geïntimeerde, tot betaling van 28.470,67 EUR, [...]

B. **De eerste rechter** verklaart enkel over de rechtsmacht te beschikking voor de vordering met betrekking tot de factuur nr. 50130 d.d. 14 oktober 2005 ad 7.406,00 EUR in hoofdsom.

Op grond van die factuur veroordeelt de eerste rechter de geïntimeerde tot betaling van 8.294,72 EUR, zijnde 7.406,00 EUR in hoofdsom en 888,72 EUR als schadebeding, meer de conventionele intresten ad 9,50 % op 7.406,00 EUR sedert 21 oktober 2005 tot aan de dag van de betaling.

De geïntimeerde wordt tevens veroordeeld tot de gerechtskosten.

Voor het overige van de vordering van de appellante stelt de eerste rechter vast niet te beschikken over de vereiste rechtsmacht.

II.

De **appellante vordert de vernietiging van het bestreden vonnis** in zoverre er niet is verklaard dat er rechtsmacht was over de hele vordering en in zoverre de volledige oorspronkelijke vordering haar niet is toegewezen ten laste van de geïntimeerde.

Aldus vordert de appellante de veroordeling van de geïntimeerde tot betaling van haar gehele oorspronkelijke vordering, meer de gerechtskosten verbonden aan de procedures in beide aanleggen.

BEOORDELING

I.

Op de juiste gronden die het hof alhier uitdrukkelijk als herhaald aanziet heeft de eerste rechter voor recht gezegd slechts over de vereiste rechtsmacht te beschikken m.b.t. de factuur nr. 50130 d.d. 14 oktober 2005.

[...]

II.

De appellante verwijst naar samenhang tussen alle gevorderde facturen onderling, om dan te besluiten dat, door het aanvaarde bestaan van de rechtsmacht m.b.t. één factuur, er dan ook rechtsmacht is m.b.t. de overig gevorderde facturen.

Er kan geen samenhang worden ontwaard tussen de divers gevorderde facturen.

Zoals de eerste rechter terecht vaststelt:

"Luidens art. 28.3 EU(-Verordening is er sprake van samenhang indien de vorderingen zo nauw verbonden zijn dat een goede rechtsbedeling vraagt om gelijktijdige behandeling en berechting, om onverenigbare beslissingen te vermijden. In casu gaaf hef om weliswaar opeenvolgende, maar telkens van elkaar onderscheiden koopverkoopovereenkomsten. Er is geen samenhang in de zin van art. 28.3 EEX-Verordening. "

Het door de appellante ingeroepen criterium van de "doelmatigheid" komt in de omschrijving van het begrip "samenhang" in de context van de EEX-Verordening niet van pas. Een goede rechtsbedeling heeft in eerste orde te maken met de rechten van de verdediging waaromtrent een gezond evenwicht wordt gezocht met een poging om mogelijks onverenigbare beslissingen te vermijden.

Dat alle gevorderde facturen dezelfde algemene voorwaarden dragen, en er bijgevolg een kans is dat er nopens de draagwijdte van bepaalde modaliteiten ervan op een andere wijze wordt geoordeeld indien er geoordeeld wordt dat er rechtsmacht is voor één factuur doch niet voor de andere, is volstrekt onvoldoende om van samenhang in de context van de EEX-Verordening te spreken.

Hierbij kan ook worden overwogen dat het zwaartepunt van de voorliggende vordering hoegenaamd niet ligt bij de algemene factuurvoorwaarden, doch bij de hoofdsommen (c.q. saldi van hoofdsommen) van de gevorderde facturen.

Dat hiermee de internationale handelsrelaties "enorm" bemoeilijkt worden -zoals de appellante voorhoudt – is in feite niet juist: een zorgvuldiger contractuele voorbereiding van de internationale handelsrelaties zal het uiteindelijke resultaat worden.

OP DEZE GRONDEN,

HET HOF,

Recht doende op tegenspraak ten opzichte van de appellante en bij verstek ten aanzien van de geïntimeerde;

Toepassing makend van artikel 24 van de Wet van 15 juni 1935 op het taalgebruik in gerechtszaken;

Verklaart het hoger beroep ontvankelijk doch ongegrond.

Bevestigt het bestreden vonnis

2006/AR/2878

in de zaak van:

(...)
appellante,

hebbende als raadsman mr. [...]

tegen:

(...)
geïntimeerde,
niet vertegenwoordigd

velt het Hof het volgend arrest:

[...]

Het hoger beroep met verzoekschrift neergelegd op 20 november 2006 tegen het vonnis d.d. 5 oktober 2006 gewezen door de rechtbank van koophandel te Kortrijk, eerste kamer, bij verstek van de geïntimeerde, is tijdig en regelmatig naar de vorm.

De wettelijke dagvaardingstermijn is in acht genomen en het door de geïntimeerde op 24 november 2006 getekende ontvangstbewijs (rode ontvangstkaart van de Post) ligt voor.

Er is dan ook geen aanleiding om de uitspraak aan te houden onder toepassing van art. 26.2 van de EEX Verordening nr. 44/2001.

Het hoger beroep is ontvankelijk

I.

A. Met **dagvaarding** d.d. 18 juli 2006 vordert de appellante, de veroordeling van de geïntimeerde, tot betaling van 14.406,17 EUR, [...]

B. De **eerste rechter** verklaart enkel over de rechtsmacht te beschikking voor de vordering met betrekking tot de factuur nr. 60018 d.d. 10 februari 2006 ad 1.715,20 EUR in hoofdsom.

[...]

Voor het overige van de vordering van de appellante stelt de eerste rechter vast niet te beschikken over de vereiste rechtsmacht.

II.

De **appellante vordert de vernietiging van het bestreden vonnis** in zoverre er niet is verklaard dat er rechtsmacht was over de hele vordering en in zoverre de volledige oorspronkelijke vordering haar niet is toegewezen ten laste van de geïntimeerde.

Aldus vordert de appellante de veroordeling van de geïntimeerde tot betaling van haar gehele oorspronkelijke vordering, meer de gerechtskosten verbonden aan de procedures in beide aanleggen.

[...]

BEOORDELING

I.

A. Op de juiste gronden die het hof alhier uitdrukkelijk als herhaald aanziet, heeft de eerste rechter voor recht gezegd over de vereiste rechtsmacht te beschikken m.b.t. de factuur nr. 50230 d.d. 14 oktober 2005 (randnummers 2 en 3, bestreden vonnis).

Uit de voorliggende stukken, zijnde de factuur waaromtrent nergens een betwisting voorligt en de blijkbaar evenmin betwiste aangetekende ingebrekestelling van 26 juni 2006 (zie stuk nr. 2, dossier appellante) blijkt de gegrondheid van de aanspraak desbetreffend.

De kwestieuze factuur is door de eerste rechter toegekend, meer de gevorderde intresten en een schadebeding van 12 %.

B.

a. Op diezelfde gronden had de eerste rechter voor recht dienen te zeggen eveneens over de vereiste rechtsmacht te beschikken m.b.t. de factuur nr. 60014 d.d. 31 januari 2006 ad 8.506,00 EUR, aangezien de levering die ten gronde ligt aan die facturatie, is geschied in Sint-Lenaerts (deelgemeente van Brecht), in België (eigen onderstreping).

Aldus wordt randnummer 2 van het bestreden vonnis alhier uitdrukkelijk hernomen voor de voormelde factuur nr. 60014.

Waar uit de factuur kan worden opgemaakt dat de goederen door de geïntimeerde werden afgehaald op het depot van [...] te Sint-Lenaerts (zie factuur onder nr. 1, stukken appellante), dient voor die goederen de juridische plaats van de levering bepaald te worden in overeenstemming met art. 31-b van het Weens Koopverdrag, nl. de plaats van het ter beschikking stellen van de goederen, plaats die gesitueerd is in België (gemeente Brecht) (eigen onderstreping).

Gelet op art. 5.1.b van de EEX-Verordening beschikt de rechtbank voor de factuur nr. 60014 d.d. 31 januari 2006 ten bedrage van 8.507,00 EUR over de vereiste rechtsmacht (eigen onderstreping).

b. Aangezien de rechtsmacht van de Belgische rechtbanken vaststaat, zijn de nationale bevoegdheidsregels van toepassing voor de verdere beoordeling van de bevoegdheid van de concrete rechtbank die door de appellante is geadieerd geworden.

De geïntimeerde is een handelsvennootschap.

De materiële bevoegdheid van de rechtbank van koophandel staat vast.

De territoriale bevoegdheid is niet van openbare orde en dient dan ook niet nader te worden onderzocht.

Uit wat voorafgaat volgt dat de eerste rechter niet alleen over de rechtsmacht beschikte doch ook bevoegd was om te oordelen over de vordering van de appellante die verband houdt met de factuur nr. 60014 d.d. 31 januari 2006 ten bedrage van 8.507,00 EUR.

c. [...]

II.

A. Omtrent de derde factuur (nr. 60023 d.d. 1 maart 2006 ad 2.208,00 EUR) heeft de eerste rechter terecht beslist over geen rechtsmacht te beschikken.

Uit de factuur zelf blijkt de koopverkoop met levering van balen tapijt in Klundert (Nederland).

Aldus kan de appellante zich niet stoelen op art. 5.1.b van de EEX-Verordening (eigen onderstreping).

B. [...]

C. De appellante verwijst naar samenhang tussen alle gevorderde facturen onderling, om dan te besluiten dat, door het aanvaarde bestaan van de rechtsmacht m.b.t. één factuur, er dan ook rechtsmacht is m.b.t. de overig gevorderde facturen.

Er kan geen samenhang worden ontwaard tussen de divers gevorderde facturen (eigen onderstreping).

Zoals de eerste rechter terecht vaststelt:

"Luidens art. 28.3 EEX-Verordening is er sprake van samenhang indien de vorderingen zo nauw verbonden zijn dat een goede rechtsbedeling vraagt om gelijktijdige behandeling en berechting, om onverenigbare beslissingen te vermijden. In casu gaat hef om weliswaar opeenvolgende, maar telkens van elkaar onderscheiden koopverkoopovereenkomsten. Er is geen samenhang in de zin van art. 28.3 EEX-Verordening. "

Het door de appellante ingeroepen criterium van de "doelmatigheid" komt in de omschrijving van het begrip "samenhang" in de context van de EEX-Verordening niet van pas.

Dat alle gevorderde facturen dezelfde algemene voorwaarden dragen, en er bijgevolg een kans is dat er nopens de draagwijdte van bepaalde modaliteiten ervan op een andere wijze wordt geoordeeld indien er geoordeeld wordt dat er rechtsmacht is voor één of twee facturen doch niet voor de andere, is volstrekt onvoldoende om van samenhang in de context van de EEX-Verordening te spreken.

Hierbij kan ook worden overwogen dat het zwaartepunt van de voorliggende vordering hoegenaamd niet ligt bij de algemene factuurvoorwaarden, doch bij de hoofdsommen van de gevorderde facturen.

Dat hiermee de internationale handelsrelaties "enorm" bemoeilijkt worden - zoals de appellante voorhoudt - is in feite niet juist: een zorgvuldiger contractuele voorbereiding van de internationale handelsrelaties zal het uiteindelijke resultaat worden.

III.

Thans rechtvaardigt de appellante de aanspraak op de dagvaarding- en rolstellingkosten voor een totaal van 399,57 EUR.

Zij worden dan ook toegekend.

OP DEZE GRONDEN,

HET HOF,

Recht doende op tegenspraak ten opzichte van de appellante en bij verstek ten aanzien van de geïntimeerde;

Toepassing makend van artikel 24 van de Wet van 15 juni 1935 op het taalgebruik in gerechtszaken;

Verklaart het hoger beroep ontvankelijk en gedeeltelijk gegrond;

Bevestigt het bestreden vonnis in de mate het vaststelt over de vereiste rechtsmacht te beschikken voor de vordering met betrekking tot de factuur nr. 60018 d.d. 10 februari 2006 en in de mate het de vordering m.b.t. die factuur toelaatbaar en gegrond verklaart;

Bevestigt dan ook verder het bestreden vonnis waar het de geïntimeerde veroordeelt tot betaling van 1.921,02 EUR, zijnde 1.715,20 EUR in hoofdsom en 205,82 EUR als schadebeding, meer de conventionele intresten ad 9,50 % op 1.715,20 EUR sedert 17 februari 2006 tot aan de dag van de betaling.

Zegt evenwel tevens voor recht over de vereiste rechtsmacht te beschikken voor de vordering met betrekking tot de factuur nr. 60014 d.d. 31 januari 2006 en verklaart de vordering m.b.t. die factuur toelaatbaar en gegrond;

Veroordeelt dienvolgens de geïntimeerde bovenop de voormeld bevestigde veroordeling, tot betaling van 9.527,84 EUR, zijnde 8.507,00 EUR in hoofdsom en 1.020,84 EUR als schadebeding, meer de conventionele intresten ad 9,50 % op 8.507,00 EUR vanaf 7 februari 2006 tot aan de dag van de betaling.

Bevestigt het bestreden vonnis in de mate het vaststelt niet over de vereiste rechtsmacht te beschikken voor de vordering met betrekking tot de factuur nr. 60023 d.d. 1 maart 2006 ad 2.208,00 EUR.

[...]

Hof van Beroep te Gent, arrest van 2 oktober 2006

Handelsagentuur – Toepasselijkheid arbitragebeding – Stilzwijgend verlengde overeenkomst die uitdrukkelijk niet voor stilzwijgende verlenging vatbaar was – Overeenkomst tot arbitrage kan bij partijen bindende stukken, waarin zij blijk hebben gegeven van hun wil om het geschil aan arbitrage te onderwerpen

Agence commerciale – Applicabilité d'une clause d'arbitrage – Prorogation par tacite reconduction d'un contrat expressément pas susceptible de reconduction tacite – Convention d'arbitrage par documents qui engagent les parties et manifestent leur volonté de recourir à l'arbitrage

in de zaak van : (...)
appellante, hebbende als raadsman mr. [...]

tegen (...)
geïntimeerde, hebbende als raadsman mr. [...]

velt het Hof volgend arrest : [...]

I. Gegevens van de zaak in beroep:

- 1.1. Appellante stelde op 25 juli 2000 hoger beroep in tegen het vonnis van 5 april 2000 van de rechtbank van koophandel te Oudenaarde.
De eerste rechter stelde in dit vonnis, dat appellante zich niet kon beroepen op de exceptie van arbitrage, weerhouden in de schriftelijke handelsagentuurovereenkomst van 10 mei 1989 en dat zij bij toepassing van artikel 5, 1° van het EEX-verdrag bevoegd was. Daarop verwees zij de zaak voor de verdere afhandeling naar de wachttol.
- 1.1.1. De exceptie van arbitrage wees zij af op de overweging, dat de schriftelijke handelsagentuurovereenkomst van 10 mei 1989 de mogelijkheid tot stilzwijgende verlenging expliciet uitsloot, zodat - bij gebrek aan schriftelijke verlenging na 1991 - de verhouding tussen partijen niet langer door de oorspronkelijke, schriftelijke handelsagentuurovereenkomst van 10 mei 1989 wordt beheerst.
- 1.1.2. Haar bevoegdheid grondde zij op volgende relevante overwegingen:
"Zo de verweerder zijn woonplaats heeft in een EEX-lidstaat dient de geadieerde rechter de bevoegdheidsregels van het EEX-verdrag toe te passen.

Luidens artikel 5.1° van dit verdrag kan de verweerder die woonplaats heeft op het grondgebied van een verdragsluitende staat in een andere verdragsluitende staat worden opgeroepen voor het gerecht van de plaats waar de verbintenis, die aan de eis ten grondslag ligt, is uitgevoerd of moet uitgevoerd worden.

Om de plaats van uitvoering van deze litigieuze verbintenis te bepalen moet eerst worden nagegaan welke wet op deze verbintenis toepasselijk is. Deze wet is niet per se de interne wet van de aangezochte rechter maar wel de lex contractus, die door de rechter dient te worden vastgesteld volgens de vigerende IPR-regels. De rechter

dient derhalve eerst het recht te bepalen dat de overeenkomst beheerst en overeenkomstig dat recht moet hij de plaats van uitvoering van de contractuele verbintenis vaststellen (cf. E. Van Hove, "De Europese Executieverdragen, Brussel (1968) en Lugano (1988)". p. 44; J Schamp, "Het Europees bevoegdheidsrecht inzake overeenkomsten - een grondige bespreking van de artikelen 5,1° en 17 van het Europees Bevoegdheids- en Executieverdrag (EEX)", R.W, 1988-1989, 897-911).

Aangezien de overeenkomst werd gesloten voor de inwerkingtreding van het Verdrag van Rome van 19 juni 1980 en voor januari 1988, dient de rechtbank zich te baseren op de wet van het forum om de aanknopingspunten te bepalen, waarop zij zich dient te baseren om het conflict op te lossen.

Bij gebrek aan impliciete of expliciete rechtskeuze door de partijen dient, aan de hand van de concrete omstandigheden van het geval, te worden nagegaan welk recht de partijen redelijkerwijs zouden hebben gekozen (Cass. 27.9.1987, Arr.Cass., 1987-1988-116). Concreet dient te worden nagegaan met welk rechtssysteem de overeenkomst de nauwste binding heeft (Erauw, J., Bouckaert, F., Claeys, M., Lambein, K., Wauters, W, Ct/yllleman, B., "Overzicht van rechtspraak (1985-1992) - Internationaal privaatrecht en nationaliteitsrecht", T.P.R. 1993, 595-596). Dit is, naar oordeel van de rechtbank, het land waar de meest kenmerkende prestatie dient te worden uitgevoerd (Gent, 1 maart 1996, T.B.B.R. 1997, 101-115). Partijen zijn ontegensprekelijk verbonden door een agentuurovereenkomst. Bij synallagmatische overeenkomsten is dit de niet-geldelijke tegenprestatie (E. Dzirsin. K. Van Den Broeck, "HandelsagentuurII", nr. 822). In handelsagentuur is hei de agent die de meest kenmerkende prestatie verricht, derw@e &t het zijn vestigingsplaats is die het toepasselijke recht bepaalt, in casu de Belgische wet.

Eiseres vordert ingevolge onrechtmatige beëindiging van de overeenkomst door de venveerster een vervangende opzegvergoeding, een bijkomende schadevergoeding overeenkomstig artikel 2 van de wet van 13.04.1995 en achterstallige commissiees Geschillen in verband met de onrechtmatige opzegging van een agentuurovereenkomst en de betaling van ter uitvoering van die overeenkomst verschuldigd commissieloon zijn geschillen die hun

oorsprong vinden in de niet naleving van contractuele verplichtingen Zij zijn derhalve geenszins autonome verbintenissen die volgens het beginsel van artikel 1247 B. W. haalbaar zijn, zoals verweerder Iriat gelden. De plaats van uitvoering van deze verbintenissen is integendeel de vestigingsplaats van de handelsagent (cJ Kh. Brussel, 29.05.1990, S.B.H., 1992, 907). Het

wordt immers niet betwist dat de uitbetaling der commissielonen plaats vond op de Belgische bankrekening van eiseres.

De opzegvergoeding vervangt de niet nageleefde opzegtermijn. Deze opzeg dient evenzeer ter zetel van de agent te worden gegeven. Wat betreft de gevorderde ~uitwinningsvergoeding en de bijkomende schadevergoeding, dient het beginsel "accessoriurn sequitur principale" te worden toegepast, zodat zij samen met de hoofdvordering dienen te worden berecht. '

1.2. Partijen voeren voor het Hof drie betwistingen aan:

1.2.1. Geïntimeerde stelt dat het hoger beroep bij toepassing van artikel 1050, lid 2 van het gerechtelijk wetboek niet ontvankelijk is, dat bepaalt dat tegen een beslissing inzake bevoegdheid alleen hoger beroep kan worden ingesteld samen met het hoger beroep tegen het eindvonnis.

Appellante stelt, dat haar hoger beroep wel ontvankelijk is, aangezien de eerste rechter zich in het bestreden vonnis uitsprak over de rechtsmacht van de Belgische rechter en

hier geen bevoegdheidsbeslissing in de zin van artikel 1050, lid 2 van het gerechtelijk wetboek voorligt.

- 1.2.2. Appellante stelt dat de Belgische rechter bij toepassing van de arbitrageclausule uit de initiële overeenkomst -die op 10 mei 1989 schriftelijk voor de duur van één jaar werd opgemaakt -geen rechtsmacht heeft, waar de contractuele verhouding tussen partijen bij toepassing van artikel 4 van de handelsagentuurwet blijvend door de initiële overeenkomst beheerst bleef: nadat partijen hun samenwerking voor onbepaalde tijd hebben verder gezet zonder het opmaken van een nieuwe schriftelijke overeenkomst. In ondergeschikte orde beroept appellante zich op de toepassing van artikel 2 en 5.1 van het executieverdrag van Brussel van 27 september 1968, die in de rechtsmacht van de Franse rechter zouden voorzien. Zij stelt meer in het bijzonder, dat de zaak bij toepassing van artikel 5.1 van het executieverdrag moet gebracht worden voor de rechter van de plaats waar de belangrijkste verbintenis moet uitgevoerd worden. De door geïntimeerde gevorderde uitwinningsvergoeding zoals voorzien in artikel 20 van de handelsagentuurwet, zou hier de meest belangrijke verbintenis zijn. Deze verbintenis, waarbij de bijkomende schadevergoeding weerhouden in artikel 21 van de handelsagentuurwet aansluit, zou een autonome verbintenis tot betaling zijn en geen accessorië~im van de gevorderde opzegvergoeding. Zowel de uitwinningsvergoeding, als bijkomende schadevergoeding en de gevorderde achterstallige commissies zouden bij toepassing van artikel 1247 van het burgerlijk wetboek in Frankrijk haalbare schulden zijn.
- 1.2.3. Wat de bodembetwisting betreft, meer in het bijzonder de aanspraak van geïntimeerde op de betaling van een opzegvergoeding, uitwinningsvergoeding, aanvullende vergoeding en achterstallige commissies, vordert geïntimeerde de verwijzing van de zaak naar de eerste rechter. In ondergeschikte orde vordert zij, de betaling van een provisionele vergoeding van 25.000 EUR, vermeerderd met de gerechtelijke intresten aan de wettelijke intrestvoet, en de aanstelling van gerechtelijk deskundige met als opdracht alle kosten en schade te ramen, die de eenzijdige beëindiging van de handelsagentuurovereenkomst voor haar meebracht. Appellante vordert de verwijzing naar de wachttol van de betwistingen over deze bodemaanspraken.

2. Beoordeling

- 2.1. Het hoger beroep dat appellante instelde is ontvankelijk. Wanneer partijen overeenkomen dat elk geschil dat reeds is ontstaan of nog kan ontstaan uit een bepaalde rechtsbetrekking en waarover een dading mag worden aangegaan -aan arbitrage wordt onderworpen, volgt hieruit weliswaar dat, naar de woorden van de wet zelf en in de door haar bepaalde voorwaarden, de rechter zich op verzoek van een partij "onbevoegd" moet verklaren, om kennis te nemen van het aan arbitrage onderworpen geschil. Niettemin betreft zijn beslissing hier de toepasselijkheid van een arbitrageclausule begrepen in de overeenkomst. Deze beslissing houdt geen bevoegdheidsaanwijzing in, waaraan alleen door 'een regeling van rechtsgebied' een einde kan worden gesteld en waartegen -bij toepassing van artikel 1050, lid 2 van het gerechtelijk wetboek -alleen samen met het hoger beroep tegen het eindvonnis hoger beroep kan worden ingesteld (zie o.a. Cass. 13 oktober 1998, Arr. Cass. 1998,965).
- 2.2. Met de wederzijds op 10 mei 1989 ondertekende overeenkomst bij het opstarten van hun samenwerking hebben partijen hier blijk gegeven van hun wil, om hun geschillen

eigen aan hun handelsagentuurovereenkomst aan arbitrage te onderwerpen en exclusief volgens het Franse recht te laten beslechten. In beginsel bleef hun samenwerking tot aan de verbreking op 18 februari 1997 door deze voorwaarden beheerst.

- Appellante en geïntimeerde hebben op 10 mei 1989 een schriftelijke handelsagentuurovereenkomst afgesloten voor het grondgebied België, waarbij zij onder meer overeenkwamen om bij gebrek aan minnelijke regeling hun betwistingen in Parijs en bij toepassing van het Franse recht te regelen overeenkomstig de bepalingen van het Reglement van verzoening en arbitrage van de Internationale Kamer van Koophandel (nadere gegevens hierover zijn terug te vinden op <http://~.arbitrage.or~/fr/procedures/index.htm>).

- Zij stelden in de overeenkomst ook vast, dat het contract tot 31 december 1989 loopt en niet stilzwijgend kon verlengd worden en zo partijen het na het verstrijken van de duur hun samenwerking zouden verlengen, 'nieuwe modaliteiten' zouden afgesproken worden, die voor de toekomst hun samenwerking zou regelen en waarvoor minstens drie maanden voor het verstrijken van de overeenkomst in een nieuw contract zouden worden uitgewisseld.

- Op 8 september 1990 verlengde appellante schriftelijk de samenwerking tot 31 december 1990 onder de voorwaarden van het oorspronkelijk contract. Krachtens de wil van de partijen was de schriftelijke overeenkomst daarna beëindigd. Er werd geen nieuwe schriftelijke overeenkomst aangegaan. Maar tot aan de verbreking van de overeenkomst bij aangetekende brief van 18 februari 1997 hebben zij hun samenwerking verder vervolgd. Uit de verstrekte gegevens volgt geenszins, dat zij hun verdere samenwerking onder andere modaliteiten, dan de oorspronkelijk afgesproken modaliteiten, zouden vervolgd hebben. Zo roept appellante nog de toepassing van de bepalingen betreffende de ontbinding van de overeenkomst in, zoals die vervat zijn op pg. 5 van de schriftelijke overeenkomst, in de brief van 24 maart 1997 die op de onbeantwoorde verbreking van 18 februari 1997 volgde.

Bij toepassing van artikel 4 van de Belgische handelsagentuurwet van 13 april 1995 wordt de overeenkomst, die voor bepaalde tijd werd aangegaan en die zonder verder geschrift na afloop van de termijn werd voortgezet, van bij het afsluiten van de overeenkomst aanzien als een overeenkomst van onbepaalde tijd. Artikel 11 van de Franse wet 91-593 van 25 juni 1991 houdt een analoge bepaling in (Loi relative aux rapports entre les agents commerciaux et leurs mandants: art. 11 'Un contrat à durée déterminée qui continue à être exécuté par les deux parties après son terme est réputé transformé en un contrat à durée indéterminée'). Beide bepalingen houden niet in, dat een nieuwe overeenkomst tot stand zou zijn gekomen. Zij impliceren dat het bestaande contract met alle bedingen die tussen de partijen golden, wordt vernieuwd hetzij voor een onbepaalde tijd, hetzij voor de in een

eventueel beding van stilzwijgende verlenging vastgestelde tijd (zie o.a. Cass. 13 december 2001, R.W. 2003-04,213).

Artikel 1677 van het gerechtelijk wetboek vereist niet dat bij de verlenging voor onbepaalde tijd van de handelsagentuur-overeenkomst de arbitrageclausule nog eens schriftelijk zou hernomen worden (zie o.a. Cass. 27 oktober 1995, Arr. Cass. 1995, 922: De rechter kan als bewijs van een overeenkomst tot arbitrage een geheel van

tussen de partijen uitgewisselde stukken, inclusief telexen, aannemen). De Franse wet bevat een analoge bepaling (Nouveau code de procedure civile, artikel 1443).

2.3. Bij toepassing van de arbitrageclausule uit de handelsagentuurovereenkomst van 10 mei 1989 heeft de Belgische rechter geen rechtsmacht.

- Ter bescherming van de handelsagent voorziet de Belgische handelsagentuurwet van 13 april 1995, dat elke activiteit van een handelsagent met hoofdvestiging in België aan de Belgische wet onderworpen is en tot de bevoegdheid behoort van de Belgische rechter. Deze bepaling doet wel geen afbreuk aan de internationale verdragen, die België afsloot, waaronder het verdrag van New-York van 10 juni 1958 houdende erkenning en tenuitvoerlegging van buitenlandse scheidsrechterlijke uitspraken, het EEX-verdrag betreffende de rechterlijke bevoegdheid en het Europees Overeenkomstenverdrag van Rome van 19 juni 1980 inzake het toepasselijk recht op verbintenissen uit overeenkomst (dat sinds 1 april 1991 in België en Frankrijk geldt maar hier voorafgegaan werd door de handelsagentuurovereenkomst die al op 10 mei 1989 werd afgesloten, zodat het de contractuele verhouding tussen partijen nog niet regelt; zie artikel 17 van dit verdrag). Aldus is niet betwist dat een geschil betreffende de beëindiging van een handelsagentuurovereenkomst in beginsel voor arbitrage vatbaar is.
- Betreffende de toepassing van het Verdrag van New-York van 10 juni 1958 stelt het Hof van Cassatie wel, dat de rechter van een verdragsluitende Staat bij wie een geschil aanhangig wordt gemaakt over een onderwerp ten aanzien waarvan partijen een overeenkomst hebben aangegaan als bedoeld in artikel 2.3 van het Verdrag en aan wie door een van de partijen de vraag wordt onderworpen het geschil naar arbitrage te verwijzen, die vraag kan toetsen aan zijn rechtstelsel en zodoende de grenzen kan bepalen waarin private rechtspraak over bepaalde materies bestaanbaar is met de wettelijke orde (Zie Cass., 28 juni 1979, A.C. 1978-1979, 1303; Cass. 15 oktober 2004, nr. RC04AF2-1).
- Het Hof stelt vast, dat België met de handelsagentuurwet van 13 april 1995 de Europese agentuurrichtlijn in de Belgische wetgeving heeft omgezet, wat voordien al door Frankrijk was gebeurd (Loi 91-593 van 25 juni 1991: 'Loi relative aux rapports entre les agents commerciaux et leurs mandants'). Beide wetgevingen zijn in hoge mate analoog en hebben de 'rechtsorde van de Europese Unie' in hun nationale wetgevingen geïmplementeerd. Partijen hebben in 1989 -door in hun handelsagentuurovereenkomst van 10 mei 1989 de toepassing van het Franse recht voor het beslechten van hun betwistingen te voorzien dan ook geen dwingende wettelijke bepaling uit het Belgisch recht geschonden en na de omzetting van de Europese agentuurrichtlijn in de Franse en Belgische wetgeving kan het Hof evenmin hier een inbreuk op de rechtsorde van de Europese Unie vaststellen.

2.4. Waar partijen hun betwisting -zowel voor de eerste rechter als voor het Hof -voorals beperkt hebben tot de rechtsmacht en de bevoegdheid van de Belgische rechter, begroot het Hof de rechtsplegingsvergoedingen op respectievelijk 156,17 EUR (vonnis van 5 april 2000) en 242,94 EUR.

BESLUITEN

Het Hof verklaart op tegenspraak en gelet op artikel 24 van de wet van 15 juni 1935 op het taalgebruik in gerechtszaken het hoger beroep ontvankelijk en gegrond.

Het vernietigt het bestreden vonnis.

Het stelt vast dat de **Belgische rechter geen rechtsmacht** heeft om de betwisting tussen partijen te beslechten.

[...]

Hof van Beroep te Gent, arrest van 1 februari 2006

Overeenkomst van reisorganisatie – Vordering tot schadevergoeding wegens annulering – Toepasselijkheid arbitragebeding – Overeenkomst tot arbitrage kan bij partijen bindende stukken, waarin zij blijk hebben gegeven van hun wil om het geschil aan arbitrage te onderwerpen

Contrat d'organisation de voyages – Action en dommages-intérêts pour annulation – Applicabilité d'une clause d'arbitrage – Convention d'arbitrage par documents qui engagent les parties et manifestent leur volonté de recourir à l'arbitrage

12 Kamer
Terechzitting van 1 februari 2006

EINDARREST

- **In de zaak met het rolnummer 2002/AR/2738 van :**

(...)
appellante tegen het vonnis van de rechtbank van eerste aanleg te Dendermonde, op tegenspraak
gewezen door de vijfde kamer dd. 31-10-2002, oorspronkelijk eiseres,
hebbende als raadsman mr. [...];

tegen :

(...)
geïntimeerden, oorspronkelijk verweerders,
hebbende ls raadsman mr. [...]

velt het hof het volgend arrest.

1. [...]

Procedure in eerste aanleg

2. De vordering van de Appellante strekte tot de solidaire veroordeling - minstens in solidum, de ene bij gebreke aan de andere - van de geïntimeerden tot betaling van de som van 122.900 BEF, te vermeerderen met de rente en de kosten van het geding.

Dit bedrag staat voor de kosten aangerekend door de Appellante ingevolge de annulering vanwege geïntimeerden van de reis voor twee personen naar Peru die zij hadden geboekt bij eerstgenoemde.

3. Geïntimeerden wierpen vooreerst de onbevoegdheid van de eerste rechter op, gezien de bestelbon vermeldde dat in geval van betwisting uitsluitend de "Geschillenkommissie Reizen" bevoegd was. Verder besloten zij tot de onontvankelijkheid, minstens ongegrondheid van de vordering van de Appellante en haar veroordeling tot de kosten van het geding.

De eerste rechter verklaarde zich zonder rechtsmacht om kennis te nemen van het geschil en veroordeelde de Appellante tot de kosten van het geding.

De eerste rechter motiveerde onder meer als volgt:

- Couleur Locale is opgetreden als reisorganisator;

- de Appellante is enkel opgetreden als reisbemiddelaar in de zin van artikel 1.4° van de wet van 16 februari 1994 tot regeling van het contract tot reisorganisatie en reisbemiddeling;
- voor de reisbemiddelingsovereenkomst voorziet de wet geen bijzondere vereiste van bevestiging; met andere woorden ontstaat deze volgens de bepalingen van het gemeen recht;
- de arbitrageclausule die voorkomt op de bestelbon van de Appellante voldoet aan het bepaalde in artikel 1677 Ger.W.;
- de overwegingen die de Appellante put uit het Jaarverslag en de Informatiebrochure van de Geschillenkommissie Reizen zijn niet relevant;
- de exceptie van arbitrage werd tijdig opgeworpen en het behoorde aan de Appellante om de juiste rechtsingang te hanteren.

Het hoger beroep

5. Het hoger beroep van de Appellante strekt tot het tenietdoen van het vonnis a quo en opnieuw wijzende, tot de inwilliging van haar oorspronkelijke vordering en dienvolgens de veroordeling van geïntimeerden - solidair, in solidum of de ene bij gebreke aan de andere - tot het betalen van de som van 3.046,61 EUR, meer de verwijlrente sedert 7 oktober 1997 en de gedingkosten gevallen in beide aanleggen.

6. Geïntimeerden besluiten in hoofdorde tot de ongegrondheid van het hoger beroep, de bevestiging van het vonnis a quo en de veroordeling van de Appellante tot de appèlkosten.

Ondergeschikt vragen ze de afwijzing van de vordering van appellante als ongegrond. Meer ondergeschikt vragen ze de vordering van appellante "te herleiden tot het absoluut minimum".

Beoordeling

7. Op de eerste 5 bladzijden van het vonnis a quo worden onder de rubriek "*de feitelijke gegevens*" de feiten uitvoering uiteengezet. Het volstaat hiernaar te verwijzen, mits deze correctie, dat uit de informatie verschaft in graad van appel en de thans voorliggende stukken is gebleken dat appellante opgetreden is als reisorganisator. "*Couleur Locale*" betreft enkel de naam van één van de producten (avontuurlijke reizen) die zij aanbiedt. Dit blijkt onder meer uit het feit dat:

- de verantwoordelijke uitgever vermeld op de brochure van "*Couleur Locale*" de heer R. Sterckx is, zijnde de zaakvoerder van appellante,
- het adres vermeld op de brochure, overeenstemt met de zetel van appellante,
- het vergunningsnummer vermeld op de brochure (A-1925) overeenstemt met het vergunningsnummer van appellante.

8. De Appellante werpt op dat de eerste rechter ten onrechte geoordeeld heeft dat hij zonder rechtsmacht was, om volgende redenen:

- het geschil heeft in casu betrekking op de invordering van "annulatiekosten", zoals deze bedongen zijn in haar bijzondere reisvoorwaarden, terwijl de Geschillenkommissie Reizen enkel bevoegd was om kennis te nemen van geschillen naar aanleiding van de toepassing van haar algemene reisvoorwaarden;
- de Geschillencommissie Reizen is in geen geval bevoegd voor geschillen inzake "*niet inbegrepen reis- of bijstandsverzekeringen*", doch beslecht enkel geschillen in verband met de reis zelf;
- haar algemene reisvoorwaarden maken geen document uit in de zin van artikel 1677 Ger.W., zodat zij geen rechtsgeldige arbitrageclausule heeft afgesloten;
- geïntimeerden hebben op geen enkel ogenblik hun wil te kennen gegeven het geschil te willen voorleggen aan de Geschillenkommissie Reizen, terwijl de reglementering van deze commissie voorschrijft dat de klant/reiziger in geval van geschil, zo spoedig mogelijk de commissie dient te vatten, zodat de exceptie opgeworpen door geïntimeerden laattijdig is.

9. De "bestelbon/factuur" dd. 24 juli 1997 uitgaande van de Appellante, ondertekend door geïntimeerde, vermeldt juist boven diens handtekening de clausule "Voor akkoord met de verkoopsvoorwaarden vermeld op de brochure van de gekozen Reisorganisator en waarvan ik verklaar een exemplaar te hebben ontvangen" en juist onder diens handtekening de clausule "Ingeval van betwisting is uitsluitend de Geschillenkommissie Reizen bevoegd betreffende deze overeenkomst".

De clausule 17 van de algemene reisvoorwaarden vermeld op de brochure 1997 van Couleur Locale luidt als volgt:

Er ontstaat een "geschil" wanneer een klacht niet in der minne kan worden opgelost, of niet is opgelost binnen 4 maanden vanaf het einde van het reiskontrakt, of vanaf de geplande vertrekdatum indien het reiskontrakt nooit werd uitgevoerd

Elk geschil gerezen na het sluiten van een reiskontrakt, zoals bedoeld in artikel 1 van huidige algemene voorwaarden, over dit kontrakt en waarbij een reiziger betrokken is, wordt uitsluitend behandeld door de "Geschillenkommissie Reizen" vzw, dit met uitzondering van geschillen over lichamelijk letsel.

De behandeling en de uitspraak gebeuren overeenkomstig het "Geschillen-reglement" en de bepalingen van het "Gerechtig Wetboek" inzake arbitrage (art. 1676 tot en met 1723). De uitspraak is bindend voor de partijen, zonder mogelijkheid van beroep. Voor de behandeling van een geschil is een vergoeding verschuldigd zoals bepaald in het g "Geschillenreglement"

Het gebruik van deze algemene voorwaarden houdt de aanvaarding in van alle reglementen en beslissingen, bepaald door de "Geschillenkommissie Reizen" vzw, inzonderheid het "Geschillenreglement":

5. *Het adres van de "Geschillenkommissie Reizen" vzw is J.A. De Motstraat 24-26, 1040 Brussel".*

10. De Appellante kan niet worden gevolgd waar ze stelt dat een rechtsgeldig bewijs van een arbitrageovereenkomst niet voorligt. Naar luid van artikel 1677 Ger.W. behoort een overeenkomst tot arbitrage te zijn vervat in een door partijen ondertekend geschrift, of in andere hem bindende stukken, waarin zij blijk hebben gegeven van hun wil om het geschil aan arbitrage te onderwerpen. Zowel de bestelbon als de brochure van de Appellante drukken de wil uit om betwistingen tussen partijen door de Geschillenkommissie Reizen te laten beslechten. Geïntimeerde heeft de bestelbon ondertekend en de toepasselijkheid van de algemene voorwaarden van de Appellante - vastgelegd in de brochure van laatstgenoemde - aanvaard. De bestelbon en brochure zijn stukken uitgaand van de Appellante, die haar binden, zodat de clausule voldoet aan de voorwaarde van artikel 1677 Ger.W.

11. Bij brief dd. 18 december 1997 schreef Elvia Travel Insurance Company aan de Appellante dat het schadegeval (annulering van de reis ingevolge ziekte van Theresia Biesbroeck) niet viel onder de algemene voorwaarden van het verzekeringscontract, gezien ziektes die bestonden op het ogenblik van de aanvang van de waarborg en hun gevolgen volledig uitgesloten zijn. Zij weigerde dan ook dekking te verlenen.

De Appellante kan niet worden gevolgd waar ze opwerpt dat het in casu een geschil inzake reis- of bijstandsverzekering betreft. Het geschil betreft de vordering tot conventioneel bedongen schadevergoeding vanwege de reisorganisator ten aanzien van de reizigers ingevolge de annulering van de reis "zelfs indien de annulatie het gevolg is van een toeval, heirkraft of overmacht" (zie bijzondere voorwaarden, onder rubriek "annulatiekosten"). De al dan niet verplichting van de reisverzekeraar - die geen partij is in zake - tot dekking van het schadegeval, is niet aan de orde in onderhavig geschil. Geïntimeerden voeren op dit punt ook geen discussie.

12. Het feit dat de regeling van de vergoeding van de schade van de reisorganisator in geval van annulering van de reis door de reiziger, uitgewerkt is in de bijzondere voorwaarden van de reisbrochure en niet in de algemene voorwaarden ervan, heeft geen effect op de toepasselijkheid van

De clausule vermeld op de bestelbon luidend *"In geval van betwisting is uitsluitend de Geschillencommissie Reizen bevoegd betreffende deze overeenkomst"*, bouwt geen restricties in. Het betreft in casu een geschil betreffende de overeenkomst zelf.

Op dezelfde bestelbon verklaarde Geïntimeerde zich bovendien akkoord met *"de verkoopsvoorwaarden vermeld op de brochure"*. Uit deze voorwaarden blijkt niet dat partijen de bevoegdheid van de Geschillencommissie Reizen hebben willen beperken tot geschillen aangaande de algemene voorwaarden.

13. De Appellante toont niet aan dat de Geschillencommissie Reizen voor dergelijke betwisting niet bevoegd was. Zij verwijst tevergeefs naar wat onder punt 7.4.2 in het jaarverslag van de Geschillencommissie Reizen dienaangaande wordt gezegd: *"In dit laatste geval moet de Geschillencommissie Reizen zich steeds onbevoegd verklaren wanneer het probleem zich louter stelde tussen de reiziger en de betrokken verzekeringsmaatschappij, in het kader van een niet-inbegrepen reisverzekering"*. Het betreft in casu geen geschil tussen de reiziger en de reisverzekeraar.

De Appellante kan evenmin worden gevolgd waar ze stelt dat de Geschillencommissie Reizen niet bevoegd is voor geschillen met betrekking tot de invordering van facturen. Uit het jaarverslag 1997 van deze Commissie (onder punt 7.2.5) staat immers vermeld: *"Ook de wanbetalers worden bij deze gevallen berekend en zijn de voornaamste reden van de stijging van deze categorie van klachten"*, en verder: *"Wij stellen inderdaad vast dat steeds meer reisbemiddelaars een beroep doen op de Geschillencommissie Reizen om de betaling te eisen van openstaande facturen"*. In het jaarverslag wordt nergens gezegd dat de Geschillencommissie zich hiervoor niet bevoegd acht.

Uit de tabel van de *"aard van de problemen"* opgenomen in het jaarverslag 1997 (blad 12) blijkt dat 12% van de behandelde klachten betrekking hadden op annulering (in 26 gevallen door de organisator, in 100 gevallen door de reiziger). Ook dit toont aan dat de argumentatie van de Appellante geen hout snijdt.

14. Dat geïntimeerden op geen enkel ogenblik hun wil te kennen hebben gegeven het geschil te willen voorleggen aan de Geschillencommissie Reizen, heeft geen gevolgen voor de onder partijen bedongen arbitrageregeling. De toepasselijkheid van deze regeling werd immers hiervan niet afhankelijk gesteld.

Het feit dat een regeling voorzien was waarop de reiziger in geval van geschil de Geschillencommissie Reizen diende te vatten, impliceert niet dat de Appellante diende te wachten op enig initiatief vanwege de klant alvorens zij zich tot de Geschillencommissie kon richten.

Geïntimeerden hebben bij hun eerste besluiten voor de eerste rechter in limine litis de exceptie van arbitrage opgeworpen; dit is tijdig. Dat ondertussen de termijn om de Geschillencommissie Reizen rechtsgeldig te vatten verstreken was - zoals de Appellante beweert - doet niets ter zake. Het behoorde aan de Appellante om de juiste rechtsingang te hanteren en niet aan de geïntimeerden.

15. Samen met de eerste rechter is het Hof van oordeel dat met de omstandigheid dat de Geschillencommissie Reizen in haar Jaarverslag 2000 (toepassing makend van de Aanbeveling van de Commissie van de Europese Gemeenschappen dd. 30 maart 1998) stelde dat haar bevoegdheid niet exclusief is en dat indien de eiser dit wenst hij zich ook kan wenden tot de gewone rechtbanken, geen rekening kan gehouden worden in onderhavige zaak. De Appellante erkent in haar laatste besluiten dat de Aanbeveling van 30 maart 1998 *"dateert van na het ontstaan van huidig geschil"*. De Aanbeveling en de in het Jaarverslag 2000 vooropgestelde regeling dateren van na de totstandkoming van een overeenkomst waarbij bedongen werd dat de Geschillencommissie de exclusieve bevoegdheid had en van na het ontstaan van het geschil en hebben geen impact op de onder partijen overeengekomen regeling.

Weze nog opgemerkt dat Aanbevelingen van de Commissie niet verbindend zijn.

16. Besluit: de eerste rechter heeft terecht geoordeeld dat door het arbitragebeding het geschil aan de rechtsmacht van de burgerlijke rechter onttrokken werd.

De andere argumentatie -die betrekking heeft op de grond van de zaak -dient niet verder te worden ontmoet.

**OM DEZE REDENEN,
HET HOF,**

Rechtdoende op tegenspraak,

Melding makende dat het artikel 24 van de wet van 15 juni 1935 op het taalgebruik in gerechtszaken werd nageleefd,

Verklaart het hoger beroep van de Appellante ontvankelijk doch ongegrond,

Bevestigt het vonnis a quo,
[...]

Hof van Beroep te Gent, arrest van 23 november 2005

*Koopovereenkomst – Internationale bevoegdheid – Brussel I Verordening –
Artikel 23 – Interpretatie bevoegdheidsbeding*

*Contrat de vente – Compétence internationale – Règlement Bruxelles I –
Article 23 – Interprétation d'une clause attributive de juridiction*

2e Kamer

- In de zaak met het rolnr. 2004/AR/791 van :

appellante, (...)

appellante tegen het vonnis van de rechtbank van koophandel te Dendermonde, op tegenspraak
gewezen door de vierde kamer dd. 19-1-2004,
oorspronkelijk verweerster op hoofdeis en eiseres op tegenvordering, [...]

tegen :

geïntimeerde, (...)

geïntimeerde,
oorspronkelijk eiseres op hoofdeis en verweerster op tegenvordering,
[...]

velt het hof het volgend arrest.

1. [...]

Procedure in eerste aanleg

2. De geïntimeerde zette in haar inleidende dagvaarding van 12 mei 2003 voor de eerste rechter uiteen dat zij producent en grootleverancier is van carnavalkostuums en -toebehoren en dat zij op 22 maart 2002 een overeenkomst tot productie en levering van dergelijke producten sloot met appellante. Zij verklaarde in de loop van 2002-2003 zeer uitgebreide leveringen met facturatie gedaan te hebben aan appellante die, zonder enig factuurprotest, nagelaten had ze te voldoen. Zij vorderde betaling van 176.069,79 EUR, vermeerderd met 17.606,98 EUR forfaitaire schadevergoeding en 11.621,95 EUR moratoire rente.

Appellante wierp van meet af aan de "*onbevoegdheid*" op van de Belgische rechter en stelde dat, op basis van een clause, opgenomen in de overeenkomst van 22 maart 2002, enkel de Duitse rechter bevoegd was en dat het Duitse recht diende te worden toegepast.

In ondergeschikte orde argumenteerde appellante - ten gronde - dat geïntimeerde de overeengekomen leveringstermijnen niet was nagekomen, dat op de overeengekomen leveringsdatum nog geen 30% van de bestelde goederen was geleverd en dat een groot deel van de geleverde goederen gebreken vertoonde. Zij beriep zich op de exceptie van niet-uitvoering en vorderde bij tegeneis een schadevergoeding, provisioneel begroot op 1 EUR, op een totale schade geschat op 500.000,00 EUR.

3. Geïntimeerde beriep zich op dezelfde clause in de overeenkomst om te besluiten tot de "*bevoegdheid*" van de Belgische rechtbanken en tot de toepasselijkheid van het Belgische recht. In

conclusies herleidde zij haar vordering tot 187.744,60 EUR, meer de gerechtelijke intresten op 160.668,38 EUR in hoofdsom en op 16.067,00 EUR verhogingsbeding tot de datum van de integrale betaling.

Daarnaast breidde zij haar eis uit en vorderde zij dat voor recht werd gezegd dat de overeenkomst van 22 maart 2002 voor de nog niet geleverde goederen werd ontbonden in het nadeel van appellante en dat deze laatste werd veroordeeld tot een schadevergoeding wegens contractbreuk van 17.863,96 EUR, meer de gerechtelijke intresten.

Tenslotte vorderde geïntimeerde de veroordeling van appellante tot betaling van 2.000,00 EUR wegens tergend en roekeloos verweer en tot de kosten van het geding.

4. Appellante, die volhardde in haar exceptie van onbevoegdheid en besloot tot de onontvankelijkheid, minstens ongegrondheid van de vordering van geïntimeerde, verklaarde vervolgens in toepassing van artikel 49 b van het Weens Koopverdrag, de overeenkomst tussen partijen ontbonden en breidde haar in ondergeschikte orde ingestelde tegenvordering uit tot 434.84311 EUR, meer de gerechtelijke intresten. Dit bedrag was als volgt samengesteld: (a) winstderving niet geleverde goederen: 183.562,56 EUR; (b) niet ontvangen creditnota voor teruggestuurde kleeherhangers: 1.210,80 EUR; (c) kosten aankoop cilinder voor bedrukken niet-geleverde kledij: 1.101,85 EUR; (d) niet teruggegeven monsters + gebrekkige goederen of verkeerde uitvoering van monsters: 20.517,06 EUR; (e) winstderving niet geleverde stoffen: 14.291,63 EUR; (f) kosten aankoop bij derden: 17.148,53 EUR; (g) teruggestuurde, niet gecrediteerde goederen: 1.054,20EUR; voorafbetaling stof voor kostuums die niet geleverd werden: 5.126,63 EUR; (h) bijkomende personeels-, administratieve en koerierskosten wegens niet naleving leveringstermijnen: 8.971,98 EUR; (i) levering van stoffen aan geïntimeerde: 4.357,87 EUR; (j) schade aan het bedrijfsimago: 175.000,00 EUR; (k) schadevergoeding wegens tergend en roekeloos geding: 2.500,00EUR.

5. De eerste rechter stelde dat in de raamovereenkomst van 22 maart 2002 uitdrukkelijk bepaald was dat het Belgisch recht van toepassing was en dat de rechtbank van Aalst, thans gefusioneerd met de rechtbank van Dendermonde, territoriaal bevoegd was om kennis te nemen van problemen inzake de betalingsverbintenis van appellante.

Dat de "*betalingsovereenkomst*" van appellante gelieerd is aan de totale leveringsverbintenis in hoofde van geïntimeerde, achtte de eerste rechter niet bewezen en zonder belang, aangezien appellante geen vordering heeft gesteld voor de Duitse rechtbank voor wat de niet- nakoming van de leveringsverbintenis door geïntimeerde betreft.

Voorts overwoog de eerste rechter dat appellante de bevoegdheid niet kon betwisten en tegelijkertijd, zonder enig voorbehoud, een tegeneis kon formuleren. Hij besloot dat geïntimeerde de juiste rechter had geadieerd, eraan toevoegend dat het Weens Koopverdrag van toepassing was en dat artikel 57 van dit Verdrag bepaalde dat, indien niet anders is overeengekomen, de koper de verkoper dient te betalen op de plaats van diens vestiging.

6. Ten gronde stelde de eerste rechter, met betrekking tot de hoofdvordering, dat appellante zonder voorbehoud de laattijdige leveringen van geïntimeerde had aanvaard en geen gebruik gemaakt heeft van de mogelijkheid om deze leveringen te weigeren.

Bovendien overwoog hij dat er geen aanvaardbaar protest voorlag en appellante de laattijdige levering pas inriep op het ogenblik dat geïntimeerde weigerde verder te leveren wegens de oplopende betalingsachterstand. Hij besloot dat appellante zich ten onrechte beriep op de exceptie van niet-uitvoering.

Tevens stelde hij dat appellante niet bewees dat zij voldaan heeft aan artikel 73.1 van het Weens Koopverdrag, noch dat zij gehandeld heeft overeenkomstig artikel 49, 1,B van het Weens Koopverdrag, terwijl zij zich met betrekking tot de eventuele niet-conforme levering evenmin gewend heeft tot de terzake bevoegde Duitse rechtbank.

Verder stelde de eerste rechter vast dat geïntimeerde haar vordering in de loop van het geding heeft herleid, rekening gehouden met een aantal opmerkingen van appellante. Hij oordeelde dat deze herleide hoofdvordering kon worden toegekend.

Op de eisuitbreiding strekkende tot ontbinding van de overeenkomst van 22 maart 2002 en toekenning van schadevergoeding kon volgens de eerste rechter niet worden ingegaan omdat de elementen die geïntimeerde daarvoor aanhaalde, geen betrekking hadden op de tussen partijen bestaande rechtsverhoudingen. Hij overwoog dat de partijen in een patstelling waren geraakt ingevolge een wederzijds wantrouwen dat teweeggebracht was enerzijds omdat appellante haar financiële verplichtingen niet naleefde en anderzijds omdat geïntimeerde haar leveringsverplichting niet meer nakwam.

Hij wees erop dat geïntimeerde appellante niet in gebreke had gesteld tot verdere afname van goederen en besloot dat het voor de rechtbank zeer moeilijk was om uit te maken ten wiens laste deze patstelling moest worden gelegd, temeer daar er betwisting bestond tussen partijen over het aantal te leveren stukken.

De tegenvordering van appellante wees de eerste rechter af als ontvankelijk doch ongegrond, onder verwijzing naar de overwegingen in verband met de hoofdvordering. Bovendien stelde hij dat appellante eventuele schadeclaims niet kon bewijzen en het door haar gevorderde schromelijk overdreven was.

Hij veroordeelde appellante tot betaling aan geïntimeerde van 187.744,60 EUR, meer de gerechtelijke intresten op 176.735,39 EUR vanaf 12 mei 2002 tot de dag der algehele betaling. Het meer gevorderde wees hij af. Appellante werd veroordeeld tot de kosten van het geding.

Het hoger beroep - Incidenteel hoger beroep

7. Het hoger beroep van appellante strekt er toe dat het bestreden vonnis wordt hervormd en dat het Hof, opnieuw recht doende:

- in hoofdorde zich onbevoegd verklaart, de vordering van geïntimeerde als onontvankelijk afwijst en haar veroordeelt tot de kosten van beide aanleggen;
- in ondergeschikte orde de hoofdvordering van geïntimeerde afwijst als ongegrond;
- eveneens in ondergeschikte orde, akte neemt van de uitbreiding van haar tegenvordering en deze ontvankelijk en gegrond verklaart; dienvolgens geïntimeerde veroordeelt tot betaling aan haar van 434.843,11 EUR, meer de gerechtelijke intresten sinds de dagvaarding en tot betaling van een provisioneel bedrag van 83.500,00 EUR en een provisioneel bedrag van 1 EUR;
- in uiterst ondergeschikte orde, de vordering van geïntimeerde beperkt tot de hoofdsom van 160.668,38 EUR, compenseert met de vorderingen van appellante en het door geïntimeerde meer gevorderde als ongegrond afwijst; dienvolgens na gerechtelijke compensatie geïntimeerde veroordeelt om aan appellante 274.174,73 EUR te betalen, meer de gerechtelijke intresten sinds datum van dagvaarding, evenals een provisioneel bedrag van 83.500,00 EUR en een provisioneel bedrag van 1 EUR.

De gevorderde som van 83.500,00 EUR betreft de vergoeding van schade die appellante voorhoudt te lijden wegens de verkoop door geïntimeerde aan derden van kostuums waarop eerstgenoemde beweert exclusieve rechten te bezitten.

Bij beschikking d.d. 18 februari 2004 van de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg te Dendermonde, verleend op eenzijdig verzoekschrift, werd verbod opgelegd aan geïntimeerde om alle producten te verkopen waarvan in het kader van de overeenkomst d.d. 22 maart 2002 tussen appellante en geïntimeerde overeengekomen werd dat de exclusieve rechten op deze modellen aan appellante werden toegekend en deze modellen niet aan concurrenten van appellante mochten worden verkocht, op straffe van een dwangsom van 2.500 EUR per verkoop en per product. Bij dezelfde beschikking werd gerechtsdeurwaarder Vandemeulebroucke aangesteld als sekwester teneinde de desbetreffende producten in bewaring te nemen. Het derdenverzet van geïntimeerde tegen deze beschikking werd afgewezen bij vonnis van 29 september 2004. geïntimeerde heeft daartegen hoger beroep ingesteld en deze zaak is hangend is voor dit Hof, alwaar ze gekend is onder het nummer 2004/RK/329.

8. Geïntimeerde besluit tot de onontvankelijkheid en ongegrondheid van het hoger beroep en stelt zelf incidenteel hoger beroep in. Zij vordert dat het Hof het bestreden vonnis deels bevestigt en deels hervormt en meer bepaald:

- zegt voor recht dat de Belgische rechtsmacht bevoegd is om kennis te nemen van het geschil en dat toepassing dient gemaakt te worden van het Belgisch recht en van de relevante rechtstreeks werkende internationale verdragen;
- de tegenvorderingen van appellante afwijst als onontvankelijk, minstens ongegrond;
- de oorspronkelijke vordering van geïntimeerde, zoals herleid, ontvankelijk en gegrond verklaart en appellante veroordeelt tot betaling van 187.744,60 EUR, meer de gerechtelijke intresten op 176.735,39 EUR tot op datum van integrale betaling;
- de voor de eerste rechter gedane eisuitbreiding ontvankelijk en gegrond verklaart; dienvolgens voor recht zegt dat de overeenkomst van 22 maart 2002 voor de nog niet geleverde goederen wordt ontbonden in het nadeel van appellante en haar veroordeelt tot een schadevergoeding wegens contractbreuk van 17.863,96 EUR meer de gerechtelijke intresten;
- de tegenvordering houdende tergend en roekeloos geding afwijst als ongegrond en appellante veroordeelt tot betaling van 2.000,00 EUR wegens tergend en roekeloos verweer;
- appellante veroordeelt tot de kosten van het geding, evenals tot de kosten van de onterechte aanstelling van een sekwester op eenzijdig verzoekschrift en de kosten van derdenverzet, voor zover de bodemrechter nog dient te oordelen over openstaande kosten in het vonnis van derdenverzet.

Beoordeling

Ontvankelijkheid van de hoger beroepen

9. Partijen verklaren dat het bestreden vonnis op 12 februari 2004 op verzoek van geïntimeerde betekend werd aan appellante. Het hoger beroep is regelmatig naar de vorm. Bovendien werd het tijdig ingesteld, gelet op de artikelen 1051 en 55 van het gerechtelijk wetboek. geïntimeerde voert geen gronden aan ter motivering van haar exceptie van onontvankelijkheid, terwijl het Hof evenmin het bestaan daarvan vaststelt. Het hoger beroep is bijgevolg ontvankelijk. Hetzelfde geldt voor het incidenteel hoger beroep.

Rechtsmacht -bevoegdheid

10. In hoofdorde werpt appellante op dat de Belgische rechtbanken onbevoegd zijn om kennis te nemen van het geschil en dat enkel de Duitse rechtbanken bevoegd zijn. Wat appellante omschrijft als een exceptie van *onbevoegdheid*, betreft in werkelijkheid de *internationale rechtsmacht*. Zij houdt niet voor dat een andere Belgische rechtbank dan de geadieerde bevoegd is, maar wel dat deze vordering niet behoort tot het imperium van de Belgische rechterlijke orde (vgl.: LAENENS, Overzicht van rechtspraak; De bevoegdheid (1993-2000), *T.P.R.*, 2002, nr. 2, p. 1501 en nr. 151, p. 1575).

11. Appellante is voor de eerste rechter verschenen, doch met de bedoeling te betwisten dat hij kennis kon nemen van de vordering van Party-World. Uit het feit dat appellante verschenen is, kan in die omstandigheden niet afgeleid worden dat zij erkende dat de geadieerde rechter over rechtsmacht of bevoegdheid beschikte (artikel 24 EEX-Verdrag). De vaststelling dat zij, in ondergeschikte orde, een tegenvordering instelde, doet evenmin afbreuk aan de in hoofdorde gevoerde betwisting.

12. De vraag welke rechter kan oordelen over het voorliggend commercieel geschil tussen een Belgische en een Duitse handelsvennootschap, dient beslecht te worden op grond van de Verordening (EG) 44/2001 van 22 december 2000 betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken (vgl.: PB L, 16 januari 2001, afl. L.12,1, hierna de EEX-Verordening genoemd), die in werking is getreden op 1 maart 2002 (art. 76 van de Verordening) en van toepassing is op rechtsvorderingen die zijn ingesteld na de inwerkingtreding ervan (artikel 66.1 van de Verordening).

Krachtens de algemene bepaling van artikel 2 van de EEX-Verordening worden zij die woonplaats hebben op het grondgebied van een lidstaat, ongeacht hun nationaliteit, opgeroepen voor de gerechten van die lidstaat. Zij kunnen slechts voor de rechtbanken van een andere lidstaat worden opgeroepen op één van de gronden, aangehaald in de artikelen 5 tot en met 24 van de EEX-Verordening (art. 3.1 EEX-Verordening).

13. Beide partijen beroepen zich op de toepassing van artikel 23 van de EEX-Verordening om te besluiten dat -volgens appellante -de Duitse en - volgens geïntimeerde - de Belgische rechtbanken "bevoegd zijn".

Wanneer de partijen, van wie er tenminste één woonplaats heeft op het grondgebied van een lidstaat, een gerecht of de gerechten van een lidstaat hebben aangewezen voor de kennisneming van de geschillen die naar aanleiding van een bepaalde rechtsbetrekking zijn ontstaan of zullen ontstaan, is dit gerecht of zijn de gerechten van deze lidstaat bevoegd. Deze bevoegdheid is *exclusief*, tenzij de partijen anders zijn overeengekomen.

Deze overeenkomst tot aanwijzing van een bevoegd gerecht wordt gesloten hetzij bij een schriftelijke overeenkomst of bij een schriftelijk bevestigde mondelinge overeenkomst, hetzij in een vorm die wordt toegelaten door de handelwijzen die tussen partijen gebruikelijk zijn geworden, hetzij, in de internationale handel, in een vorm die overeenstemt met een gewoonte waarvan de partijen op de hoogte zijn of hadden behoren te zijn en die in de internationale handel algemeen bekend is en door partijen bij dergelijke overeenkomsten in de betrokken handelsbranche doorgaans in acht wordt genomen (artikel 23.1 EEX-Verordening).

14. In de door beide partijen ondertekende raamovereenkomst, die vervat is in het telefaxbericht d.d. 22 maart 2002 van appellante, wordt bepaald: "*Erfüllungsort für alle Leistungen aus dem Auftragsvertrag der Verkäuferin ist 56727 Mayen, Gerichtsstand ist Mayen. Es gilt das Recht der Bundesrepublik Deutschland als vereinbart. Erfüllt der Berufungsbeklagte ihre vereinbarten Lieferungen und kommt der Berufungskläger ihren Zahlungen nicht nach, gilt für diese Zahlungsvereinbarung belgisches Recht. Gerichtsstand ist dann Aalst*" of, vertaald:

"*Plaats van uitvoering van alle verbintenissen uit de (raam)overeenkomst voor de verkoper is 56727 Mayen. De bevoegde rechtbank is te Mayen. Het recht van de Duitse Bondsrepubliek geldt als overeengekomen. Voert de geïntimeerde de overeengekomen leveringen uit en komt de appellante haar betalingsverbintenissen niet na, dan geldt voor deze betalingsovereenkomst Belgisch recht en is de rechtbank van Aalst bevoegd*".

Beide partijen zijn het eens dat dit beding een overeenkomst tot aanwijzing van een bevoegd gerecht uitmaakt in de zin van artikel 23 EEX-Verordening en dat op grond daarvan dient beoordeeld te worden welke rechter kennis kan nemen van het voorliggend geschil.

15. Volgens appellante is dit de Duitse rechter, aangezien de Belgische rechter slechts bevoegd is en het Belgisch recht slechts kan toegepast worden wanneer geïntimeerde haar leveringen is nagekomen én appellante haar betalingsverplichtingen niet nakomt. Aan deze cumulatieve

voorwaarden is volgens haar niet voldaan aangezien geïntimeerde haar leveringsplicht niet is nagekomen. Appellante houdt voor dat op de overeengekomen leveringsdatum, met name 30 september 2002, slechts 30 % van de bestelde goederen waren geleverd, terwijl geïntimeerde zelf toegeeft dat zij slechts 90 % van de goederen had geleverd.

16. geïntimeerde is van oordeel dat de Belgische rechter kennis kan nemen van het geschil. Zij argumenteert in dit verband:

- dat de rechtsmacht en de bevoegdheid worden bepaald door de feiten en de vorderingen zoals ze uit de dagvaarding blijken;
- dat geïntimeerde in haar dagvaarding de betalingsverbintenissen van appellante opeist en dat zij tevens schadevergoeding en ontbinding van de overeenkomst vordert;
- dat geen rekening kan gehouden worden met betwistingen ten gronde voor het bepalen van de bevoegde rechter;
- dat de clause voor het verlenen van rechtsmacht aan de Belgische fora geen cumulatieve voorwaarden stelt, namelijk de nakoming door geïntimeerde van haar leveringen én het niet-nakomen door appellante van haar betalingsverplichtingen;
- dat, zelfs indien de verbintenissen uit de overeenkomst worden opgesplitst voor wat de bevoegdheid betreft, de Belgische fora bevoegd blijven wegens aanhangigheid, samenhang of verknochtheid van deze verbintenissen, zodat in elk geval de gehele betwisting voor de Belgische rechtbanken dient gevoerd te worden.

Verder stelt geïntimeerde dat het Weens Koopverdrag op de overeenkomst van toepassing is, waarbij in subsidiaire orde -meer bepaald voor de aangelegenheden die niet geregeld zijn door dit Verdrag - het intern Belgisch recht dient toegepast te worden.

Voor zover het forumbeding voor interpretatie vatbaar is, dient het - steeds volgens geïntimeerde -, naar Belgisch recht geïnterpreteerd te worden. Doch zowel onder Belgisch recht, als onder de internationale verdragen (EEX, EVO en CISG) dient de interpretatie in hoofdorde te gebeuren volgens de tekstuele interpretatie en de bedoeling van de partijen.

Rekening houdend daarmee dient het forumbeding volgens geïntimeerde als volgt geïnterpreteerd te worden:

- zij maakt een onderscheid tussen twee soorten betwistingen, namelijk enerzijds deze waarbij geïntimeerde levert en/of appellante haar betalingsverbintenissen niet nakomt (dan is de Belgische rechter bevoegd) en anderzijds de "andere gevallen" (dan is de Duitse rechter bevoegd);
- zij hield een compromis in tussen de belangen van beide partijen en het was de bedoeling om betwistingen inzake leveringen en/of niet-betalingen aan het Belgisch forum te onderwerpen;
- ter aanvulling en verduidelijking van de wil en de bedoeling van geïntimeerde geven haar algemene factuurvoorwaarden een indicatie omtrent de interpretatie van het beding; volgens deze algemene voorwaarden, die wat dit punt betreft weliswaar niet van toepassing zijn op de overeenkomst, kunnen alle geschillen omtrent het ontstaan, de uitvoering of de interpretatie van de overeenkomst volgens de uitsluitende keuze van geïntimeerde gebracht worden voor de rechtbanken van het arrondissement Dendermonde of voor deze van het arrondissement waar de klant zijn zetel of woonplaats heeft; dit wijst er op dat het de wil was van geïntimeerde om bij twijfel de bevoegdheid in haar voordeel te interpreteren;
- de werkelijke wil primeert op de letter van de wilsverklaring - die opgenomen werd in een akte die eenzijdig werd opgesteld door appellante en in de Duitse taal. In de zinsnede "*Vervult de firma geïntimeerde de overeengekomen leveringen en komt de appellante haar betalingsverbintenissen niet na*" wijst het woord "*en*" niet op een cumulatieve voorwaarde, maar is het de uiting van de wil van de partijen om de betwistingen inzake leveringen of niet-betalingen aan het Belgisch forum te onderwerpen, met toepassing van Belgisch recht; de beweerde cumulatieve voorwaarde zou aanleiding kunnen geven tot misbruiken, aangezien het zou volstaan op te werpen dat aan de leveringen niet voldaan is, om de toepassing van de clause uit te schakelen;

- wanneer het beding dubbelzinnig is, dient er een interpretatie aan gegeven te worden veeleer in de zin waarin het enig gevolg heeft dan in die waarin het geen gevolg teweegbrengt; in de interpretatie die appellante eraan geeft, wordt de toepassing van dit beding dermate verengd dat de partijen deze uitwerking ervan uiteraard niet hadden bedoeld;
- er dient rekening gehouden te worden met de internationale handelsgebruiken en met de gebruikelijke standaardbedingen in de sector; in de factuurvoorwaarden van producenten van carnavalproducten is steeds een forumbeding in hun voordeel opgenomen; de uitzondering die in het voorliggend geval het resultaat was van het feit dat appellante een grotere onderhandelingsmacht had, dient restrictief geïnterpreteerd te worden.

Zelfs indien de elementen vermeld in de betreffende zin van het forumbeding, cumulatief geïnterpreteerd worden, dient dit volgens geïntimeerde te gebeuren in haar voordeel. Of zij aan haar leveringsplicht heeft voldaan, kan pas vastgesteld worden na onderzoek van de feiten en de eruit voortvloeiende rechtsproblematiek. In hoofdorde dient evenwel verwezen te worden naar de feiten en rechtsgronden, zoals in de dagvaarding aangehaald.

Geïntimeerde betoogt dat zij wel degelijk aan haar leveringsplicht heeft voldaan tot ze hem rechtmatig mocht opschorten, dat zij nooit afstand gedaan heeft van haar vordering om betaling te bekomen en dat appellante ten onrechte de exceptie van niet-uitvoering en verborgen gebreken inroept. Daaruit blijkt volgens haar dat aan de voorwaarden voor de toepassing van het laatste deel van de forumclausule voldaan is en dat appellante te kwader trouw is in de uitvoering van de overeenkomst.

Verder laat geïntimeerde gelden dat het van weinig respect getuigt om, in weerwil van eerder gemaakte afspraken, de betwisting, zowel wat bevoegdheid als toepasselijk recht betreft, volledig naar Duitsland over te hevelen.

Geïntimeerde besluit dat de eerste rechter terecht heeft geoordeeld dat de niet betaling van de facturen voldoende is om de Belgische rechtsmacht en het Belgische recht van toepassing te verklaren en dat de betalingsovereenkomst niet gelieerd is aan de totale leveringsverbintenis. Dat appellante zelf geen vordering heeft ingesteld voor de Duitse rechtbank, is slechts een bijkomende overweging.

17. Het Hof stelt vast dat uit de tekst van het beding ondubbelzinnig blijkt dat de partijen als beginsel vooropstelden dat hun overeenkomst onderworpen was aan het Duitse recht en dat zij de rechtbanken te Mayen (Duitsland) aanwezen om kennis te nemen van de geschillen die daaruit voortvloeiden. Van dit algemeen beginsel werd afgeweken indien voldaan was aan de voorwaarden aangehaald in het tweede deel van de clausule: *"Vervult de geïntimeerde de overeengekomen leveringen en komt de appellante haar betalingsverbintenissen niet na, dan geldt voor deze betalingsovereenkomst Belgisch recht en is de rechtbank van Aalst bevoegd"*

Deze clausule is duidelijk en behoeft geen interpretatie. De uitzondering op de algemene regel geldt voor *"deze betalingsovereenkomst"*, waarmee de *"betalingsverbintenissen"* van appellante worden bedoeld en ze is van toepassing wanneer *"geïntimeerde de overeengekomen leveringen"* *"vervult"* *"en"* *"appellante haar betalingsverbintenissen niet na"* komt.

De stelling van geïntimeerde dat in deze zin het woord *"en"* als *"of"* moet gelezen worden en dat de Belgische rechtbanken op grond van dit beding zowel kennis kunnen nemen van geschillen in verband met de betalingsverbintenissen van appellante als in verband met haar leveringsverbintenissen, miskent de duidelijke tekst van de clausule. Immers, daarin wordt enkel gesteld dat voor *"deze betalingsovereenkomsten"* de Belgische rechtbanken bevoegd zijn en niet voor *"leveringsovereenkomsten"*, Bovendien geeft geïntimeerde geen redelijke verklaring waarom de term *"en"* gebruikt werd, wanneer het de wil en de bedoeling van de partijen was om *"of"* te vermelden. Dat de tekst opgesteld werd door appellante én in de Duitse taal, kan terzake niet als een ernstig argument aanvaard worden, aangezien geïntimeerde te kennen gegeven heeft met deze tekst in te stemmen - en hem derhalve te begrijpen - door de overeenkomst waarin hij was opgenomen te ondertekenen.

18. Geen enkele van de door geïntimeerde ingeroepen redenen doet afbreuk aan het voorgaande. Het Hof kan aannemen dat de clausule, waarbij niet een, maar wel twee verschillende rechtbanken worden aangewezen die, naargelang van het geval, kennis kunnen nemen van de geschillen voortvloeiend uit de overeenkomst, het resultaat is van een compromis tussen de belangen van beide partijen. Dit laat evenwel niet zonder meer toe de toepassingsvoorwaarden van één van deze - elkaar

uitsluitende - aanwijzingen van een rechtbank ruimer te omschrijven dan blijkt uit de tekst. Dat de partijen overeenkwamen, de wil geuit hebben of de bedoeling hadden om ook geschillen in verband met de leveringsverplichting aan de Belgische rechtsmachten te onderwerpen, blijkt bovendien uit geen enkel gegeven van de zaak.

Evenmin kan uit het forumbeding trouwens afgeleid worden dat *alle* geschillen over de betalingsverbintenissen aan een Belgische rechtbank kunnen voorgelegd worden. Indien dit laatste het geval was geweest, hadden de partijen zich kunnen beperken tot de vermelding

"Komt de appellante haar betalingsverbintenissen niet na, dan geldt voor de betalingsverbintenissen Belgisch recht en is de rechtbank van Aalst bevoegd": De toevoegingen *"Vervult geïntimeerde de overeengekomen leveringen"* en *"deze"* betalingsovereenkomst, beperken de uitzondering op het beginsel dat de geschillen voor een Duitse rechtbank worden gebracht tot de geschillen in verband met de niet nagekomen betalingsverbintenis van appellante in de hypothese dat geïntimeerde *"de overeengekomen leveringen"* heeft vervuld.

Een geding kan derhalve slechts voor een Belgische rechtbank worden ingeleid, wanneer geïntimeerde *"de overeengekomen leveringen"*: dit zijn *alle* leveringen die zij op grond van de overeenkomst diende te verrichten, had uitgevoerd.

De overweging van de eerste rechter dat niet bewezen werd dat de betalingsovereenkomst van appellante gelieerd was aan de totale leveringsverbintenis van geïntimeerde, is niet terzake dienend voor de oplossing van het geschil over de rechtsmacht. De rechtsvraag aangaande de voorwaarden waaronder appellante de facturen diende te betalen, betreft de grond van de zaak en is onderscheiden van de vraag onder welke voorwaarden geïntimeerde een vordering op grond van deze betalingsverbintenissen kon instellen voor de Belgische rechter.

19. De opmerking van geïntimeerde dat een bedongen regeling aanleiding kan geven tot misbruiken, verantwoordt nog niet dat zij niet zou moeten toegepast worden. De kwade trouw van de contractpartijen wordt trouwens niet vermoed. De stelling dat aan deze clause een interpretatie dient gegeven te worden veeleer in de zin waarin zij een gevolg heeft dan in die waarin zij geen gevolg heeft, vertrekt van deze kwade trouw en zou bovendien slechts kunnen ingeroepen worden ingeval van een dubbelzinnig beding, wat te dezen niet het geval is.

20. De verwijzing door geïntimeerde naar de algemene voorwaarden op haar facturen, kan geen element zijn waarmee rekening dient gehouden te worden bij een eventuele interpretatie van de forumclause in de overeenkomst. Zij erkent zelf dat het forumbeding in deze algemene voorwaarden niet van toepassing is op de overeenkomst. De vaststelling dat de partijen een regeling bedongen die afweek van de algemene voorwaarden en die niet voor twijfel vatbaar is, impliceert meteen dat deze algemene voorwaarden op dat punt de overeenkomst niet kunnen uitleggen.

Om dezelfde reden kan geen rekening gehouden worden met de verwijzing door geïntimeerde naar de algemene voorwaarden die door andere producenten van carnavalkostuums worden gebruikt. Het is een algemeen gebruik dat partijen, in eenzijdige algemene voorwaarden, een forumbeding opnemen in het voordeel van het gerecht van de plaats waar zij gevestigd zijn. In het voorliggend geval geldt evenwel niet het forumbeding uit de algemene voorwaarden van een partij, maar een clause in een door beide partijen ondertekende overeenkomst.

21. De omstandigheid dat de rechtsmacht en de bevoegdheid worden bepaald door de feiten en de vorderingen zoals ze uit de dagvaarding blijken en dat daarvoor geen rekening mag gehouden worden met de betwistingen ten gronde, belet niet dat, wanneer zoals in dit geval, de partijen de voorwaarden bepaald hebben waaraan dient voldaan te zijn opdat een rechter, in afwijking van een eveneens conventioneel vastgestelde algemene regeling, kennis kan nemen van het geschil en wanneer vóór elk ander verweer zijn rechtsmacht of bevoegdheid wordt betwist, de geadieerde rechter aan de hand van hetgeen gevorderd wordt in de dagvaarding, dient te onderzoeken of aan deze voorwaarden voldaan is. Uit de dagvaarding van 12 mei 2003 blijkt weliswaar dat geïntimeerde de uitvoering vorderde van de betalingsverbintenis van appellante, doch niet dat de overeengekomen leveringen waren uitgevoerd.

Terloops wijst het Hof er trouwens op dat geïntimeerde ter staving van haar stelling dat de Belgische rechter kennis kon nemen van het geschil vermeldde: "*Komt de firma Pierre appellante haar betalingsverplichtingen niet na, dan geldt voor deze betalingsinvordering het Belgisch recht. De bevoegde rechtbank is dan deze van Aalst*". Zij citeerde aldus het (volgens haar toepasselijk gedeelte van het) forumbeding onvolledig, daarbij een valse indruk wekkend door het woord '*Komt*' met hoofdletter te schrijven.

Aan de hand van de inhoud van de dagvaarding en de vordering van geïntimeerde bleek aldus niet dat aan de cumulatieve voorwaarden, gesteld in het forumbeding, voldaan was.

Ongeacht de uiteenlopende redenen die de partijen daarvoor aanhalen, staat vast dat geïntimeerde niet-alle overeengekomen leveringen heeft uitgevoerd. Zij vordert trouwens de ontbinding van de overeenkomst van 22 maart 2002 "*voor de nog niet geleverde goederen*".

22. Aangezien niet voldaan is aan de voorwaarden gesteld in het forumbeding om het geschil in verband met de betalingsverbintenis van appellante voor de Belgische rechter te brengen, kan geïntimeerde *a fortiori* niet voorhouden dat deze rechter, wegens samenhang, aanhangigheid of verknochtheid, kennis zou kunnen nemen van de vorderingen die hun oorsprong vinden in andere verbintenissen uit dezelfde overeenkomst.

23. Uit het voorgaande volgt dat de Belgische rechtbanken niet over rechtsmacht beschikken om kennis te nemen van de gestelde vorderingen. Bijgevolg is het hoger beroep gegrond en het incidenteel hoger beroep ongegrond. geïntimeerde wordt veroordeeld tot de kosten in beide aanleggen. De kosten die verband houden mei de betwisting inzake het sekwester, dat nog hangend is voor dit Hof, vormen geen kosten van huidig geding, zodat er in dit arrest geen uitspraak over kan gedaan worden.

**OM DEZE REDENEN,
HET HOF,**

Recht doende op tegenspraak,

Toepassing makend van artikel 24 van de wet van 15 juni 1935 op het taalgebruik in gerechtszaken;

Verklaart het hoger beroep en het incidenteel hoger beroep ontvankelijk, dit laatste ongegrond en het eerste gegrond als volgt;

Doet het bestreden vonnis teniet en, opnieuw recht doende;

Verklaart niet over rechtsmacht te beschikken om kennis te nemen van de gestelde vorderingen en verklaart ze dienvolgens niet ontvankelijk;

[...]

Hof van Beroep te Gent, arrest van 22 september 2004

Internationale bevoegdheid – EEX-verdrag – Artikel 18 – Forum van acceptatie – Exceptie van onbevoegdheid opwerpen in limine litis, vóór elk verweer ten gronde – Niet voor het eerst in hoger beroep, na verzet

Compétence internationale – Convention de Bruxelles – Article 18 – For prorogé – Exception d'incompétence soulever in limine litis – Pas soulever pour la première fois en degré d'appel, après opposition

12e kamer

EINDARREST

in de zaak met het rolnr. 2000/AR/2391 van:

de vennootschap naar Nederlands recht, [...],

appellante tegen het vonnis van de rechtbank van koophandel te Dendermonde, afdeling St.-Niklaas, op tegenspraak gewezen door de vijfde kamer dd. 19-9-2000, oorspronkelijk aanlegster op verzet tegen het vonnis van de rechtbank van koophandel te Dendermonde, afdeling St.-Niklaas, ten aanzien van deze partij bij verstek gewezen door de vierde kamer dd. 22-6-1999 alwaar deze partij de hoedanigheid had van verweerster, hebbende als raadsman [...];

tegen:

[...] NV,

geïntimeerde, oorspronkelijk verweerster op verzet, voorheen eisende partij; hebbende als raadsman [...];

velt het Hof het volgend arrest.

Partijen werden gehoord in hun middelen en conclusies in openbare terechtzitting. De stukken werden ingezien.

1. Met **dagvaarding** betekend op 10/05/1999 aan de appellante vordert de geïntimeerde de betaling van 2.055.010 BEF op grond van 8 facturen uit de periode 15/04/1998-31/12/1998, voor een totaal bedrag van 1.660.585 BEF, vermeerderd met 166.058 BEF conventionele schadevergoeding en 84.155 BEF nalatigheidsrente, naast nog 144.212 BEF vergoeding wegens onvoldoende afname.

Waar de appellante noch iemand voor haar verscheen op de inleidingszitting van 15/06/1999, werd zij met **vonnis dd. 22/06/1999** veroordeeld tot het gevorderde.

Met akte betekend op 27/08/1999 **verzet** de appellante zich hiertegen. Zij betwist de factuur dd. 31/12/1999 (ad 1.231.014 BEF) of de aanmaningen ontvangen te hebben, terwijl zij ook de vergoeding ad 144.212 BEF aanvecht om aldus te besluiten tot de ongegrondheid van de aanspraken van de geïntimeerde.

Het **vonnis dd. 19/09/2000 op tegenspraak** gewezen door de vijfde kamer van de rechtbank van koophandel te Dendermonde, afdeling Sint-Niklaas, veroordeelde de appellante uiteindelijk tot betaling van een hoofdsom van 1.761.238 BEF, vermeerderd met de moratoire intresten aan de

rentevoet van de Centrale Europese Bank, vermeerderd met 1% vanaf de dagvaarding, meer de kosten van de verstekprocedure en het verzet.

Met verzoekschrift neergelegd ter griffie van dit Hof op 13/12/2000, stelt de appellante tijdig en regelmatig naar de **vorm hoger beroep** in: ten onrechte heeft de eerste rechter zich bevoegd verklaard, de overdracht van haar handelsactiviteit niet tegenstelbaar verklaard en haar veroordeeld tot betaling van de facturen ad 1.231.014 BEF en ad 144.212 BEF.

2. De appellante beweert noch bewijst dat krachtens artikel 16 van het Verdrag betreffende de rechterlijke bevoegdheid en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken, enig gerecht bij uitsluiting bevoegd zou zijn. Naar luidt van art. 18 van ditzelfde Verdrag is de rechter voor wie de verweerder verschijnt alzo bevoegd, tenzij de verschijning uitsluitend ten doel heeft de bevoegdheid te betwisten.

Inderdaad liet de appellante verstek gaan op 15/06/1998. Evenwel heeft zij verzet aangetekend tegen het verstekvonnis en is zij aldus voor de eerste rechter verschenen. In haar verzetsakte, zijnde de eerste procesakte waarin zij haar verweer heeft voorgedragen, heeft zij de "onbevoegdheid" of het gebrek aan rechtsmacht van de Belgische rechtbanken niet ingeroepen, doch enkel verweer ten gronde gevoerd. De eerste rechter en, ingevolge het hoger beroep ook dit Hof, zijn derhalve "bevoegd" op grond van art. 18 van het E.E.X.-Verdrag om kennis te nemen van onderhavig geschil (eigen onderstreping).

3. [...]

OM DEZE REDENEN, HET HOF,

rechtdoende op tegenspraak;

met toepassing van art. 24 van de wet van 15/06/1935 op het taalgebruik in gerechtszaken;

verklaart het beroep toelaatbaar en in geringe mate gegrond;

bevestigt het bestreden vonnis mits deze wijziging dat de hoofdsom wordt gebracht op (1.761.238 BEF -213.647 BEF =) 38.363,78 EUR;

[...]

Cour d'Appel de Bruxelles, arrêt du 25 mai 2004

*Déclaration de la force exécutoire d'une décision judiciaire étrangère de divorce
– Article 570, deuxième alinéa Code judiciaire (ancien)*

*Uitvoerbaarverklaring vreemd echtscheidingsvonnis – Artikel 570, tweede lid
Ger. W. (oud)*

[...]

Deux procédures ont été introduites devant le premier juge :

- M. H. a assigné en opposition, à un jugement rendu par défaut le 23 juin 1998 qui avait accordé l'exequatur au jugement rendu contradictoirement par la SUPERIOR COURT OF THE DISTRICT OF COLUMBIA-USA du 21 mars 1989,

- Mme D. a lancé une nouvelle assignation le 4 juillet 2002 afin d'entendre déclarer cette même décision exécutoire en Belgique,

- M. H. a formulé une demande de dommages-intérêts pour procédure téméraire et vexatoire.

Les causes ont été jointes et le tribunal a prononcé la nullité de la citation du 16 janvier 1998 au motif que cette citation avait été signifiée au procureur du Roi à Bruxelles mentionnant que M. H. n'avait pas de domicile connu en Belgique et à l'étranger alors que ce dernier démontra que la partie à la requête de laquelle la citation a été signifiée connaissait le domicile ou la résidence ou le domicile élu en Belgique ou à l'étranger du cité. Il n'y a pas de grief contre le jugement quant à cette partie de la décision.

La demande d'exequatur a été rejetée au motif que les arrérages sont prescrites en application de l'article 2277 du Code civil.

Mme D. a été condamnée au paiement d'une somme de 2.500 EUR à titre de dommages intérêts.

x x x

M. H. soulève la nullité de l'acte d'appel et partant l'irrecevabilité de l'appel. La requête d'appel a été notifiée à M. H. à 1200 Bruxelles, rue de la ... 138 alors qu'il prétend résider à Woluwe-Saint-Pierre, avenue des ... 81.

En vertu de l'article 1057 du Code Judiciaire, l'acte d'appel contient à peine de nullité la mention du domicile ou à défaut de domicile, de la résidence de l'intimé. L'acte n'est nul que si l'omission ou l'irrégularité dénoncée nuit aux intérêts de la partie qui invoque l'exception (art. 861 du Code Judiciaire) et l'omission ou l'irrégularité de la forme d'un acte (en ce compris le non-respect des délais prescrits à peine de nullité) ou de la mention d'une formalité ne peut entraîner la nullité, s'il est établi par les pièces de la procédure que l'acte a réalisé le but que la loi lui assigne ou que la formalité non mentionnée a, en réalité, été remplie (art. 867 du Code Judiciaire).

L'acte d'appel du 28 février 2003 donne sommation à l'intimé (M. H.) de comparaître devant la cour le 27 mars 2003 et à cette date les conseils des parties ont déposé un calendrier pour dépôt des conclusions.

L'acte d'appel a donc bien atteint son destinataire avant l'audience d'introduction. Il n'y a pas lieu à prononcer la nullité.

x x x

Le point en litige devant la cour d'appel est celui de savoir si le jugement rendu contradictoirement par la SUPERIOR COURT OF THE DISTRICT OF COLUMBIA-USA le 21 mars 1989, est susceptible d'exequatur en Belgique.

Ce jugement accorde le divorce et statue sur le partage des biens meubles, confie la garde de l'enfant Marie C. à Mme D. moyennant un droit de visite pour M. H. et condamne celui-ci à payer une pension alimentaire pour l'enfant de 1.088 USD à dater du 5 avril 1989.

Il n'y a pas de traité international entre les Etats Unis et la Belgique concernant l'exécution des décisions de justice.

L'article 570 du Code Judiciaire précise qu'avant d'accorder l'exequatur le juge vérifie, outre le fond du litige :

- 1° si la décision ne contient rien de contraire aux principes d'ordre public, ni aux règles du droit public belge;
- 2° si les droits de la défense ont été respectés;
- 3° si le juge étranger n'est pas uniquement compétent à raison de la nationalité du demandeur;
- 4° si, d'après la loi du pays où la décision a été rendue, elle est passée en force de chose jugée;
- 5° si d'après la même loi, l'expédition qui en est produite réunit les conditions nécessaires à son authenticité.

Il n'est pas contesté que le **tribunal américain était compétent et ce non seulement en vertu de la nationalité de Mme D., et que la décision est passée en force de chose jugée d'après la loi américaine.**

Ordre public et examen du fond de la cause : le montant de la pension alimentaire :

Selon M. H. une pension alimentaire de 1.088 USD serait disproportionnée aux revenus et de ce fait la décision serait contraire à l'ordre public belge.

La loi belge ne prévoit pas de limites déterminées pour le montant des pensions alimentaires pour les enfants, l'ordre public n'est donc pas en cause.

Dans la mesure où la cour doit réexaminer le fond du litige, il convient de constater que la décision litigieuse énonce que M. H. payait une pension de 275 USD par quinzaine et 165 USD par mois pour les frais dentaires soit un total de 715 USD par mois. La décision examine les revenus, dettes et dépenses des deux parties ainsi que le coût de l'entretien de l'enfant.

Sur la base d'une motivation et après pondération des revenus, dépenses et besoins, la décision fixe le montant de la pension alimentaire.

Cette décision - qui fait une application des principes de droit que l'on peut assimiler à ceux de l'article 203, § 1er du Code civil belge - ne peut donc pas être critiquée sur le fond.

En effet le juge de l'exequatur ne peut procéder à la révision au fond du jugement rendu par une juridiction étrangère en substituant sa décision à celle de la juridiction étrangère. Il est autorisé à faire les vérifications prévues à l'article 570 du Code judiciaire, sans modifier pour autant le contenu de la décision.

Lorsque la décision est correctement motivée comme en l'espèce, il n'y a pas de critique de la cour quant à la solution apportée au litige par la décision querellée.

droits de la défense :

Il ressort du texte même de la décision qu'elle a été rendue contradictoirement (voir le préambule de la décision : " Cette cause fut portée devant le tribunal après une demande en divorce définitif formée par la demanderesse et la réponse du défendeur à celle-ci. Après avoir pris en considération la demande et la réponse, ainsi qu'avoir présenté les pièces justificatives en audience publique.... ") et que les parties ont eu la faculté de se défendre. La circonstance alléguée qu'en raison des honoraires exorbitants des avocats américains, M H. a dû renoncer à un appel, constitue un élément postérieur au prononcé qui ne rend pas la décision querellée, caduque.

L'authenticité de l'expédition produite :

C'est à tort que M. H. soulève que l'expédition de la décision ne lui a pas été communiquée. Le texte soumis à l'exequatur est une copie conforme du jugement. L'authenticité de cette copie conforme et la conformité de ce texte avec la décision telle que connue par M. H. ne sont pas contestées. Le document produit satisfait à la condition de l'authenticité requise par le Code judiciaire:

L'examen des autres moyens:

Les moyens et griefs développés qui ont trait à la prescription éventuelle de la créance et à la libération de M. H. suite aux paiements effectués directement entre les mains de Mme D., concernent des différends relatifs à l'exécution de la décision dont l'exequatur est demandée. Ce débat est prématuré au stade actuel de la procédure où la cour n'effectue qu'un contrôle sur la régularité de la décision elle-même et non pas sur les éventuels différends qui pourraient naître lors de son exécution.

La prescription éventuelle d'une dette n'a pas pour effet que le titre devient caduque, elle a uniquement pour effet que le titre ne peut plus faire l'objet d'une exécution forcée à l'encontre d'un débiteur qui est libéré de sa dette par le biais de la prescription. Il en est de même en cas de paiement.

D'ailleurs le paiement d'une pension alimentaire pour l'enfant des parties n'est qu'un élément isolé d'une décision qui autorise le divorce entre parties et qui liquide leur régime matrimonial.

L'appel est fondé il y a lieu d'accorder l'exequatur.

x x x

Il résulte de ce qui précède que l'action reconventionnelle pour procédure téméraire et vexatoire n'est pas fondée. L'appel principal étant fondé, la demande incidente pour appel téméraire et vexatoire n'est pas fondée.

PAR CES MOTIFS,

LA COUR, statuant contradictoirement,

[...]

- Reçoit l'appel et le déclare fondé dans la mesure ci-après,
- Confirme le jugement attaqué en ce qu'il prononce la nullité de la citation du 16 janvier 1998 et qu'il condamne Mme D. aux dépens quant à ce et en ce qu'il liquide les dépens,
- Met le jugement à néant pour le surplus,
- Statuant à nouveau :
- Déclare exécutoire en Belgique la décision rendue entre parties par la SUPERIOR COURT OF THE DISTRICT OF COLUMBIA (Etats-Unis) et inscrite au rôle de cette juridiction le 21 mars 1989, cause n° D1251-87 et D 496-87.
- Déboute M. H. de sa demande reconventionnelle,
- Dit la demande incidente formée par M. H. recevable mais non fondée

[...]

Hof van Beroep te Gent, arrest van 26 november 2003

Internationale bevoegdheid – EEX-verdrag – Artikel 17 – Bevoegdheidsbeding

Compétence internationale – Convention de Bruxelles – Article 17 – Clause attributive de juridiction

12e kamer

EINDARREST

In de zaak met het rolnr. **2002/AR/1946** van:

(...) BVBA

appellante tegen het vonnis van de rechtbank van koophandel te Gent, op tegenspraak gewezen door de vierde kamer dd. 17-4-2002, oorspronkelijk eiseres op hoofdeis,

tegen:

(...) besloten vennootschap naar Nederlands recht
geïntimeerde, oorspronkelijk verweerster op hoofdeis,

(...)

velt het Hof het volgend arrest.

[...]

1. Met dagvaarding betekend op 22/02/2001 vordert de appellante de betaling van een reeks facturen uit de periode 10/12/1999-07/02/2001 voor een bedrag van 314.484,34 HFL in hoofdsom, vermeerderd met de rente en de kosten, ten laste van de vennootschap naar Nederlands recht geïntimeerde.

Met eerste conclusie neergelegd op 26/10/2001 betwist de geïntimeerde de bevoegdheid *ratione loci* van de geadieerde rechter: partijen kwamen overeen dat enkel de rechter van haar arrondissement bevoegd is. Zij vordert de vermindering van de oorspronkelijke vordering tot 282.087 HFL en eist op haar beurt de betaling van een provisie van 250.000 HFL voor herstel van de schade en de aanstelling van een gerechtsdeskundige om deze precies te begroten.

Het **vonnis** dd. 17/04/2002 op tegenspraak gewezen door de vierde kamer van de rechtbank van koophandel te Gent, stelt vast dat de rechtbank **geen rechtsmacht** heeft.

Met verzoekschrift neergelegd ter griffie van dit Hof op 03/09/2002, stelt de appellante tijdig en regelmatig naar de vorm hoger beroep in. Zij vordert "*In liminae lithis vast te stellen dat het Hof wel degelijk rechtsmacht bezit*" (*sic*) en de veroordeling van de geïntimeerde tot betaling van [...]

De geïntimeerde werpt vooreerst op dat tegen een beslissing inzake bevoegdheid slechts hoger beroep kan worden ingesteld samen met het hoger beroep tegen het eindvonnis, zodat het hoger beroep niet-ontvankelijk is; minstens moet het hoger beroep als ongegrond worden afgewezen en nog meer ondergeschikt dient de oorspronkelijke vordering verminderd te worden tot 128.006,47 EUR, in alle geval de opslagkosten te worden afgewezen. Op haar beurt vordert zij opnieuw de toekenning van een vergoeding voor schade ditmaal provisioneel geraamd op 533.000 EUR en de aanstelling van een gerechtsdeskundige met de aldaar nader omschreven opdracht.

2. Een vonnis is een eindvonnis in zover daarmee de rechtsmacht van de rechter uitgeput is (cfr. art. 19 Ger. W.). De eerste rechter heeft te dezen vastgesteld dat hij zonder rechtsmacht is ten aanzien van het voorliggend geschil; daardoor alleen heeft hij dit uitgeput en kan er van hem geen verdere uitspraak verwacht worden, zodat deze uitspraak dan ook zonder twijfel moet worden aangezien als een eindvonnis, vatbaar voor beroep.

Het verweer van de geïntimeerde desbetreffend snijdt geen hout.

Het bestreden vonnis kan geenszins worden gelijkgesteld met een beslissing inzake bevoegdheid zoals bedoeld in de artt. 1050 en 1055 Ger.W.

3. Terecht past de eerste rechter het Verdrag toe betreffende de rechterlijke bevoegdheid en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken, dat onder meer de bevoegdheid van de gerechten in internationaal verband vaststelt *"in burgerlijke en handelszaken, ongeacht de aard van het gerecht waarvoor deze zaken zich afspelen"*, terwijl onderhavige betwisting niet valt onder één van de uitgesloten onderwerpen (cfr. art. 1). Dit Verdrag heeft directe en dwingende werking in de staten die het hebben bekrachtigd (waaronder België en Nederland) en ambtshalve toegepast.

Luidens dit Verdrag *"worden zij, die woonplaats hebben op het grondgebied van een verdragsluitende Staat, ongeacht hun nationaliteit, opgeroepen voor de gerechten van die Staat"* (cfr. art. 2). Niemand betwist dat de geïntimeerde gevestigd is in Nederland; overeenkomstig art. 53 van het Verdrag wordt de plaats van vestiging van vennootschappen en rechtspersonen gelijkgesteld met de woonplaats. Dit is de algemene regel, die overigens niet fundamenteel afwijkt van de bepalingen in art. 624, 1° van het Belgisch Gerechtelijk Wetboek of art. 99,1 van het Nederlands Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering.

De appellante is zich bewust te moeten aantonen op welke grond zij (met zetel te Sint-Niklaas), de geïntimeerde (met zetel te Heerenveen in Nederland) voor de rechtbank van koophandel te Gent heeft gedaagd in betaling van een factuurschuld. In de dagvaarding beroept zij zich dan ook op haar algemene verkoopvoorwaarden "waarvan een voor eensluidend verklaard afschrift wordt gelaten", gehecht aan de oorspronkelijke dagvaarding; die vermelden onder artikel 8: "Voor alle betwistingen zijn enkel de rechtbanken van Gent bevoegd" (eigen onderstreping).

4. De geïntimeerde beroept zich evenwel op de overeenkomst dd. 05/01/2000, die de appellante voor akkoord ondertekende (stuk nr. 2 appellante) (eigen onderstreping). In weerwil van de beweringen van deze laatste vormt deze overeenkomst de grondslag van de samenwerking tussen partijen: daarbij wordt uiteengezet welke de afzonderlijke specialiteiten zijn van de geïntimeerde en de appellante (resp. plaatsen en verlakken van profielen), dat deze eerste de profielen zal aanleveren en dat deze tweede die dan zal onderzoeken, *"voorzien van een coating"*, opslaan en leveren volgens de modaliteiten (en de verpakking) zoals aldaar nader uitgewerkt. De appellante betwist niet dat de facturen voorwerp van de dagvaarding precies dergelijke orders aanrekenen in uitvoering van deze overeenkomst, minstens toont zij geen andere opdracht aan dan de voorgaande overeenkomst (cfr. farde B appellante).

Deze overeenkomst werd uitdrukkelijk afgesloten onder de *"Algemene Inkoop- en Onderaannemingsvoorwaarden VMRG"* en de *"Standaard Algemene Voorwaarden VMRG 1996"* (cfr. artikel 5) die als bijlage 1 en 2 aan de overeenkomst werden gehecht (stukken gebundeld onder nr. 3 appellante). Nu voorzien deze eerste, onder artikel XXVI:

"Alle geschillen welke tussen partijen mochten rijzen in verband met of naar aanleiding van een gesloten overeenkomst ... zullen worden beslist door arbitrage of de rechter in het arrondissement van de opdrachtgever" (eigen onderstreping).

Naar luidt van art. 17 van het vóórmelde Verdrag kunnen de partijen, van wie er tenminste één woonplaats heeft op het grondgebied van een Verdragsluitende Staat, inderdaad een gerecht van een Verdragsluitende Staat aanwijzen voor de kennisneming van geschillen welke naar aanleiding van een bepaalde rechtsbetrekking ontstaan.

Dat de betaling moet geschieden *"ter kantore van de opdrachtnemer"* (cfr. Standaard Algemene Voorwaarden VMRG 1996) staat er niet aan in de weg dat partijen ondubbelzinnig dan wel de arbiter, dan wel *"de rechter in het arrondissement van de opdrachtgever"* hebben aangewezen om de geschillen tussen hen te beslechten.

Hiervóór werd aangetoond dat beide partijen gevestigd zijn in een Verdragsluitende staat en omtrent de aanwijzing van een bevoegd gerecht vaststaand een schriftelijke overeenkomst in de gebruikelijke vorm hebben opgesteld en voor akkoord ondertekend, zodat de rechtsmacht van de geadieerde rechter rechtsmatig uitgesloten werd.

5. Vruchteloos werpt de appellante op dat de bevoegdheid van de rechtbanken van Gent zou moeten blijken uit haar "*Algemene Verkoopsvoorwaarden*". Immers komen deze voorwaarden blijkbaar enkel voor op de rugzijde van haar facturen (waarvan de neergelegde fotokopie's al niet toelaten dit vast te stellen - cfr. kaft B appellante), zodat de geïntimeerde deze noodzakelijk pas ná de ondertekening van de overeenkomst op 05/01/2000 kon kennen. Ten overvloede kan daarbij worden vastgesteld dat de oudste onbetaald gebleven factuur dateert van 18/10/2000; weliswaar dateert de eerste factuur uit de dagvaarding van 26/11/1999, doch deze factuur -van een een totaal ander formaat trouwens - bevat geen enkele verwijzing naar "*Algemene Verkoopsvoorwaarden*"; zelfs blijkt niet eens dat deze werd uitgeschreven in verband met de vóórmelde overeenkomst tussen partijen en uiteindelijk erkent de appellante dat deze factuur al lang betaald was. Derhalve toont de appellante niet eens aan dat de geïntimeerde kennis had van dergelijke aanwijzing van bevoegdheid vóórdát de samenwerking werd aangevat. Hoe dan ook kan de appellante niet, lopende de samenwerking, eenzijdig dergelijk beding wijzigen door gewoon haar eigen standaard-voorwaarden onder te schuiven en aldus de toestand van haar mede-contractant te verzwaren.

Tenslotte staat vast dat zowel de appellante als de geïntimeerde, voorafgaand aan de samenwerking die heeft geleid tot de onderhavige facturen, het gerecht hebben aangewezen dat bevoegd is om de geschillen uit die samenwerking te beslechten, zoals verwoord in de VRMG-voorwaarden die deel uitmaken van de overeenkomst dd. 05/01/2000. Dergelijke specifieke overeenkomst prevaleert ontegensprekelijk de eventuele voorgedrukte standaard-voorwaarden die blijkbaar pas lopende de samenwerking ter kennis werden gebracht van de geïntimeerde. (eigen onderstreping)

Derhalve falen de grieven van de appellante.

**OM DEZE REDENEN,
HET HOF,**

rechtdoende op tegenspraak;

met toepassing van art 24 van de wet van 15/06/1935 op het taalgebruik in gerechtszaken.

verklaart het beroep toelaatbaar doch wijst dit af als ongegrond;

bevestigt het bestreden vonnis;

[...]

Rechtbank van eerste aanleg te Hasselt, vonnis van 31 oktober 2006

*Erkenning vreemd echtscheidingsvonnis – Artikel 25, § 1, 7° WbIPR –
Weigering op grond van beweerdelijke exclusieve bevoegdheid van de Belgische
rechters onterecht*

*Reconnaissance d'une décision judiciaire étrangère de divorce – Article 25, § 1,
7° Code DIP – Refus de la reconnaissance pour compétence exclusive alléguée
des juridictions belges injuste*

De burgerlijke rechtbank van eerste aanleg, zitting houdende te Hasselt, vijfde kamer.

GELET OP:

- het inleidend verzoekschrift d.d. 17.03.2006 ertoe strekkende het echtscheidingsvonnis gewezen tussen vertoogster en de heer [...] door de derde Familierechtbank te FATIH (TURKIJE) op 11 oktober 2005 in BELGIE te erkennen;

- de stukken van verzoekster, meer bepaald een getuigschrift van woonst op naam van verzoekster, een attest van nationaliteit op naam van de heer [...], een getuigschrift van woonst op naam van de Heer [...], een uittreksel van de te erkennen beslissing, een attest van kracht van gewijsde sedert 21.10.2005 ingevolge het niet-hoger beroep door de partijen, de weigeringsbeslissing d.d. 21.02.2006 van de ambtenaar van de burgerlijke stand van de stad LEOPOLDSBURG om van het Turkse echtscheidingsvonnis melding te maken in de registers van de burgerlijke stand, en een attest van de hoofdgriffier van deze rechtbank van 27.09.2006;

- het schriftelijk ongunstig advies van het Openbaar Ministerie van 01.08.2006, neergelegd ter griffie op 02.08.2006.

De vordering strekt tot erkenning in BELGIE van het vonnis, gewezen op vordering van huidige verzoekster op 11.10.2005 door de derde Familierechtbank te FATIH (TURKIJE), waarbij de echtscheiding tussen verzoekster en de heer [...] werd uitgesproken.

Deze rechtbank is bevoegd om van de vordering kennis te nemen (art. 23 §2 Wb.I.P.R.), de vordering is op regelmatige wijze ingeleid (art, 23 §3 Wb.I.P.R.), en zij is ontvankelijk.

Na kennisname van de inhoud van het oorspronkelijke negatieve advies van het Openbaar Ministerie, werden door verzoekster bijkomende stukken bijgebracht.

Ter zitting van 03.10.2006 werd vervolgens door de Heer L. MUYLDERMANS, substituut-Procureur des Konings, een gunstig mondeling advies verleend.

De door verzoekster bijgebrachte stukken voldoen aan de bepalingen van het Belgische Wetboek inzake Internationaal Privaatrecht (-dat toepassing geniet bij gebreke aan een internationaal verdrag), meer bepaald de artikelen **24 en 25** ervan, zodat op het verzoek tot erkenning van het buitenlandse vonnis kan worden ingegaan.

De stad LEOPOLBSBURG weigert het Turkse echtscheidingsvonnis te erkennen, en voert met toepassing van art. 25 §1, 7° Wb.I.P.R. als grond van weigering voor de erkenning aan dat de

Belgische rechters exclusief bevoegd waren om van de echtscheidingsvordering tussen verzoeker en zijn echtgenote kennis te nemen, overeenkomstig art. 42 van hetzelfde wetboek.

De internationale rechtsmacht van de Belgische rechtbanken, zoals deze inzake echtscheiding voortvloeit uit de bepalingen van de artikelen 5, 11 en 42 van het Belgische Wb.I.P.R., impliceert evenwel niet dat enkel de Belgische rechters, op grond van een exclusieve bevoegdheid, op regelmatige wijze van de betwisting kennis kunnen nemen, en sluit derhalve niet uit dat ook een buitenlandse rechtbank krachtens haar nationale bepalingen van internationale rechtsmacht op regelmatige wijze van het geding kan worden gevat.

De wetgever heeft met de invoering in het Wb.I.P.R. van zowel algemene als bijkomende bijzondere bevoegdheidsgronden alleen een zo ruim mogelijke rechtsmacht willen geven aan de Belgische rechters, zonder echter dat hun rechtsmacht als exclusief kan worden aanzien.

De ruime regels van internationale rechtsmacht bieden de mogelijkheid, niet de verplichting, aan de rechtsonderhorige om de Belgische rechter te vatten; men heeft willen vermijden dat een partij zich tot een buitenlandse rechter zou moeten wenden, met alle praktische en andere moeilijkheden van dien.

In het andere geval zouden de regels inzake internationale aanhangigheid, zoals zij thans van toepassing zijn, geen enkele zin hebben.

Ten overvloede merkt de rechtbank op dat door verzoekster geenszins een louter fictieve band werd geschapen met de buitenlandse rechtsmacht om aan de Belgische wetten te ontsnappen, nu er wel degelijk een voldoende nauwe aanknoping met TURKIJE voorhanden is.

De Turkse rechter heeft zijn internationale rechtsmacht in de te erkennen beslissing niet op uitdrukkelijke wijze onderzocht, doch er dient opgemerkt te worden dat beide partijen in Turkije geboren zijn en er tevens gehuwd zijn op 22.08.1989, dat verweerder nog steeds de Turkse nationaliteit heeft en dat hij sedert 12.07.2005 uit ons land is afgeschreven naar TURKIJE, waar hij thans in ISTANBUL woont samen met de twee minderjarige kinderen der partijen.

Door niets is aangetoond dat verzoekerster op gesimuleerde wijze de Turkse rechter heeft opgezocht, teneinde op een of andere wijze de Belgische voorschriften te ontduiken of te bekomen wat in BELGIE onmogelijk zou zijn.

De Turkse echtscheiding op grond van duurzame ontwrichting van het huwelijk impliceert tevens dat de rechter van beide echtgenoten heeft moeten vernemen dat zij uit vrije wil tot de echtscheiding hebben besloten, na een huwelijk dat minstens één jaar heeft geduurd, en dat de rechter de regeling door de echtgenoten van de financiële gevolgen van de echtscheiding en van de gevolgen voor de kinderen, passend heeft geacht.

Nu verzoekster en de Heer gehuwd zijn op 22.08.1989, en zij een door de rechtbank bekrachtigde regeling hebben getroffen omtrent hun goederen en hun minderjarige kinderen. had verzoekster even snel en eenvoudig een echtscheiding door onderlinge toestemming voor de Belgische rechtbanken kunnen bekomen.

Er dient derhalve besloten te worden dat géén der weigeringsgronden die betrekking hebben op de inhoud van de Turkse beslissing en op de inachtnaam van bepalingen van procedurele aard, opgesomd in art. 25 §1 Wb. I.P.R., in het voorliggende geval voorhanden zijn.

Het verzoek tot erkenning is bijgevolg gegrond.

De voorschriften van de artikelen 2-30 tot 37 van de wet van 45 juni 1935 op het taalgebruik in gerechtszaken werden nageleefd.

OM DEZE REDENEN:

DE RECHTBANK,

Gehoord de Heer L. MUYLDERMANS, substituut-Procureur des Konings, in zijn zitting van 03.10.2006 mondeling verleend gunstig advies;

Verklaart het verzoek d.d. 17.03.2006 ontvankelijk en gegrond.

Verleent erkenning en rechtskracht in BELGIE aan het echtscheidingsvonnis d.d. 11 oktober 2005 uitgesproken tussen verzoekster en de heer met referte 2005/535 en vonnisnummer 2005/554 door de derde Familierechtbank van FATIH (TURKIJE).

[...]

Rechtbank van eerste aanleg te Hasselt, vonnis van 17 oktober 2006

*Erkenning vreemd echtscheidingsvonnis – Artikel 25, § 1, 7° WbIPR –
Weigering op grond van beweerdelijke exclusieve bevoegdheid van de Belgische
rechters onterecht*

*Reconnaissance d'une décision judiciaire étrangère de divorce – Article 25, § 1,
7° Code DIP – Refus de la reconnaissance pour compétence exclusive alléguée
des juridictions belges injuste*

De burgerlijke rechtbank van eerste aanleg, zitting houdende te Hasselt, vijfde kamer.

GELET OP:

- het inleidend verzoekschrift d.d. 17.03.2006 ertoe strekkende het echtscheidingsvonnis gewezen tussen vertoger en dame [...] door de Familierechtbank van derde aanleg te KAYSERI (TURKIJE) op 22 december 200 in BELGIE te erkennen

- de stukken van verzoeker, meer bepaald een getuigschrift van woonst op naam van verzoeker, een attest van nationaliteit op naam van (meisjesnaam), een getuigschrift van woonst op naam van, een uittreksel van de te erkennen beslissing, een attest van kracht van gewijsde sedert 27.01.2006 nadat door de voormalige echtgenoten een verklaring van berusting in het echtscheidingsvonnis werd ondertekend, de weigeringsbeslissing d.d. 06.03.2006 van de stad LEOPOLDSBURG om van het Turkse echtscheidingsvonnis melding te maken in de bevolkingsregisters, en een attest van de hoofdgriffier van deze rechtbank dat er tot op datum van 27.09.2006 geen vordering tot echtscheiding tussen dezelfde partijen werd aanhangig gemaakt bij de rechtbank alhier;

- het schriftelijk ongunstig advies van het Openbaar Ministerie van 01.08.2006, neergelegd ter griffie op 02.08.2006.

De vordering strekt tot erkenning in BELGIE van het vonnis, gewezen op vordering van huidige verzoeker op 22.12.2005 door de Familierechtbank van derde aanleg van KAYSERI (TURKIJE), waarbij de echtscheiding tussen verzoeker en dame (meisjesnaam) werd uitgesproken.

Deze rechtbank is bevoegd om van de vordering kennis te nemen (art. 23 & 2 Wb.IPR), de vordering is op regelmatige wijze ingeleid (art. 23 § 3 Wb.I.P.R.), en zij is ontvankelijk.

Na kennisname van de inhoud van het oorspronkelijke negatieve advies van het Openbaar Ministerie, werden door verzoeker bijkomende stukken bijgebracht.

Ter zitting van 03.10.2006 werd vervolgens door de Heer L. MUYLDERMANS, substituut-Procureur des Konings, een gunstig mondeling advies verleend.

De door verzoeker bijgebrachte stukken voldoen aan de bepalingen van het Belgische Wetboek inzake Internationaal Privaatrecht (-dat toepassing geniet bij gebreke aan een internationaal verdrag), meer bepaald de artikelen 24 en 25 ervan, zodat op het verzoek tot erkenning van het buitenlandse vonnis kan worden ingegaan.

De stad LEOPOLDSBURG weigert het Turkse echtscheidingsvonnis te erkennen, en voert met toepassing van art. 25 § 1, 7° Wb.I.P.R. als grond van weigering voor de erkenning aan dat de

Belgische rechters exclusief bevoegd waren om van de echtscheidingsvordering tussen verzoeker en zijn echtgenote kennis te nemen, overeenkomstig art. 42 van hetzelfde wetboek.

De internationale rechtsmacht van de Belgische rechtbanken, zoals deze inzake echtscheiding voortvloeit uit de bepalingen van de artikelen 5, 11 en 42 van het Belgische Wb.I.P.R., impliceert evenwel niet dat enkel de Belgische rechters, op grond van een exclusieve bevoegdheid, op regelmatige wijze van de betwisting kennis kunnen nemen, en sluit derhalve niet uit dat ook een buitenlandse rechtbank krachtens haar nationale bepalingen van internationale rechtsmacht op regelmatige wijze van het geding kan worden gevat.

De wetgever heeft met de invoering in het Wb.I.P.R. van zowel algemene als bijkomende bijzondere bevoegdheidsgronden alleen een zo ruim mogelijke rechtsmacht willen geven aan de Belgische rechters, zonder echter dat hun rechtsmacht als exclusief kan worden aanzien.

De ruime regels van internationale rechtsmacht bieden de mogelijkheid, niet de verplichting, aan de rechtsonderhorige om de Belgische rechter te vatten; men heeft willen vermijden dat een partij zich tot een buitenlandse rechter zou moeten wenden, met alle praktische en andere moeilijkheden van dien.

In het andere geval zouden de regels inzake internationale aanhangigheid, zoals zij thans van toepassing zijn, geen enkele zin hebben.

Ten overvloede merkt de rechtbank op dat door verzoekster geenszins een louter fictieve band werd geschapen met de buitenlandse rechtsmacht om aan de Belgische wetten te ontsnappen, nu er wel degelijk een voldoende nauwe aanknoping met TURKIJE voorhanden is.

De Turkse rechter heeft zijn internationale rechtsmacht in de te erkennen beslissing niet op uitdrukkelijke wijze onderzocht, doch er dient opgemerkt te worden dat verweerster in Turkije geboren is en de Turkse nationaliteit heeft, en dat de partijen in TURKIJE hun huwelijk gesloten hebben op 12.06.2003, zodat er wel degelijk een voldoende nauwe band met TURKIJE is aangetoond, ook al hebben de echtgenoten zich na de huwelijksluiting in 2003 in BELGIE gevestigd.

Wellicht woont verweerster ook in TURKIJE (-dit kan niet worden afgeleid uit de stukken van verzoeker-), nu krachtens art. 168 van het Turkse B.W. de eis tot echtscheiding wordt ingeleid voor de rechtbank van de woonplaats van één van de echtgenoten of van de plaats waar ze de laatste zes maanden hebben samengeleefd.

Volgens verzoeker is hij naar TURKIJE teruggereisd voor de uitspraak van de echtscheiding, omdat hij er gehuwd is, en omdat hij meende dat dit aldus vereist was.

Door niets is aangetoond dat verzoeker op gesimuleerde wijze de Turkse rechter heeft opgezocht, teneinde op een of andere wijze de Belgische voorschriften te ontduiken of te bekomen wat in BELGIE onmogelijk zou zijn.

De uitspraak van de echtscheiding geschiedde op grond van art. 166 van het Turkse Burgerlijk Wetboek, in werking getreden op 01.01.2002, met name omwille van de duurzame ontwrichting van het huwelijk, hetgeen een gezamenlijk verzoek tot echtscheiding, minstens de instemming van de verweerder met het verzoek van de eiser vergt.

De Turkse echtscheiding op grond van duurzame ontwrichting van het huwelijk impliceert tevens dat de rechter van beide echtgenoten heeft moeten vernemen dat zij uit vrije wil tot de echtscheiding hebben besloten, na een huwelijk dat minstens één jaar heeft geduurd, en dat de rechter de regeling door de echtgenoten van de financiële gevolgen van de echtscheiding en van de gevolgen voor de kinderen, passend heeft geacht.

Nu verzoeker en dame [...] gehuwd zijn op 12.06.2003, had verzoeker even snel en eenvoudig een echtscheiding door onderlinge toestemming voor de Belgische rechtbanken kunnen bekomen.

Er dient derhalve besloten te worden dat géén der weigeringsgronden die betrekking hebben op de inhoud van de Turkse beslissing en op de inachtnaem van bepalingen van procedurale aard, opgesomd in art. 25 §1 Wb.I.P.R., in het voorliggende geval voorhanden zijn.

Het verzoek tot erkenning is bijgevolg gegrond.

De voorschriften van de artikelen 2-30 tot 37 van de wet van 15 juni 1935 op het taalgebruik in gerechtszaken werden nageleefd,

**OM DEZE REDENEN:
DE RECHTBANK,**

Gehoord de Heer L. MUYLDERMANS, substituut-Procureur des Konings, in zijn ter zitting van 03.10.2006 mondeling verleend gunstig advies;

Verklaart het verzoek d.d. 17.03.2006 ontvankelijk en gegrond.

Verleent erkenning en rechtskracht in BELGIE aan het echtscheidingsvonnis d.d. 22 december 2005 uitgesproken tussen [...] door de Familierechtbank van derde aanleg te Kayseri (Turkije).

[...]

Karen Vandekerckhove - Droit européen de la procédure : de la suppression de l'*exéquatur* vers la procédure harmonisée - l'injonction de payer européenne

I. INTRODUCTION

Le droit de la procédure civile est une matière ancrée dans le système juridique et l'organisation judiciaire de l'Etat. Ce système et cette organisation ayant été développés au cours de plusieurs siècles dans les différents Etats membres de l'Union européenne, il n'est pas étonnant de constater que la procédure civile diffère substantiellement d'un Etat à l'autre. Chaque Etat a construit un système dont il considère qu'il répond au mieux à la résolution juste et rapide des litiges entre les citoyens dans le respect des droits des demandeurs, des défendeurs, et des tiers impliqués dans les conflits.

Un marché intégré comme l'Union européenne, caractérisé par une libre circulation de biens, de services, de personnes, et de capitaux devra inévitablement s'accompagner d'une certaine ouverture des frontières nationales en matière judiciaire. C'est la raison pour laquelle une coopération judiciaire en matière civile et commerciale se construit graduellement au niveau européen.

Après une coopération intergouvernementale (à travers des traités internationaux) pendant plus de trente ans, depuis le Traité d'Amsterdam la coopération judiciaire en matière civile cadre entièrement dans la construction communautaire. Là où dans un premier stade elle s'est focalisée sur l'harmonisation des règles de compétence judiciaire et des conflits de loi, le champ d'action s'est élargi depuis peu à certains domaines du droit de la procédure civile. Les projets communautaires en matière de coopération judiciaire, ou de « justice civile » plus généralement, ont été lancés par les Etats membres lors du sommet européen de Tampere (1999), suivi du sommet de La Haye (2004). Ils ont été traduits en actions concrètes dans le « Programme de Reconnaissance Mutuelle » (2000) (OJ C 12 du 15.1.2001, p. 1 e.s.).

L'objectif final du Programme de Reconnaissance Mutuelle est la suppression de l'*exéquatur*, c'est-à-dire des procédures intermédiaires pour exécuter dans un Etat membre un jugement délivré dans un autre Etat membre. Cet objectif étant très ambitieux, il doit être réalisé graduellement, commençant dans des domaines bien délimités. Quand l'objectif final sera réalisé, il y aura en Europe un espace judiciaire avec une libre circulation des jugements en matière civile.

Des premiers pas vers la suppression de l'*exéquatur* ont été réalisés dans la Convention de Bruxelles 1968 sur la compétence, la reconnaissance et l'exécution des jugements en matière civile et commerciale, ensuite dans le Règlement 44/2001 concernant le même sujet. Un développement similaire a eu lieu en matière de divorce et de responsabilité parentale

(Règlement 1347/2000 relatif à la compétence, la reconnaissance et l'exécution des décisions en matière matrimoniale et en matière de responsabilité parentale, remplacé par le Règlement 2201/2003 au même sujet) et en matière de faillite (Règlement 1346/2000 relatif aux procédures d'insolvabilité). Ces premiers règlements ont facilité la reconnaissance et l'exécution des décisions judiciaires à l'étranger, sans toutefois supprimer tout contrôle dans l'Etat où cette reconnaissance ou l'exécution est poursuivie (« Etat requis »). Seul le Règlement 2201/2003 a supprimé un tel contrôle dans le domaine très spécifique des jugements concernant la responsabilité parentale.

Le Règlement 805/2004 portant création d'un titre exécutoire européen pour les créances incontestées (« TEE ») a réalisé pour la première fois une suppression plus générale de l'*exequatur* pour toute une catégorie de décisions judiciaires. Il est appliqué depuis le 21 octobre 2005 et permet la libre circulation des jugements rendus dans des actions judiciaires où la créance est restée incontestée par le défendeur. D'après le mécanisme du TEE, l'exécution d'un jugement à l'étranger sans *exequatur* est possible quand le créancier a obtenu le jugement dans une procédure qui s'est déroulée conformément à un certain nombre de normes minimales. En termes pratiques, le créancier doit obtenir un "certificat" qui confirme que le titre qu'il a obtenu peut être considéré comme un titre exécutoire européen. Un tel certificat est délivré par une juridiction de l'Etat d'origine du jugement. Une fois que le demandeur a obtenu une certification de son titre en tant que titre exécutoire européen, il ne devra plus introduire une requête auprès des autorités de l'Etat où il veut exécuter le jugement afin d'obtenir l'*exequatur*. L'effet d'une certification comme titre exécutoire européen est dès lors que les autorités de l'Etat requis qui reçoivent une demande d'exécuter un jugement de l'Etat d'origine sont obligés d'exécuter ce jugement comme si celui-ci avait été délivré par leurs propres juridictions. Le titre exécutoire européen réalise ainsi la libre circulation de ce type de jugements en Europe.

Le Programme de Reconnaissance Mutuelle prévoit que la suppression de l'*exequatur* doit s'accompagner, dans certains domaines, par une approximation du droit de la procédure elle-même. Une telle approximation ne facilitera pas seulement la reconnaissance mutuelle des décisions judiciaires, mais améliorera en même temps l'accès à la justice pour le justiciable. Ces objectifs devraient se poursuivre en particulier en ce qui concerne le recouvrement rapide de créances non-payées. Un tel recouvrement de créances est une nécessité absolue pour le commerce et est important pour le bon fonctionnement du marché intérieur. Par conséquent, il convient de faire précéder la suppression de l'*exequatur* par certaines procédures uniformes ou harmonisées au niveau européen.

Le souci d'assurer un accès efficace et rapide à la justice est particulièrement grand dans deux domaines : celui des litiges concernant des créances incontestées et celui des litiges impliquant des montants de faible importance. Le Règlement 1896/2006 du Parlement européen et du Conseil du 12 décembre 2006 instituant une procédure européenne d'injonction de payer établit une procédure uniforme pour la première catégorie de litiges mentionnés ci-dessus¹⁰. Il est l'objet de cette contribution. Le 11 juillet 2007, le Parlement européen et le Conseil ont adopté le règlement instituant une procédure uniforme pour les litiges de faible importance.¹¹ Ce dernier ne fait pas l'objet de la présente contribution.

¹⁰ J.O. L 399 du 30.12.2006, p. 1 e.s.

¹¹ Règlement (CE) N° 861/2007 du Parlement Européen et du Conseil du 11 juillet 2007 instituant une procédure européenne de règlement des petits litiges. Le texte du nouveau Règlement peut être consulté à l'adresse suivante : http://ec.europa.eu/civiljustice/news/whatsnew_fr.htm.

II. LA PROCEDURE EUROPEENNE D'INJONCTION DE PAYER

Une première proposition pour une procédure civile uniforme fût présentée par la Commission le 19 mars 2004 (COM(2004) 173final). Elle concerne le recouvrement de créances incontestées à travers une procédure européenne d'injonction de payer (« OIP »). Une proposition modifiée fût publiée en février 2006. Un accord politique sur le futur Règlement en cette matière fût trouvé par le Parlement européen et les Ministres de la Justice quelques mois après. Le Règlement fût adopté officiellement le 12 décembre 2006. Il serait d'application à partir du 12 décembre 2008.

A. Champ d'application

Matière civile et commerciale. La procédure européenne d'injonction de payer pourra être utilisée en matière civile et commerciale. Le champ d'application est dans une large mesure similaire au Règlement 44/2001 concernant la compétence judiciaire, la reconnaissance et l'exécution des décisions en matière civile et commerciale et au Règlement 805/2004 concernant le Titre Exécutoire Européen. Une différence est toutefois à noter : les créances extra-contractuelles pourront être recouvertes à travers la procédure européenne que dans la mesure où leur montant peut être déterminé avec suffisamment de certitude. Il a été jugé que ceci est le cas quand la dette a fait l'objet d'un accord entre les parties ou d'une reconnaissance de dette, ainsi que dans le cas d'un recouvrement de charges de co-propriété.

Créances pécuniaires liquides et exigibles. Le champ d'application du Règlement est limité aux créances pécuniaires liquides et exigibles. Il s'agit, par exemple, de créances dont le montant peut être lu sur une facture échue. Contrairement à la procédure européenne pour les demandes de faible importance, la procédure d'injonction de payer peut être utilisée indépendamment du montant de la créance.

Le concept de "créance incontestée". A la différence du Règlement 805/2004, le Règlement sur l'OIP ne définit pas le concept de « créance incontestée ». Dans le cadre de l'OIP, une créance devient incontestée au cours de la procédure, dans la mesure où le défendeur ne la conteste pas. Le demandeur ne sait pas, lors du début de la procédure, si la créance sera contestée ou pas. Dès que le défendeur conteste la créance, la procédure européenne prend fin et l'action est transférée vers une procédure civile ordinaire.

Litiges transfrontaliers. Contrairement à la proposition de la Commission, la procédure européenne d'injonction de payer sera disponible seulement pour des litiges où au moins une des parties a son domicile ou sa résidence habituelle dans un Etat membre autre que l'Etat du tribunal saisi. Les conséquences pratiques de cette limitation sont importantes. Basé sur le domicile des parties, le champ d'application ne couvre pas des situations « transfrontières » évidentes telles que la localisation à l'étranger de biens à saisir. Cette limitation a également comme conséquence que les créanciers nationaux seront privés de la possibilité de recouvrement rapide de leurs créances offertes par la procédure européenne. Par exemple, un créancier allemand pourra utiliser la procédure européenne contre son débiteur français, là où un créancier français ne pourra pas l'utiliser contre ce même débiteur français. En France, dans ce dernier cas, le créancier français aura toujours à sa disposition la procédure nationale (française) d'injonction de payer. Mais dans les Etats qui n'ont pas de procédure nationale

d'injonction de payer ou où une telle procédure ne fonctionne pas de façon satisfaisante, cette limitation du champ d'application pourrait s'avérer regrettable.

B. Mécanisme

1. La procédure

L'injonction de payer en général. Dans une procédure d'injonction de payer, le demandeur soumet sa demande à la juridiction compétente avec une brève description. Si le défendeur ne conteste pas la demande, le demandeur peut obtenir une décision judiciaire qui peut être exécutée (l'ordre d'injonction de payer). Si, par contre, le défendeur conteste la créance, l'action sera transférée vers une procédure civile ordinaire. Dans une procédure d'injonction de payer, la charge de commencer une procédure contradictoire pèse sur le défendeur plutôt que sur le demandeur (« inversion du contentieux »).

Les modèles nationaux. De manière simplifiée, il existe en Europe grosso modo deux modèles de procédure d'injonction de payer.

Dans un premier modèle, l'ordre d'injonction de payer est délivré après un examen sommaire de la justification de la demande sur base de preuves documentaires. Le créancier soumet sa demande au tribunal en y joignant des documents susceptibles de prouver sa créance. Le juge vérifie la demande et les documents de façon sommaire ; si la demande lui semble justifiée *prima facie*, il émet un OIP. Le défendeur a ensuite l'opportunité de contester la créance. Ce modèle existe au niveau national par exemple en France, Belgique, Espagne, Italie.

Dans un deuxième modèle, le créancier soumet sa demande à la juridiction sans preuves documentaires. La juridiction émet un OIP sans vérification de tels documents. Ici, l'absence d'opposition par le défendeur est considérée comme preuve suffisante pour délivrer une décision exécutoire. Le défendeur a généralement (mais pas toujours) deux opportunités pour contester la créance. Il reçoit une première notification de la demande dans laquelle il est invité à payer ou à s'opposer. La juridiction n'émettra un OIP que quand le défendeur n'a pas réagi à cette première notification, après quoi ce dernier reçoit un deuxième délai pour s'opposer. Ce modèle existe au niveau national par exemple en Allemagne et en Autriche.

La procédure européenne. La procédure européenne tente de trouver un équilibre entre ces deux modèles en tenant compte de la spécificité des procédures transfrontières. Comme proposé par la Commission, aucune preuve documentaire ne doit être annexée à la demande. Le demandeur doit toutefois, dans sa demande, décrire les preuves qu'il a à sa disposition et qu'il pourrait présenter dans le cadre d'une procédure civile ordinaire. Plusieurs considérations ont menées à ce compromis. Tout d'abord, l'obligation de décrire les preuves devrait limiter la formulation de demandes non-fondées. En même temps, l'absence de documents évite des traductions coûteuses dans les cas où ces documents ne sont pas rédigés dans la langue de la juridiction. Ce système permettra également de traiter les demandes au moyen d'une procédure électronique, qui ne nécessitera pas l'intervention d'un juge afin de contrôler le contenu de documents probatoires. Ceci était un souci fondamental de certains Etats membres qui connaissent au niveau national une procédure d'injonction de payer automatisée. Finalement, les débats au Conseil avaient révélé une grande divergence

d'interprétation du degré de contrôle qu'un juge devrait exercer dans le cadre d'une procédure basée sur la preuve documentaire. Il a été jugé qu'un système sans preuve documentaire offre le plus de chances d'application uniforme de la procédure européenne.

Malgré l'absence de preuve documentaire, le défendeur n'aura pas, dans le cadre de la procédure européenne, deux opportunités pour contester la créance. L'OIP lui sera notifié et, en l'absence d'opposition dans un délai de 30 jours, il sera déclaré exécutoire par la juridiction. Après l'expiration de ce délai, aucune opposition n'est possible, sauf dans certains cas exceptionnels et limités.

Le caractère optionnel. La procédure européenne ne remplace pas les procédures nationales d'injonction de payer si celles-ci existent. Elle fonctionnera comme une option additionnelle qui est offerte aux demandeurs dans les limites du champ d'application du Règlement.

La compétence des juridictions. La compétence des tribunaux est déterminée sur base des règles existantes en la matière, c.à.d. principalement le Règlement 44/2001 concernant la compétence judiciaire, la reconnaissance et l'exécution des décisions en matière civile et commerciale. Toutefois, en matière de contrats de consommation, dans les litiges où le consommateur est la partie défenderesse, une compétence exclusive a été créée auprès des juridictions de l'Etat où le consommateur est domicilié. Cette règle de compétence reflète la règle minimale de l'article 6(1)(d) du Règlement 805/2004 et la transforme en règle de compétence directe.

Le rôle résiduel du droit national de la procédure. Comme la procédure européenne ne peut se reposer sur un cadre plus global du droit de la procédure, ce dernier continue à s'appliquer pour tout ce qui n'est pas réglé au niveau européen.

2. Formulaires types

Toutes les étapes de la procédure européenne ont, dans la mesure du possible, été encadrées dans des formulaires types qui sont disponibles dans toutes les langues officielles de l'Union européenne. Ils doivent être remplis dans la langue de la juridiction saisie. Ces formulaires devraient faciliter l'introduction de la demande par le demandeur, avec éventuellement des corrections ou des modifications de celle-ci, et l'opposition par le défendeur, en particulier quand les parties sont obligées de communiquer avec la juridiction dans une langue étrangère. Ils devraient également alléger le travail de la juridiction, qui pourra délivrer une décision « standardisée » avec des cases pré-imprimés à cocher. Ainsi, la procédure pourra être supportée par un logiciel qui permettra dans une large mesure un traitement électronique.

3. Quelques autres caractéristiques de la procédure européenne

Aucune représentation par un avocat n'est requise dans le cadre de la procédure européenne d'OIP. Dès que la procédure est terminée suite à une opposition par le défendeur et que la demande est transférée vers une procédure civile ordinaire, la nécessité d'une représentation par un avocat dépendra du droit national de l'Etat de la juridiction saisie.

Afin de ne pas décourager les demandeurs de tenter le recouvrement de leurs créances par la voie d'un OIP, il est prévu que les frais de justice à supporter pour une procédure ordinaire qui a été précédée par une procédure européenne d'injonction de payer ne peuvent excéder les frais d'une procédure ordinaire qui n'a pas été précédée par une procédure d'injonction de payer. Ceci peut être réalisé, par exemple, en déduisant les frais de la procédure d'injonction de payer déjà supportés des frais de la procédure ordinaire qui suit.

4. La suppression d'exequatur

La proposition initiale de la Commission se limitait à la procédure d'OIP, sans inclure la question de l'exécution. Cette question étant déjà réglée dans le Règlement 805/2004 sur le Titre Exécutoire Européen, le demandeur qui obtient un OIP européen pourrait demander la certification de cet ordre aux fins de l'exécution à l'étranger.

Le Conseil et le Parlement ont toutefois préféré de supprimer l'*exequatur* d'office pour les OIP européens, sans nécessité d'obtenir un certificat de TEE. Par conséquent, un OIP européen délivré dans un Etat membre pourra être exécuté dans les autres Etats membres (sauf le Danemark) sans *exequatur*.

Afin de permettre la suppression de l'*exequatur* pour les OIP européens, la procédure européenne doit répondre à des garanties minimales de procédure similaires à celles prévues dans le Règlement 805/2004. Ces garanties deviennent ainsi, dans la procédure européenne d'injonction de payer, des garanties obligatoires, là où elles ont un caractère facultatif dans le Règlement 805/2004. Il convient toutefois de noter quelques différences, comme par exemple l'extension de la possibilité de réexamen après l'expiration du délai d'opposition.

5. L'exécution

La procédure d'exécution reste réglée par le droit national, sujet aux normes minimales prévues dans le Règlement. A nouveau, ces normes sont similaires à celles prévues dans le Règlement 805/2004.

Karen Vandekerckhove
Administrateur Commission européenne
DG Justice, Liberté et Sécurité*

* Les opinions exprimées dans cet article sont personnelles à l'auteur et n'engagent pas la Commission européenne.

CLIP European Max-Planck Group for Conflict of Laws in Intellectual Property – Comments on the European Commission’s Proposal for a Regulation on the Law Applicable to Contractual Obligations („Rome I“) of December 15, 2005 and the European Parliament Committee on Legal Affairs’ Draft Report on the Proposal of August 22, (4 January 2007)

I. Introduction

CLIP is a group of scholars in the fields of intellectual property and private international law. It was established in 2004 and meets regularly to discuss issues of intellectual property, private international law and jurisdiction. The Group’s goal is to draft a set of principles for conflict of laws in intellectual property and to provide independent advice to European and national law makers. The Group is funded by the Max-Planck Society.

In December 2005, the European Commission has published the “Proposal for a Regulation of the European Parliament and the Council on the law applicable to contractual obligations (Rome I)” (hereinafter “Rome I-Proposal”) which contains in Art. 4 special rules for contracts relating to intellectual property rights. The Rome I-Proposal was transmitted to the European Parliament and the Council in December 2005. In August 2006, the European Parliament Committee on Legal Affairs published a Draft Report on the Proposal (hereinafter “Rome I-draft Report”) which modified the proposed rules in Art. 4 relating to intellectual property rights.

The Group submits comments on the Rome I-Proposal and the Rome I-Draft Report as far as it differs from the Rome I-Proposal and summarizes the comments at the end of this document.

II. Comments on the Commission’s Rome I-Proposal

1. Exclusion of Issues Concerning the Intellectual Property Right

The conflict of laws rules governing the transfer of intellectual property rights and license agreements are not very clear under the Rome Convention. The Convention neither contains an explicit provision about these contracts, nor are they excluded from the scope of the Convention in Art. 1. The Convention is tacit on this type of contracts. To the contrary, the *Giuliano/Lagarde* – addresses the applicable conflict rules:

“Since the Convention is concerned only with the law applicable to contractual obligations, property rights and intellectual property are not covered by these provisions. An Article in the original preliminary draft had expressly so provided. However, the Group considered that such a provision would be superfluous in the present text, especially as this would have involved the need to recapitulate the differences existing as between the various legal systems of the Member States of the Community.”

¹ Previously published in [2007] 5 EIPR 198 *et sequitur*.

² *Giuliano/Lagarde*, Report on the Convention on the law applicable to contractual obligations: O.J. EC 1980 C 282/1 (1).

One can conclude from these remarks that non-contractual questions are not governed by the *lex contractus* but by the law governing the intellectual property right itself. However, there is no doubt that license agreements and contractual transfer of intellectual property rights fall within the scope of the convention as far as contractual matters are concerned.

The Rome I-Proposal wants to change the approach of the Rome Convention by inserting an explicit rule on the law applicable to contracts relating to intellectual property rights in Article 4 (1) Rome I Proposal. The implementation of such a rule would automatically bring up questions of characterisation: Which aspects of a contract relating to intellectual property right are contractual by nature and thus fall under the scope of the *lex contractus*? Which issues are on the other hand governed by the law that governs the intellectual property right itself and are these issues still outside the scope of the instrument? These questions are of particular importance when it comes to issues which concern the intellectual property right itself but which are closely linked to the respective contracts like the transferability of the right, the conditions under which licenses can be granted and whether the transfer or license can be invoked against third parties. These issues do not fall under the *lex contractus*; they are governed by the law that governs the intellectual property right. Courts should be careful in considering these questions of characterisation.

2. Applicable Law in the Absence of Choice

Art. 4 of the Rome I-Proposals provides for contracts in the field of intellectual property rights and for related contracts (franchise and distribution):

“Article 4 – Applicable law in the absence of choice

1. To the extent that the law applicable to the contract has not been chosen in accordance with Article 3, the contract shall be governed by the law determined as follows:

(...)

(f) a contract relating to intellectual or industrial property rights shall be governed by the law of the country in which the person who transfers or assigns the rights has his habitual residence;

(g) a franchise contract shall be governed by the law of the country in which the franchised person has his habitual residence;

(h) a distribution contract shall be governed by the law of the country in which the distributor has his habitual residence.

2. Contracts not specified in paragraph 1 shall be governed by the law of the country in which the party who is required to perform the service characterising the contract has his habitual residence at the time of conclusion of the contract. Where that service cannot be identified, the contract shall be governed by the law of the country with which it is most closely connected.”

Article 4 Rome I-Proposal constitutes one of the most significant departures from the law as it stands under the Rome Convention. The Commission proposes to enhance certainty by adopting a list of fixed connection points for certain contracts enumerated in Article 4 (1) Rome I Proposal. The flexible criterion of the closest connection is only retained in the exceptional case where no contract on the list of Article 4 (1) Rome I-Proposal is concerned and the service characterising the contract cannot be identified (Article 4 (2) 2nd sentence Rome I-Proposal). This change of standard has been thoroughly criticised from a general point of view by many of the comments the Commission has received on its Proposal, among them the comments submitted by the Hamburg Max-Planck Institute for Comparative and International Private Law.³ The following remarks are focusing on the specific rule for contracts relating to intellectual property and the related contracts of Article 4 (1) (f-h) Rome I-Proposal.

³ http://ec.europa.eu/justice_home/news/consulting_public/rome_i/news_summary_rome1_en.htm.

a) Inconsistencies in Franchise and Distribution Agreements

The proposed regime of a strict rule for intellectual property related contracts in Article 4 (1) (f) Rome I-Proposal is particularly unsuited to the needs of commercial and judicial practice in this field. This is due to the wide variety of contracts related to intellectual property rights. Some of these contracts might have as their main object a franchise, distribution, research cooperation or joint venture agreement and deal with the transfer or license of intellectual property rights only in ancillary provisions. As the wording of Article 4 (1) (f) Rome I-Proposal does not specify what is meant by “contracts relating to intellectual or industrial property rights”, it is quite unclear whether in the situation described above (franchise, distribution or joint venture contract with ancillary license of intellectual property rights) the strict rule of Article 4 (1) (f) Rome I-Proposal would submit the whole franchise, distribution, research cooperation or joint venture agreement to the law of the transferor or assignor of the intellectual property rights or whether Article 4 (1) (f) Rome I-Proposal would apply only to the part of the contract dealing with intellectual property transfers or licenses (thus resulting in a *dépeçage* which may raise serious problems of coordination) or whether contracts which include transfers or licenses of intellectual property rights only as ancillary provisions would be excluded from the scope of Article 4 (1) (f) Rome I-Proposal altogether.

This is a particular problem in franchise and distribution contracts which according to Article 4 (1) (g) and (h) Rome I-Proposal would be governed by the law of the country where the franchisee or the distributor is habitually resident whereas Article 4 (1) (f) Rome I-Proposal would call for the application of the law of the franchisor or contracting partner of the distributor as licensor of the intellectual property rights. The Group thus proposes to clarify the ambit of Article 4 (1) (f) Rome I-Proposal. This could be done by including a “notwithstanding point (f)” in those provisions which might conflict with Article 4 (1) (f) Rome I-Proposal, in particular Article 4 (1) (g) and (h) Rome I-Proposal. Another solution would be to narrow the wording of Article 4 (1) (f) Rome I-Proposal from “a contract relating to intellectual or industrial property rights” to “a contract having as its main subject matter the transfer or license of an intellectual or industrial property right”.

b) Significant Obligation of the License

The wide variety of contracts relating to intellectual property rights also calls for a differentiated solution instead of one strict, clear-cut rule. Even though the application of the law of the assignor or transferor of the intellectual property right might be appropriate in simple contracts which resemble an outright sale – such as an assignment or license for consideration in the form of a lump sum payment – this does not hold true as a general rule. More complex intellectual property transactions often include an explicit or implicit duty of the licensee to exploit the intellectual property right, sometimes supplemented by clauses indicating quantities of production or modalities of use, while the licensor does not accept any commitment beyond the toleration of use of his rights. This casts doubt on the proposition that it is the licensor who effects the performance characteristic of the contract (as it is the licensee who accepts the commercial risks linked to the exploitation). It may also be the case that the intellectual property rights licensed or assigned are mainly exercised in the country of the licensee’s or transferee’s habitual residence or principal place of business. Another example of an intellectual property contract where the performances of both parties are essential and characteristic is a contract to publish and distribute a book.

c) Two Alternative Proposals

For these reasons it is not surprising that many national courts have refused to always regard the assignment or license of an intellectual property right as the performance characteristic of the contract and instead stressed the importance of an individual assessment of the license or transfer contract. The Group thus proposes to delete Article 4 (1) (f) Rome I-Proposal altogether and instead submit contracts relating to intellectual property rights to the general rule of characteristic performance in order to make it clear that it is left to the judges’ appraisal of the circumstances of the case whether there is a characteristic performance and which party has promised it.

If the legislator nevertheless prefers a special rule for contracts relating to intellectual property rights, the Group proposes to change Article 4 (1) (f) Rome I-Proposal into a presumption in favor of the law of the transferor or licensor which, however, excludes contracts in which the transferee or licensee has accepted an explicit or implicit duty to exploit the rights. The wording should be amended in order to reflect that not only transfers, but also licenses of intellectual property rights are covered. Accordingly, a modified wording of Article 4 (1) (f) Rome I-Proposal could be drafted as follows:

“(f) a contract having as its main object the transfer or license of an intellectual or industrial property right shall be presumed to be most closely connected with the law of the country in which the person who transfers or licenses the rights has his habitual residence, unless the transferee or licensee has accepted a duty to exploit the rights.”

III. Comments on the European Parliament Committee on Legal Affairs’ Draft Report

In its Draft Report, the European Parliament Committee on Legal Affairs has proposed significant changes to the Commission’s Proposal, especially with regard to Art. 4 and the rules on contracts in the field of intellectual property. The Rome I-Draft Report suggests the following rules:

“Article 4 – Applicable law in the absence of choice

1. To the extent that the law applicable to the contract has not been chosen in accordance with Article 3, the contract shall be governed by the law of the country with which it is most closely connected.

1a. It shall be presumed that the contract is most closely connected with the country in which the party who is to effect the performance which is characteristic of the contract has his habitual residence at the time when the contract is concluded.

1b. In particular, a contract shall be presumed to be most closely connected as follows:

(...)

(f) a contract relating to intellectual or industrial property rights shall be presumed to be most closely connected with the country in which the person who transfers or assigns the rights has his habitual residence;

(g) a distribution contract shall be presumed to be most closely connected with the country in which the distributor has his habitual residence.

2. By way of exception, the presumptions set out in paragraphs 1a and 1b may be disregarded if it is clear from all the circumstances of the case that the contract is manifestly more closely connected with another country.”

The Group welcomes the suggested system of presumptions which basically preserves the current approach of Art. 4 Rome I-Convention. The Group also endorses the proposed amendment of the basic rules by a set of more specific presumptions for certain types of contracts in Art. 4 (1b) Rome I-Draft Report and the narrowly drafted rebuttal rule in Art. 4 (2) Rome I-Draft Report.

The practical experience with the closest connection test and the characteristic performance presumption of Art. 4 Rome I-Convention has been essentially positive in the course of the last 15 years. In addition, the presumptions of Art. 4 Rome I-Convention reflect what has been legal practice in most European countries prior to the enactment of the Rome Convention.⁴ However, the flexibility of the presumptions of Art. 4 Rome I-Convention has been criticised because it has led to different interpretations in the Member States which has impaired the foreseeability of the applicable law. The Group thus welcomes the basic approach of Art. 4 Rome I-Draft Report to supplement the closest

⁴ *Giuliano/Lagarde*, Report on the Convention on the law applicable to contractual obligations: O.J. EC 1980 C 282/1 (20).

connection test with a system of presumptions and a narrowly drafted exception clause because it implements a reasonable compromise between enhanced certainty of application and retained judicial flexibility in individual cases.

The Group nevertheless believes that the specific presumption for contracts relating to intellectual property rights as set out in Art. 4 (1b) (f) Rome I-Draft Report is not suited to determine the applicable law in a way that matches a fair balance of interests for all types of contracts in this field. The presumption may work well in simple transfer or license contracts in which the licensee has no duty but to pay a certain amount of money. Here, it will often be the case that the transfer of the right or the license grant is the performance which is characteristic of the contract. But for more complex contracts, e.g. publishing or other contracts in which the licensee has the duty to exploit the work, it will often be the performance of the licensee which is characteristic. The contract might also be more closely connected to the country in which the licensee has its habitual residence if the rights are mainly exercised in this country.

Furthermore, the presumption in Art. 4 (1b) (f) Rome I-Draft Report will lead to inappropriate results for contracts that deal with the transfer or license of intellectual property rights only in ancillary provisions and that have as their main object other duties of the parties, e.g. franchise, distribution, research cooperation or joint venture agreements. For these contracts, it is not clear under the suggested set of presumptions whether the rule of Art. 4 (1b) (f) Rome I-Draft Report applies only to the contract provisions relating to the intellectual property right or whether it applies to the entire contract: in the first case, the presumption would result in *dépeçage*; in the second case the rule would lead to inadequate results because these contract will often be more closely connected to the country where the other party has its habitual residence or main place of business. For distribution contracts which imply a license grant, the presumptions of Article 4 (1b) (f) and (g) Rome I-Draft Report are even contradictory.

The rebuttal in Art. 4 (2) Rome I-Draft Report would be the only resort for all the above mentioned cases because it allows to depart from the presumptions of Art. 4 (1a) and (1b) Rome I-Draft Report in “exceptional cases”. However, it should be understood that these cases are not exceptional for the commercial and judicial practice in this field. They rather represent typical contracts relating to intellectual property rights. Hence, it would be inappropriate to provide the transferor or licensor with a strong presumption in favor of the law of the country of its habitual residence or main place of business.

The Group therefore proposes to delete Article 4 (1) (f) Rome I-Draft Report and instead submit contracts relating to intellectual property rights to the general rule of characteristic performance. Should the legislator prefer to provide a specific presumption for contracts relating to intellectual property rights, it should be clear that this presumption does only cover contracts which have the transfer or license grant as their main object. In addition, the presumption should be supplemented by an exception for cases in which the transferee or licensee has a duty to exploit the intellectual property right. Article 4 (1) (f) Rome I-Draft Report could be drafted as follows:

“(f) a contract having as its main object the transfer or license of an intellectual or industrial property right shall be presumed to be most closely connected with the law of the country in which the person who transfers or licenses the rights has his habitual residence, unless the transferee or licensee has accepted a duty to exploit the rights.”

SUMMARY

The Group recommends the following approach:

– The European legislator should not introduce a rule on the law applicable to contracts relating to intellectual property rights in Art. 4 of the future Rome I-Regulation.

– Should the European legislator prefer to insert such a rule in Art. 4, this rule should be drafted as a presumption and not as a fixed rule. Therefore, the future Art. 4 (1) (f) should rather be based on the European Parliament's Rome I-Draft Report and not on the Commission's Rome I-Proposal. The presumption should be refined in this case. Art. 4 (1) (f) should be drafted as follows:

“(f) a contract having as its main object the transfer or license of an intellectual or industrial property right shall be presumed to be most closely connected with the law of the country in which the person who transfers or licenses the rights has his habitual residence, unless the transferee or licensee has accepted a duty to exploit the rights.”

Professor Dr. Dr. h.c. Jürgen Basedow, Hamburg
Andrea Birkmann, München
Professor Dr. Graeme Dinwoodie, Chicago
Professor Dr. Josef Drexl, München
Dr. Mireille van Eechoud, Amsterdam
Professor Dr. Jean-Christophe Galloux, Paris
Christian Heinze, Hamburg
Professor Dr. Annette Kur, München
Dr. Axel Metzger, Hamburg
Dr. Alexander Peukert, München
Professor Dr. Heiki Pisuke, Tartu
Professor Dr. Paul Torremans, Nottingham/Gent
Clemens Trautmann, Hamburg

c/o Professor Dr. Annette Kur
Max Planck Institute for Intellectual Property,
Competition and Tax Law
Marshallplatz 1
80539 München
GERMANY

CLIP European Max-Planck Group for Conflict of Laws in Intellectual Property – Exclusive jurisdiction and cross border IP (patent) infringement suggestions for amendment of the Brussels I (20 December 2007)

I. Introduction

CLIP is a group of scholars in the fields of intellectual property and private international law. It was established in 2004 and meets regularly to discuss issues of intellectual property, private international law and jurisdiction. The Group's goal is to draft a collection of principles for conflict of laws in intellectual property and to provide independent advice to European and national lawmakers. The Group is funded by the Max Planck Society.

The purpose of this document is to provide input for the report to be prepared by the Commission on the functioning in practice of the Brussels Regulation on Jurisdiction and Enforcement of Foreign Judgments in Civil and Commercial Matters (the Regulation), and to submit proposals for amendment (see Art. 73 of the Regulation).

II. Background

1. Adjudication of foreign IP rights

In Article 22.4 of the Regulation (English text), it is stipulated that

“in proceedings *concerned with* the registration or validity of patents, trade marks, designs, or other similar rights required to be deposited or registered, the courts of the Member State in which the deposit or registration has been applied for, has taken place or is under the terms of a Community instrument or an international convention deemed to have taken place shall have exclusive jurisdiction, regardless of domicile” (emphasis added).

The wording “proceedings *concerned with*” in the English text distinguishes para 4 of Article 22 from paras 1-3 of the same Article, which refer to “proceedings *which have as their object*”. In the Dutch, German, French, and Italian versions of the Regulation, the wording “proceedings which have as their object” (in the respective languages) appears in all four paragraphs.

Article 22.4 does not address the issue of proceedings involving IP rights other than proceedings having as their object, or being concerned with, registration or validity. Therefore, the question has arisen as to what extent courts other than those located in the country where the right has been registered may exercise jurisdiction. The issue has become particularly topical in proceedings brought for infringement of foreign patent rights before a court in the defendant's country of domicile (Article 2) or several claims joined against multiple defendants before a court in the country where one of them is domiciled (Article 6.1).

The issue has given rise to diverging court practice in the Member States:

¹ Previously published in [2007] 5 EIPR 198 *et sequitur*.

Concerning claims for infringement of foreign patents,

- *Dutch* courts have regularly assumed competence for adjudicating foreign patent infringement claims against a defendant domiciled in the ... If the defendant claimed invalidity of the patent as a defence, the issue was generally regarded as incidental matter which did not affect the court's competence. However, when cancellation proceedings had been initiated in the country of registration, and the court, upon a preliminary assessment of the invalidation claim, arrived at the conclusion that it had a chance to be granted, the proceedings were stayed until the matter was finally ...
- In *Germany*, courts have held that irrespective of Art. 22.4 (or Art. 16.4 of its predecessor, the Brussels Convention), the validity of foreign patents could be assessed as an incidental matter within the framework of infringement proceedings, if such assessment was permitted in terms of the law applicable in the country where the right ...
- In the *UK*, the view has been endorsed that adjudicating patent infringement claims is inseparable from the assessment of patent validity, with the result that infringement claims are regularly "concerned with" validity in the meaning of the (English version of) Art. 22.4, thereby entailing exclusive jurisdiction of the courts in the country of ...

With regard to claims against multiple defendants (Art. 6.1),

- extensive use has been made of the clause for some time by Dutch courts allowing consolidation of claims for infringement of national bundle patents deriving from a European patent application, whenever one of a number of defendants was domiciled in the Netherlands. These practices were finally restricted following the *Expandable Grafts v. Boston Scientific* decision by the Appeal Court in The ... The court held that the mere fact that the infringed rights shared a "common past" was not sufficient as such to meet the requirements imposed by ECJ jurisprudence for the application of Article 6., but that it must be established that the defendants belonged to the same group of companies pursuing a joint action, and that the proceedings must be brought in the country where the head office of the group, or "spider in the web", is established.

² 1 E.g. *Lincoln v. Interlas*, (1) BIE 1991, 23; *De Boer Staalrichtingen v. Cewaco*, 28.8.1990, BIE 1992,78; *Philips v. Hermogram*, 30.12.1991, BIE 1992, 80; *Pipe Liners v. Wavin*, 16.1.1992, BIE 1993, 9; *Vredo v. Veenhuis*, 15.4.1992, BIE 1994, 77; *Wiener v. Llovera*, 30.11.1993, BIE 1995, 2; *De Groot v. Euro Agra, Aqual, Tigra*, 12.12.1993; *Applied Research Systems v. Organon et. al.*, 3.2.1994 (IER 1994, 8); *Chiron v. Organon Teknika-UBL*, 22.7.1994 (IER 1994, 24); *Chiron v. Organon Teknika-UBL*, 1.12.1994 (IER 1995, 15); *Cordis v. Schneider*, 22.12.1994 (IER 1995, 6); *British Telecommunication v. Plumetazz*, 31.3.1994 (docket nr. 94/269); *Minnesota Mining v. Professional Diamond Tools Elsburg*, 24.10.1994 (docket nr. 94/1044); *Brard v. ACS v.* 26.1.1995 (docket nr. 95/87); *Chiron Murex*, 8.5.1995 (docket nr. K695/303) and 7.12.1995 (BIE 1998, 879) and 12.12.1996 (BIE 1997, 319); *Hoffmann-La Roche v. Organon Teknika*, 14.12.1995 (IER 1996, 6); *Raychem Corp. v. Thermon*, 22.5.1995 (IER 95,3).

³ The position of the Dutch courts is special insofar as the rulings were handed down in summary proceedings (kort geding) which allow for a more flexible assessment than regular proceedings.

⁴ See in particular decisions by the Düsseldorf district court, 1.2.1994, docket nr. 4 O 193/87; 1.6.1996, docket nr. 4 O 5/95 and other decisions reported in the court's annual reports 1996, I - Reinigungsmittel für Kunststoffverarbeitungsmaschinen; 1998, I - Kettenbandförderer III; 1998, 92 - Schussfadengreifer.

⁵ See *Fort Dodge v. Animal Health*, Chancery Division - Patent Court (Laddie J.) F.S.R 1998, 222, 226 and Court of Appeals, F.S.R. 1998, 22, 237.

⁶ Decision pronounced April 23, 1998 docket nr. 97/1296.

⁷ No such requirements were stipulated in Art. 6.1 of the Brussels Convention of 1968, but they were introduced by jurisprudence in order to prevent a misuse of the provision, see C-189/87 - *Kalfelis/Schröder*, [1988] ECR, 5565; C-406/92 - *Tatry*, [1994] ECR I-5460 and C-51/97 - *Réunion Européenne and Others*, [1998] ECR I-6511.

2. The ECJ judgments of 13 July 2006

By two judgments handed down on 13 July 2006 – *GAT v. .* and *Roche Nederland v. .* – the practice previously established in Member States where courts have assumed competence for adjudicating foreign patents was basically declared irreconcilable with the spirit and provisions of the Brussels Regulation.

GAT v. LuK concerned a dispute between two German firms about an alleged infringement of a French patent. The alleged infringer raised a claim for declaration of non-infringement before the Düsseldorf district court. In conformity with its prior practice, the court considered itself competent to adjudicate the case, also with regard to an incidental assessment of the validity issue, and dismissed the claim. Upon appeal, the Düsseldorf appeal court referred to the ECJ the question whether exclusive jurisdiction (within the meaning of Article 16.4 Brussels Convention which applied at the relevant date) *only* applies when a claim is raised for declaration of patent invalidity (with effect *erga omnes*, i.e. against everyone), *or also when* the issue of validity or invalidity is raised by one of the parties in proceedings concerning the infringement of a patent. In response to that, the ECJ found that Article 16.4 Brussels Convention confers exclusive jurisdiction on the courts in the country of registration even when validity only arises as an incidental matter.

Roche Nederland v. Primus concerned a European patent owned by two American citizens and granted for ten EPC Contracting States. The patent holders claimed that the patent was infringed by Roche Nederland and members of the Roche Group having their seats in eight different countries. The infringement claim was brought against all defendants before the court in The Hague. The defendants contested jurisdiction, denied infringement and challenged the validity of the patents. Both the court of first instance and the appeal court have confirmed the jurisdiction of Dutch courts, but arrived at different conclusions concerning the infringement issue. When the case was pending before the Dutch Supreme Court, two questions were referred to the ECJ seeking clarification as to the conditions under which claims concerning infringement of European bundle patents may be joined before one court – in particular, whether the ECJ endorses the criteria for a joinder of claims that were developed in the *Boston Scientific .* The ECJ responded that irrespective of the presence of so-called “spider in the web” criteria, it is not possible to join claims against affiliated companies for coordinated infringement of European bundle patents.

III. Evaluation of the Situation and Proposals for Amendment of the Brussels Regulation

1. Consequences of the ECJ’s judgments

The judgments of 13 July have stirred considerable concern in the EU patent community and beyond. It is feared that barring the way to consolidating claims against infringers of parallel patents or other intellectual property rights existing in several EU Member States will lead to more litigation with a greater risk of diverging judgments, and hence to an overall increase in costs. The consequences will primarily affect patent law, where absent a functioning European or Community judiciary, rightholders will have to enforce their rights vested in parallel bundle patents in a fragmented, country-by-country manner. To raise a claim for infringement occurring in several countries before the courts in the defendant’s country of domicile, will appear as too risky a strategy, *inter alia* because the ECJ’s

⁸ C-4/03 – *Gesellschaft für Antriebstechnik mbH & Co. KG (GAT) v. Lamellen und Kupplungsbau KG (LuK)*.

⁹ C-539/03 – *Roche Nederland et al v. Frederick Primus and Milton Goldenberg*.

¹⁰ See above, footnote 6.

ruling does not seem to impose any procedural obstacle against a defendant raising the invalidity defence at a rather late stage in the proceedings, to the likely effect that the court seized with the proceedings declares itself incompetent to hear the claim any further, thus rendering futile all efforts previously invested in the pursuit of the claim. Furthermore, the fact that the right holder will not be in a position to secure a judgment that includes other Member States and is enforceable there on the basis of the Regulation, may raise the reluctance of alleged infringers to enter in post-litigation settlement concerning damages.

In view of these difficulties, the proprietors of rights that are infringed in several European countries will most likely take a limited approach towards litigation, confining enforcement to those countries where the most substantial losses are sustained. This, in turn, would regularly allow infringers to walk away with part of the gains obtained through illegal activities, and as a consequence, it would lead to under-compensation on the side of the rightholders. The underestimation of such risks is likely to send the wrong signals, in particular when, on the other hand, the importance of efficient law enforcement in the field of intellectual property is emphasised strongly, not least vis-à-vis third countries.

It needs to be emphasised in this context that the problems will not easily be solved by possible new instruments providing for Community-wide jurisdiction, i.e. the Community patent and/or the European Patent Litigation Agreement (EPLA)¹¹. While the prospect of those instruments being enacted in the future is certainly welcome, it does not dispense concerns about the present impact of the two ECJ judgments. First, even if the negotiations necessary for the finalisation and acceptance of one or both instruments run smoothly (which is by no means a given thing), it will take long before any of the new judiciaries is established and working. Second, with regard to the EPLA, the qualification must be made that it will be an optional agreement to which probably not all EPC Contracting States would accede.

Notice should further be taken of the fact that the decisions do affect other areas of IP law as well. Although they may not be of the same importance and relevance interest as in patent law, they may also cause problems concerning these fields. It is true that trade marks and industrial designs which are used, and therefore are potential objects of infringement, in several Member States will frequently secure protection under the relevant Community rights systems (Community trade mark and Community design). As Community rights, they are not subject to the same rules and restriction imposed on national bundle patents – they are litigated under a special system, which includes one possible venue for consolidated jurisdiction (see Article 93 Community Trade Mark Regulation and Article 82 Community Design Regulation respectively)¹². However, if the acquisition of e.g. a Community Trade Mark fails, because an obstacle to protection exists in one Member State, the application will regularly be transformed into a number of parallel national rights. The situation would therefore be essentially the same as in *GAT v. LuK*. For copyright, on the other hand, Article 22.4 of the Regulation does not pose a problem, as the provision is not concerned with unregistered intellectual property rights. However, it is unclear which consequences ensue from *Roche Nederland* for cases when e.g. a person copying protected software colludes with dealers distributing the pirated products in different countries. As copyright remains to be regulated nationally, it may have to be inferred from the judgment that a joinder of claims against all infringers involved in the concerted action is not possible.

Finally, the matter is also of concern from the aspect of general European policies, in particular in view of the aim to promote a genuine European area of justice in civil and commercial matters in accordance with the Amsterdam Treaty. By providing for the possibility to acquire parallel, largely

¹¹ In that regard, see the remarks made by Advocate General Leger at the end of his opinion in *Roche Nederland*.

¹² Joinder of claims is not expressly regulated in the CTMR and CDR. In that regard, the rules of the Brussels Regulation apply, i.e. Article 6.1. However, as the CTM and CDR are unitary rights, there would not be any argument about the legal situation being “essentially the same” in case of infringement by several persons under essentially the same factual circumstances (on Article 6.1 and the requirements for its application see below).

harmonised rights in the various Member States, the intellectual property regimes applying in the EU have laid an excellent foundation on which the completion of the European justice area can proceed. It would be a most unfortunate result in this situation if, irrespective of the high degree of substantive harmonisation, rightholders were compelled into a fragmented approach when it comes to the enforcement stage.

2. Objectives to be achieved

In the light of the previous considerations, the application of jurisdiction rules established within the framework of the Regulation should be geared towards the following objectives:

- The owners of intellectual property rights existing in different Member States should be given access to efficient enforcement, by allowing for *consolidation*, before one competent court, of claims for infringements committed, by one or several alleged infringer(s), in all or several of the states for which the rights have been granted,
- *provided* that the competence of the forum can be established under the *general rules* of the Regulation, thereby honouring the basic principles on which the Regulation relies, and
- *without prejudice* to the sovereign rights of other Member States to decide on registration and validity of registered intellectual property rights *with effect against third parties* (erga omnes).

The elements by which those objectives are to be implemented are set out in the following.

3. Adjudication of foreign patents or other registered IP rights involving validity as an incidental matter (the GAT v. LuK problem)

a) *The basic rule: choice between several fora at the plaintiff's option*

Article 2 of the Regulation sets out as a basic rule that the courts in the country of defendant's domicile are competent to adjudicate all claims raised against him or her. In addition, the plaintiff may choose to bring a claim before another court whose competence can be established on the basis of the provisions in Section 2 of the Regulation. The existence of such options for a choice of forum is thus an imminent and essential feature of the Regulation.

In cases of torts or delicts, the choice to be made by the plaintiff lies between the courts in the country of defendant's domicile and the courts at the place where the harmful event has occurred or is threatening to occur. The special competence assigned to the latter courts is motivated by the consideration that they usually have the best access to the factual circumstances out of which the claim has arisen. Furthermore, considering that the law governing the assessment of tort claims will often be the *lex loci delicti commissi*, the courts at the place where the harmful event has occurred – and not the courts in the country of defendant's domicile – are regularly in a position to apply their own substantive law when considering the merits of the case. Nevertheless, nothing in the Regulation would suggest that in such cases, the courts in the defendant's country of domicile could no longer assert jurisdiction over the case. The general rule anchored in Article 2 of the Regulation remains fully vigorous even in view of those considerations.

¹³ This concerns situations where, for one reason or another, the acquisition of unitary Community rights – which provide an even better basis for Community-wide enforcement – is not possible or feasible.

There is no reason why these oft-confirmed rules should be set aside in intellectual property .. The practice developed by courts in certain Member States to adjudicate infringements of foreign IP rights is in perfect compliance with the structure and objectives of the regulation, as set out above. The competence of courts in the defendant's country of domicile (as well as that of other courts whose competence is founded on the provisions in Section 2) is not affected in any manner on the ground that the courts in the country of registration may be perceived as having a better access to the factual and/or legal evaluation of the case in its merits – an assumption forming a questionable hypothesis in patent infringement cases anyway, as the technical knowledge on which the evaluation primarily relies is universal in its nature.

b) Exception: exclusive jurisdiction under Art. 22

It remains of course undisputed that the competence of the courts in the defendant's country of domicile cannot be asserted where another court has exclusive jurisdiction pursuant to Article 22 of the Regulation. As regards the relationship between the provisions on general and exclusive jurisdiction, it has been set out in previous decisions by the ECJ, with reference to the systematic structure of the provision as an exemption from the rules otherwise applying, that Article 16 of the Brussels Convention should be interpreted cautiously so as not to be given a broader ambit than it was intended to .. Inter alia, this principle has been confirmed in the context of a dispute involving ownership and registration of patent rights that had arisen in the relationship between an employer and his former ..

c) Different language versions of Art. 22.4

It was pointed out (above, II.1) that the wording of Article 22.4 is not congruous in the various language versions. The diversities date back to the Brussels Convention and are discussed in that context in *GAT v. LuK*. In the languages of the Member States which concluded the Brussels Convention in 1968, the assignment of exclusive jurisdiction to the courts in the country of registration relates to “proceedings that have as their object” (the registration or validity of registered IP rights). The English version, which was added at the time when the United Kingdom became a member of the EEC and thus also joined the Brussels Convention, is the only one referring to “proceedings concerned with” the validity of such rights. As pointed out in the Advocate General's opinion in *GAT v. LuK*, there is no explanation in the legislative documents for this, and hence there is no reason to assume that the English version should be considered the authoritative guideline for interpretation of the proviso; rather, the circumstantial evidence seems to indicate that the difference in wording as compared to the other language versions is due to a drafting error.

Given the importance of determining the exact scope of Article 22.4 in order to define its scope in relation to Article 2, it can hardly be submitted that the distinction between “proceedings that have as their object” and “proceedings concerned with” is of no interest at all. Only the latter formulation would seem to lend itself to the interpretation that exclusive jurisdiction has to be assumed on a regular basis whenever a dispute, in any form, involves validity matters. Contrary to that, the wording “proceedings which have as their object” reflects a more restrictive approach, which generally

¹⁴ The competence of courts to decide on matters involving foreign IP rights with the sole exemption of validity proceedings is confirmed by the Jenard report, O.J. C 59/1 of 5 March 1979, at 36; see also below.

¹⁵ See Case 73/77 – Sanders, [1977] ECR 2383, para. 17/18; Case 115/88 – Reichert I, [1990] ECR, I-27, para. 9; C-261/90 – Reichert II, [1992] ECR I-2149, para. 25; C-292/93 – Lieber, [1994] ECR I-2535 para 12; C-8/98 – Dansommer, [2000] ECR I-393 para 21; C-518/99 – Gaillard, [2001] ECR I-2771 para 14; C-73/04 – Klein, [2005] ECR I-8667 para 15; C-343/04 – *Land Oberösterreich*, [2006] ECR I-0000 para 26 s. (all decisions concerning Art. 16.1 Brussels Convention).

¹⁶ Case 288/82 – *Duijnstee v. Goderbauer*, [1983] ECR 3663, in particular para. 23. Quite remarkably, the ECJ omits any reference to that particular paragraph of the *Duijnstee* decision in the references made in *GAT v. LuK*.

suggests that only such proceedings are meant to be exclusively dealt with by the courts in the registration country where the (in)validity of a registered intellectual property right forms the object of the principal ...

It is therefore proposed that by way of corrigendum, the English version of Article 22.4 (and, as the case may be, also other language versions applying equivalent terminology) should be changed so as to correspond to the French, German, Italian and Dutch versions of the ...

d) Underlying principles of concurrent and exclusive jurisdiction

Whereas it is submitted that the proposed corrigendum will be instrumental for arriving at a congruous text and diminishing potential risks for misunderstanding, it would not achieve a change in substance of the ambit attributed to Article 22.. It needs to be reiterated in this context that neither a perceived risk of the plaintiff being given a choice of forum between the courts in the country of defendant's domicile and the courts in the registration ..., nor the assumption that the courts in the registration country are "best placed" for legal and/or factual reasons to adjudicate the infringement, would warrant a finding that infringement claims involving validity issues should regularly fall under the exclusive jurisdiction rule (see above). Accordingly, those considerations do not furnish a valid reason for holding that the approach towards interpretation of Article 22.4 should be rather broad, so as to encompass all situations when validity is at ... On the contrary – as was pointed out above, in accordance with previous case law the interpretation should rather follow a cautious route, so as not to detract more than necessary from the basic rule anchored in Article ... That a cautious attitude should be taken in order not to encroach upon basic principles generally honoured by the Regulation is further underlined by the fact that the consequences of exclusive jurisdiction, once it has been established, are rather severe, *inter alia* in that they rule out any possibility for the parties to bring the case before a forum of their own choice. It would clash with the respect owed to the principle of party ... in view of that effect, the rule assigning exclusive jurisdiction would be interpreted broadly rather than in a restrictive ...

¹⁷ The latter is also the interpretation of Article 16.4 Brussels Convention suggested in the Jenard report, above, footnote 13, at 34.

¹⁸ It would also be useful to clarify that Art. 22.4 does not apply to unitary Community rights such as the CTM, the Community design or the Community plant breeder's right. Such a clarification exists so far only in the Community Design Regulation 6/2002 (Art. 79.3a) and should be included in the two other regulations as well. Furthermore, a reference to that effect could be included in the explanatory comments to a regulation amending the Brussels I Regulation.

¹⁹ In *GAT v. LuK*, both the Advocate General and the ECJ have held that the wording alone is not decisive, but that regard must be had to the objectives underlying the provision and its position within the scheme of the Brussels Convention.

²⁰ Which is at the same time also the country in which the harmful event occurs, Art. 5.3 Brussels Regulation.

²¹ However, this is exactly what the ECJ appears to be endorsing in *GAT v. LuK*.

²² See the Jenard report (footnote 13); *Duijnstee v. Goderbauer* (footnote 15).

²³ It is remarkable that in consequence of the ECJ's rather (admittedly) broad interpretation of the exclusive jurisdiction rule, less respect is paid to party autonomy in the Brussels system than what is foreseen in the recently concluded Hague Convention on choice of court agreements (Convention of 30. 6. 2005 on Choice of Court Agreements, at http://www.hcch.net/index_en.php?act=conventions.listing). The Hague Convention applies to litigation involving industrial property rights, provided that the conflict arises within the framework of a prior contractual relationship between the parties, and it also allows the chosen court to adjudicate invalidity as a preliminary matter, with the incidental ruling not being enforceable as such under the Convention. Once the Hague Convention has entered into force, a party's option would be available even in conflicts involving a party domiciled in the EU, as long as the other party is a non-EU resident. By contrast, the more rigid system of the Brussels Regulation would apply if both parties are resident in countries to which it applies.

²⁴ This is also the position regularly endorsed by the ECJ in the decisions cited above, in footnote 15, where the need was emphasised to interpret Art. 16 Brussels Convention restrictively.

Turning to the objectives underlying Article 22.4, it is generally accepted that the reason for assigning exclusive jurisdiction with regard to validity issues to the courts in the registration country derives from the fact that the grant of exclusive rights by virtue of registration is an Act of State, which cannot be set aside by foreign authorities (Act of State doctrine)²⁵. Full application of Article 22.4 is therefore indispensable where – but only where – the decision made by a foreign court jeopardises the validity of the IP right which is at stake in the proceedings. It is submitted that such would not be the case as long as the decision only deals with validity as an incidental matter, to the effect that the ruling, in its final outcome, does not more than resolve the actual dispute between the parties. This is usually termed as “*inter partes* effect” of the ruling, as opposed to the legal effect *erga omnes*, which would ensue from proceedings brought before the competent authorities in the country of registration for cancellation, revocation or declaration of invalidity of an intellectual property right.

e) *Inter partes or erga omnes effect of infringement judgments*

It is therefore of crucial importance for measuring the reach of Article 22.4 whether and to what extent the legal effects of judgements involving invalidity issues as an incidental matter remain to be confined to the actual conflict and the parties involved in the proceedings. The problem was addressed in *GAT v. LuK* by the ECJ. It was found that under present legal conditions, there was no way to ensure that a judgment involving validity would not go beyond having merely *inter partes* effect. As the Court pointed out, “the effects flowing from such a decision are...determined by national law. In several Contracting States, ...a decision to annul a patent has *erga omnes* effect.”²⁶ Therefore, the Court held that the argument which is valid e.g. under German law, that the effects of a judgment indirectly ruling on the validity of a patent are limited to the parties to the proceedings, does not furnish an appropriate response to the risk that to accept jurisdiction with regard to such cases would amount to a circumvention of Article 22.4 in the light of the objectives underlying it.

On the other hand, it follows from that reasoning that the misgivings articulated by the ECJ could be overcome if the extent to which legal effect is ascribed to a judgment involving validity issues as an incidental matter would not be left, as in the present situation, to the national law of each Member State, but would be expressly set out in the Regulation. Once the effects of such judgments are limited in an appropriate manner, the view could no longer be sustained that a conflict might ensue with the rule enshrined in Article 22.4 and the Act of State doctrine on which it is founded. Submitting that none of the other arguments addressed in *GAT v. LuK* actually warrants an interpretation of Art. 22.4 that would compel its application with regard to proceedings involving validity issues as incidental matters, the practice heretofore established in Member States to adjudicate the infringement of foreign patents (and other registered IP rights) would not have to be abandoned in favour of a necessarily fragmented, country-by-country approach.

It is therefore proposed to amend the present text of the Regulation by inserting wording as follows:

Art. 22.4

(The following courts shall have exclusive jurisdiction, regardless of domicile:..

- (a) in proceedings *which have as their object* the registration or validity of patents, trade marks, designs, or other similar rights required to be deposited or registered, the courts of the Member

²⁵ Jenard report (above, footnote 13) at 36. In addition to that, the Jenard report as well as the ECJ make reference to the aspects that the courts in the registration country are best placed to adjudicate upon cases in which the dispute itself concerns the validity of the patent or the existence of the deposit or registration, and that such matters regularly necessitate the involvement of authorities. However, both arguments are not helpful in the present matter – first, as was pointed out above, the “nearness” of the local courts is a factor which is always present in tort cases, which nevertheless remain subject to the general jurisdiction rule, and second, the point with cases like the one at stake in *GAT v. LuK* is exactly that because validity is only brought up as incidental matter, the involvement of national authorities is *not* necessitated.

²⁶ At para 30 of the decision.

State in which the deposit or registration has been applied for, has taken place or is under the terms of a Community instrument or an international convention deemed to have taken place. Without prejudice to the jurisdiction of the European Patent Office under the Convention on the Grant of European Patents, signed at Munich on 5 October 1973, the courts of each Member State shall have exclusive jurisdiction, regardless of domicile, in proceedings *which have as their object* the registration or validity of any European patent granted for that State.

(b) *The provisions under lit. (a) do not apply where validity or registration arises in a context other than by principal claim or counterclaim. The decisions resulting from such proceedings do not affect the validity or registration of those rights as against third parties.*

4. Claims against multiple defendants

a) The risk of irreconcilable judgments concerning formally separate national rights

By allowing for consolidation of claims against multiple defendants before the courts of the country where one of them is domiciled (Article 6.1), the Regulation provides for a means to counteract the risk of irreconcilable judgments being rendered by courts in different Member States in cases involving essentially the same legal and factual ... It was held by the ECJ in *Roche Nederland* with regard to infringement of European bundle patents that irrespective of the factual situation being essentially the same in the case at hand, the legal situation was different because parallel bundle rights are formally independent of each other and are governed by national patent law. It must be noted, however, that although being correct as such, the statement does not pay sufficient attention to the fact that national law with regard to the scope and contents of European bundle patents is determined by Article 69 of the European Patent Convention (EPC), the observation of which forms part of the obligations incurred by each Member State due to its adherence to that convention. Consequently, decisions arriving at different conclusions with regard to the interpretation of parallel patents in the light of Article 69 EPC under essentially the same factual circumstances would have to be regarded as irreconcilable on the basis of the definition given above, in spite of the rights being formally independent of each other. The same would accrue if a dispute concerning the violation, under essentially the same factual circumstances, of parallel trademark or industrial design rights, or violation of copyright in an area where harmonising legislation has been enacted, leads to judgments in different Member States which diverge in their interpretation of the harmonised provisions. To exclude any possibility for consolidated jurisdiction in such cases appears undesirable and counterproductive even in view of the ECJ's own interpretation of the conditions under which Article 6.1 should apply.

There is reason to assume that an express clarification of that point is of considerable interest, not only for IP matters, but also for other areas of civil and commercial law where harmonisation plays an increasingly important role. In addition, a more explicit regulation of the conditions for a joinder of claims would be instrumental for achieving a better coordination of Member States' heretofore rather inconsistent practice. The ECJ's statement in *Roche Nederland*, that a risk for irreconcilable judgments would have to be found where the legal and factual situations are essentially the same, should be adopted as a basis for the clarification.

²⁷ This formulation was endorsed by the ECJ in *Roche Nederland*, at para. 26. No decision was considered necessary as to the possible distinction between irreconcilable and contradictory judgments (see on that point the Advocate General's opinion of 8 Dec. 2005, paras. 94 *et seqq.*). The ECJ's definition is adopted also here, as the point of departure for the reasoning set out above, and as the basis for new wording to be added to Article 6.1 in its present form, see below, b).

It is therefore proposed to complement Article 6.1 as follows:

A person domiciled in a Member State may also be sued:

1. (a) where he is one of a number of defendants, in the courts for the place where any one of them is domiciled, provided that the claims are so closely connected that it is expedient to hear and determine them together to avoid the risk of irreconcilable judgments resulting from separate proceedings.

(b) For the purposes of this provision, a risk of irreconcilable judgments exists in disputes involving essentially the same legal and factual situation. A finding that disputes involve the same legal situation shall not be excluded by the mere fact that different national laws are applicable to the separate proceedings, provided that the applicable provisions of the relevant national laws are harmonised to a considerable degree by Community legislation or an international convention applicable in each of the proceedings.

b) Measures safeguarding the interests of defendants

As a matter of principle, it cannot be ignored that the interests of the defendants are negatively affected, when they are joined in a claim raised before a court in the country where only one or several of them are domiciled. The fact that *Roche Nederland* has put much emphasis on the protection of defendants' interests is understandable from that point of view. Under general aspects of fairness and equity, it makes sense to require that those interests should not be put in jeopardy to any larger extent than is necessary and proportionate in view of the legal aims aspired by the provision. On the other hand, it is also true that the possibly adverse consequences for defendants who are joined in a claim raised before a court in another country than that of their own domicile are imminent in the structure and wording of the provision as it stands now. Art. 6.1 apparently and deliberately leaves the plaintiff a certain latitude to choose between the possible venues for a joinder of claims, and such choice is not rendered illegitimate by the fact that it will regularly not be steered only by neutral and objective motives such as a striving for procedural efficiency, but will typically also be influenced by the plaintiff's strategic interest in finding the place considered most advantageous by her or him for lodging a claim.

All this is, strictly speaking, nothing but a consequence of Article 6.1 in its present wording. Nevertheless, the ECJ has targeted the effects of the option granted thereby as particularly noxious in view of the overall objectives of the ... The judgment does not expand on whether these misgivings result from the relatively broad option for choice of forum provided by Article 6.1 in general, or whether they are specifically aimed at intellectual property infringements, and if so, why and how the latter should have to be treated differently from other cases falling into the ambit of the same provision.

It is strongly recommended that the topic be investigated further within the framework of the report to be delivered by the Commission. For the purpose of those deliberations, it is of interest to note that the concern obviously shared by the ECJ, that a plaintiff should not be granted too wide a choice of possible venues (at least) in IP infringement cases, has motivated the limitation introduced by the "spider in the web"-rule developed by Dutch ... The basic idea underlying the rule is that if multiple

²⁸ An additional argument for the ECJ's judgment in *Roche Nederland* has been that following *GAT v. LuK*, the court seized of the joint claims must anyhow decline jurisdiction in favour of the court(s) in the registration country (or registration countries) when the defence of invalidity is raised in the proceedings. However, this additional obstacle would become obsolete on the basis of the proposal made above, III.1.

²⁹ See above, footnote 6.

infringements are resulting from a concerted action, the court best suited to hear the claims in their entirety is the court for the place where the defendant responsible for the coordination of the common scheme has its seat. It is submitted that the concept expressed therein is basically sound and practically feasible, and that – if it should be found that a certain limitation of the present rule is indeed advisable – the rule is apt to be taken as a model for an appropriate qualification of Article 6.1. It would restrict the number of options for a choice of forum available to the plaintiff in a manner which increases foreseeability and legal security, thereby diminishing the risk for purely arbitrary, strategically motivated choices. In addition, it serves to allocate jurisdiction to the forum which has the closest connection with the case in its entirety, *inter alia* because it can be expected that the most substantial evidence can be found there.

The insertion of a rule based on these considerations might provide an appropriate solution for intellectual property disputes as well as for other civil and commercial matters where similar situations may arise. Nevertheless, in view of the broad range of application such a rule would assume, it appears advisable first for the Commission to embark upon a thorough, comprehensive investigation of the issue before a final decision on this point is taken.

As a proposal to be considered if that investigation leads to a positive result, it is suggested to amend Article 6.1 in the following manner (building further upon the structure proposed above for the formulation of Art. 6.1 (a) and (b)):

A person domiciled in a Member State may also be sued:

1. (a) where he is one of a number of defendants, *subject to lit. (b) (ii)*, in the courts for the place where any one of them is domiciled, provided the claims are so closely connected that it is expedient to hear and determine them together to avoid the risk of irreconcilable judgments resulting from separate proceedings.
(b) For the purposes of this provision, a risk of irreconcilable judgments exists in disputes involving essentially the same legal and factual situation.
 - (i) A finding that disputes involve the same legal situation shall not be excluded by the mere fact that different national laws are applicable to the separate proceedings, provided that the applicable provisions of the relevant national laws are harmonised to a considerable degree by Community legislation or an international convention applicable in each of the proceedings.
 - (ii) *Where the risk of irreconcilable judgments arises out of the fact that the defendants engage in coordinated activities, the defendants may only be sued in the courts for the place where the defendant coordinating the activities is domiciled. Where the activities are coordinated by several defendants, all defendants can be sued in the courts for the place where any one of the defendants coordinating the activities is domiciled.*

IV. Summary

In consequence of ECJ judgments C-4/03 – GAT v. LuK and C-539/03 – *Roche Nederland v. Primus*, handed down on 13 July 2005, it appears no longer feasible for a national court to allow for consolidation of claims against a person infringing parallel intellectual property rights registered in different Member States, and/or to accept a joinder of claims against multiple defendants engaged in concerted actions. It is feared that this will entail considerable impediments for an efficient enforcement of intellectual property rights, in particular of patents.

The Group

- being aware of the ongoing efforts to evaluate the functioning in practice of Regulation EC 44/2001 (cf. Art. 73 of the Regulation),
- taking account of the legal issues identified in the two ECJ judgments, and
- striving to avoid a result which would weaken the position of rightholders, and would clash with the aim of establishing a genuine European justice area, submits the following proposals.

1. Article 22.4 should be amended as follows*

(The following courts shall have exclusive jurisdiction, regardless of domicile:..

(a) in proceedings *which have as their object* the registration or validity of patents, trade marks, designs, or other similar rights required to be deposited or registered, the courts of the Member State in which the deposit or registration has been applied for, has taken place or is under the terms of a Community instrument or an international convention deemed to have taken place. Without prejudice to the jurisdiction of the European Patent Office under the Convention on the Grant of European Patents, signed at Munich on 5 October 1973, the courts of each Member State shall have exclusive jurisdiction, regardless of domicile, in proceedings *which have as their object* the registration or validity of any European patent granted for that State.

(b) The provisions under lit. (a) do not apply where validity or registration arises in a context other than by principal claim or counterclaim. The decisions resulting from such proceedings do not affect the validity or registration of those rights as against third parties.

2. Article 6.1 should be amended as follows:

A person domiciled in a Member State may also be sued:

2. (a) where he is one of a number of defendants, in the courts for the place where any one of them is domiciled, provided that the claims are so closely connected that it is expedient to hear and determine them together to avoid the risk of irreconcilable judgments resulting from separate proceedings.

(b) For the purposes of this provision, a risk of irreconcilable judgments exists in disputes involving essentially the same legal and factual situation. A finding that disputes involve the same legal situation shall not be excluded by the mere fact that different national laws are applicable to the separate proceedings, provided that the applicable provisions of the relevant national laws are harmonised to a considerable degree by Community legislation or an international convention applicable in each of the proceedings.

3. Depending on the outcome of a comprehensive investigation of the issues involved, it is suggested that Article 6.1 be further amended as follows:

A person domiciled in a Member State may also be sued:

1. (a) where he is one of a number of defendants, subject to *lit. (b) (ii)*, in the courts for the place where any one of them is domiciled, provided the claims are so closely connected that it is expedient to hear and determine them together to avoid the risk of irreconcilable judgments resulting from separate proceedings.

* In this as well as in the following proposals, new text is printed in italics.

(b) For the purposes of this provision, a risk of irreconcilable judgments exists in disputes involving essentially the same legal and factual situation.

- (i) A finding that disputes involve the same legal situation shall not be excluded by the mere fact that different national laws are applicable to the separate proceedings, provided that the applicable provisions of the relevant national laws are harmonised to a considerable degree by Community legislation or an international convention applicable in each of the proceedings.
- (ii) *Where the risk of irreconcilable judgments arises out of the fact that the defendants engage in coordinated activities, the defendants may only be sued in the courts for the place where the defendant coordinating the activities is domiciled. Where the activities are coordinated by several defendants, all defendants can be sued in the courts for the place where any one of the defendants coordinating the activities is domiciled.*

Professor Dr. Dr. h.c. Jürgen Basedow, Hamburg
Andrea Birkmann, München
Professor Dr. Graeme Dinwoodie, Chicago
Professor Dr. Josef Drexl, München
Dr. Mireille van Eechoud, Amsterdam
Professor Dr. Jean-Christophe Galloux, Paris
Christian Heinze, Hamburg
Professor Dr. Annette Kur, München
Dr. Axel Metzger, Hamburg
Dr. Alexander Peukert, München
Professor Dr. Heiki Pisuke, Tartu
Professor Dr. Paul Torremans, Nottingham/Gent
Clemens Trautmann, Hamburg

c/o Professor Dr. Annette Kur
Max Planck Institute for Intellectual Property,
Competition and Tax Law
Marshallplatz 1
80539 München
GERMANY

ACTUALITEIT/ACTUALITÉ

Aankondigingen

Nieuwe publicatie: Dr. Karen Vandekerckhove, *Piercing The Corporate Veil: A Transnational Approach*, in *European Company Law Series*, Alphen aan den Rijn, Kluwer Law International, 2007, 765 p.

Nieuwe publicatie: Georges Affaki (ed.), *Faillite internationale et conflit de juridictions*, Brussel, Bruylant, 2007, met bijdragen van: Burton Lifland, Patrick Wautelet, Reinhard Dammann, Stephen J. Taylor, Jean-Luc Vallens, Stefania Bariatti, Alexis Mourre en Christophe Seraglini

Regelgeving

Verordening Rome II

Op 11 juli 2007 hebben het Europees parlement en de Raad van de Europese Unie de Verordening Rome II inzake niet-contractuele verbintenissen aangenomen. De Verordening is van toepassing met ingang van 11 januari 2009.

Verordening (EG) nr. 864/2007 van het Europees Parlement en de Raad van 11 juli 2007 betreffende het recht dat van toepassing is op niet-contractuele verbintenissen (Rome II), *PB L* 199 van 31.7.2007, blz. 40–49

Règlement (CE) n° 864/2007 du Parlement Européen et du Conseil du 11 juillet 2007 sur la loi applicable aux obligations non contractuelles (Rome II), *JO L* 199 du 31.7.2007, p. 40–49.

* * *

Verordening geringe vorderingen

Op 11 juli 2007 hebben het Europees parlement en de Raad van de Europese Unie de Verordening inzake een procedure voor geringe vorderingen aangenomen. De Verordening is van toepassing met ingang van 1 januari 2009.

Verordening (EG) nr. 861/2007 van het Europees Parlement en de Raad van 11 juli 2007 tot vaststelling van een Europese procedure voor geringe vorderingen, *PB L* 199 van 31.7.2007, blz. 1–22.

Règlement (CE) N° 861/2007 du Parlement Européen et du Conseil du 11 juillet 2007 instituant une procédure européenne de règlement des petits litiges, *JO L* 199 du 31.7.2007, p. 1–22.

* * *

Inwerkingtreding van twee overeenkomsten met Denemarken

Op 1 juli 2007 zijn twee overeenkomsten tussen de Europese Gemeenschap en het Koninkrijk Denemarken in werking getreden omtrent enerzijds betekening en kennisgeving en anderzijds bevoegdheid en executuur.

Informatie over de datum van inwerkingtreding van de Overeenkomst tussen de Europese Gemeenschap en het Koninkrijk Denemarken betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken, *PB L* 94 van 4.4.2007, blz. 70–70.

Information relative à la date d'entrée en vigueur de l'accord entre la Communauté européenne et le Royaume de Danemark sur la compétence judiciaire, la reconnaissance et l'exécution des décisions en matière civile et commerciale, *JO L* 94 du 4.4.2007, p. 70–70.

Informatie over de datum van inwerkingtreding van de Overeenkomst tussen de Europese Gemeenschap en het Koninkrijk Denemarken betreffende de betekening en de kennisgeving van

gerechtelijke en buitengerechtelijke stukken in burgerlijke of in handelszaken, *PB L 94* van 4.4.2007, blz. 70–70.

Information relative à la date d'entrée en vigueur de l'accord entre la Communauté européenne et le Royaume de Danemark sur la signification et la notification des actes judiciaires et extrajudiciaires en matière civile et commerciale, *JO L 94* du 4.4.2007, p. 70–70.

* * *

Verordening betalingsbevelprocedure

Op 12 december 2006 hebben het Europees parlement en de Raad van de Europese Unie de Verordening inzake een Europese betalingsbevelprocedure aangenomen. De Verordening is van toepassing met ingang van 12 december 2008.

Verordening (EG) nr. 1896/2006 van het Europees Parlement en de Raad van 12 december 2006 tot invoering van een Europese betalingsbevelprocedure, *PB L 399* van 30.12.2006, blz. 1–32.

Règlement (CE) n o 1896/2006 du Parlement européen et du Conseil du 12 décembre 2006 instituant une procédure européenne d'injonction de payer, *JO L 399* du 30.12.2006, p. 1–32.

Circulaire van 29 mei 2007 tot wijziging van de circulaire van 23 september 2004 betreffende de aspecten van de wet van 16 juli 2004 houdende het Wetboek van internationaal privaatrecht die betrekking hebben op het personeelstatuut, B.S. 31 mei 2007.

Artikel M. In het Belgisch Staatsblad van 28 september 2004 verscheen de circulaire van 23 september 2004 betreffende de aspecten van de wet van 16 juli 2004 houdende het Wetboek van internationaal privaatrecht die betrekking hebben op het personeelstatuut.

De laatste alinea van punt M.1. betreffende de relatie van samenleven kondigt een aanvullende circulaire aan betreffende vormen van geregistreerd partnerschap waarvan mag worden aangenomen dat zij tussen de samenwonende personen een band scheppen die evenwaardig is aan het huwelijk.

In aanvulling op punt M.5. werd in punt 3 van mijn circulaire van 16 januari 2006 betreffende de wet van 3 december 2005 tot wijziging van de artikelen 64 en 1476 van het Burgerlijk Wetboek en artikel 59/1 van het Wetboek van Zegelrechten met het oog op de vereenvoudiging van de formaliteiten voor het huwelijk en de wettelijke samenwoning (Belgisch Staatsblad 23 januari 2006), alvast een lijst meegedeeld van landen waarvan de wetgeving een onmogelijkheid inhoudt om te huwen zolang het partnerschap niet is ontbonden.

Deze circulaire strekt ertoe, ten behoeve van de ambtenaren van de burgerlijke stand, die belast zijn met de toepassing van de bepalingen van het Wetboek van internationaal privaatrecht, de notie " relatie van samenleven gelijkwaardig aan het huwelijk " verder in te vullen.

Er dient te worden opgemerkt dat de wet van 15 september 2006 tot wijziging van de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen (gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad 6 oktober 2006 maar nog niet in werking getreden), voor de toepassing van sommige bepalingen de vreemdeling die een geregistreerd partnerschap heeft gesloten dat beschouwd wordt als gelijkwaardig met het huwelijk in België, gelijkstelt met een buitenlandse echtgenoot (zie artikel 6 van de wet van 15 september 2006 dat artikel 10 van de wet van 15 december 1980 wijzigt). Gelet op dit parallellisme, achtte ik het opportuun deze circulaire gelijktijdig bekend te maken met het koninklijk besluit van 17 mei 2007 dat de betreffende bepalingen van voormelde wet in werking stelt.

In de voorlaatste alinea van punt M.1. van de circulaire van 23 september 2004 wordt reeds aangegeven dat het gelijkstellen van een relatie van samenleven met het huwelijk, voor de toepassing van de onderscheiden bepalingen van het Wetboek van internationaal privaatrecht, belangrijke gevolgen heeft wat betreft de erkenning ervan en het recht dat erop toepasselijk is, inzonderheid op het ontstaan ervan, de gevolgen voor de persoon en het vermogen en de voorwaarden voor en de wijze van beëindiging. Vooralsnog lijkt het me dan ook gepast, onder voorbehoud van een andersluidende interpretatie van de hoven en de rechtbanken, een buitenlandse relatie van samenleven gelijk te stellen met een huwelijk indien het buitenlands recht dat het betrokken rechtsinstituut heeft ingevoerd wat betreft de drie voornoemde domeinen een identieke of nagenoeg identieke regeling bevat als bij huwelijk, met uitzondering van de regels inzake afstamming en adoptie.

Zulke gelijkstelling - en derhalve de toepassing van de bepalingen van het Wetboek inzake het huwelijk - lijkt inderdaad slechts aangewezen indien zowel de ontstaanswijze, de gevolgen en de ontbinding van de relatie op identieke wijze worden geregeld. Aldus wordt vermeden dat uit een gelijkstelling onverwachte en ongewenste gevolgen zouden voortvloeien ingevolge het feit dat een andere dan de initiële wet wordt toegepast op de beoordeling, gevolgen en/of ontbinding van de relatie.

Dit belet evenwel niet dat relaties van samenleven die aldus voor de toepassing van de relevante bepalingen van het Wetboek van internationaal privaatrecht niet zouden worden gelijkgesteld met een huwelijk, in andere rechtsdomeinen, zoals bijvoorbeeld het sociaal of fiscaal recht, wel met een huwelijk worden gelijkgesteld. Iedere rechtstak kent immers zijn eigen specificiteit en wetmatigheden. Zo zou bijvoorbeeld voor een welbepaald rechtsdomein het feit dat een bepaalde relatie van samenleven een wederzijdse plicht tot hulp en bijstand inhoudt, reeds een voldoende beoordelingsfactor kunnen vormen om de partners gelijk te stellen met gehuwden. Bovendien mag niet uit het oog worden verloren dat een buitenlands rechtsinstituut, dat wat betreft de bovengenoemde criteria geen identieke regeling bevat als bij huwelijk, wel in een gelijke regeling kan voorzien voor wat betreft bijvoorbeeld het sociaal of fiscaal recht, het verblijfsrecht enz.

De laatste alinea van punt M.1. van de circulaire van 23 september 2004 dient dan ook te worden vervangen door de volgende alinea's :

" Gelet op wat voorafgaat komt het mij voor dat vooralsnog, onder voorbehoud van een andersluidende interpretatie van de hoven en de rechtbanken, voor de toepassing van dit wetboek, als gelijkwaardig aan het huwelijk kan worden beschouwd, ieder instituut van buitenlands recht met analoge gevolgen als het huwelijk dat een registratie vraagt bij een openbare overheid en dat met betrekking tot de voorwaarden van vaststelling van de relatie, de oorzaken, voorwaarden en wijze van beëindiging ervan, alsmede de gevolgen ervan voor de persoon en de goederen verwijst naar de regels inzake huwelijk of deze op identieke of nagenoeg identieke wijze regelt, met uitzondering van de regels inzake afstamming en adoptie. Niettemin zal een instituut niet als evenwaardig worden beschouwd indien de rechtsorde die aan de grondslag ligt van het instituut, de betrokken partners tevens de mogelijkheid biedt om een huwelijk aan te gaan (zoals dit bijvoorbeeld het geval is met het Nederlands recht dat, voor personen van verschillend en hetzelfde geslacht, zowel het huwelijk als het geregistreerd partnerschap kent). Dit laatste voorbehoud beoogt een gelijkstelling te voorkomen indien de betrokkenen door hun relatiekeuze impliciet te kennen hebben gegeven een gelijkstelling te willen vermijden.

Deze interpretatie geldt slechts voor de toepassing van de bepalingen van dit Wetboek en belet niet dat in andere rechtsdomeinen een ruimere gelijkstelling optreedt en tevens andere categorieën van partners derhalve onder dezelfde regelgeving vallen als gehuwden.

Op grond van de documentatie waarover mijn diensten beschikken, zouden aldus in elk geval de geregistreerde partnerschappen zoals geregeld in de diverse Scandinavische landen, met het huwelijk kunnen worden gelijkgesteld (Denemarken, Finland, IJsland, Noorwegen en Zweden). Hetzelfde geldt voor het Duitse partnerschap ('lebenspartnerschaft'- wet van 16 februari 2001, zoals gewijzigd bij de wet van 15 december 2004) en het 'civil partnership' dat sedert 5 december 2005 werd ingevoerd in het Verenigd Koninkrijk (Engeland, Wales, Noord-Ierland en Schotland).

Het Nederlands geregistreerd partnerschap kan niet worden gelijkgesteld omdat het Nederlands recht voor personen van verschillend en hetzelfde geslacht, zowel het huwelijk als het geregistreerd partnerschap kent en ook de wijze van ontbinding ervan verschilt met deze van het huwelijk. Het geregistreerd partnerschap dat in Zwitserland werd ingevoerd op 1 januari 2007 lijkt mij vooralsnog evenmin te kunnen worden gelijkgesteld. Deze instelling vertoont veel gelijkenis met het huwelijk, maar stemt er toch niet mee overeen. Zo zijn er beduidende verschillen wat betreft de gevolgen ervan, inzonderheid de vermogensrechtelijke, en de voorwaarden van ontbinding ervan. Zowel het Nederlandse als het Zwitserse geregistreerd partnerschap houden anderzijds een onmogelijkheid in om te huwen zolang het niet is ontbonden.

Tot slot kunnen het Franse 'pacte civil de solidarité' (PACS), het Luxemburgse partnerschap en de verschillende vormen van samenleving ingevoerd in diverse Spaanse provincies, die zoals de wettelijke samenwoning geen beletsel vormen om te huwen, evenmin met het huwelijk worden gelijkgesteld.

Ik vestig er nog de aandacht op dat deze materie in volle ontwikkeling is. Bijkomende informatie waarover mijn diensten zouden beschikken zullen U dan ook zo spoedig mogelijk worden meegedeeld. De ambtenaren van de burgerlijke stand worden evenwel verzocht om bewijzen van nieuwe of gewijzigde regelgeving in overweging te nemen wanneer die door een belanghebbende worden voorgelegd. "

Circulaire du 29 mai 2007 modifiant la circulaire du 23 septembre 2004 relative aux aspects de la loi du 16 juillet 2004 portant le Code de droit international privé concernant le statut personnel, M.B. 31 mai 2007.

Article M. La circulaire du 23 septembre 2004 relative aux aspects de la loi du 16 juillet 2004 portant le Code de droit international privé concernant le statut personnel a été publiée au Moniteur belge du 28 septembre 2004.

Le dernier alinéa du point M.1. relatif à la relation de vie commune annonce l'élaboration d'une circulaire complémentaire relative à des formes de partenariat enregistré pouvant être considérées comme créant entre les cohabitants un lien équivalent au mariage.

En complément au point M.5., une liste de pays dont la législation constitue un obstacle au mariage tant que le partenariat n'a pas été dissous a déjà été communiquée au point 3 de ma circulaire du 16 janvier 2006 relative à la loi du 3 décembre 2005 modifiant les articles 64 et 1476 du Code civil et l'article 59/1 du Code des droits de timbre en vue de simplifier les formalités du mariage et de la cohabitation légale (Moniteur belge du 23 janvier 2006).

La présente circulaire tend à préciser la notion de " relation de vie commune équivalente au mariage " à l'intention des officiers de l'état civil chargés de l'application des dispositions du Code de droit international privé.

Il faut signaler que la loi du 15 septembre 2006 modifiant la loi du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers (publiée au Moniteur belge du 6 octobre 2006 mais non encore entrée en vigueur) assimile, pour l'application de certaines dispositions, l'étranger qui a conclu un partenariat enregistré considéré comme équivalent à un mariage en Belgique, à un conjoint étranger (voir l'article 6 de la loi du 15 septembre 2006 qui modifie l'article 10 de la loi du 15 décembre 1980). Compte tenu de ce parallélisme, j'estime opportun de faire publier cette circulaire en même temps que l'arrêté royal du 17 mai 2007 qui fera entrer en vigueur les dispositions concernées de la loi précitée.

Dans l'avant-dernier alinéa du point M.1. de la circulaire du 23 septembre 2004, il est déjà indiqué que l'assimilation d'une relation de vie commune au mariage, pour l'application des diverses dispositions du Code de droit international privé, a des conséquences importantes en ce qui concerne la reconnaissance de cette relation et le droit qui lui est applicable, notamment sur la naissance de cette relation, les effets sur la personne et le patrimoine ainsi que sur les conditions et les moyens de cessation de la relation.

Pour l'instant, il me semble dès lors approprié, sous réserve d'une interprétation contraire des cours et tribunaux en la matière, d'assimiler une relation de vie commune étrangère à un mariage si le droit étranger qui a instauré l'institution juridique concernée contient pour ce qui regarde les trois domaines précités une réglementation identique ou quasi identique à celle prévue en matière de mariage, à l'exception des effets relatifs à la filiation et à l'adoption.

En effet, pareille assimilation - et par conséquent l'application des dispositions du Code relatives au mariage - ne semble indiquée que si la naissance, les effets et la cessation de la relation sont réglés de manière identique. Cela permet d'éviter qu'une assimilation ait des conséquences inattendues et indésirables en raison de l'application d'une autre loi que la loi initiale, et ce quant à l'appréciation, aux effets et/ou à la dissolution de la relation.

Toutefois, cela n'empêche pas que des relations de vie commune qui ne seraient dès lors pas assimilées à un mariage pour l'application des dispositions pertinentes du Code de droit international privé, le soient dans d'autres domaines juridiques, comme le droit social ou le droit fiscal. Chaque branche du droit connaît en effet sa propre spécificité et ses propres règles. Ainsi, le fait qu'une relation déterminée de vie commune contienne une obligation mutuelle d'aide et d'assistance pourrait déjà constituer, pour un domaine juridique donné, un facteur d'appréciation suffisant pour assimiler les partenaires à un couple marié. En outre, il convient de garder à l'esprit qu'une institution juridique étrangère qui, au regard des critères précités, ne contient pas de réglementation identique à celle du mariage, peut néanmoins prévoir une même réglementation dans d'autres domaines juridiques, notamment le droit social ou fiscal, ou le droit au séjour.

Par conséquent, le dernier alinéa du point M.1. de la circulaire du 23 septembre 2004 doit être remplacé par les alinéas suivants :

" Compte tenu de ce qui précède, il me semble que pour l'instant, sous réserve d'une interprétation contraire des cours et tribunaux en la matière, peut être considérée comme équivalente au mariage pour l'application du présent Code toute institution de droit étranger ayant des effets analogues à ceux du mariage qui donne lieu à un enregistrement par une autorité publique et qui, en ce qui concerne les conditions d'établissement de la relation, les causes, conditions et modalités de dissolution de cette relation, ainsi que les effets de celle-ci en ce qui concerne la personne et les biens, renvoie aux règles relatives au mariage ou règle cette relation de manière identique ou quasi identique, à l'exception des dispositions relatives à la filiation et à l'adoption. Toutefois, il n'y a pas lieu de considérer l'institution comme équivalente au mariage si l'ordre juridique sur lequel se fonde l'institution permet également aux partenaires concernés de contracter mariage (c'est le cas par exemple du droit néerlandais qui connaît, pour les personnes de sexe différent ou de même sexe, tant le mariage que le partenariat enregistré). Cette dernière réserve vise à éviter une assimilation si les personnes concernées ont, par leur choix de relation, implicitement fait part de leur souhait d'éviter une assimilation.

Cette interprétation ne concerne que l'application des dispositions de ce Code et n'empêche pas une assimilation plus large dans d'autres domaines juridiques qui aurait pour conséquence de soumettre aussi d'autres catégories de partenaires à la même réglementation que les couples mariés.

Sur la base de la documentation dont mes services disposent, les partenariats enregistrés - tels qu'ils sont réglementés dans les différents pays scandinaves (Danemark, Finlande, Islande, Norvège et Suède)- pourraient donc en tous les cas être assimilés au mariage. Il en va de même pour le partenariat allemand ('lebenspartnerschaft' - loi du 16 février 2001 modifiée par la loi du 15 décembre 2004) et le 'civil partnership' instauré depuis le 5 décembre 2005 au Royaume-Uni (Angleterre, Pays de Galles, Irlande du Nord et Ecosse).

Par contre, l'assimilation au mariage du modèle hollandais de partenariat enregistré n'est pas possible dans la mesure où le droit des Pays-Bas prévoit tant le mariage que le partenariat enregistré aussi bien pour les personnes de sexe différent que pour les personnes de même sexe et où les modalités de dissolution du partenariat diffèrent de celles du mariage. Le partenariat enregistré, instauré en Suisse depuis le 1er janvier 2007, ne me semble pas non plus pour le moment pouvoir être assimilé. L'institution présente de nombreuses similitudes avec le mariage mais n'y correspond tout de même pas. Ainsi, il existe d'importantes différences au niveau des effets, notamment des effets patrimoniaux, et des conditions de dissolution. On notera cependant que tant le modèle hollandais que le modèle suisse de partenariat enregistré prévoient l'impossibilité de contracter mariage tant que le partenariat n'a pas été dissous.

Enfin, le 'pacte civil de solidarité' (PACS) français, le partenariat luxembourgeois et les différentes formes de vie commune instaurées dans plusieurs provinces espagnoles, qui, comme la cohabitation légale, ne constituent pas un obstacle au mariage, ne peuvent pas non plus être assimilés au mariage.

J'attire encore votre attention sur le fait que cette matière est en plein essor. Toutes informations complémentaires dont mes services disposeraient vous seront dès lors communiquées aussi rapidement que possible. Les officiers de l'état civil sont toutefois invités à prendre en considération les preuves d'une nouvelle réglementation ou d'une réglementation modifiée qui seraient présentées par toute personne concernée. "

Wet van 10 mei 2007 tot tenuitvoerlegging van Verordening (EG) nr. 2201/2003 van de Raad van 27 november 2003 betreffende de bevoegdheid en de erkenning en tenuitvoerlegging van beslissingen in huwelijkszaken en inzake de ouderlijke verantwoordelijkheid, en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 1347/2000, van het Europees Verdrag van Luxemburg van 20 mei 1980 betreffende de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen inzake het gezag over kinderen en betreffende het herstel van het gezag over kinderen, en van het Verdrag van 's-Gravenhage van 25 oktober 1980 betreffende de burgerrechtelijke aspecten van internationale ontvoering van kinderen (1), B.S. 21 juni 2007.

Artikel 1. Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 77 van de Grondwet.

Art. 2. Artikel 587, eerste lid, van het Gerechtelijk Wetboek, vervangen bij de wet van 3 april 1997 en gewijzigd bij de wetten van 10 augustus 1998, 4 mei 1999, 2 augustus 2002, 11 maart 2003, 26 juni 2003, 1 september 2004 en 22 mei 2005, wordt aangevuld als volgt :

" 15° over de in de artikelen 1322bis en 1322decies bedoelde vorderingen. "

Art. 3. In hetzelfde Wetboek wordt een artikel 633sexies ingevoegd, luidende :

" Art. 633sexies. § 1. Enkel de rechtbank van eerste aanleg die zitting houdt ter zetel van het hof van beroep in wiens rechtsgebied het kind, naar gelang van het geval, aanwezig is of zijn gewone verblijfplaats heeft op het tijdstip van de neerlegging of van de toezending van het verzoekschrift, is bevoegd om kennis te nemen van de in artikel 1322bis bedoelde verzoeken.

Wanneer de procedure in het Duits wordt gevoerd, is evenwel alleen de rechtbank van eerste aanleg te Eupen bevoegd.

§ 2. Als het kind niet in België aanwezig is, wordt het verzoekschrift neergelegd bij of toegezonden aan de griffie van de rechtbank van eerste aanleg die zitting houdt ter zetel van het hof van beroep in wiens rechtsgebied de verweerder zijn woonplaats of gewone verblijfplaats heeft.

Wanneer de procedure in het Duits wordt gevoerd, is evenwel alleen de rechtbank van eerste aanleg te Eupen bevoegd. "

Art. 4. In hetzelfde Wetboek wordt een artikel 633septies ingevoegd, luidende :

" Art. 633septies. Enkel de rechtbank van eerste aanleg die zitting houdt ter zetel van het hof van beroep in wiens rechtsgebied het kind voor zijn ongeoorloofde overbrenging of ongeoorloofde niet-terugkeer zijn gewone verblijfplaats had, is bevoegd om kennis te nemen van de in artikel 1322decies bedoelde verzoeken.

Wanneer de procedure in het Duits wordt gevoerd, is evenwel alleen de rechtbank van eerste aanleg te Eupen bevoegd. "

Art. 5. In hetzelfde Wetboek wordt een artikel 801bis ingevoegd, luidende :

" Art. 801bis. De rechter kan de verschrijvingen of misrekeningen verbeteren die voorkomen in een door hem gewezen certificaat, overeenkomstig Verordening (EG) nr. 2201/2003 van de Raad van 27 november 2003 betreffende de bevoegdheid en de erkenning en tenuitvoerlegging van beslissingen in huwelijkszaken en inzake de ouderlijke verantwoordelijkheid, en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 1347/2000. De Koning kan dit artikel van toepassing verklaren op certificaten, bedoeld in andere internationale Instrumenten.

Als de verschrijving of de misrekening enkel in het certificaat voorkomt, wordt de vordering tot verbetering ingeleid op eenzijdig verzoekschrift.

Als de verschrijving of de misrekening in het certificaat werd veroorzaakt door een verschrijving of een misrekening in de door de rechter gewezen beslissing waarvoor het werd uitgevaardigd, wordt de

verbetering van het certificaat samen gevorderd met een verbetering van de door de rechter gewezen beslissing. De rechtspleging in de artikelen 794 tot 801 wordt gevolgd.

De griffier zendt per gewone brief een afschrift van het verbeterde certificaat naar alle partijen in het geding. "

Art. 6. Artikel 1322bis van hetzelfde Wetboek, ingevoegd bij de wet van 10 augustus 1998, wordt vervangen als volgt :

" Art. 1322bis. § 1. Onverminderd de in artikel 1322decies bedoelde procedure, §§ 2 tot 7, worden volgende verzoeken bij de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg ingediend op de wijze omschreven in de artikelen 1034bis tot 1034quinquies :

1° de verzoeken gegrond op het Europees Verdrag van Luxemburg van 20 mei 1980 betreffende de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen inzake het gezag over kinderen en betreffende het herstel van het gezag over kinderen;

2° de verzoeken gegrond op het Verdrag van 's-Gravenhage van 25 oktober 1980 betreffende de burgerrechtelijke aspecten van internationale ontvoering van kinderen, die gericht zijn op de onmiddellijke terugkeer van het kind, de naleving van het recht van gezag of het omgangsrecht geldend in een andere Staat, dan wel op de regeling van het omgangsrecht;

3° de verzoeken gegrond op het Verdrag van 's-Gravenhage van 25 oktober 1980 betreffende de burgerrechtelijke aspecten van internationale ontvoering van kinderen, alsook op artikel 11 van Verordening (EG) nr. 2201/2003 van de Raad van 27 november 2003 betreffende de bevoegdheid en de erkenning en tenuitvoerlegging van beslissingen in huwelijkszaken en inzake de ouderlijke verantwoordelijkheid, en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 1347/2000, die gericht zijn op het verkrijgen van de terugkeer van het kind, dan wel van het gezag over dit kind ingevolge een beslissing houdende de niet-terugkeer gewezen in een andere lidstaat van de Europese Unie met toepassing van voornoemde Verordening;

4° de verzoeken gegrond op artikel 48 van de in 3° bedoelde Verordening met het oog op de bepaling van de modaliteiten van uitoefening van het omgangsrecht.

§ 2. De verzoeken gegrond op artikel 28 van de in § 1, 3°, bedoelde Verordening die gericht zijn op de verkrijging van de erkenning en de tenuitvoerlegging van de beslissingen inzake omgangsrecht en terugkeer van het kind worden aanhangig gemaakt bij de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg volgens de in de artikelen 1025 tot 1034 bedoelde procedure. "

Art. 7. Artikel 1322ter van hetzelfde Wetboek, ingevoegd bij de wet van 10 augustus 1998, wordt vervangen als volgt :

" Art. 1322ter. Onverminderd artikel 1322decies, wordt het verzoekschrift neergelegd bij of bij aangetekende brief toegezonden aan de griffie van de in artikel 633sexies bedoelde rechtbank van eerste aanleg. "

Art. 8. Artikel 1322quinquies, eerste lid, van hetzelfde Wetboek, ingevoegd bij de wet van 10 augustus 1998, wordt vervangen als volgt :

" Art. 1322quinquies. Indien het verzoek wordt ingediend door toedoen van de Centrale Autoriteit aangewezen op grond van een van de Verdragen of de Verordening van de Raad bedoeld in artikel 1322bis, wordt het verzoekschrift ondertekend en aan de voorzitter van de rechtbank voorgelegd door het openbaar ministerie. "

Art. 9. Artikel 1322sexies van hetzelfde Wetboek, ingevoegd bij de wet van 10 augustus 1998, wordt aangevuld als volgt :

" Geen enkel rechtsmiddel kan worden aangewend tegen een in België gewezen beslissing houdende de niet-terugkeer op grond van artikel 11, 6, van de in artikel 1322bis, 3°, bedoelde Verordening van de Raad.

Geen enkel rechtsmiddel kan worden aangewend tegen een beslissing houdende bepaling van de maatregelen tot bescherming op grond van artikel 11, 4, van de in artikel 1322bis, 3°, bedoelde Verordening van de Raad.

Geen enkel rechtsmiddel kan worden aangewend tegen een beschikking gewezen door de voorzitter van de rechtbank op grond van artikel 1322decies, § 5. "

Art. 10. In hetzelfde Wetboek wordt een artikel 1322nonies ingevoegd, luidende :

" Art. 1322nonies. § 1. De beslissing houdende de niet-terugkeer van het kind, gewezen in België op grond van het Verdrag van 's-Gravenhage en van de in artikel 1322bis, 3°, bedoelde Verordening van de Raad, alsook de stukken die als bijlage gaan, welke overeenkomstig artikel 11, 6, van bedoelde Verordening moeten worden toegezonden aan het bevoegde gerecht of aan de Centrale Autoriteit van de lidstaat waarin het kind onmiddellijk voor de ongeoorloofde overbrenging of de ongeoorloofde niet-terugkeer zijn gewone verblijfplaats had, worden door de griffier binnen drie werkdagen te rekenen vanaf de datum van de uitspraak toegezonden aan de Belgische Centrale Autoriteit.

§ 2. Enkel deze Centrale Autoriteit is gemachtigd om de verzending van de stukken aan de bevoegde overheden van de verzoekende Staat te waarborgen. "

Art. 11. In hetzelfde Wetboek wordt een artikel 1322decies ingevoegd, luidende :

" Art. 1322decies. § 1. De beslissing houdende de niet-terugkeer van het kind, gewezen in het buitenland, alsook de documenten die als bijlage gaan, toegezonden aan de Belgische Centrale Autoriteit overeenkomstig artikel 11, 6, van de in artikel 1322bis, 3°, bedoelde Verordening van de Raad, worden bij ter post aangetekende brief toegezonden aan de griffier van de rechtbank van eerste aanleg die zitting houdt ter zetel van het hof van beroep in wiens rechtsgebied het kind onmiddellijk voor zijn ongeoorloofde overbrenging of ongeoorloofde niet-terugkeer zijn gewone verblijfplaats had.

§ 2. Vanaf de ontvangst van de stukken en uiterlijk binnen drie werkdagen brengt de griffier de informatie bedoeld in artikel 11, 7, van de in § 1 bedoelde Verordening van de Raad bij gerechtsbrief ter kennis aan de partijen en aan het openbaar ministerie. De gerechtsbrief bevat de volgende vermeldingen :

1° de tekst van artikel 11 van de in artikel 1322bis, 3°, bedoelde Verordening van de Raad;

2° een verzoek aan de partijen om de conclusies binnen drie maanden te rekenen vanaf de kennisgeving bij de griffie neer te leggen. Deze neerlegging maakt het geschil aanhangig bij de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg.

§ 3. Indien ten minste een van de partijen conclusies neerlegt, roept de griffier de partijen onmiddellijk op voor de eerste dienstige terechtzitting.

§ 4. De aanhangigmaking bij de voorzitter van de rechtbank leidt tot de opschorting van de procedures ingesteld voor de hoven en rechtbanken waarbij een geschil inzake ouderlijke verantwoordelijkheid of een daarmee samenhangend geschil aanhangig is gemaakt.

§ 5. Ingeval de partijen binnen de termijn omschreven in § 2, 2°, geen opmerkingen naar voren brengen, wijst de voorzitter van de rechtbank een beschikking waarin zulks wordt vastgesteld. De griffier brengt die beschikking ter kennis van de partijen, van de Centrale Autoriteit en van het openbaar ministerie.

§ 6. De beslissing gewezen over het gezag over het kind op grond van artikel 11, 8, van de in § 1 bedoelde Verordening van de Raad, kan op verzoek van een van de partijen tevens betrekking hebben op het omgangsrecht, ingeval in de beslissing de terugkeer van het kind naar België zou worden bevolen.

§ 7. De griffier brengt de in § 6 bedoelde beslissing bij gerechtsbrief ter kennis van de partijen, van het openbaar ministerie en van de Belgische Centrale Autoriteit.

§ 8. Enkel de Belgische Centrale Autoriteit is gemachtigd om de verzending te waarborgen van de beslissing en van de stukken die als bijlage gaan aan de bevoegde overheden van de Staat waarin de beslissing houdende de niet-terugkeer werd gewezen.

§ 9. Voor de toepassing van artikel 11, 7 en 8, van de in § 1 bedoelde Verordening van de Raad, wordt het kind gehoord overeenkomstig artikel 42, 2, a), van bovengenoemde Verordening en Verordening (EG) nr. 1206/2001 van de Raad van 28 mei 2001 betreffende de samenwerking tussen de gerechten van de lidstaten op het gebied van bewijsverkrijging in burgerlijke en handelszaken. "

Art. 12. In hetzelfde Wetboek wordt een artikel 1322undecies ingevoegd, luidende :

" Art. 1322undecies. In de beslissing waarin de terugkeer van het kind wordt bevolen op grond van artikel 12 van het Verdrag van 's-Gravenhage of van artikel 11, 8, van de Verordening van de Raad bedoeld in artikel 1322bis, 3°, bepaalt de voorzitter van de rechtbank de nadere regels betreffende de tenuitvoerlegging van zijn beslissing, rekening houdend met het belang van het kind, en wijst, indien hij zulks nodig acht, de personen aan die gemachtigd zijn de deurwaarder te vergezellen voor de tenuitvoerlegging ervan. "

Art. 13. In hetzelfde Wetboek wordt een artikel 1322duodecies ingevoegd, luidende :

" Art. 1322duodecies. § 1. Voor de toepassing van artikel 11, 4, van de in artikel 1322bis, 3°, bedoelde Verordening van de Raad, maakt het openbaar ministerie, op vraag van de Belgische Centrale Autoriteit, de zaak aanhangig bij de jeugdrechtbank van de plaats waar het kind voor zijn ongeoorloofde overbrenging of ongeoorloofde niet-terugkeer zijn gewone verblijfplaats had.

§ 2. De beslissing gewezen door de jeugdrechtbank en de documenten die als bijlage gaan moeten binnen drie werkdagen te rekenen vanaf de uitspraak aan de Belgische Centrale Autoriteit worden toegezonden.

§ 3. Enkel deze Centrale Autoriteit is gemachtigd om de verzending van de stukken aan de bevoegde overheden van de verzoekende Staat te waarborgen. "

Art. 14. In hetzelfde Wetboek wordt een artikel 1322terdecies ingevoegd, luidende :

" Art. 1322terdecies. Voor de toepassing van artikel 2 van het Europees Verdrag van Luxemburg van 20 mei 1980 betreffende de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen inzake het gezag over kinderen en betreffende het herstel van het gezag over kinderen, van artikel 6 van het Verdrag van 's-Gravenhage van 25 oktober 1980 betreffende de burgerrechtelijke aspecten van internationale ontvoering van kinderen en van artikel 53 van Verordening (EG) nr. 2201/2003 van de Raad van 27 november 2003 betreffende de bevoegdheid en de erkenning en tenuitvoerlegging van beslissingen in huwelijkszaken en inzake de ouderlijke verantwoordelijkheid, en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 1347/2000, is de bevoegde Centrale Autoriteit de Federale Overheidsdienst Justitie. "

Art. 15. In hetzelfde Wetboek wordt een artikel 1322quaterdecies ingevoegd, luidende :

" Art. 1322quaterdecies. § 1. Met het oog op de toepassing van de artikelen 55, d) en 56, 1 tot 3, van de Verordening (EG) nr. 2201/2003 van de Raad van 27 november 2003 betreffende de bevoegdheid en de erkenning en tenuitvoerlegging van beslissingen in huwelijkszaken en inzake de ouderlijke verantwoordelijkheid, en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 1347/ 2000, zendt de Belgische Centrale Autoriteit, te weten de Federale Overheidsdienst Justitie, de verzoeken die haar zijn bezorgd door het gerecht van een andere lidstaat over aan de bevoegde gemeenschapsinstantie.

§ 2. Met het oog op de toepassing van artikel 56, 4, van de in § 1 bedoelde Verordening, zendt de Belgische Centrale Autoriteit de informatie die haar is bezorgd door het gerecht van een andere lidstaat over aan de bevoegde gemeenschapsinstantie. "

Loi du 10 mai 2007 visant la mise en oeuvre du Règlement (CE) n° 2201/2003 du Conseil du 27 novembre 2003 relatif à la compétence, la reconnaissance et l'exécution des décisions en matière matrimoniale et en matière de responsabilité parentale abrogeant le Règlement (CE) n° 1347/2000, de la Convention européenne de Luxembourg du 20 mai 1980 sur la reconnaissance et l'exécution des décisions en matière de garde des enfants et le rétablissement de la garde des enfants ainsi que de la Convention de La Haye du 25 octobre 1980 sur les aspects civils de l'enlèvement international d'enfants, M.B. 21 juin 2007.

Article 1. La présente loi règle une matière visée à l'article 77 de la Constitution.

Art. 2. L'article 587, alinéa 1er, du Code judiciaire, remplacé par la loi du 3 avril 1997 et modifié par les lois du 10 août 1998, 4 mai 1999, 2 août 2002, 11 mars 2003, 26 juin 2003, 1er septembre 2004 et 22 mai 2005, est complété comme suit :

" 15° sur les demandes visées aux articles 1322bis et 1322decies. "

Art. 3. Un article 633sexies, rédigé comme suit, est inséré dans le même Code :

" Art. 633sexies. § 1er. Le tribunal de première instance qui est établi au siège de la cour d'appel dans le ressort de laquelle l'enfant, selon le cas, est présent ou a sa résidence habituelle au moment du dépôt ou de l'envoi de la requête, est seul compétent pour connaître des demandes visées à l'article 1322bis.

Toutefois, lorsque la procédure est en langue allemande, le tribunal de première instance d'Eupen est seul compétent.

§ 2. A défaut de présence de l'enfant en Belgique, la requête est déposée ou envoyée au greffe du tribunal de première instance qui est établi au siège de la cour d'appel dans le ressort de laquelle le défendeur a son domicile ou sa résidence habituelle.

Toutefois, lorsque la procédure est en langue allemande, le tribunal de première instance d'Eupen est seul compétent. "

Art. 4. Un article 633septies, rédigé comme suit, est inséré dans le même Code :

" Art. 633septies. Le tribunal de première instance qui est établi au siège de la cour d'appel dans le ressort de laquelle l'enfant avait sa résidence habituelle avant son déplacement ou son non-retour illicite, est seul compétent pour connaître des demandes visées à l'article 1322decies.

Toutefois, lorsque la procédure est en langue allemande, le tribunal de première instance d'Eupen est seul compétent. "

Art. 5. Un article 801bis, rédigé comme suit, est inséré dans le même Code :

" Art. 801bis. Le juge peut rectifier les erreurs matérielles ou de calcul qui seraient contenues dans un certificat établi par lui, conformément au Règlement (CE) n° 2201/2003 du Conseil du 27 novembre 2003 relatif à la compétence, la reconnaissance et l'exécution des décisions en matière matrimoniale et en matière de responsabilité parentale abrogeant le Règlement (CE) n° 1347/2000. Le Roi peut déclarer le présent article applicable aux certificats visés dans d'autres instruments internationaux.

Si l'erreur matérielle ou de calcul n'intervient que dans le certificat, la demande de rectification est introduite par requête unilatérale.

Si l'erreur matérielle ou de calcul dans le certificat est le résultat d'une erreur matérielle ou de calcul contenue dans la décision rendue par le juge pour laquelle le certificat a été émis, la rectification du certificat est demandée conjointement à celle de la décision rendue par le juge. La procédure prévue aux articles 794 à 801 est suivie.

Le greffier envoie par lettre ordinaire une copie du certificat rectifié à toutes les parties à la cause. "

Art. 6. L'article 1322bis du même Code, inséré par la loi du 10 août 1998, est remplacé par la disposition suivante :

" Art. 1322bis. § 1er. Sans préjudice de la procédure prévue à l'article 1322decies, §§ 2 à 7, le président du tribunal de première instance est saisi, selon la procédure prévue aux articles 1034bis à 1034quinquies :

1° des demandes fondées sur la Convention européenne de Luxembourg du 20 mai 1980 sur la reconnaissance et l'exécution des décisions en matière de garde des enfants et le rétablissement de la garde des enfants;

2° des demandes fondées sur la Convention de La Haye du 25 octobre 1980 sur les aspects civils de l'enlèvement international d'enfants, qui tendent à obtenir le retour immédiat de l'enfant, le respect du droit de garde ou de visite existant dans un autre Etat, ou qui tendent à l'organisation d'un droit de visite;

3° des demandes fondées sur la Convention de La Haye du 25 octobre 1980 sur les aspects civils de l'enlèvement international d'enfants et sur l'article 11 du Règlement (CE) n° 2201/2003 du Conseil du 27 novembre 2003 relatif à la compétence, la reconnaissance et l'exécution des décisions en matière matrimoniale et en matière de responsabilité parentale abrogeant le Règlement (CE) n° 1347/2000, qui tendent à obtenir, soit le retour de l'enfant, soit la garde de celui-ci à la suite d'une décision de non-retour rendue dans un autre Etat membre de l'Union européenne en application dudit règlement;

4° des demandes fondées sur l'article 48 du Règlement visé au 3°, qui tendent à arrêter les modalités pratiques de l'exercice du droit de visite.

§ 2. Le président du tribunal de première instance est saisi, selon la procédure prévue aux articles 1025 à 1034, des demandes fondées sur l'article 28 du Règlement du Conseil visé au § 1er, 3°, qui tendent à obtenir la reconnaissance et l'exécution des décisions en matière de droit de visite et de retour de l'enfant. "

Art. 7. L'article 1322ter du même Code, inséré par la loi du 10 août 1998, est remplacé par la disposition suivante :

" Art. 1322ter. Sans préjudice de l'article 1322decies, la requête est déposée ou envoyée par lettre recommandée au greffe du tribunal de première instance visé à l'article 633sexies. "

Art. 8. L'article 1322quinquies, alinéa 1er, du même Code, inséré par la loi du 10 août 1998, est remplacé par la disposition suivante :

" Art. 1322quinquies. Lorsque la demande est formulée par l'intermédiaire de l'Autorité centrale désignée sur la base de l'une des Conventions ou du Règlement du Conseil visés à l'article 1322bis, la requête est signée et présentée au président du tribunal par le ministère public. "

Art. 9. L'article 1322sexies du même Code, inséré par la loi du 10 août 1998, est complété par les alinéas suivants :

" Aucun recours ne peut être exercé à l'encontre d'une décision de non-retour rendue en Belgique en application de l'article 11, 6, du Règlement du Conseil visé à l'article 1322bis, 3°.

Aucun recours ne peut être exercé à l'encontre d'une décision arrêtant des mesures protectionnelles en application de l'article 11, 4, du Règlement du Conseil visé à l'article 1322bis, 3°.

Aucun recours ne peut être exercé à l'encontre de l'ordonnance rendue par le président du tribunal en application de l'article 1322decies, § 5. "

Art. 10. Un article 1322nonies, rédigé comme suit, est inséré dans le même Code :

" Art. 1322nonies. § 1er. La décision de non-retour de l'enfant, rendue en Belgique en application de la Convention de La Haye et du Règlement du Conseil visé à l'article 1322bis, 3°, ainsi que les documents qui l'accompagnent, qui doivent, en application de l'article 11, 6, dudit Règlement, être transmis à la juridiction compétente ou à l'Autorité centrale de l'Etat membre dans lequel l'enfant avait sa résidence habituelle immédiatement avant son déplacement ou son non-retour illicite, sont communiqués par le greffier à l'Autorité centrale belge, dans les trois jours ouvrables à dater du prononcé.

§ 2. Cette Autorité centrale est seule habilitée à assurer la transmission des pièces aux Autorités compétentes de l'Etat requérant. "

Art. 11. Un article 1322decies, rédigé comme suit, est inséré dans le même Code :

" Art. 1322decies. § 1er. La décision de non-retour de l'enfant rendue à l'étranger, ainsi que les documents qui l'accompagnent, transmis à l'Autorité centrale belge en application de l'article 11, 6, du Règlement du Conseil visé à l'article 1322bis, 3°, sont envoyés par lettre recommandée au greffier du tribunal de première instance qui est établi au siège de la Cour d'appel dans le ressort de laquelle l'enfant avait sa résidence habituelle immédiatement avant son déplacement ou son non-retour illicite.

§ 2. Dès réception des pièces et au plus tard dans les trois jours ouvrables, le greffier notifie par pli judiciaire aux parties et au ministère public, l'information contenue à l'article 11, 7 du Règlement du Conseil visé au § 1er. Le pli judiciaire contient les mentions suivantes :

1° le texte de l'article 11 du Règlement du Conseil visé à l'article 1322bis, 3°;

2° une invitation aux parties à déposer des conclusions au greffe, dans les trois mois de la notification. Le dépôt de ces conclusions opère saisine du président du tribunal de première instance.

§ 3. Si l'une au moins des parties dépose des conclusions, le greffier convoque immédiatement les parties à la première audience utile.

§ 4. La saisine du président du tribunal opère suspension des procédures engagées devant les cours et tribunaux, saisis d'un litige en matière de responsabilité parentale ou d'un litige connexe.

§ 5. A défaut pour les parties de présenter des observations au tribunal dans le délai prévu au § 2, 2°, le président du tribunal rend une ordonnance le constatant, qui est notifiée par le greffier aux parties, à l'Autorité centrale et au ministère public.

§ 6. La décision rendue sur la question de la garde de l'enfant en application de l'article 11, 8 du Règlement du Conseil visé au § 1er, peut également, à la demande de l'une des parties, porter sur le droit de visite dans l'hypothèse où elle ordonnerait le retour de l'enfant en Belgique.

§ 7. La décision visée au § 6 est notifiée par le greffier aux parties, au ministère public et à l'Autorité centrale belge par pli judiciaire.

§ 8. L'autorité centrale belge est seule habilitée à assurer la transmission de la décision et des pièces qui l'accompagnent aux Autorités compétentes de l'Etat dans lequel la décision de non-retour a été rendue.

§ 9. Pour l'application de l'article 11, 7 et 8, du Règlement du Conseil visé au § 1er, il est procédé à l'audition de l'enfant conformément à l'article 42, 2, a), dudit Règlement et au Règlement (CE) n° 1206/2001 du Conseil du 28 mai 2001 relatif à la coopération entre les juridictions des Etats membres dans le domaine de l'obtention des preuves en matière civile ou commerciale. "

Art. 12. Un article 1322undecies, rédigé comme suit, est inséré dans le même Code :

" Art. 1322undecies. En ordonnant le retour d'un enfant, en application de l'article 12 de la Convention de La Haye ou de l'article 11, 8, du Règlement du Conseil visés à l'article 1322bis, 3°, le président du tribunal fixe les modalités d'exécution de sa décision au regard de l'intérêt de l'enfant et désigne, si nécessaire, les personnes habilitées à accompagner l'huissier de justice pour l'exécution de celle-ci. "

Art. 13. Un article 1322duodecies, rédigé comme suit, est inséré dans le même Code :

" Art. 1322duodecies, § 1er. Pour l'application de l'article 11, 4, du Règlement du Conseil visé à l'article 1322bis, 3°, le ministère public saisit, à la demande de l'Autorité centrale belge, le tribunal de la jeunesse du lieu de la résidence habituelle de l'enfant avant son déplacement ou son non-retour illicite.

§ 2. La décision rendue par le tribunal de la jeunesse ainsi que les documents qui l'accompagnent doivent être communiqués à l'Autorité centrale belge dans les trois jours ouvrables du prononcé.

§ 3. Cette Autorité centrale est seule habilitée à assurer la transmission des pièces aux Autorités compétentes de l'Etat requérant. "

Art. 14. Un article 1322terdecies, rédigé comme suit, est inséré dans le même Code :

" Art. 1322terdecies. Aux fins de l'article 2 de la Convention européenne de Luxembourg du 20 mai 1980 sur la reconnaissance et l'exécution des décisions en matière de garde des enfants et le rétablissement de la garde des enfants, de l'article 6 de la Convention de La Haye du 25 octobre 1980 sur les aspects civils de l'enlèvement international d'enfants et de l'article 53 du Règlement (CE) n° 2201/2003 du Conseil du 27 novembre 2003 relatif à la compétence, la reconnaissance et l'exécution des décisions en matière matrimoniale et en matière de responsabilité parentale abrogeant le Règlement (CE) n° 1347/2000, l'Autorité centrale compétente est le Service public fédéral Justice. "

Art. 15. Un article 1322quaterdecies, rédigé comme suit, est inséré dans le même Code :

" Art. 1322quaterdecies. § 1er. Aux fins de l'application des articles 55, d) et 56, 1 à 3, du Règlement (CE) n° 2201/2003 du Conseil du 27 novembre 2003 relatif à la compétence, la reconnaissance et l'exécution des décisions en matière matrimoniale et en matière de responsabilité parentale abrogeant le Règlement (CE) n° 1347/2000, l'Autorité centrale belge, à savoir le Service public fédéral Justice, transmet à l'instance communautaire compétente, les demandes qui lui ont été adressées par la juridiction d'un autre Etat membre.

§ 2. Aux fins de l'application de l'article 56, 4, du Règlement visé au § 1er, l'Autorité centrale belge transmet à l'instance communautaire compétente, l'information qui lui a été communiquée par la juridiction d'un autre Etat membre. "

Wet van 10 mei 2007 betreffende de transseksualiteit, B.S. 11 juli 2007.

[...]

HOOFDSTUK VI. - Wijzigingen van de wet van 16 juli 2004 houdende het Wetboek van internationaal privaatrecht.

Art. 11. In hoofdstuk II van de wet van 16 juli 2004 houdende het Wetboek van internationaal privaatrecht wordt een afdeling 1bis ingevoegd, die de artikelen 35bis en 35ter omvat, luidende :
" Afdeling 1bis. Geslachtsaanpassing. "

Art. 12. In hetzelfde Wetboek wordt een artikel 35bis ingevoegd, luidende :
" Art. 35bis. Internationale bevoegdheid inzake geslachtsaanpassing.
Een aangifte van geslachtsaanpassing kan gedaan worden in België als de aangever Belg is of als hij volgens de bevolkingsregisters of de vreemdelingenregisters zijn hoofdverblijf in België heeft. "

Art. 13. In hetzelfde Wetboek wordt een artikel 35ter ingevoegd, luidende :
" Art. 35ter. Recht toepasselijk inzake geslachtsaanpassing.
De geslachtsaanpassing wordt beheerst door het recht bedoeld in artikel 34, § 1, eerste lid.
Bepalingen van het krachtens het eerste lid toepasselijk recht die de geslachtsaanpassing verbieden worden niet toegepast. "

[...]

Loi du 10 mai 2007 relative à la transsexualité, M.B. 11 juillet 2007.

[...]

CHAPITRE VI. - Modifications de la loi du 16 juillet 2004 portant le Code de droit international privé.

Art. 11. Dans le chapitre II de la loi du 16 juillet 2004 portant le Code de droit international privé, il est inséré une section 1rebis, comprenant les articles 35bis et 35ter, rédigée comme suit :
" Section 1rebis. Réassignation sexuelle. "

Art. 12. Un article 35bis, rédigé comme suit, est inséré dans le même Code :
" Art. 35bis. Compétence internationale en matière de réassignation sexuelle.
Une déclaration de réassignation sexuelle peut être établie en Belgique si le déclarant est belge ou est inscrit à titre principal en Belgique dans les registres de la population ou les registres des étrangers. "

Art. 13. Un article 35ter, rédigé comme suit, est inséré dans le même Code :
" Art. 35ter. Droit applicable en matière de réassignation sexuelle.
La réassignation sexuelle est régie par le droit visé à l'article 34, § 1er, alinéa 1er.
Les dispositions du droit applicable en vertu de l'alinéa 1er qui interdisent la réassignation sexuelle ne sont pas appliquées. "

[...]

Wet van 10 mei 2007 tot tenuitvoerlegging van Verordening (EG) nr. 2201/2003 van de Raad van 27 november 2003 betreffende de bevoegdheid en de erkenning en tenuitvoerlegging van beslissingen in huwelijkszaken en inzake de ouderlijke verantwoordelijkheid, en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 1347/2000, van het Europees Verdrag van Luxemburg van 20 mei 1980 betreffende de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen inzake het gezag over kinderen en betreffende het herstel van het gezag over kinderen, en van het Verdrag van 's-Gravenhage van 25 oktober 1980 betreffende de burgerrechtelijke aspecten van internationale ontvoering van kinderen, B.S. 21 juni 2007.

Artikel 1. Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 77 van de Grondwet.

Art. 2. Artikel 587, eerste lid, van het Gerechtelijk Wetboek, vervangen bij de wet van 3 april 1997 en gewijzigd bij de wetten van 10 augustus 1998, 4 mei 1999, 2 augustus 2002, 11 maart 2003, 26 juni 2003, 1 september 2004 en 22 mei 2005, wordt aangevuld als volgt :

" 15° over de in de artikelen 1322bis en 1322decies bedoelde vorderingen. "

Art. 3. In hetzelfde Wetboek wordt een artikel 633sexies ingevoegd, luidende :

" Art. 633sexies. § 1. Enkel de rechtbank van eerste aanleg die zitting houdt ter zetel van het hof van beroep in wiens rechtsgebied het kind, naar gelang van het geval, aanwezig is of zijn gewone verblijfplaats heeft op het tijdstip van de neerlegging of van de toezending van het verzoekschrift, is bevoegd om kennis te nemen van de in artikel 1322bis bedoelde verzoeken.

Wanneer de procedure in het Duits wordt gevoerd, is evenwel alleen de rechtbank van eerste aanleg te Eupen bevoegd.

§ 2. Als het kind niet in België aanwezig is, wordt het verzoekschrift neergelegd bij of toegezonden aan de griffie van de rechtbank van eerste aanleg die zitting houdt ter zetel van het hof van beroep in wiens rechtsgebied de verweerder zijn woonplaats of gewone verblijfplaats heeft.

Wanneer de procedure in het Duits wordt gevoerd, is evenwel alleen de rechtbank van eerste aanleg te Eupen bevoegd. "

Art. 4. In hetzelfde Wetboek wordt een artikel 633septies ingevoegd, luidende :

" Art. 633septies. Enkel de rechtbank van eerste aanleg die zitting houdt ter zetel van het hof van beroep in wiens rechtsgebied het kind voor zijn ongeoorloofde overbrenging of ongeoorloofde niet-terugkeer zijn gewone verblijfplaats had, is bevoegd om kennis te nemen van de in artikel 1322decies bedoelde verzoeken.

Wanneer de procedure in het Duits wordt gevoerd, is evenwel alleen de rechtbank van eerste aanleg te Eupen bevoegd. "

Art. 5. In hetzelfde Wetboek wordt een artikel 801bis ingevoegd, luidende :

" Art. 801bis. De rechter kan de verschrijvingen of misrekeningen verbeteren die voorkomen in een door hem gewezen certificaat, overeenkomstig Verordening (EG) nr. 2201/2003 van de Raad van 27 november 2003 betreffende de bevoegdheid en de erkenning en tenuitvoerlegging van beslissingen in huwelijkszaken en inzake de ouderlijke verantwoordelijkheid, en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 1347/2000. De Koning kan dit artikel van toepassing verklaren op certificaten, bedoeld in andere internationale Instrumenten.

Als de verschrijving of de misrekening enkel in het certificaat voorkomt, wordt de vordering tot verbetering ingeleid op eenzijdig verzoekschrift.

Als de verschrijving of de misrekening in het certificaat werd veroorzaakt door een verschrijving of een misrekening in de door de rechter gewezen beslissing waarvoor het werd uitgevaardigd, wordt de

verbetering van het certificaat samen gevorderd met een verbetering van de door de rechter gewezen beslissing. De rechtspleging in de artikelen 794 tot 801 wordt gevolgd.

De griffier zendt per gewone brief een afschrift van het verbeterde certificaat naar alle partijen in het geding. "

Art. 6. Artikel 1322bis van hetzelfde Wetboek, ingevoegd bij de wet van 10 augustus 1998, wordt vervangen als volgt :

" Art. 1322bis. § 1. Onverminderd de in artikel 1322decies bedoelde procedure, §§ 2 tot 7, worden volgende verzoeken bij de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg ingediend op de wijze omschreven in de artikelen 1034bis tot 1034quinquies :

1° de verzoeken gegrond op het Europees Verdrag van Luxemburg van 20 mei 1980 betreffende de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen inzake het gezag over kinderen en betreffende het herstel van het gezag over kinderen;

2° de verzoeken gegrond op het Verdrag van 's-Gravenhage van 25 oktober 1980 betreffende de burgerrechtelijke aspecten van internationale ontvoering van kinderen, die gericht zijn op de onmiddellijke terugkeer van het kind, de naleving van het recht van gezag of het omgangsrecht geldend in een andere Staat, dan wel op de regeling van het omgangsrecht;

3° de verzoeken gegrond op het Verdrag van 's-Gravenhage van 25 oktober 1980 betreffende de burgerrechtelijke aspecten van internationale ontvoering van kinderen, alsook op artikel 11 van Verordening (EG) nr. 2201/2003 van de Raad van 27 november 2003 betreffende de bevoegdheid en de erkenning en tenuitvoerlegging van beslissingen in huwelijkszaken en inzake de ouderlijke verantwoordelijkheid, en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 1347/2000, die gericht zijn op het verkrijgen van de terugkeer van het kind, dan wel van het gezag over dit kind ingevolge een beslissing houdende de niet-terugkeer gewezen in een andere lidstaat van de Europese Unie met toepassing van voornoemde Verordening;

4° de verzoeken gegrond op artikel 48 van de in 3° bedoelde Verordening met het oog op de bepaling van de modaliteiten van uitoefening van het omgangsrecht.

§ 2. De verzoeken gegrond op artikel 28 van de in § 1, 3°, bedoelde Verordening die gericht zijn op de verkrijging van de erkenning en de tenuitvoerlegging van de beslissingen inzake omgangsrecht en terugkeer van het kind worden aanhangig gemaakt bij de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg volgens de in de artikelen 1025 tot 1034 bedoelde procedure. "

Art. 7. Artikel 1322ter van hetzelfde Wetboek, ingevoegd bij de wet van 10 augustus 1998, wordt vervangen als volgt :

" Art. 1322ter. Onverminderd artikel 1322decies, wordt het verzoekschrift neergelegd bij of bij aangetekende brief toegezonden aan de griffie van de in artikel 633sexies bedoelde rechtbank van eerste aanleg. "

Art. 8. Artikel 1322quinquies, eerste lid, van hetzelfde Wetboek, ingevoegd bij de wet van 10 augustus 1998, wordt vervangen als volgt :

" Art. 1322quinquies. Indien het verzoek wordt ingediend door toedoen van de Centrale Autoriteit aangewezen op grond van een van de Verdragen of de Verordening van de Raad bedoeld in artikel 1322bis, wordt het verzoekschrift ondertekend en aan de voorzitter van de rechtbank voorgelegd door het openbaar ministerie. "

Art. 9. Artikel 1322sexies van hetzelfde Wetboek, ingevoegd bij de wet van 10 augustus 1998, wordt aangevuld als volgt :

" Geen enkel rechtsmiddel kan worden aangewend tegen een in België gewezen beslissing houdende de niet-terugkeer op grond van artikel 11, 6, van de in artikel 1322bis, 3°, bedoelde Verordening van de Raad.

Geen enkel rechtsmiddel kan worden aangewend tegen een beslissing houdende bepaling van de maatregelen tot bescherming op grond van artikel 11, 4, van de in artikel 1322bis, 3°, bedoelde Verordening van de Raad.

Geen enkel rechtsmiddel kan worden aangewend tegen een beschikking gewezen door de voorzitter van de rechtbank op grond van artikel 1322decies, § 5. "

Art. 10. In hetzelfde Wetboek wordt een artikel 1322nonies ingevoegd, luidende :

" Art. 1322nonies. § 1. De beslissing houdende de niet-terugkeer van het kind, gewezen in België op grond van het Verdrag van 's-Gravenhage en van de in artikel 1322bis, 3°, bedoelde Verordening van de Raad, alsook de stukken die als bijlage gaan, welke overeenkomstig artikel 11, 6, van bedoelde Verordening moeten worden toegezonden aan het bevoegde gerecht of aan de Centrale Autoriteit van de lidstaat waarin het kind onmiddellijk voor de ongeoorloofde overbrenging of de ongeoorloofde niet-terugkeer zijn gewone verblijfplaats had, worden door de griffier binnen drie werkdagen te rekenen vanaf de datum van de uitspraak toegezonden aan de Belgische Centrale Autoriteit.

§ 2. Enkel deze Centrale Autoriteit is gemachtigd om de verzending van de stukken aan de bevoegde overheden van de verzoekende Staat te waarborgen. "

Art. 11. In hetzelfde Wetboek wordt een artikel 1322decies ingevoegd, luidende :

" Art. 1322decies. § 1. De beslissing houdende de niet-terugkeer van het kind, gewezen in het buitenland, alsook de documenten die als bijlage gaan, toegezonden aan de Belgische Centrale Autoriteit overeenkomstig artikel 11, 6, van de in artikel 1322bis, 3°, bedoelde Verordening van de Raad, worden bij ter post aangetekende brief toegezonden aan de griffier van de rechtbank van eerste aanleg die zitting houdt ter zetel van het hof van beroep in wiens rechtsgebied het kind onmiddellijk voor zijn ongeoorloofde overbrenging of ongeoorloofde niet-terugkeer zijn gewone verblijfplaats had.

§ 2. Vanaf de ontvangst van de stukken en uiterlijk binnen drie werkdagen brengt de griffier de informatie bedoeld in artikel 11, 7, van de in § 1 bedoelde Verordening van de Raad bij gerechtsbrief ter kennis aan de partijen en aan het openbaar ministerie. De gerechtsbrief bevat de volgende vermeldingen :

1° de tekst van artikel 11 van de in artikel 1322bis, 3°, bedoelde Verordening van de Raad;

2° een verzoek aan de partijen om de conclusies binnen drie maanden te rekenen vanaf de kennisgeving bij de griffie neer te leggen. Deze neerlegging maakt het geschil aanhangig bij de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg.

§ 3. Indien ten minste een van de partijen conclusies neerlegt, roept de griffier de partijen onmiddellijk op voor de eerste dienstige terechtzitting.

§ 4. De aanhangigmaking bij de voorzitter van de rechtbank leidt tot de opschorting van de procedures ingesteld voor de hoven en rechtbanken waarbij een geschil inzake ouderlijke verantwoordelijkheid of een daarmee samenhangend geschil aanhangig is gemaakt.

§ 5. Ingeval de partijen binnen de termijn omschreven in § 2, 2°, geen opmerkingen naar voren brengen, wijst de voorzitter van de rechtbank een beschikking waarin zulks wordt vastgesteld. De griffier brengt die beschikking ter kennis van de partijen, van de Centrale Autoriteit en van het openbaar ministerie.

§ 6. De beslissing gewezen over het gezag over het kind op grond van artikel 11, 8, van de in § 1 bedoelde Verordening van de Raad, kan op verzoek van een van de partijen tevens betrekking hebben op het omgangsrecht, ingeval in de beslissing de terugkeer van het kind naar België zou worden bevolen.

§ 7. De griffier brengt de in § 6 bedoelde beslissing bij gerechtsbrief ter kennis van de partijen, van het openbaar ministerie en van de Belgische Centrale Autoriteit.

§ 8. Enkel de Belgische Centrale Autoriteit is gemachtigd om de verzending te waarborgen van de beslissing en van de stukken die als bijlage gaan aan de bevoegde overheden van de Staat waarin de beslissing houdende de niet-terugkeer werd gewezen.

§ 9. Voor de toepassing van artikel 11, 7 en 8, van de in § 1 bedoelde Verordening van de Raad, wordt het kind gehoord overeenkomstig artikel 42, 2, a), van bovengenoemde Verordening en Verordening (EG) nr. 1206/2001 van de Raad van 28 mei 2001 betreffende de samenwerking tussen de gerechten van de lidstaten op het gebied van bewijsverkrijging in burgerlijke en handelszaken. "

Art. 12. In hetzelfde Wetboek wordt een artikel 1322undecies ingevoegd, luidende :

" Art. 1322undecies. In de beslissing waarin de terugkeer van het kind wordt bevolen op grond van artikel 12 van het Verdrag van 's-Gravenhage of van artikel 11, 8, van de Verordening van de Raad bedoeld in artikel 1322bis, 3°, bepaalt de voorzitter van de rechtbank de nadere regels betreffende de tenuitvoerlegging van zijn beslissing, rekening houdend met het belang van het kind, en wijst, indien hij zulks nodig acht, de personen aan die gemachtigd zijn de deurwaarder te vergezellen voor de tenuitvoerlegging ervan. "

Art. 13. In hetzelfde Wetboek wordt een artikel 1322duodecies ingevoegd, luidende :

" Art. 1322duodecies. § 1. Voor de toepassing van artikel 11, 4, van de in artikel 1322bis, 3°, bedoelde Verordening van de Raad, maakt het openbaar ministerie, op vraag van de Belgische Centrale Autoriteit, de zaak aanhangig bij de jeugdrechtbank van de plaats waar het kind voor zijn ongeoorloofde overbrenging of ongeoorloofde niet-terugkeer zijn gewone verblijfplaats had.

§ 2. De beslissing gewezen door de jeugdrechtbank en de documenten die als bijlage gaan moeten binnen drie werkdagen te rekenen vanaf de uitspraak aan de Belgische Centrale Autoriteit worden toegezonden.

§ 3. Enkel deze Centrale Autoriteit is gemachtigd om de verzending van de stukken aan de bevoegde overheden van de verzoekende Staat te waarborgen. "

Art. 14. In hetzelfde Wetboek wordt een artikel 1322terdecies ingevoegd, luidende :

" Art. 1322terdecies. Voor de toepassing van artikel 2 van het Europees Verdrag van Luxemburg van 20 mei 1980 betreffende de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen inzake het gezag over kinderen en betreffende het herstel van het gezag over kinderen, van artikel 6 van het Verdrag van 's-Gravenhage van 25 oktober 1980 betreffende de burgerrechtelijke aspecten van internationale ontvoering van kinderen en van artikel 53 van Verordening (EG) nr. 2201/2003 van de Raad van 27 november 2003 betreffende de bevoegdheid en de erkenning en tenuitvoerlegging van beslissingen in huwelijkszaken en inzake de ouderlijke verantwoordelijkheid, en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 1347/2000, is de bevoegde Centrale Autoriteit de Federale Overheidsdienst Justitie. "

Art. 15. In hetzelfde Wetboek wordt een artikel 1322quaterdecies ingevoegd, luidende :

" Art. 1322quaterdecies. § 1. Met het oog op de toepassing van de artikelen 55, d) en 56, 1 tot 3, van de Verordening (EG) nr. 2201/2003 van de Raad van 27 november 2003 betreffende de bevoegdheid en de erkenning en tenuitvoerlegging van beslissingen in huwelijkszaken en inzake de ouderlijke verantwoordelijkheid, en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 1347/ 2000, zendt de Belgische Centrale Autoriteit, te weten de Federale Overheidsdienst Justitie, de verzoeken die haar zijn bezorgd door het gerecht van een andere lidstaat over aan de bevoegde gemeenschapsinstantie.

§ 2. Met het oog op de toepassing van artikel 56, 4, van de in § 1 bedoelde Verordening, zendt de Belgische Centrale Autoriteit de informatie die haar is bezorgd door het gerecht van een andere lidstaat over aan de bevoegde gemeenschapsinstantie. "

Loi du 10 mai 2007 visant la mise en oeuvre du Règlement (CE) n° 2201/2003 du Conseil du 27 novembre 2003 relatif à la compétence, la reconnaissance et l'exécution des décisions en matière matrimoniale et en matière de responsabilité parentale abrogeant le Règlement (CE) n° 1347/2000, de la Convention européenne de Luxembourg du 20 mai 1980 sur la reconnaissance et l'exécution des décisions en matière de garde des enfants et le rétablissement de la garde des enfants ainsi que de la Convention de La Haye du 25 octobre 1980 sur les aspects civils de l'enlèvement international d'enfants, M.B. 21 juin 2007.

Article 1. La présente loi règle une matière visée à l'article 77 de la Constitution.

Art. 2. L'article 587, alinéa 1er, du Code judiciaire, remplacé par la loi du 3 avril 1997 et modifié par les lois du 10 août 1998, 4 mai 1999, 2 août 2002, 11 mars 2003, 26 juin 2003, 1er septembre 2004 et 22 mai 2005, est complété comme suit :

" 15° sur les demandes visées aux articles 1322bis et 1322decies. "

Art. 3. Un article 633sexies, rédigé comme suit, est inséré dans le même Code :

" Art. 633sexies. § 1er. Le tribunal de première instance qui est établi au siège de la cour d'appel dans le ressort de laquelle l'enfant, selon le cas, est présent ou a sa résidence habituelle au moment du dépôt ou de l'envoi de la requête, est seul compétent pour connaître des demandes visées à l'article 1322bis.

Toutefois, lorsque la procédure est en langue allemande, le tribunal de première instance d'Eupen est seul compétent.

§ 2. A défaut de présence de l'enfant en Belgique, la requête est déposée ou envoyée au greffe du tribunal de première instance qui est établi au siège de la cour d'appel dans le ressort de laquelle le défendeur a son domicile ou sa résidence habituelle.

Toutefois, lorsque la procédure est en langue allemande, le tribunal de première instance d'Eupen est seul compétent. "

Art. 4. Un article 633septies, rédigé comme suit, est inséré dans le même Code :

" Art. 633septies. Le tribunal de première instance qui est établi au siège de la cour d'appel dans le ressort de laquelle l'enfant avait sa résidence habituelle avant son déplacement ou son non-retour illicite, est seul compétent pour connaître des demandes visées à l'article 1322decies.

Toutefois, lorsque la procédure est en langue allemande, le tribunal de première instance d'Eupen est seul compétent. "

Art. 5. Un article 801bis, rédigé comme suit, est inséré dans le même Code :

" Art. 801bis. Le juge peut rectifier les erreurs matérielles ou de calcul qui seraient contenues dans un certificat établi par lui, conformément au Règlement (CE) n° 2201/2003 du Conseil du 27 novembre 2003 relatif à la compétence, la reconnaissance et l'exécution des décisions en matière matrimoniale et en matière de responsabilité parentale abrogeant le Règlement (CE) n° 1347/2000. Le Roi peut déclarer le présent article applicable aux certificats visés dans d'autres instruments internationaux.

Si l'erreur matérielle ou de calcul n'intervient que dans le certificat, la demande de rectification est introduite par requête unilatérale.

Si l'erreur matérielle ou de calcul dans le certificat est le résultat d'une erreur matérielle ou de calcul contenue dans la décision rendue par le juge pour laquelle le certificat a été émis, la rectification du certificat est demandée conjointement à celle de la décision rendue par le juge. La procédure prévue aux articles 794 à 801 est suivie.

Le greffier envoie par lettre ordinaire une copie du certificat rectifié à toutes les parties à la cause. "

Art. 6. L'article 1322bis du même Code, inséré par la loi du 10 août 1998, est remplacé par la disposition suivante :

" Art. 1322bis. § 1er. Sans préjudice de la procédure prévue à l'article 1322decies, §§ 2 à 7, le président du tribunal de première instance est saisi, selon la procédure prévue aux articles 1034bis à 1034quinquies :

1° des demandes fondées sur la Convention européenne de Luxembourg du 20 mai 1980 sur la reconnaissance et l'exécution des décisions en matière de garde des enfants et le rétablissement de la garde des enfants;

2° des demandes fondées sur la Convention de La Haye du 25 octobre 1980 sur les aspects civils de l'enlèvement international d'enfants, qui tendent à obtenir le retour immédiat de l'enfant, le respect du droit de garde ou de visite existant dans un autre Etat, ou qui tendent à l'organisation d'un droit de visite;

3° des demandes fondées sur la Convention de La Haye du 25 octobre 1980 sur les aspects civils de l'enlèvement international d'enfants et sur l'article 11 du Règlement (CE) n° 2201/2003 du Conseil du 27 novembre 2003 relatif à la compétence, la reconnaissance et l'exécution des décisions en matière matrimoniale et en matière de responsabilité parentale abrogeant le Règlement (CE) n° 1347/2000, qui tendent à obtenir, soit le retour de l'enfant, soit la garde de celui-ci à la suite d'une décision de non-retour rendue dans un autre Etat membre de l'Union européenne en application dudit règlement;

4° des demandes fondées sur l'article 48 du Règlement visé au 3°, qui tendent à arrêter les modalités pratiques de l'exercice du droit de visite.

§ 2. Le président du tribunal de première instance est saisi, selon la procédure prévue aux articles 1025 à 1034, des demandes fondées sur l'article 28 du Règlement du Conseil visé au § 1er, 3°, qui tendent à obtenir la reconnaissance et l'exécution des décisions en matière de droit de visite et de retour de l'enfant. "

Art. 7. L'article 1322ter du même Code, inséré par la loi du 10 août 1998, est remplacé par la disposition suivante :

" Art. 1322ter. Sans préjudice de l'article 1322decies, la requête est déposée ou envoyée par lettre recommandée au greffe du tribunal de première instance visé à l'article 633sexies. "

Art. 8. L'article 1322quinquies, alinéa 1er, du même Code, inséré par la loi du 10 août 1998, est remplacé par la disposition suivante :

" Art. 1322quinquies. Lorsque la demande est formulée par l'intermédiaire de l'Autorité centrale désignée sur la base de l'une des Conventions ou du Règlement du Conseil visés à l'article 1322bis, la requête est signée et présentée au président du tribunal par le ministère public. "

Art. 9. L'article 1322sexies du même Code, inséré par la loi du 10 août 1998, est complété par les alinéas suivants :

" Aucun recours ne peut être exercé à l'encontre d'une décision de non-retour rendue en Belgique en application de l'article 11, 6, du Règlement du Conseil visé à l'article 1322bis, 3°.

Aucun recours ne peut être exercé à l'encontre d'une décision arrêtant des mesures protectionnelles en application de l'article 11, 4, du Règlement du Conseil visé à l'article 1322bis, 3°.

Aucun recours ne peut être exercé à l'encontre de l'ordonnance rendue par le président du tribunal en application de l'article 1322decies, § 5. "

Art. 10. Un article 1322nonies, rédigé comme suit, est inséré dans le même Code :

" Art. 1322nonies. § 1er. La décision de non-retour de l'enfant, rendue en Belgique en application de la Convention de La Haye et du Règlement du Conseil visé à l'article 1322bis, 3°, ainsi que les documents qui l'accompagnent, qui doivent, en application de l'article 11, 6, dudit Règlement, être transmis à la juridiction compétente ou à l'Autorité centrale de l'Etat membre dans lequel l'enfant avait sa résidence habituelle immédiatement avant son déplacement ou son non-retour illicite, sont communiqués par le greffier à l'Autorité centrale belge, dans les trois jours ouvrables à dater du prononcé.

§ 2. Cette Autorité centrale est seule habilitée à assurer la transmission des pièces aux Autorités compétentes de l'Etat requérant. "

Art. 11. Un article 1322decies, rédigé comme suit, est inséré dans le même Code :

" Art. 1322decies. § 1er. La décision de non-retour de l'enfant rendue à l'étranger, ainsi que les documents qui l'accompagnent, transmis à l'Autorité centrale belge en application de l'article 11, 6, du Règlement du Conseil visé à l'article 1322bis, 3°, sont envoyés par lettre recommandée au greffier du tribunal de première instance qui est établi au siège de la Cour d'appel dans le ressort de laquelle l'enfant avait sa résidence habituelle immédiatement avant son déplacement ou son non-retour illicite.

§ 2. Dès réception des pièces et au plus tard dans les trois jours ouvrables, le greffier notifie par pli judiciaire aux parties et au ministère public, l'information contenue à l'article 11, 7 du Règlement du Conseil visé au § 1er. Le pli judiciaire contient les mentions suivantes :

1° le texte de l'article 11 du Règlement du Conseil visé à l'article 1322bis, 3°;

2° une invitation aux parties à déposer des conclusions au greffe, dans les trois mois de la notification. Le dépôt de ces conclusions opère saisine du président du tribunal de première instance.

§ 3. Si l'une au moins des parties dépose des conclusions, le greffier convoque immédiatement les parties à la première audience utile.

§ 4. La saisine du président du tribunal opère suspension des procédures engagées devant les cours et tribunaux, saisis d'un litige en matière de responsabilité parentale ou d'un litige connexe.

§ 5. A défaut pour les parties de présenter des observations au tribunal dans le délai prévu au § 2, 2°, le président du tribunal rend une ordonnance le constatant, qui est notifiée par le greffier aux parties, à l'Autorité centrale et au ministère public.

§ 6. La décision rendue sur la question de la garde de l'enfant en application de l'article 11, 8 du Règlement du Conseil visé au § 1er, peut également, à la demande de l'une des parties, porter sur le droit de visite dans l'hypothèse où elle ordonnerait le retour de l'enfant en Belgique.

§ 7. La décision visée au § 6 est notifiée par le greffier aux parties, au ministère public et à l'Autorité centrale belge par pli judiciaire.

§ 8. L'autorité centrale belge est seule habilitée à assurer la transmission de la décision et des pièces qui l'accompagnent aux Autorités compétentes de l'Etat dans lequel la décision de non-retour a été rendue.

§ 9. Pour l'application de l'article 11, 7 et 8, du Règlement du Conseil visé au § 1er, il est procédé à l'audition de l'enfant conformément à l'article 42, 2, a), dudit Règlement et au Règlement (CE) n° 1206/2001 du Conseil du 28 mai 2001 relatif à la coopération entre les juridictions des Etats membres dans le domaine de l'obtention des preuves en matière civile ou commerciale. "

Art. 12. Un article 1322undecies, rédigé comme suit, est inséré dans le même Code :

" Art. 1322undecies. En ordonnant le retour d'un enfant, en application de l'article 12 de la Convention de La Haye ou de l'article 11, 8, du Règlement du Conseil visés à l'article 1322bis, 3°, le président du tribunal fixe les modalités d'exécution de sa décision au regard de l'intérêt de l'enfant et désigne, si nécessaire, les personnes habilitées à accompagner l'huissier de justice pour l'exécution de celle-ci. "

Art. 13. Un article 1322duodecies, rédigé comme suit, est inséré dans le même Code :

" Art. 1322duodecies, § 1er. Pour l'application de l'article 11, 4, du Règlement du Conseil visé à l'article 1322bis, 3°, le ministère public saisit, à la demande de l'Autorité centrale belge, le tribunal de la jeunesse du lieu de la résidence habituelle de l'enfant avant son déplacement ou son non-retour illicite.

§ 2. La décision rendue par le tribunal de la jeunesse ainsi que les documents qui l'accompagnent doivent être communiqués à l'Autorité centrale belge dans les trois jours ouvrables du prononcé.

§ 3. Cette Autorité centrale est seule habilitée à assurer la transmission des pièces aux Autorités compétentes de l'Etat requérant. "

Art. 14. Un article 1322terdecies, rédigé comme suit, est inséré dans le même Code :

" Art. 1322terdecies. Aux fins de l'article 2 de la Convention européenne de Luxembourg du 20 mai 1980 sur la reconnaissance et l'exécution des décisions en matière de garde des enfants et le rétablissement de la garde des enfants, de l'article 6 de la Convention de La Haye du 25 octobre 1980 sur les aspects civils de l'enlèvement international d'enfants et de l'article 53 du Règlement (CE) n° 2201/2003 du Conseil du 27 novembre 2003 relatif à la compétence, la reconnaissance et l'exécution des décisions en matière matrimoniale et en matière de responsabilité parentale abrogeant le Règlement (CE) n° 1347/2000, l'Autorité centrale compétente est le Service public fédéral Justice. "

Art. 15. Un article 1322quaterdecies, rédigé comme suit, est inséré dans le même Code :

" Art. 1322quaterdecies. § 1er. Aux fins de l'application des articles 55, d) et 56, 1 à 3, du Règlement (CE) n° 2201/2003 du Conseil du 27 novembre 2003 relatif à la compétence, la reconnaissance et l'exécution des décisions en matière matrimoniale et en matière de responsabilité parentale abrogeant le Règlement (CE) n° 1347/2000, l'Autorité centrale belge, à savoir le Service public fédéral Justice, transmet à l'instance communautaire compétente, les demandes qui lui ont été adressées par la juridiction d'un autre Etat membre.

§ 2. Aux fins de l'application de l'article 56, 4, du Règlement visé au § 1er, l'Autorité centrale belge transmet à l'instance communautaire compétente, l'information qui lui a été communiquée par la juridiction d'un autre Etat membre. "

Wet van 9 mei 2007 tot wijziging van diverse bepalingen betreffende de afwezigheid en de gerechtelijke verklaring van overlijden (1), B.S. 21 juni 2007.

[...]

HOOFDSTUK VI. Wijzigingen van het Wetboek van internationaal privaatrecht

Art. 51. In artikel 41, eerste lid, van de wet houdende het Wetboek van internationaal privaatrecht van 16 juli 2004 worden de woorden « door het recht van de Staat waarvan de persoon bij zijn verdwijning de nationaliteit had. » vervangen door de woorden « door het recht van de Staat waarvan de persoon bij zijn verdwijning de nationaliteit had, of als het recht een dergelijk instituut niet kent, door het recht van de Staat op wiens grondgebied de persoon bij zijn verdwijning zijn gewone verblijfplaats had. ».

[...]

Loi du 9 mai 2007 modifiant diverses dispositions relatives à l'absence et à la déclaration judiciaire de décès (1), M.B. 21 juin 2007.

[...]

CHAPITRE VI. Modifications du Code de droit international privé

Art. 51. Dans l'article 41, alinéa 1er, de la loi portant le Code de droit international privé du 16 juillet 2004, les mots « par le droit de l'Etat dont la personne avait la nationalité lors de sa disparition » sont remplacés par les mots « par le droit de l'Etat dont la personne avait la nationalité lors de sa disparition ou, lorsque ce droit ne connaît pas une telle institution, par le droit de l'Etat sur le territoire duquel la personne résidait habituellement lors de sa disparition. ».

[...]

Koninklijk besluit van 25 april 2007 tot vaststelling van de datum van inwerkingtreding van artikel 386, 1° en 2°, van de wet van 27 december 2006 houdende diverse bepalingen (I), B.S. 10 mei 2007.

Artikel 1. Artikel 386, 1° en 2°, van de wet van 27 december 2006 houdende diverse bepalingen (I), treedt, ten aanzien van de Belgische onderdanen die vrijwillig de nationaliteit verwerven van een Staat die geen Partij is bij het Verdrag betreffende de beperking van gevallen van meervoudige nationaliteit en betreffende militaire verplichtingen in geval van meervoudige nationaliteit, opgemaakt te Straatsburg op 6 mei 1963 en goedgekeurd bij de wet van 22 mei 1991, in werking dertig dagen na de bekendmaking van dit besluit in het Belgisch Staatsblad.

Art. 2. Dit besluit treedt in werking de dag waarop het in het Belgisch Staatsblad wordt bekendgemaakt.

Art. 3. Onze Minister van Justitie is belast met de uitvoering van dit besluit.

Arrêté royal du 25 avril 2007 fixant la date d'entrée en vigueur de l'article 386, 1° et 2°, de la loi du 27 décembre 2006 portant des dispositions diverses (I), M.B. 10 mai 2007.

Article 1. L'article 386, 1° et 2°, de la loi du 27 décembre 2006 portant des dispositions diverses (I), entre en vigueur, à l'égard des ressortissants belges qui acquièrent volontairement la nationalité d'un Etat non Partie à la Convention sur la réduction des cas de pluralité de nationalités et sur les obligations militaires en cas de pluralité de nationalités, faite à Strasbourg le 6 mai 1963 et approuvée par la loi du 22 mai 1991, trente jours à compter de la publication du présent arrêté au Moniteur belge.

Art. 2. Le présent arrêté entre en vigueur le jour de sa publication au Moniteur belge.

Art. 3. Notre Ministre de la Justice est chargée de l'exécution du présent arrêté.

Wet van 21 april 2007 houdende diverse bepalingen betreffende de procedure inzake indiening van Europese octrooiaanvragen en de gevolgen van deze aanvragen en van de Europese octrooien in België (1), B.S. 4 september 2007.

Artikel 1. Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 78 van de Grondwet.

Art. 2. § 1. De octrooiaanvraag verricht volgens de bepalingen van het Europees Octrooiverdrag herzien door de Akte van 29 november 2000 (hierna te noemen « Europees Octrooiverdrag ») kan, naar keuze van de aanvrager, ingediend worden hetzij bij de Dienst voor de Intellectuele Eigendom van de Federale Overheidsdienst Economie, hetzij bij het Europees Octrooibureau.

§ 2. De octrooiaanvraag verricht volgens de bepalingen van het Europees Octrooiverdrag, door personen die de Belgische nationaliteit bezitten of hun woonplaats of hun zetel in België hebben en die de verdediging van het grondgebied of de veiligheid van de Staat kan aanbelangen moet bij de Dienst voor de Intellectuele Eigendom worden ingediend. De bepalingen van de wet van 10 januari 1955 betreffende de bekendmaking en de toepassing der uitvindingen en fabrieksgeheimen welke de verdediging van het grondgebied of de veiligheid van de Staat aanbelangen zijn hierop van toepassing.

§ 3. De Europese octrooiaanvraag verleent niet de in het artikel 64 van het Europees Octrooiverdrag bedoelde bescherming. Een redelijke vergoeding, vastgesteld volgens de omstandigheden, kan echter geëist worden van elke persoon die de uitvinding waarop de aanvraag betrekking heeft in België heeft geëxploiteerd vanaf de dag waarop de conclusies voor het publiek toegankelijk zijn gemaakt bij de Dienst voor de Intellectuele Eigendom of aan deze persoon zijn verstrekt in één van de officiële nationale talen.

Art. 3. § 1. Indien de tekst, waarin het Europees Octrooibureau het Europees octrooi verleent of in stand houdt als gevolg van een aanvraag waarin België werd aangewezen, niet is opgesteld in één van de nationale talen, moet de aanvrager aan de Dienst voor de Intellectuele Eigendom een vertaling in één van deze talen sturen binnen de termijn van drie maanden te rekenen vanaf de dag van de publicatie van de vermelding van de verlening van het octrooi of desgevallend van de beslissing betreffende de instandhouding van het octrooi in de gewijzigde vorm ervan.

§ 2. Indien aan de bepaling van § 1 geen gevolg wordt gegeven dan wordt het Europees octrooi geacht in België vanaf het begin geen gevolgen te hebben.

§ 3. De Dienst voor de Intellectuele Eigendom houdt een register van alle Europese octrooien bedoeld in § 1 die gevolgen hebben op het nationaal grondgebied, stelt de tekst of eventueel de vertaling ter beschikking van het publiek en ontvangt de nationale taksen voor de instandhouding van het octrooi voor de jaren die volgen op het jaar waarin de publicatie heeft plaatsgehad van de vermelding van de verlening van het octrooi.

Art. 4. De bepalingen van artikel 3 doen geen afbreuk aan het recht van de nationale rechtbanken om een volledige vertaling te eisen van de aanvraag of van het verleend octrooi in de taal van de gerechtelijke procedure.

Art. 5. § 1. Voor zover een Belgisch octrooi betrekking heeft op een uitvinding waarvoor een Europees octrooi is verleend aan dezelfde uitvinder of aan zijn rechtverkrijgende met dezelfde aanvraagdatum of, indien voorrang is ingeroepen, met dezelfde voorrangdatum, heeft het

Belgisch octrooi voor zover het dezelfde uitvinding als het Europees octrooi beschermt geen rechtsgevolgen meer vanaf hetzij de datum waarop de voor het instellen van oppositie tegen het Europees octrooi vastgestelde termijn is verstreken zonder dat oppositie is ingesteld hetzij de datum waarop de oppositieprocedure is afgesloten waarbij het Europees octrooi is in stand gehouden.

Het beëindigen of de nietigverklaring van het Europees octrooi op een later tijdstip laat de bepalingen van dit artikel onverlet.

§ 2. De rechtbank van koophandel van Brussel stelt vast dat het Belgisch octrooi opgehouden heeft geheel of gedeeltelijk rechtsgevolgen te hebben in de voorwaarden bepaald in § 1.

De griffiers der hoven en rechtbanken delen, per gewone brief, aan de Dienst voor de Intellectuele Eigendom kosteloos een afschrift mede van de rechterlijke beslissingen op grond van deze paragraaf gewezen binnen één maand na het in kracht van gewijsde gaan van het vonnis of arrest, of van het instellen van een beroep of verzet tegen het vonnis of arrest.

§ 3. Wanneer het arrest of het vonnis in kracht van gewijsde is gegaan dan wordt de vaststelling ingeschreven in het register en ter kennis van het publiek gebracht.

Art. 6. De houder van een Europese aanvraag kan vragen in de gevallen bedoeld in artikel 135, § 1, onder a, van het Europees Octrooiverdrag de nationale verleningsprocedure voor een Belgisch uitvindingsoctrooi te beginnen. Deze aanvraag zal afgewezen worden indien er niet binnen een termijn van drie maanden na ontvangst door de Dienst voor de Intellectuele Eigendom, van de aanvraag tot omzetting aan de volgende voorwaarden is voldaan :

a) de betaling van de nationale indieningstaks;

b) de indiening van de tekst van de aanvraag in één van de nationale talen indien de Europese octrooiaanvraag niet gesteld is in één van deze talen.

Het verslag van nieuwheidsonderzoek kan, indien het is opgesteld door het Europees Octrooibureau gebruikt worden in de verleningsprocedure.

Art. 7. De Koning wijst de nationale autoriteiten aan tot wie het Europees bureau zich kan wenden voor administratieve en gerechtelijke samenwerking in toepassing van artikel 131 van het Europees Octrooiverdrag.

Art. 8. Het verzoek om een technisch advies bedoeld in artikel 25 van het Europees Octrooiverdrag mag rechtstreeks aan het Europees Octrooibureau gestuurd worden.

Art. 9. De publicatie van de vertalingen en van de gereviseerde vertalingen als vermeld in artikel 3 van deze wet geeft aanleiding tot de betaling van een vergoeding. Deze vergoeding kan worden geëist bij de indiening van de vertaling of moet worden betaald aan de Dienst voor de Intellectuele Eigendom binnen de in artikel 3, § 1, van deze wet vermelde termijn. De Koning bepaalt het bedrag en de wijze van betaling van deze vergoeding.

Art. 10. Artikel 574 van het Gerechtelijk Wetboek, gewijzigd bij de wetten van 22 juli 1991, 17 juli 1997, 10 februari 1998, 10 februari 1999, 7 mei 1999, 24 maart 2003, 22 juli 2004 en 20 december 2005, wordt aangevuld met het volgende lid :

« 15° de vordering om te laten vaststellen dat er een cumulatie is van verworven beschermingen voor éénzelfde uitvinding door het Belgische octrooi en door het Europese octrooi, ingesteld bij toepassing van artikel 5 van de wet van ... houdende diverse bepalingen betreffende de procedure voor het indienen van Europese octrooiaanvragen en de gevolgen van deze aanvragen en van de Europese octrooien in België ».

Art. 11. In artikel 633quinquies van het Gerechtelijk Wetboek ingevoegd bij de wet van 20 december 2005, worden de woorden « in de gevallen zoals bedoeld in artikel 574, 11° en 14° » vervangen door de woorden « in de gevallen zoals bedoeld in artikel 574, 11°, 14° en 15° ».

Art. 12. In artikel 2, § 2, van de wet van 8 juli 1977 houdende goedkeuring van volgende internationale akten :

1. Verdrag betreffende de eenmaking van enige beginselen van het octrooirecht, opgemaakt te Straatsburg op 27 november 1963;
 2. Verdrag tot samenwerking inzake octrooien, en Uitvoeringsreglement, opgemaakt te Washington op 19 juni 1970;
 3. Verdrag betreffende de verlening van Europese octrooien (Europees Octrooiverdrag), Uitvoerings-reglement en vier Protocollen, opgemaakt te München op 5 oktober 1973;
 4. Verdrag betreffende het Europees octrooi voor de Gemeenschappelijke Markt (Gemeenschaps-octrooiverdrag), en Uitvoeringsreglement, opgemaakt te Luxemburg op 15 december 1975,
- vervallen de woorden « en van de wet van 4 augustus 1955 betreffende de veiligheid van de Staat op het gebied van atoomenergie ».

Art. 13. In artikel 3, § 2 van dezelfde wet vervallen de woorden « en van de wet van 4 augustus 1955 betreffende de veiligheid van de Staat op het gebied van atoomenergie ».

Art. 14. In artikel 7, § 2, van dezelfde wet worden de woorden « De rechtbanken van eerste aanleg stellen vast » vervangen door de woorden « De rechtbank van koophandel van Brussel stelt vast ».

Art. 15. Deze wet is van toepassing op alle Europese octrooiaanvragen die worden ingediend na de inwerkingtreding ervan, alsmede op alle Europese octrooien die zijn verleend naar aanleiding van die aanvragen.

Onverminderd beslissingen van de Raad van bestuur van de Europese octrooiorganisatie genomen in toepassing van artikel 7, § 1, tweede zin en § 2, van de Akte van herziening van het Verdrag inzake de verlening van Europese octrooien (Verdrag inzake het Europees octrooi) van 5 oktober 1973, laatst gewijzigd op 17 december 1991, gedaan te München op 29 november 2000, is deze wet niet van toepassing op Europese octrooien die reeds zijn verleend op de datum van de inwerkingtreding ervan noch op Europese octrooiaanvragen die op dat tijdstip in behandeling zijn.

Art. 16. Deze wet treedt in werking op de datum van het in werking treden ten aanzien van België van het Verdrag inzake de verlening van Europese octrooien van 5 oktober 1973, herzien door de Akte gedaan te München op 29 november 2000.

Loi du 21 avril 2007 portant diverses dispositions relatives à la procédure de dépôt des demandes de brevet européen et aux effets de ces demandes et des brevets européens en Belgique (1), M.B. 4 septembre 2007.

Article 1er. La présente loi règle une matière visée à l'article 78 de la Constitution.

Art. 2. § 1er. La demande de brevet effectuée suivant les dispositions de la Convention sur le brevet européen révisée par l'Acte du 29 novembre 2000 (ci-après dénommée « Convention sur le brevet européen ») peut être déposée, au choix du demandeur, soit auprès de l'Office de la Propriété Intellectuelle du Service public fédéral Economie, soit auprès de l'Office européen des brevets.

§ 2. La demande de brevet, effectuée suivant les dispositions de la Convention sur le brevet européen, par des personnes ayant la nationalité belge ou leur domicile ou leur siège en Belgique et qui peut intéresser la défense du territoire ou la sûreté de l'Etat doit être déposée auprès de l'Office de la Propriété Intellectuelle. Les dispositions de la loi du 10 janvier 1955 relative à la divulgation et à la mise en oeuvre des inventions et secrets de fabrique intéressant la défense du territoire ou la sûreté de l'Etat lui sont applicables.

§ 3. La demande de brevet européen n'assure pas la protection visée à l'article 64 de la Convention sur le brevet européen. Néanmoins une indemnité raisonnable, fixée suivant les circonstances, peut être exigée de toute personne ayant exploité en Belgique l'invention, objet de la demande, à partir de la date à laquelle les revendications ont été rendues accessibles au public auprès de l'Office de la Propriété Intellectuelle ou ont été remises à cette personne dans une des langues nationales.

Art. 3. § 1er. Si le texte dans lequel l'Office européen des brevets délivre ou maintient un brevet européen, à la suite d'une demande dans laquelle la Belgique a été désignée, n'est pas rédigé dans une des langues nationales, le demandeur doit fournir à l'Office de la Propriété Intellectuelle une traduction dans une de ces langues, dans un délai de trois mois à compter du jour de la publication de la mention de la délivrance du brevet ou, le cas échéant, de la décision relative au maintien du brevet sous sa forme modifiée.

§ 2. Si la disposition du § 1er n'est pas observée, le brevet européen est, dès l'origine, réputé sans effet en Belgique.

§ 3. L'Office de la Propriété Intellectuelle tient un registre de tous les brevets européens visés au § 1er qui ont effet sur le territoire national, met le texte ou éventuellement la traduction à la disposition du public et perçoit les taxes nationales pour le maintien en vigueur du brevet pour les années qui suivent celle au cours de laquelle a eu lieu la publication de la mention de la délivrance du brevet.

Art. 4. Les dispositions de l'article 3 n'affectent pas le droit des tribunaux nationaux d'exiger une traduction intégrale de la demande ou du brevet délivré dans la langue de la procédure judiciaire.

Art. 5. § 1er. Dans la mesure où un brevet belge a pour objet une invention pour laquelle un brevet européen a été délivré au même inventeur ou à son ayant cause avec la même date de dépôt ou, si une priorité a été revendiquée, avec la même date de priorité, le brevet belge, pour autant qu'il couvre la même invention que le brevet européen, cesse de produire ses effets soit à la date à laquelle le délai prévu pour la formation de l'opposition au brevet européen est

expiré sans qu'une opposition ait été formée, soit à la date à laquelle la procédure d'opposition est close, le brevet européen ayant été maintenu.

L'extinction ou l'annulation ultérieure du brevet européen n'affecte pas les dispositions du présent article.

§ 2. Le tribunal de commerce de Bruxelles constate que le brevet belge a cessé de produire ses effets en tout ou en partie dans les conditions prévues au § 1er.

Les greffiers des cours et tribunaux communiquent gratuitement, par lettre ordinaire, à l'Office de la Propriété Intellectuelle une copie des décisions judiciaires rendues sur la base du présent paragraphe au plus tard un mois après la date à laquelle l'arrêt ou le jugement a été coulé en force de chose jugée ou après la date à laquelle un appel a été interjeté ou une opposition a été formée contre cette décision.

§ 3. Lorsque l'arrêt ou le jugement est coulé en force de chose jugée, la constatation est inscrite au registre des brevets et portée à la connaissance du public.

Art. 6. Le titulaire d'une demande européenne peut demander dans les cas visés à l'article 135, § 1er, lettre a, de la Convention sur le brevet européen, d'engager la procédure de délivrance d'un brevet d'invention belge. Cette demande sera rejetée s'il ne satisfait pas, dans un délai de trois mois après réception par l'Office de la Propriété Intellectuelle de la requête en transformation, aux conditions suivantes :

a) acquitter la taxe nationale de dépôt;

b) produire le texte de la demande dans une des langues nationales si la demande de brevet européen n'est pas rédigée dans une de ces langues.

Le rapport de recherche, s'il a été établi par l'Office européen des brevets, pourra être utilisé dans la procédure de délivrance.

Art. 7. Le Roi désigne les autorités nationales auxquelles l'Office européen peut s'adresser pour demander une coopération administrative et judiciaire en vertu de l'article 131 de la Convention sur le brevet européen.

Art. 8. La requête pour un avis technique, visée à l'article 25 de la Convention sur le brevet européen peut être directement adressée à l'Office européen des brevets.

Art. 9. La publication des traductions et des traductions révisées mentionnées à l'article 3 de la présente loi donne lieu au paiement d'une redevance. Cette redevance est exigible lors de la remise de la traduction ou doit être acquittée auprès de l'Office de la Propriété Intellectuelle dans le délai mentionné à l'article 3, § 1er, de la présente loi.

Le Roi fixe le montant et le mode de paiement de cette redevance.

Art. 10. L'article 574 du Code judiciaire, modifié par les lois du 22 juillet 1991, 17 juillet 1997, 10 février 1998, 10 février 1999, 7 mai 1999, 24 mars 2003, 22 juillet 2004 et 20 décembre 2005, est complété par l'alinéa suivant :

« 15° de l'action visant à faire constater le cumul des protections acquises, pour une même invention, par le brevet belge et par le brevet européen et formée en application de l'article 5 de la loi du ... portant diverses dispositions relatives à la procédure de dépôt des demandes de brevet européen et aux effets de ces demandes et des brevets européens en Belgique ».

Art. 11. Dans l'article 633quinquies du Code judiciaire, inséré par la loi du 20 décembre 2005, les mots « dans les cas prévus à l'article 574, 11° et 14° » sont remplacés par les mots « dans les cas prévus à l'article 574, 11°, 14° et 15° ».

Art. 12. Dans l'article 2, § 2, de la loi du 8 juillet 1977 portant approbation des actes internationaux suivants :

1. Convention sur l'unification de certains éléments du droit des brevets d'inventions, faite à Strasbourg le 27 novembre 1963;
2. Traité de coopération en matière de brevets et Règlement d'exécution, faits à Washington le 19 juin 1970;
3. Convention sur la délivrance des brevets européens (Convention sur le brevet européen) et quatre Protocoles, faits à Munich le 5 octobre 1973;
4. Convention relative au brevet européen pour le Marché commun (convention sur le brevet communautaire) et Règlement d'exécution, faits à Luxembourg le 15 décembre 1975, les mots « et de la loi du 4 août 1955 concernant la sûreté de l'Etat dans le domaine de l'énergie nucléaire » sont supprimés.

Art. 13. Dans l'article 3, § 2 de la même loi, les mots « et de la loi du 4 août 1955 concernant la sûreté de l'Etat dans le domaine de l'énergie nucléaire » sont supprimés.

Art. 14. Dans l'article 7, § 2, de la même loi, les mots « Les tribunaux de première instance constatent » sont remplacés par les mots « Le tribunal de commerce de Bruxelles constate ».

Art. 15. La présente loi s'applique à toutes les demandes de brevet européen déposées après son entrée en vigueur et aux brevets européens délivrés sur la base de ces demandes. Sans préjudice de décisions du Conseil d'administration de l'Organisation européenne des brevets prises en application de l'article 7, § 1er, deuxième phrase et § 2, de l'Acte portant révision de la Convention sur la délivrance de brevets européens (Convention sur le brevet européen) du 5 octobre 1973, révisée en dernier lieu le 17 décembre 1991, fait à Munich le 29 novembre 2000, la présente loi ne s'applique pas aux brevets européens déjà délivrés lors de son entrée en vigueur, ni aux demandes de brevet européen qui sont pendantes à cette date.

Art. 16. La présente loi entre en vigueur à la date d'entrée en vigueur à l'égard de la Belgique de la Convention sur la délivrance de brevets européens du 5 octobre 1973, révisée par l'Acte fait à Munich le 29 novembre 2000.

